

IVRIS
ALLEGATIO
PRO OMNIMODA
SOCIETATIS IESV,

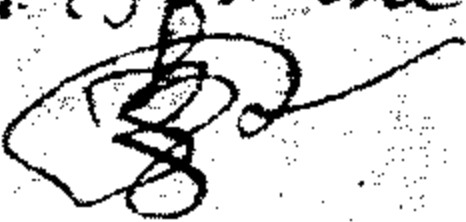
ac Regularium ab Ordinarij Hispalensis
iurisdictione, libertate, & exemp-
tione asserenda.

Iudicabit in iustitia pauperes, & arguet in
æquitate pro mansuetis terræ. *Isaia. 11.*

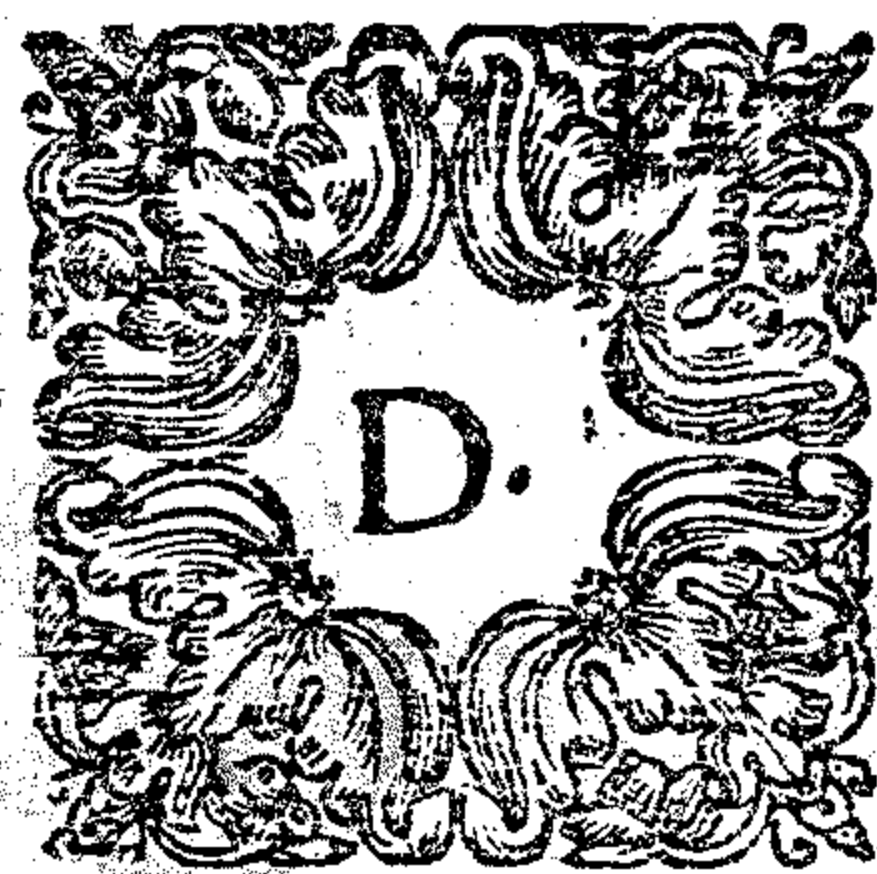
EN SEVILLA.

Por Clemente Hidalgo. 1605.

P. spinosa

STATUS CONTROVERSIÆ.

DOCTOR Hieronymus de Leyva Canonicus, & Iudex, Officialis, & Vicarius Generalis Hispalensis in Vulgus emisit quædam Iuris, & facti fundamenta in favorem iurisdictionis Ordinariæ adversus Societatis IESV, & Regularium exemptionem;

Cum enim in quadam civili causa domum probationis Societatis IESV. in ius vocasset, illa que fori opposuisset exceptionem tamquam notoriam, & D. Licentiatum Petrum de Villa Gomez Canonicum Doctoralem, & Iudicem Synodalem Hispalensem assumpsisset Conservatorem, & Iudicem Ordinarium, iuxta Pij V. & Gregorij XIII. literas, & is D. Doctoris Leyvæ iurisdictionem inhibuisset; ipse ex opposito restitit, & per censuras Ordinarius adversus Iudicem egit Apostolicum; qui vel Ordinarij veritus potentiam, vel offensionem, aut alia motus causa, ut infra proprio loco dicemus, iurisdictione se abdicavit.

Domus verò probationis controversiam cum parte composuit, ut sine iudice lis fuerit finita. Postea autem

idemmet D. Doctor Leyva in quadam causa civili adversus Religiosos Carmelitas, ab Ordinaria etiam iurisdictione exemptos processit; qui meritò privilegijs se tuentes, Cordubæ Conservatorem elegerunt, qui à prætenfa iurisdictione cōpulit omnino desistere. Itaq; transactis septem mensibus adversus Societatem suam publicavit fundamenta, & inaudita parte, & indicta causa damnat eam, & omnes Regulares Ordinariæ in civilibus subijci iurisdictioni; & se rectè, & iuridicè adversus Conservatorem egisse contendit, varièq; Conservatores, ac Regulares, & eorum exemptiones sugillat, & infectatur. Cogimur itaque Societatis I E S V, & Regularium exemptionem, & libertatem ab Ordinarij subiectione asserere, & Conservatores, & Regulares defendere, contraria convellere fundamenta, & nullo subnixa iure ostendere. Neque vitio quispiam vertat, nos exemptionē multorum Pontificum auctoritate fundatam, totius Catholici Orbis usu, consensuque corroboratam tueri. Nam quemadmodum ille sibi licere existimavit pro Ordinaria scribere iurisdictione, & Regularium statum, & privilegia labefactare; ita non est causa, propter quam nobis non liceat ea propulsare, & proffigare, ne fortè aliquibus, qui minus, quàm par est, de Regularium iudicant exemptionibus, D. Doctoris Leyvæ officiat auctoritas. Cogimur inquam, pro veritate, & iustitia pugnare, magni illius Gregorij sequuti sententiam, quæ licet aliò tenderet, in nostram Sanctus Thomas adducit, ait enim. *Plerumq; enim quieti, ac inconcussi relinquimur, si obviare aliquibus per iustitiam non curamus. Sed si ad æternæ vitæ desiderium animus exarsit, si iam verum lumen intrinsecus respicit*

respicit, si in se flammam sancti fervoris accendit, in quantum locus admittit, in quantum causa exigit, debemus pro defensione iustitiæ nos metipsos obijcere, & ad iniusta erumpētibus, etiam cum ab eis non querimur, obviare; nam cum iustitiam, quam nos amamus, in alijs feriunt; nos nihilominus sua persecutione confodiunt, etiam si venerari videantur. Hæc ille *

Quapropter nostram, & Regularium tuemur exemptionem, quam dum D. Doctor Leyva nititur cōvel-
lere, magis ac magis confirmasse ostendemus, ut ipso
met Iudice (ut est iusti, rectique amator) in causa Vi-
ctores Regulares non dubitemus.

Lib. 31. Mo-
ral. c. 14. S.
Thom. opus-
cu. 19. cap.
15.

ALLEGATIONIS DIVISIO

OVÆ AVTEM HAC IVRIS
continentur allegatione iam sum-
matim perstringamus.

NT E omnia Societatis IESV
Privilegia curabimus premitten-
da, ut ijs cognitis rem ipsam aggre-
diamur, quam in tres partes divi-
dimus.

In Prima, Societatis IESV, & Regula-

rium exemptionem omnimodam ex Privilegijs ; Et Sacro Concilio Tridentino probamus ; argumentisque pro contraria adductis sententia satis faciendum curamus.

In Secunda verò, nullam adversus huiusmodi exemptionem, neque renuntiationem, neque prescriptionem allegari posse demonstratur ; Et nonnulla alia diluuntur argumenta, quae obijciuntur.

Hinc ad Tertiam, Et ultimam partem gradum faciemus, in qua argumenta, quae à parte adversa quoad causam, Et ordinem iudicarium attinguntur, Et nonnulla proposita ab ea quaestiones dilucidè, Et breviter explicantur, Et regulares, Et eorum exemptiones defenduntur.

Has autem partes, ut Et molestiam levaremus, Et faciliori deserviremus intelligentiae, in capita distinguenda duximus.

PRÆMITTVNTVR
SOCIETATIS IESV.
PRIVILEGIA.

PAVLI. III.

Bulla Anno M.D.XLIX.

PAVLVS EPISCOPVS SERVVS
servorum Dei. Ad perpetuam rei
memoriam.

LICET DEBITVM PASTO-
ralis officij, omnibus regularem vitã
ducentibus, ut in suis disciplinis, &
laudabilibus institutis conserventur,
& augeantur, nos reddat favorabi-
les, & benignos, ad Societatem verò
de IESV, per nos institutam, & ap-
probatam, cuius specimẽ, veluti ager
fertilis in Domino, multiplices, atq; vberes fructus anima-
rum, ad summi Regis laudem, & fidei incrementum attulit

**Societas a
pro fertili
cōparatur.**

**Affectus
Pontif. ad
Societate.**

**I
Plena est
administra
tio Præpo
sito Gene
rali.**

**I 3
Personæ,
ac bona So
cietatis exi
muntur.**

**I 4
Oratoria,
& usus alta
ris portati
lis.**

affert quotidie verbo, & exemplo in populo Christiano, dirigentes præcipue, velut pius pater, oculos mentis nostræ dignum censemus, ut ipsam Societatem, eiusq; in odorem suavitatis Altissimo deservientes personas specialibus favoribus prosequamur, illaq; sibi favorabiliter concedamus, per quæ Societas ipsa utiliter regi, & prosperè dirigi, ac ad animarum auxilium fideliter in Domino procedere valeat. Hinc est, quod nos dilectorum filiorum Ignatii de Loyola moderni Præpositi Generalis, & aliorum sociorum eiusdem ordinis, supplicationibus inclinati, sibi, I. Ut Præpositus Generalis dictæ Societatis, pro tempore existens, cum primum iuxta Constitutiones eiusdem Societatis, in illius Præpositum electus fuerit, eo ipso verus ipsius Religionis Generalis Propositus, cum libera, generali, & omnimoda cura, & administratione omnium, & singulorum, ad felix regimen, & prosperam directionem dictæ Societatis spectantium, & pertinentium sit, & esse censeatur, ac suum Præpositi officium, in omnibus exercere incipiat, ac plenam in universos eiusdem Societatis Socios, & personas, sub eius obedientia degentes, ubilibet commorantes etiam exemptos, etiam quascumque facultates habentes, suam iurisdictionem exerceat, &c. Et post alia.

I 3 Ipsamq; Societate, & universos illius socios & personas, illorumq; bona quaecumq; ab omni superioritate, iurisdictione, correctione quorumcumq; Ordinariorum eximimus, & liberamus, ac sub nostra, & præfate Sedis protectione suscipimus: I 4 Liceatq; Præpositis, & de eorum etiam facultate, universis fratribus, & Socijs Societatis huiusmodi in presbyteratus ordine constitutis, in locis, in quibus degunt, & eos pro tempore morari contigerit, habere oratoria, &c. Et post alia.

18 Nec ullis Prælatiſ, contra aliquem de prædicta Socie-
tate, vel contra alios eorum cauſa, aliquam excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti ſententiam, contra eiuf-
dem Societatis Privilegia per nos conceſſa (quorum inter-
pretationem nobis, & Apoſtolice Sedi reſervamus) ferre li-
ceat: & ſi tulerint, eo ipſo irrita, nulliusq; roboris, vel mo-
menti ſit, & eſſe cenſeatur: 19 ac omnes, & ſinguli alij Chri-
ſti fideles, cuiuſcumq; conditionis exiſtant, qui verbi Dei
concionibus, ſeu prædicationibus Sociorum, ſeu fratrum So-
cietatis huiuſmodi, in Eccleſijs, ubi ipſi concionabuntur, in-
terfuerint, diebus huiuſmodi Miſſas, & alia divina officia
audire, & Eccleſiaſtica Sacramenta ibidem recipere, libe-
rè, & licitè valeant, nec ad id, ad proprias parrochiales Ec-
cleſias accedere teneantur. 20 Et quia eiufdem Societatis,
fratres, & Socios, de locis ad loca transferri contingit, prop-
ter quod ſtabilem, & continuam in certis, & determinatis
Domibus manſionem, habere non poſſunt, & in ipſa Societa-
te idoneos tantum, & comprobatos, ad ſacros Ordines pro-
moveri intelleximus, eidem Præpoſito Generali, &c. Et
poſt alia.

Ac præſentes litteras, & in eis contenta quæcumq; ex
qua viſ cauſa, de ſurreptionis, vel obneptionis aut nullitatis
vitio, ſeu intentionis noſtræ defectu notari, vel impugnari
nullatenus poſſe: 46 ac ſub quibus viſ ſuſpenſionibus, dero-
gationibus, limitationibus, & alijs quibus viſ contrarijs diſ-
poſitionibus, & gratiarum, ac indulgentiarum conceſſarum
derogatorijs, ſeu revocatorijs, etiam per nos, & ſedem ean-
dem, pro tempore conceſſis, nullatenus comprehendere, ſed ſem-
per, ab illis exceptas exiſtere, ac ſuos plenarios effectus ſor-
tiri, 47 Et illarum tranſumptis manu Notarij publici ſubſcrip-
tis, & ſigillo alicuius Canonici Metropolitana, vel alterius

18

Contra pri-
vilegia Pau-
li III. ferri
nō poſſunt
cenſuræ.

19

Qui cōcio-
nibus inter-
ſunt, Miſ-
ſas audire,
& ſacramē-
ta ibidē re-
cipere poſ-
ſunt.

20

Noſtros
a quo libet
Antiſtite in
ſacris pro-
moveri poſ-
ſe.

46

Hæ litteræ
non revo-
candæ.

47

Tranſump-
tis habea-
tur fides.

48
Societas
principib⁹,
ac Prælati
commenda-
tur.

49
Deputatur
Iudices cō
servatores

Cathedralis Ecclesiæ, seu personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, munitis, eandem prorsus fidem, quæ adhiberetur eisdem originalibus literis, si forent exhibita, vel ostensa, ubique in iudicio, & extra, adhiberi debere, & sic per quoscumque Iudices, & Commissarios quavis etiã Apostolica auctoritate fungentes, *SVBLATA*, eis, & eorũ cuilibet quavis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & definiri debere: ac, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus: 48 Ac dilectis in Christo filiis illustribus, & nobilibus viris, Principibus, ac Dominis temporalibus, & venerabilibus fratribus, Prælati Ecclesiasticis in quavis dignitate constitutis prædictam Societatem, & singulos illius Socios plurimum in Domino commendantes, non solum, ne eos inquietari, aut eorum privilegia violari permittant, sed ut benignè, & cum charitate, ut decet, suscipiant exhortamur, atque in Domino rogamus; 49 Et nihilominus universis, & singulis venerabilibus fratribus nostris, Archiepiscopis, Episcopis, ac dilectis filiis, Abbatibus, Prioribus, & alijs personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, nec non Metropolitan. & aliarum Cathedralium Ecclesiarum Canonicis, ac eorundem Archiepiscoporum, & Episcoporum officialibus, & Vicarijs Generalibus ubilibet constitutis, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, ac quilibet eorum, per se, vel alium, seu alios, presentes literas, & in eis contenta huiusmodi, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte dictorum Sociorum, vel alicuius eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisdemque Socijs, in præmissis, efficacis defensionis presidio assistentes, faciant auctoritate nostra eosdem Socios literis, & in eis contentis huiusmodi, pacificè

pacificè gaudere : non permittentes eos , aut eorum ali-
 quem super præmissis, aut quibusvis alijs rebus, & causis
 per locorum ordinarios, aut quoscumque alios, quomodo-
 libet indebitè molestari, sed eos contra quoscumque, cu-
 iuscumque conditionis, vel qualitatis existentes, & qua-
 vis, etiam Patriarchali, Archiepiscopali, vel Episcopali, aut
 mundana dignitate, ac exemptione fungentes, & munitos,
 in quibusvis causis, iustitiæ complementum ministrantes,
 id quod per eos ordinatum fuerit, ad executionem debitam
 perducere faciant, illosque quos censuras, vel pœnas prædi-
 ctas incurrisse constiterit, excommunicatos, ac interdictos
 declarent, ac faciant, & mandent publicè nunciari, ac ab
 omnibus arctius evitari, & legitimis super his habitis, &
 habendis processibus servatis, illos, quoties opus fuerit, ite-
 ratis vicibus aggravare procurent, contradictores anthori-
 tate nostra (appellatione post posita) compescendo, invoca-
 to etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis:
 50 NON obstantibus constitutionibus, & ordinationibus,
 ac iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmi-
 tate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, nec non pri-
 vilegijs, indultis, & Litteris Apostolicis Sancti Benedicti,
 & Sancti Francisci, ac mendicantium, & alijs ordinibus su-
 prædictis, illorumque Prælati, & personis etiam super non
 cõmunicandis gratijs sibi concessis, & aliàs quomodoli-
 bet, per nos, & Sedem præfatam concessis, confirmatis,
 ac etiam iteratis vicibus innovatis, etiam Mari magno, Bul-
 la aurea, & aliàs quomodolibet nuncupatis, quibus illo-
 rum tenores præsentibus, pro sufficienter expressis, &
 insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac
 vice specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contri-
 arijs quibuscumque.

50
 Non obstā
 tibus.

NVLLE ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum, concessionum, statutorum, ordinationis, confirmationis, inhibitionum, exemptionis, liberationis, suspensionis, decretorum, voluntatum, enlargementis, relaxationis, exhortationis, rogationis, mandati, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursum. Datum Romæ, apud sanctum Marcum. Anno Incarnationis Domini, Millesimo quingentesimo quadragesimo nono. XV. Kal. Novemb. Pontificatus nostri, Anno quintodecimo.

G. Grolleti, F. De Iafer pro magistris.

PIVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

**Præmium
Bullæ.**

**Testimo-
niū Summ.
Pōt. de So-
cietatis uti-
litate.**

DVM Indefesse considerationis intuitu perscrutamur, quantam Christianæ Reipublicæ utilitatem attulerint Dilecti filij Presbyteri Societatis IESV, ac planè conspiciamus eos verè mundi huius relictis illecebris, adeo Servatori suo se dedicasse, ut conculcatis thesauris, quos erugo & tinea comedit, lumbisq; paupertate, & humilitate præcinctus, non contenti terrarum finibus, vsq; ad Orientales, & Occidentales Indias penetraverint, ac eorum aliquos ita
Domini

Domini amor perstrinxerit, ut etiam proprii sanguinis prodigi, ut verbum Dei inibi efficacius plantarent, martyrio voluntario se supposuerint, perque eorum spiritualia exercitia etiam Regna ipsa fidem Christi agnoverint, ac tam inibi quam ubique terrarum charitatis, & misericordiae opera exercere studeant, facere nullo modo possumus, quin eos tanquam veros palmites in Christo per charitatem coniunctos, & benigne amplectamur, & ea sibi specialiter concedamus, quae & paupertatis per eos emissa voto, & eorum instituto, ac commoditati credimus profutura. 1 Hinc est quod nos attendentes, quod licet dilecti filij Praepositus Generalis, & Presbyteri Societatis huiusmodi, tum quia ipsa Societas medicans existit, quippe quae ex eius instituto, & constitutionibus Apostolica auctoritate confirmatis, bona stabilia possidere nequit, sed incertis eleemosynis, fideliumque largitionibus, & subventionibus vivit: tum quia non minus quam ceteri Medicantes in excolenda vinea Domini assidue laborant, fructusque ingentes, & salutiferos producit, ac propterea eisdem privilegijs, indultis, et gratijs Fratibus Medicantibus haecenus concessis, uti, frui, potiri, et gaudere merito possint, ac debeant. 2 Cum tamen illud aliquando in controversiam deduci posset, ex eo quod dicta Societas Collegia habeat secum adiuncta: Nos ambiguitatem huiusmodi omnino amputare volentes, eosdem Praepositum, & Societatem, eorumque singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, alijsque Ecclesiasticis sententijs, Censuris, et poenis a iure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium duntaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes: nec non dictae Societatis instituti, constitutionum, & dispositionum tam de iure, quam ab homine provenientium, nec non privilegiorum, immunitatum,

Martyres Societatis.

I
AEquum esse, gaudere Societate aliorum ordinum gratijs.

2
Ordinem, & personas Societatis esse vere mendicantes.

3
Dispositiones in favorem Mendicantium, locum habere in Societ.

4
Gaudet Societas gratijs, cōmunitatibus alijs cōcessis, & concedendis.

tatum, indulgentiarum, & gratiarum Mendicantibus Fratribus huiusmodi quomodolibet concessorum, ac literarum de super confectarum tenores, presentibus pro expressis habentes: Motu proprio, non ad ipsorum Præpositi Generalis, & Societatis, vel alicuius eorum, aut alterius pro eis nobis super hoc oblate petitionis instantiam, sed ex mera liberalitate, & certa scientia nostris illam, & illius Præpositum, ac singulas personas Societatis huiusmodi, verè, & non fictè Mendicantes fuisse, esse, & fore, et inter aliorum Fratrum & Religiosorum Mendicantium Ordines, aliosque Fratres, & Religiosos Mendicantes, prout illos nos connumeramus, & connumerari debere, 3 ac omnes, & singulas tam iuris quàm hominum dispositiones, in favorem Religiosorum, seu Fratrum Mendicantium, nunc, & pro tempore emanatas, etiam in Societate, illiusque Domibus, Collegijs, Præposito, & alijs Religiosis locum habere: 4 nec non omnia, & singula quaecumque, quotcumque, & qualiacumque sint, etiam speciali nota digna privilegia, immunitates, exemptiones, facultates, concessiones, indulta, indulgentias, peccatorum remissiones, & gratias tam spirituales, quàm temporales, literasque Apostolicas, etiam iustitiam, sive mixtim concernentia hætenus per nos, & quoscumque alios Romanos Pontifices, tam prædecessores, quàm successores nostros, & denique Sedem Apostolicam, et illius Legatos de latere, sive Nuncios, et quascumque alias personas, quavis auctoritate fungentes etiam Motu, et scientia similibus, ac de Apostolica potestatis plenitudine, etiã cōsistorialiter tã in genere, quàm in specie, & tam communiter, et coniunctim, quàm particulariter, et divisim, et per modum extensionis seu cōmunicationis, et alijs quomodolibet, quibusvis ordinibus Fratrum, et sororū mēdicantium quocumque nomine nuncupetur, illorūque,
Congre-

Congregationibus, Conventibus, & Capitulis, ac vtriusque
 sexus personis, ac illorum Monasterijs, Domibus, Ecclesijs,
 Hospitalibus, & alijs pijs locis hætenus concessa, et in pos-
 terum concedenda: quorum omnium, & singulorum te-
 nores, ac si de verbo ad verbum inserti forent, presenti-
 bus pro expressis, & insertis haberi volumus, eisdem Præ-
 posito, ac Societati, & omnibus illius personis, Domibus, ac
 Collegijs vbiq; terrarum sitis: ita quod Societas, Domus, Col-
 legia, Præpositus, & persone huiusmodi omnibus, & singu-
 lis, exemptionibus, facultatibus, concessionibus, indultis, In-
 dulgentijs, remissionibus, gratijs, & literis eisdem fratrum,
 et sororum Mēdicantium ordinibus, Congregationibus, Con-
 ventibus, Capitulis, personis, Monasterijs, Domibus, Eccle-
 sijs, Hospitalibus, et alijs pijs locis, vt præfertur concessis,
 & concedēdis, antea potuerint, et nunc, ac in futurum, dum-
 modo instituto Societatis, et Præpositi, seu deputatarum per-
 sonarum huiusmodi voluntati, et beneplacito non refragen-
 tur, possint, liberè, & licitè, vti, frui, potiri, et gaudere in
 omnibus, et per omnia, non solum ad illorū instar, sed pariformiter,
 et æque principaliter, absq; vlla prorsus differētia, per-
 inde ac si Societati, Præposito, personis, Domibus, et Collegijs
 prædictis nominatim, et specialiter, ac Generaliter concessa
 fuissent, Apostolica auctoritate tenore præsentium, perpetuo
 sancimus, volumus, et declaramus, ac pariter concedimus,
 indulgemus, et elargimur. § Decernētes presentes literas
 nullo vnquam tēpore per nos, aut Sedē prædictam revocari,
 aut limitari, vel illis derogari posse, neq; sub vllis similium,
 vel dissimilium gratiarū revocationibus, alterationibus, limi-
 tationibus, derogationibus, aut alijs contrarijs dispositionibus,
 nunc, et pro tēpore emanatis comprehendī, sed semper ab illis
 excipi, et quoties revocari, alterari, limitari, vel derogari
 contingat,

Designan-
 tur hæ lite-
 ræ fore ir-
 revocabiles.

6
Designan-
tur Iudices

contingat, toties in pristinum, & eum in quo ante præmissa erant, statum restitutas, & de novo etiam sub posteriori data per pro tempore existentem Societatis huiusmodi Præpositum Generalem eligenda, concessas esse, & fore, ac ita, & non aliter per quoscumq; Iudices, tam ordinaria, quam delegata, & mixta auctoritate fungentes, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam Sedis Apostolicæ Legatos de latere, & Nuncios, ac causarum Palatii Apostolici auditores, SUBLATA eis, & eorū cuilibet quavis aliter iudicandi facultate, ubiq; & in quavis instantia interpretari, censi, iudicari, cognosci, & decidi debere. Irritum quoq; & inane quidquid secus super his à quoquam, quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. 6 Quocirca venerabilibus, fratribus, Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis, eorum Vicariis in spiritualibus, aut Officialibus Generalibus, & curiæ causarum Camera Apostolicæ Generali Auditori, nec nō Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, Canonicis, & Capitulis, ac alijs, ad quos, id quomodolibet spectat, et spectabit per præsentis Motu simili mādamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorū per se, vel aliū, seu alios præsentis literas, & in eis contenta quæcūq;, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte dictorum Præpositi, & personarum Societatis huiusmodi, vel alicuius eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisq; in præmissis efficacis defensionis præsidio assistētes, faciant eos præmissis omnibus, & singulis pacifice frui, & gaudere. non permittentes eos desuper per quoscumq;, quomodolibet indebitè molestari: contradictores quoslibet, & rebelles per sentēcias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliq; opportuna iuris, & facti remedia, appellatione postposita, compescēdo, legitimisq; super his habēdis, servatis processibus, sentēcias, censu-

censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia, appellatione postposita, compefcendo, legitimisque super his habendis, servatis processibus, sententias, censuras, & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. 7 Non obstantibus nostra, de non expediendis literis super indulgentiis ad instar, ac felicitis recordationis Banifacii Papæ VIII. Prædecessoris nostri de una, & Concilii Generalis de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas quis vigore præsentium ad iudicium non trahatur, & aliis Apostolicis constitutionibus, ac quibuscumque etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, indultis, & Literis Apostolicis, quibuscumque personis per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, & Sedem Apostolicam, etiam Motu, & scientia similibus, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, & cum quibuscumque irritativis, annullativis, cassativis, revocativis, modificativis, præservativis, exceptivis, declarativis, mentis attestativis, ac derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis irritantibus, & aliis decretis in genere, vel in specie, ac aliàs quomodolibet etiam pluries concessis, confirmatis, & innovatis, quibus omnibus, & singulis, etiam si in eis caveatur expresse, quòd illis nullatenus derogari possit, pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, & expressa mentio habenda, seu aliqua alia forma ad hoc servanda foret, tenore huiusmodi præsentibus, pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, contrariis quibus-

B

7
Non obsta-
tibus, &c.

bus-

8.
Transum-
ptis habea-
tur fides.

buscumque, aut si aliquibus communiter, vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per Literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. 8. Volumus autem quod presentium transumptis manu alicuius Notarii publici subscriptis, & signo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ ipsis originalibus literis adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Rom. apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, Die Septima Iulii M. D. LXXI. Pontificatus nostri Anno Sexto.

P. Ruiss.

Io. Beiel.

Bulla Gregorii XIII.

GREGORIUS EPISCOPUS
servus servorum Dei. Ad perpetuam rei
memoriam.

QUANTO FRUCTUOSIVS IN-
colenda Domini vinea se exercet Veneran-
da IESV Societas, dignisque æterna
mercede operariis abundare conatur, tan-
to propensius contendimus, eam, Religio-
samq;

samque subinde, quam instituit prolem, unde tota Respublica Christiana ubique sublevatur, praesequi, & confovere, simulque omnia removere, quibus, & spiritualis ipsorum profectus retardari, & charitatis fervor, qui ab eisdem in regeneratas pretioso Domini nostri IESU CHRISTI sanguine animas se diffundit, alicubi frigescere, aut in lubricum deffluere posset. Cum enim, sicut iuxta dictae Societatis Constitutiones, & laudabile institutum, à felicis recordationis a Paulo Tertio, & b Iulio etiam Tertio confirmatum, ac etiam à Paulo Quarto, Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris diligentissime examinatum, & a Concilio c Tridentino commendatum: Societas ipsa, non solum Professis, & Novitiis sicut, & reliqui Regulares Ordines, constet: sed varii in eadem Societate Religiosarum personarum d gradus sint, in quibus singuli, iuxta commissi cuique à magno Patrefamilias talenti mensuram, & Praepositorum suorum directionem, Altissimo famulantur: sicut enim finis dictae Societatis, fidei e propagatio, & f defenso g, animarumq; in vita, & doctrina Christiana progressus, ita etiam gratiae eius vocationis proprium est diversa loca ex Romani Pontificis ac Praepositi Generalis eiusdem Societatis directione h peragrarè, vitamque in quavis mundi parte agere, ubi laboriosam eorum operam, & industriam fructuosam copiosiores salvandarum animarum proventus ad Dei aeterni gloriam consequi posse sperantur. &c. Et post alia.

Quare ad submovenda circumstantia huiusmodi pericula, eamque in sincera vocatione sua continendam, partes nostras adhibendas decrevimus ut, praecisis huiusmodi perturbationum causis, Religio ipsa, quae in propagandam Re-

a Bullarū
pag 9 & 16
b Bul. 62.

c Sess. 25. c.
16.

d Exami-
nis. c. 1. §. 8.
9. & 10. &
Cōstitutio
num. par. 5
c. 1. §. 1. & li-
te. A. & c.

e Bul. 3.

f Bul. 53.

g Exa. c. 1.

§. 2. & p. 4.

in proce. &

p. 7. c. 1. §. 1.

h P. 3. c. 2.

lit. G. & p.

6. c. 3. §. 5.

Instituti,
Privilegio-
rum, ac cō-
stitutionū
confirma-
tio.

ligio ipsa, quæ in propagandam Religionem Christianam, emendandosque in ea mores corde, animo, viribusque omnibus sine intermissione insistit, votivo munere perfruitur. Motu proprio, certaqué scientia nostra, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, laudabile huiusmodi institutum, ac prædicta, cæteraque omnia dictæ Societatis privilegia, facultates, exemptiones, immunitates, gratias, & indulta, tam à prædictis, quàm aliis prædecessoribus nostris, & etiam à nobis concessa: Constitutiones quoque, & statuta qualiacumque sint, ea omnia, ac si ad verbum præsentibus infererentur, pro expressis habentes, auctoritate Apostolica tenore præsentium, approbamus, & confirmamus supplentes omnes iuris, & facti defectus, si qui intervenerint in prædictis Constitutionibus, & statutis: ac decernentes ex nunc irritum, & inane, quicquid secus super his à quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, &c. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ M. D. LXXXII. Kalendis Februarii.

Pontificatus nostri anno
Undecimo.

(?)

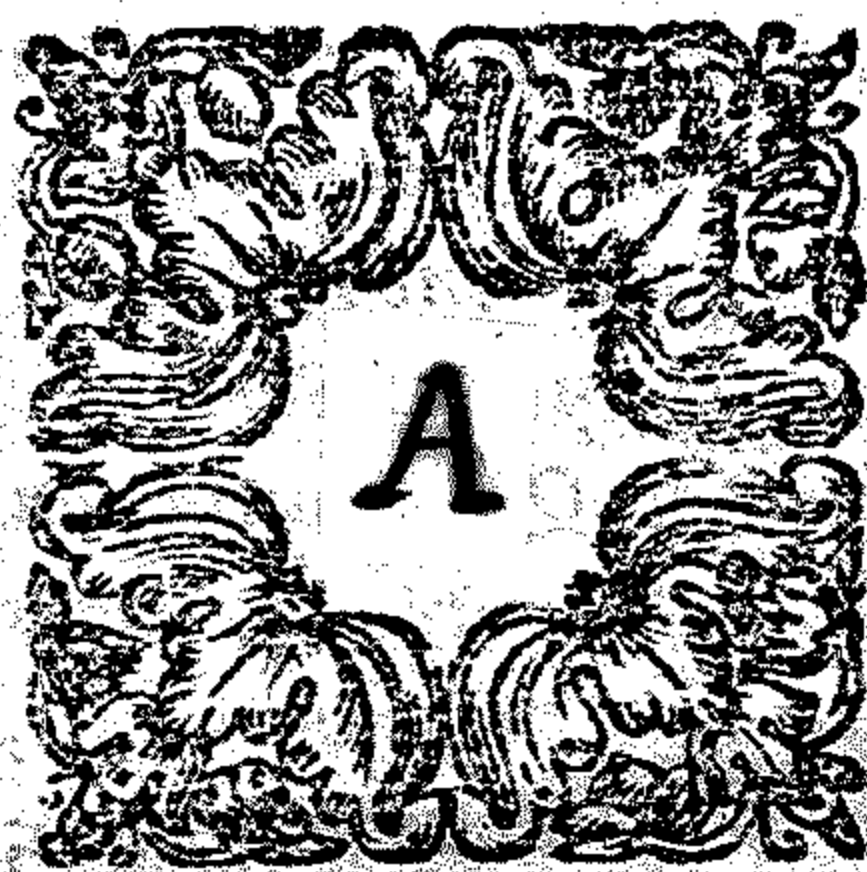
M. Datarius.

Cæ. Glorierius.

Bulla

Bulla Gregorii XIII.

GREGORIUS EPISCOPVS
servus servorum Dei. Ad perpetuam rei
memoriam.

ASCENDENTE DOMINO,
et Salvatore nostro in naviculā, ec-
ce motus magnus factus est in mari,
ipse autem a discipulis rogatus ven-
tis imperavit, et facta est tranquilli-
tas, quam nos in Petri navicula collo-
cati, turbinibus excitatis ab eodem
Domino assiduis precibus postulan-
tes, nostram interea operam, et laborem in frangendis pro-
cellosis fluctibus impendere non desistimus: cumque tanti la-
boris socios, et validos remiges divina nobis providentia præ-
paraverit, eorum opera in superandis sævientis pelagi tem-
pestatibus nos maxime sublevat, qui pro communi fluctuan-
tium animarum salute propria commoda nihil pendunt, sed
ad omnia discrimina exponunt. In quo, cum aliarum Religio-
num studia, tum Societatis IESV assiduus pro CHRISTO
labor, nec non usque ad finem perseverantia promptam se ostē-
dit, cumque prolem Catholice Religionis valde proficuum, et
ad omnia pericula pro universali Ecclesia subeunda paratam
procreaverit, aliam, atque aliam à prima non degenerem præ-
stante gratia Dei quotidie substituit, ut nobis eorum alumni
per multiplices probationum gradus altius provec̃ti, semper
præsto sint; quos in rebus arduis suscipiendis fructuosos ope-

Societatis
cōfirmatio
nes aliæ.

Exemptio
Societatis.

Societas
mendicās
declarata.
Finis.

Nova insti-
tuti ac præ-
missorum
omniū Cō-
stitutionū-
q; & Privi-

varios asciscamus, eos autem, ut firmiorem nobis opem ad prædicta navare possint, ab omni non modo iniuria, sed etiam calumnia studemus intactos conservare. Quod ut a nobis efficiatur, ipsius instituta tamquam fundamenta eius præsidii, quod Catholica Religioni impediunt, immota, atq; inconcussa aliorum etiam Romanorum Pontificum exemplo debemus Apostolica auctoritate tueri, quorum fel. rec. Paulus III. & Julius etiam III. Constitutiones, & laudabile dictæ Societatis institutum confirmarunt; Paulusq; idem eam ipsam ab omni quorumq; ordinariorum iurisdictione exemit, quo instituto per Paulum III. examinato, & à Synodo Tridē-tina commendato, Pius V. item prædecessor noster Societate ipsam, ordinem esse medicantem, declaravit. Quæ omnia non immerito ab eis sunt concessa, ob egregias virtutes, & dona Societati antedictæ divinitus elargita, cuius præcipuus finis, Catholica est Religionis defensio, ac propagatio, animarumq; in christiana vita, & doctrina profectus. Gratiæ quoq; eius vocationis est proprium, diversa orbis terrarum loca ex Romani Pontificis, seu Præpositi Generalis eiusdem Societatis directione peragraré, vitamq; in quavis mundi parte agere, ubi salvandarum sua opera animarum copiosior provetus ad Dei gloriam speretur, &c. Et post alia.

Nos universalis Ecclesiæ utilitati, quam ex inviolato, & inconcusso dictæ Societatis instituto, et Religiosæ sobolis educatione sentimus, & maiorem in dies speramus, prospicientes, & præterea eiusdem Societatis indemnitati, paci, quieti, & incremento consulere volentes, Motu simili, & ex certa sciē-tia nostra, deq; Apostolica potestatis plenitudine laudabile ipsius Societatis institutum, & quæ illud concernunt, præmissa omnia, & singula, prædictaq; illius ac quacumq; alia privilegia, facultates, exemptiones, immunitates, gratias, & in-

Et indulta, à prædictis prædecessoribus nostris, Et à nobis etiam per communicationem concessa, Constitutiones quoque, ac statuta, Et decreta qualiacumque, ac si ad verbum præsentibus infereretur, pro expressis habentes, tenore præsentium approbamus, Et confirmamus, suppletes omnes iuris, Et facti defectus, si qui intervenerint in prædictis Constitutionibus, Et statutis; Ad hæc, dictam Societatem firmo Sedis huius præsidio communire volentes, hac nostra perpetua Constitutione, Motu, scientia, Et potestatis plenitudine, similibus statuimus, atque decernimus, tria vota huiusmodi, etsi simplicia, ex huius Sedis institutione, ac nostra etiam declaratione, Et confirmatione, esse vere substantialia Religionis vota, ac in dicta Societate, tamquam in Religione approbata, per sedem eandem admissa fuisse, Et esse, ac per nos admitti, nec in illis à quoquam præter nos, Et Sedem huiusmodi dispensari, nec ea ullo alio modo, quam per legitimam dimissionem à Societate, cessare posse, Et non modo eos, qui in coadiutorum formatorum, sive spiritualium, sive temporalium gradus, Et ministeria, ut præfertur, admittuntur, sed Et Scholares ipsos, ac supradictos alios omnes, Et quoscumque, qui in ipsam Societatem admissi, biennio probationis à quolibet eorum peracto, tria vota substantialia prædicta, tametsi simplicia emisserint, aut emittent in futurum, vere, Et proprie Religiosos fuisse, Et esse, ac fore, Et ubique semper, Et ab omnibus cæseri, Et nominari debere, non secus, atque ipsos tum Societatis, tum quorumvis aliorum Regularium Ordinum Professos, suisque Præpositis in omnibus, Et per omnia obedire, Et huic sedi immediate subiectos, Et à quorumvis ordinariorum, Et delegatorum, seu aliorum iudicum iurisdictione omnino exemptos, pro ut nos etiam vigore præsentium eximimus, denique, ut omnium Societatis privilegiorum

Privilegia.

legiorum Societatis Confirmatio.

Huiusmodi tria vota, etsi Simplicia verè tamè sunt Religionis substantialia vota.

Huiusmodi vota, etsi simplicia emittentes verè, Et proprie sunt religiosi. Nova exemptio.

**Pœnæ apo-
statarū in-
novantur.**

**Earundē
pœnarū ab-
solutio de-
nōo reser-
vatur.**

*iuxta Generalis Præpositi dispositionem sunt participes, ita
quoq; excommunicationis maioris latæ sententiæ, & aliis
Apostatarum pœnis, si qui à Societate deficiant subiaccere,
ac tanquam veros Apostatas puniri posse, nec à quoquam, nisi
per nos, & sedem prædictam, aut Generalem Præpositum ab
eisdem pœnis absolvi, &c. Et post alia.*

*Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre
approbationis, confirmationis, suppletionis, decretorum, sta-
tuti, præcepti, interdicti, derogationis, & voluntatis infrin-
gere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc
attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei,*

ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius

se noverit incursurum.

*Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incar-
nationis Dominicæ 1584. octavo Kal.*

*Iunii Anno Pontificatus nostri
tertiodecimo.*

(?)

M. Card. S. Stephani.

Cæsar Glorierius.

A. de Alexiis.

Registrata apud Cæsarem Secretarium.

Bulla

GREGORIUS PAPA XIII.

Ad futuram rei memoriam.

SATIS SVPERQVE DILECTOS
 filios Societatis I E S V alumnos suscepti,
 iuxta maiorum suorum instituta pro anima-
 rum salute, & Christi Domini nostri nomi-
 ne, & orthodoxa fide propagandis, labores de-
 fatigant, quibus sublevandi essent, nedum ad
 alia opera officii eorum interruptis distrahendi. Quod ne
 accideret, neve Obedientia perfectio, quam subditi suis Præ-
 positis præstare debent quicquā imminueretur, nonnulli Ro-
 mani Pontifices prædecessores nostri, dictam Societatem à
 primæva eius erectione, illiusq; personas, & bona quæcumq;
 à quorumvis ordinariorum visitatione, iurisdictione, cor-
 rectione, & superioritate exemerunt, & sub Sedis Apo-
 stolice protectione susceperunt, ut illa Romano Pontifici
 pro tempore existenti immediate subiecta esse noscatur. Qua-
 re nos præcipua erga eam animi nostri propensione dictam
 exemptionem illi confirmamus, &c. Datum Rom. apud san-
 ctum Marcum sub annulo Piscatoris die X. Septembris
 1584. Pontificatus nostri Anno tertio-
 decimo.

Cæsar Glorierius.

B 5

Bulla

Societas
 operarii
 non distra-
 hendi.

Obedien-
 tia perfec-
 tio non im-
 minuenda.

Romani
 Pontifices
 Societate
 exemerunt
 Confirma-
 tio exē-
 ptionis, ac
 nova con-
 cessio.

Bulla Gregorii XIII.

GREGORIUS EPISCOPUS
servus servorum Dei. Ad perpetuam
rei memoriam.

ECCLESIAE CATHOLICAE, cui Deo auctore praesumus, decor atq; utilitas postulat, ut cum in omnibus illius membris fovendis, & ornandis assidue nobis laborandum sit, in illa tamen praecipua vigilantia nostrae partem impedere debeamus, quae non modo ipsa per se robur, ac pulchritudinem corpori huic mystico afferunt, sed ceteras etiam eiusdem partes, vel disruptas consolidare, vel integras custodire, vel foedatas eluere, atque etiam ornare valeant. Inter haec autem, quem locum obtineant Religiosi Ordines, praesertim vero, qui proximorum utilitati deserviunt, non obscure perspicimus, cum & superiora tempora, & praesentia diligenter attendimus. In his vero Societas IESU, quam novissime hisce diebus Divina Providentia excitavit adeo strenue laboravit, &c. Et post alia.

Omni nobis studio curandum duximus, eiusmodi novitatibus, ac temerariis impugnantium praesumptionibus omnem aditum praeccludere; ac Societatis indemnitati prospicere, ut hac ratione Societas ipsa; nostra, & Apostolica Sedis praesidio munita, atq; in sui instituti puritate, & regularis disciplinae integritate, quiete, ac pace conservata uberiores in dies fructus

fructus in agro Domini, pergat, ipso Domino adiuvante alacriter, & absq; impedimento proferre, &c. Motu igitur proprio, & ex certa scientia nostra, deq; Apostolicæ potestatis plenitudine laudabile ipsius societatis institutum, constitutionesq; omnes, ac statuta, & decreta, et quæ illud concernunt præmissa omnia, & singula, prædictaq; ac quacumq; alia privilegia, facultates, exemptiones, immunitates, gratias, & indulta à prædictis, seu etiam ab aliis prædecessoribus nostris, etiã per cõmunicationem concessa qualiacumq; illa, ac si ad verbum præsentibus insereretur, pro expressis habentes tenore præsentium approbamus, & confirmamus, supplentes omnes iuris, ac facti defectus, si qui intervenerunt in eisdem, &c. Et post alia.

Pœnas deniq; omnes in Gregor. XIII. prædecessoris prædicti constitutione (*Ascendete Dño*) contentas, & constitutionē eandē cum omnibus, & singulis in ea contentis, ac si ea omnia præsentibus insererentur, per præsentēs approbamus, & innovamus. Decernentes præmissa omnia, et singula, nec non præsentēs, ac in eis contenta quacumq; nullo vnquam tēpore, etiam ex eo quod interesse forsan habentes ad id vocati non fuerint, vel alio quocumq; pretextu, et ex quavis causa quantumvis urgenti, legitima, et rationabili, de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ, vel alio quovis defectu notari, impugnari, invalidari, retractari, annullari, revocari, ad viam iuris reduci, indubium, vel controversam revocari, aut adversus illa quodcumq; iuris, facti, vel gratiæ remediū impetrari posse vel debere, &c. Dat. Ro. apud

S. Petrum anno Incarnat. D. M. D. XC. I. quarto

Calendas Iulii. Pontificatus nostri

anno. I.

Bulla

Bulla Sixti IIII.

In favorem Ordinis Prædicatorum.

SIXTVS EPISCOPVS SERVVS
servorum Dei. Ad perpetuam rei
memoriam.

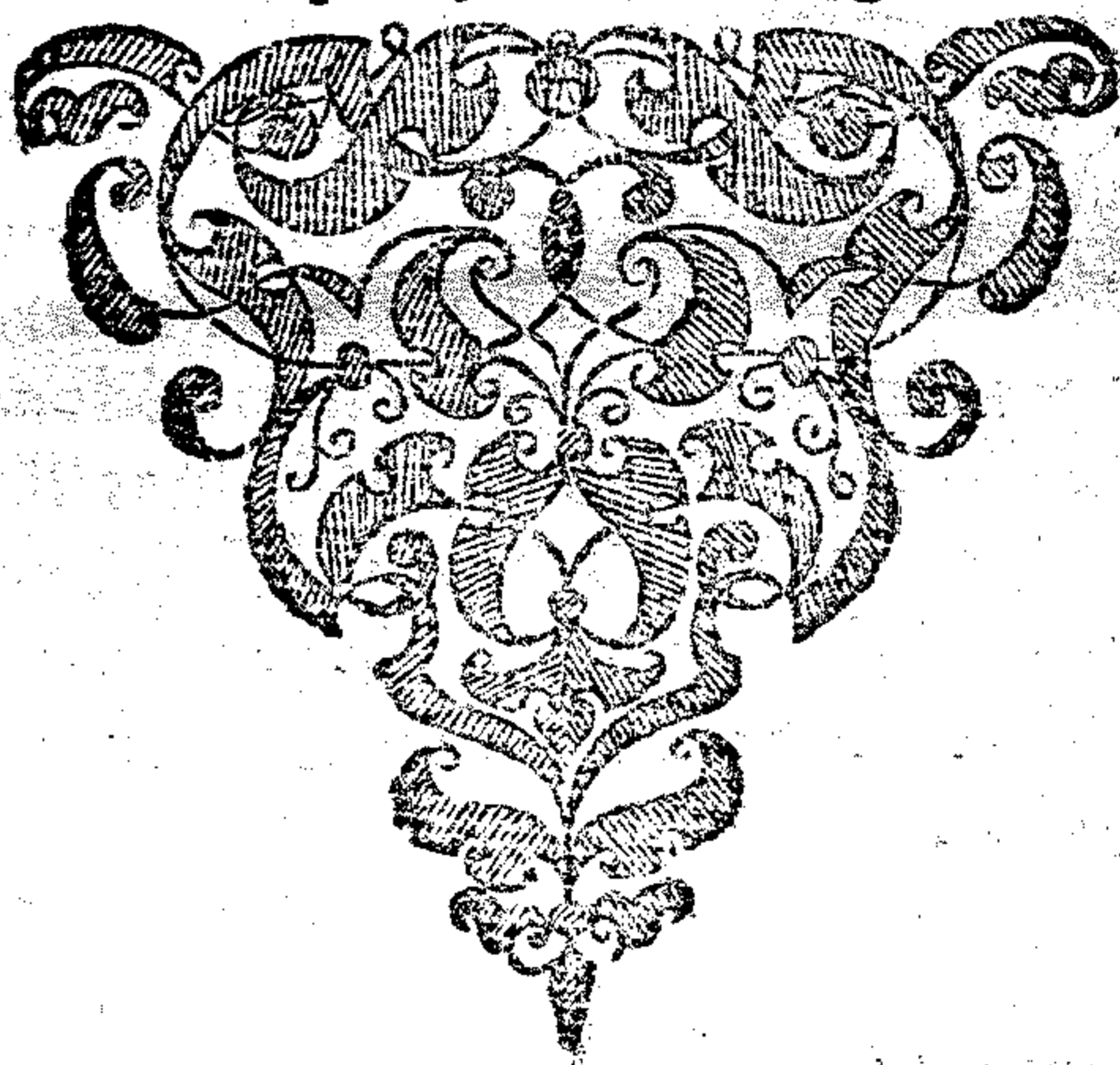

REGIMINI VNIVERSALIS
Ecclesie, meritis licet insufficienti-
bus disponente Domino præsidentes,
curis perurgemur assiduè, ut iuxta
credite nobis desuper dispensationis
officium, quieti subditorum quorum-
libet, præsertim sub Religionis Præ-
dicatorum habitu, studio vacantium
piæ vitæ, in quorum utiq; prosperitate reficimur iugi, quan-
tum nobis ex alto conceditur, solitudinis studio intenda-
mus, &c. Et post alia.

Et ne prætextu constitutionis Innoc. IIII. prædecessoris
nostri, quæ incipit: (Volentes) locorum Diocessani, & alii Or-
dinarii, ac alii quicumq; in personas, & loca Fratrum Præ-
dicatorum contra eiusdem Gregorii prædecessoris Ordinatio-
nem, sibi quamcumq; iurisdictionem, & superioritatem ven-
dicare præsumant, districtius inhibemus, ne quispiam absq;
dictæ Sedis speciali commissione, & auctoritate, in personas,
domos, & loca dicti Ordinis Prædicatorum, utpote prorsus
exempta,

exempta, aliquas excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias specialiter, vel generaliter quomolibet promulgare, aut in personas, domos, & loca huiusmodi, aliquam præminentiam, superioritatem, & iurisdictionem, quomodolibet exercere præsumant, etiam ratione contractus, vel Delicti, seu rei, de qua contra ipses ageretur, ubicumque iniatur contractus, committatur delictum, & res ipsa consistat. Decernimus quoque ex nunc, quaslibet excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, & quoscumque processus, quasvis poenas, & sententias generales, vel speciales continentes, quos vel quas promulgari vel haberi, & omnia quæ contra Fratres, domos, & loca dicti Ordinis, quomodolibet fieri contigerit, etiam eorum exemptione, ut pote notoria, non aliter allegata, nullius roboris, vel momenti esse, & pro infectis haberi debere, &c. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ M. CCCCLXXX. IIII.

Pontifi. nostri Anno Quarto.

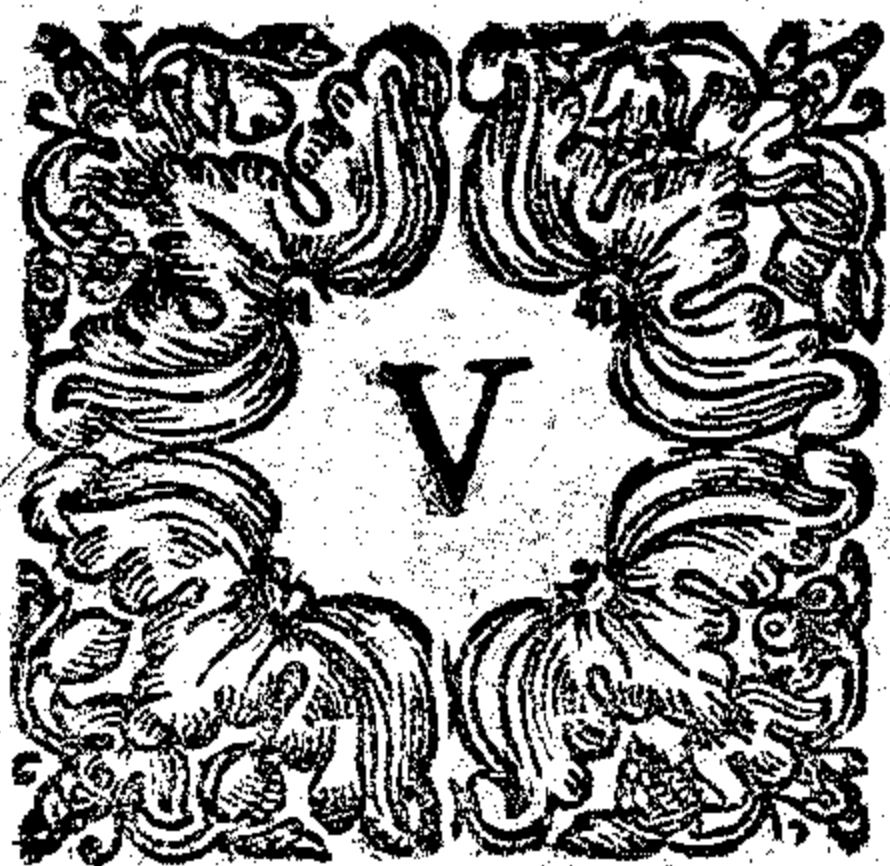
PRIMA

PRIMA
ALLEGATIONIS PARS
IN QVA

Societatis IESV, & Regularium omnimoda exemptio probatur, argumentisque pro contraria adductis sententia satisfieri curatur.

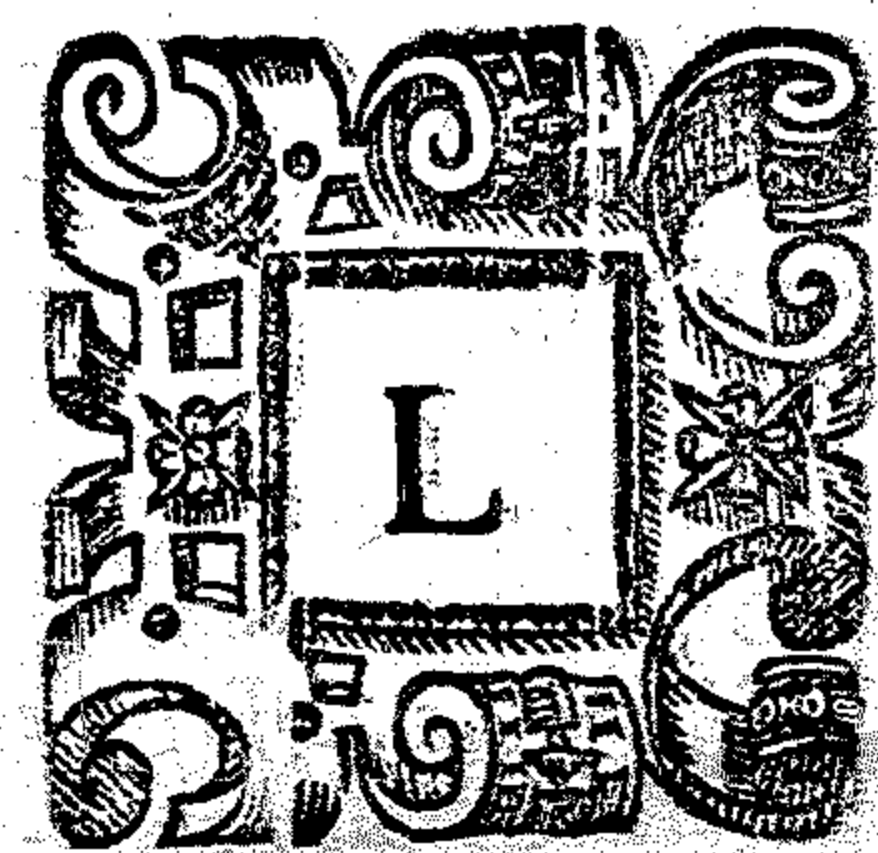
Primum, & præcipuum sententiæ contrariæ argumentum proponitur.

Cap. I.

IN NOSTRA ALLEGATIO, quam IESV auspice, & ad maiorem eius gloriam aggredimur, fiat magis perspicua, necessarium duximus Domini Doctoris Hieronymi de Leyva initium Fundamentorum præmittere, & eius primum & præcipuum argumentum adducere, quo contendit Societatem IESV, & omnes Regulares in causis civilibus coram Ordinario Hispalensi, conveniri debere. Ita enim, quæ dicemus magis patebunt. Sic igitur se habet fundamentorum initium, & argumentum.

IVRIS ET FACTI FVN-
damenta, quibus in quodam Articulo decli-
natorio, favore Ordinaria iurisdictionis
censui procedendum.

LITE QVADAM CIVILI
mota coram me aduersus D. D. hu-
ius civitatis Societatis IESV Reli-
giosos; ipsi Ordinariam iurisdic-
tionem declinantes sibi vigore litera-
rum infra scriptarum elegerunt Cō-
servatorem D. Petrum de VillaGo-
mez huius almae Ecclesiae Canoni-
cum Doctorem. Qui suas contra me decrevit literas in-
hibitorias præcipiendo, ut intra trium dierum spatium me
à dicta causa inhibens ad eum eam remitterem, vel rationē
coram eo redderem, quare præmissa fieri non deberent, sub
censuris absque alia citatione fulminandis. Quarum inti-
matione mihi facta, interposita ad cautelam prius coram eo
censurarum, & mandati appellatione, alias aduersas contra
eum decrevi; quibus ipsi sub excommunicationis poena tri-
na canonica monitione præmissa ipso facto incurrenda præ-
cepi, ut intra breviorē terminum dictas suas literas re-
vocaret, & causam ad me, ut Ordinarium remitteret. Qui-
bus ipse intimatis statim se à dicta causa inhibens eandem
ad me remisit. Inferit literarum tenorem, & literas So-
cietatis IESV conservatorias, quas propterea nos in
hâc allegatione omisimus. Mox addit.

Et

3

Et quamvis pro expeditione dicti articuli pauciora adduci sufficiebant, rem tamen plenius tractare volui pro satisfactione Regularibus reddenda, qui sæpe de me conqueruntur, eo quod spretis (ut ipsi dicunt) eorum privilegiis Ordinariam iurisdictionem in civilibus in eos exerceam.

4

Primum igitur nostrum iuris fundamentum est, quod licet Regularium privilegia eos plenè ab Ordinaria iurisdictione exemerint, Innocentius III. sua constitutione in generali Concilio Lugdunensi edita, quæ sub titulo de privilegiis cap. 1. libr. 6. extat, dicta privilegia limitanda, & restringenda, ita ut non comprehendant contractus initos, & rem litigiosam sitam extra locum exemptum definiuit.

5

Et licet dictæ Innocen. constitutioni in omnibus Regularium privilegiis derogatum directè, vel per communicationem reperiatur, Tridenti. Concilium in cap. 14. sess. 7. de reforma. eandem innovavit, & servari præcepit non obstantibus dictis privilegiis, & eiusdem Innocentianæ constitutionis derogatione in eis contenta. Inserit Concilii, & Innocentii constitutionis verba, quæ nos infra. c. 3. afferemus. Postea subiicit.

6

Huius Innoc. constitutionis dispositio clara est, & clarum est etiã servari Conciliū præcipere, & clarum est similiter per dictam Concilii privilegiorum derogationem, & non obstantiam privilegio Regularibus, & ipsi Societati concessio, quo eisdem indulgetur, ut plena gaudeant exemptione, non obstante dicta Innocentii constitutione derogari, & per consequens clarum erit dicta privilegia, & exemptiones dictæ constitutioni, & eius limitationibus subiacere.

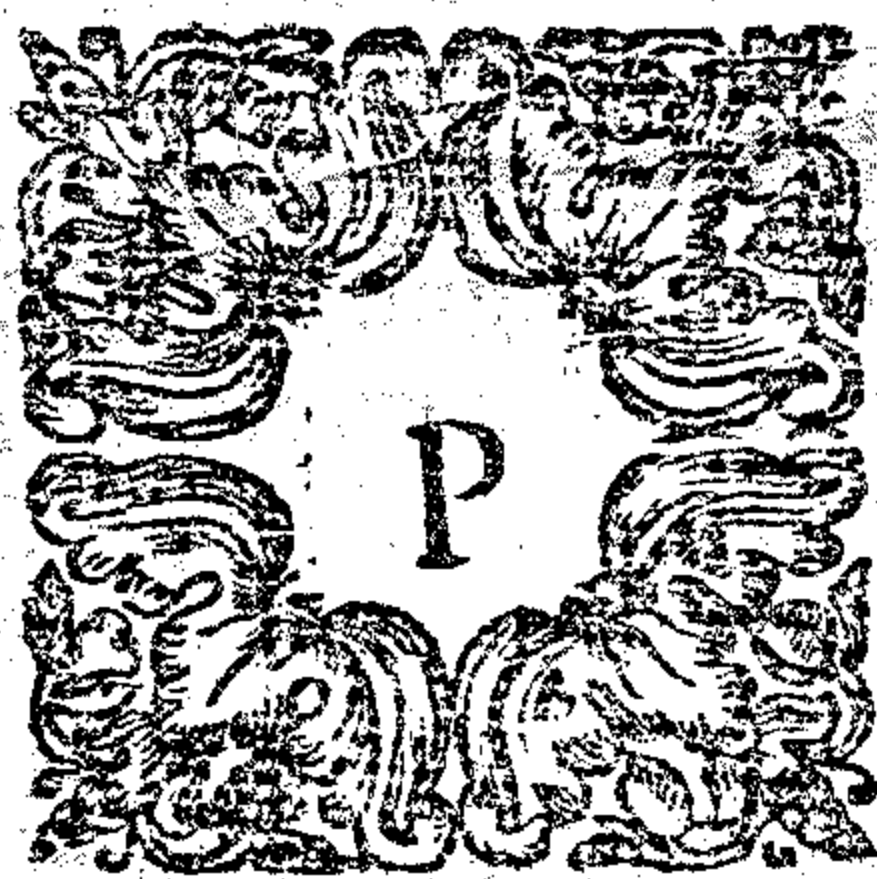
7

Hoc primum, & præcipuum est suæ sententiæ argumentum. In quo illud faterur, ante sacrum Concilium Tridentinū Regulares ex privilegiis in omnibus casibus

casibus ab ordinariorum iurisdictione omnino liberos, & exemptos fuisse, non obstante Innocentii III. Constitutione, quod & nos admittimus, & latè sequēti capite probamus. Sed addit post Concilium Tridentinum cum Innocentii III. constitutionem innovaverit, & servari præceperit, in tribus casibus in ea contentis, Regulares coram locorum Ordinariis conveniri debere, nō obstantibus eorū privilegiis. Quod quidem nos nullo modo admittimus, & potius contrarium asserimus, nimirum, Regulares omnino ab Ordinariorum iurisdictione exemptos ita, ut in nullo ex tribus casibus coram Ordinariis conveniri possint, ut pote ad quos illa constitutio non pertineat, neque innovatio, eorum causa, fuerit facta à Sacro Concilio, neque illud eorum antiquaverit privilegia, sed conservaverit, quod sequentibus probatur argumentis.

Ex Privilegiis initio adductis, Societatis, & Regularium omnimoda exemptio asseritur varieque exemptionum differentie proponuntur.

Cap. II.

PRINCIPIO IGITUR, ut à Privilegiis ipsis ordiamur, asserimus & affirmamus ex eis liquido, & manifestò cōstare Societate I E S V, ac Medicantes, & Regulares omnes, qui eorū privilegia participāt, ut sunt fere vniversi Religiosi, tan ante Cōcilium Tridentinū, quā post illud ab omni Ordinariorum

nariorum iurisdictione exemptos, ac liberos esse, nec posse corā illis cōveniri etiā ratione delicti, vel cōtractus rei sitæ, quod extra locū exemptū deliquerint, vel contraxerint, vel res, qua de agitur sit constituta. Et quod pertinet ad Societatem cum nō solum in primis suæ foundationis initiis, sed semper sub Sanctæ Sedis Apostolicæ militet obediētia, à Sāctissimo Paulo III. sub eiusdē Sedis protectione suscipitur, & plena iurisdictione Præposito Generali, cū libera, Generali, & omnimoda administratione, & cura in universam Societate & cūctos Socios, & Societatis personas ad felix Societatis regimen, & prosperā directionē tribuitur, & cōceditur. Deinde ab omni superioritate, iurisdictione, correctione quorumcumq; Ordinariorum, personæ, & bona eximuntur; Denique omnibus Prælatis prohibetur contra aliquem de Societate, vel contra alios eorum causa aliquam excommunicationis, suspensionis, vel interdicti sentētiā ferre; quod si tulerint nullæ, & irritæ declarantur.

Pius vero V. septimo anno post Sacrum Conciliū Tridentinū publicatum, id est, M.D.LXXI. Societate Iesu verè, & propriè unā ex Mendicantibus esse, & ut Mendicantem omnibus, & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, gratiis, tam temporalibus, quàm spiritualibus, etiam speciali nota dignis, concessis, & concedendis, uti, gaudere, & frui, cum clausula notatu digna, Motu proprio, & ex certa sciētia, nec nō illa. *Quorum omnium, & singulorum tenores, ac si de verbo ad verbum inserti forent, pro insertis, & expressis haberi voluit, & illa; Non solum ad illorum instar, sed pariformiter, & æquè principaliter absque ulla prorsus differentia.*

Quæ

Quæ quidem clausulæ firmissimè, & absque ullo dubio singula privilegia, & aliarum Religionū amplissimæ exemptiones, ac si expressè, & specificè hic descriptæ fuissent, exprimuntur, comprehenduntur, & continentur, ut Romani Pontificis verba apertè declarant, ut nullus ambigendi detur locus, ut optimè Anto. de Butrio consil. 2. in id ab omnibus citato, præsertim à Caputaquensi. decisione. 204. 1. par. Flaminio Parisio alios referente de Confidentiis quæst. 7. à num. 105. & sæpissimè à sacra Rota id consilium canonizatum affirmat decis. 161. tom. 2. Deciss. Rotæ Rom. diversorū; & id contra communē Rotā sequutum testatur Cassadorus decisio. 10. super reg. Cancellar. Tenet Felinus in. c. Nonnulli numer. 6. de rescript. Navar. plures referēs in. c. Si quando except. 1. n. 1. eodē titulo de rescript. D. Covarru. dicens magis commune in Rubr. de testamentis 2. par. num. 19. versicul. Rursus erunt optimè. Craveta consilio. 126. nu. 7. Menochius consilio. 160. numer. 45. vol. 2. Marchesanus de commissionibus. 2. part. de Appellatio. commissione, c. 4. nume. 51. Anastasius Germonius de Indultis Cardinal. 3. Ac irritum. nu. 1. alios sciens omitto. Illudque obiter adverto, quod si qua difficultas aliquando fuit in clausula, *Quorum tenores*, ne ita ample reciperetur, pertinuit potius quando ageretur de aliorum privilegiorum derogatione, quæ cum in aliorum tenderet præiudicium, videbatur limitanda. At verò, cum de concedendis ad aliorum formā, & amplam comprehensionem, non ita; sed in omnibus iam proculdubio obtinuit, quod tradidimus, ut omnes relati asseverant, illam clausulam operari, ac

si de verbo ad verbum privilegia fuissent literis inserta.

Gregorius XIII. iteratis vicibus privilegia, exemptiones, & immunitates Societatis I E S V confirmavit, approbavit, & de novo concessit, veluti ex literis principio adductis constat, sed illa verba notatu dignissima sunt, quæ in literis, Ascendente, dicuntur. *Et huic Sedi immediate subiectos, & à quorumvis ordinariorum, & delegatorum, seu aliorum iudicum iurisdictione omnino exemptos, prout nos etiam vigore presentium eximimus. & in aliis incipientibus. Satis. Dictam Societatem à primevæ eius erectione, illiusque personas, & bona quæcumque à quorumvis ordinariorum visitatione, iurisdictione, correctione, & superioritate exemerunt, ut illa Romano Pontifici pro tempore existenti immediate subiecta esse noscatur. Quare nos præcipua erga eam animi nostri propensione dictam exemptionem illi confirmamus, &c.* Idem præstitit Gregorius XIII. Motu proprio, de certa scientia, deq; Apostolicæ potestatis plenitudine, omnia, & singula privilegia, facultates, exemptiones, immunitates, etiam per communicationem concessa, qualiacumque illa, ac si de verbo ad verbum suis literis insererentur pro expressis habentes, approbavit, & confirmavit, supplens omnes iuris, ac facti defectus. Quarum clausularum vim, potestatem, & virtutem ut omnibus notam, & ab adversa parte in dubium non revocatam, libenter omittimus, ne intempestivè de his differamus.

Ex his satis liquet, ad Societatem pertinere, etiam post S. Conciliū Tridentin. Sixti IIII. privilegium supra adductum in Prædicatorum favorem concessum, ubi ab omni ordinariorū eximuntur iurisdictione, quā exercere

exercere minimè possint, nec ratione contractus, vel delicti, seu rei, ubicumque ineatur contractus, committatur delictum, vel res ipsa consistat, cum expressa derogatione Constitutionis Innocētii III. in c. Volentes de privilegiis in. 6. cuius privilegii meminit, ac se vidisse testatur S. Antoninus. 3. part. summa tit. 16. cap. 9. §. 1. Eius verba adducit Summa Tabiena verbo exemptus nu. 1. Armilla eodem verbo in principio, meminit Sorbus in compendio privileg. verbo convenire in iudicio num. 4. Afferit plenum, & integrum Ioannes Baptista Confettius in Privilegiorum Sacrorum Ordinum Collectione Bulla. 1. Sixti III. fol. 54. Vnde transcribendum curavimus. Clemens III. similem concessit exemptionem cum eadē derogatione fratribus Minoribus, ut Sorbus refert. d. compēd. verbo exemptio, nu. 8. de Minorum Ordine, Navarrus in. c. non dicatis. 12. quæst. 1. commentario. 2. de regular. num. 63. aliorum refert Emanuel Rodriguez tomo. 2. qq. regul. quæst. 2. articul 8. & ipse met D. Doctor Leyva se vidisse attestatur fol. 17. Quinecessario concedere debet, ea omnino privilegia, & exemptiones ad Societatem pertinere, & illi cōcessa, & attributa esse, per Pii V. Societati I E S V literas cōcessas.

Vbi ergo privilegiorum verba sunt manifesta, nulla indigent inductione, vel probatione, sed illa omnino inviolabiliter observanda sunt. c. porro de privilegiis. *Quod totum* (inquit Romanus Pontifex) *ex inspectione privilegiorum plenius advertere potes, & secundum, quæ inveneris, ita observes. Sic enim vos volumus privilegiorum suorum servare tenorem, quod eorum metas*

transgredi minimè videantur. Propter quod quidè maxime expedit verba perpendi privilegiorum, ut recte notavit Decius consi. 193. nu. 1. Frāciscus Becius cōsi. 36. nu. 5. Menochius consilio. 41. nu. 2. lib. 1. qui alios afferūt. Nos ne re aperta hereamus, omittimus. Quod vel semel annotasse est necessarium.

8

Cū enim exemptionum origo antiquissima sit, quippe quam, S. Gregorius ante mille annos Monachis concessit, illis verbis, quæ in. c. Luminoso. 18. q. 2. habentur. Nec audeat ibi cathedram collocare Episcopus, vel quamlibet potestatem exercere imperandi, nec aliquā ordinationem, quamvis levissimam, faciendi, nisi ab Abbate loci fuerit rogatus, quatenus Monachi semper maneant in Abbatum suorum potestate, ut remotis vexationibus, ac cunctis gravaminibus Divinum opus cum summa devotione animi perficiant. Habentur licet paulo diversa in Regesto lib. 4. Epistola. 43. tom. 2. decretalium Summorum Pontifi. Eximendi rationes nos infra 3. par. c. 9. commodiori loco tractabimus, illud interim in præsentiarum annotando, non omnes exemptiones fuisse semper æquales, sed diversas pro temporum varietate, & prout occasio, & rerum, & personarum postulabat necessitas; tum etiam non fuisse solum regularibus concessas, sed etiā clericis secularibus; & aliæ quidem singularibus personis, aliæ certo personarum generi, siue cōmunitati, aliæ non personis, sed locis; aliæ & locis, & personis præbentur, quibusdam, ut tantū coram certo iudice convenirentur, datur. Propter quā varietatē Alexander Tertius optimè cavit, Privilegiorū tenorē attendi oportere, in. d. c. Porro. & c. Recepimus de privilegiis. Idque maxime declarat. c.

Ne

Ne aliqui, de privileg. in. 6. ubi aliquæ privilegiorum differentia referuntur illis verbis. *Nec non, & Religiosis quibuscumque, non personarum tantum, sed ordinum privilegiatorum, vel locorum ratione.*

Ex quibus triplex exemptionum colligitur differentia. Prima cum quis ratione personæ eximitur nullo habito respectu ad locum vel Religionem. Secunda cum conceditur exemptio Ecclesiis & Monasteriis, & eorum ratione personis competebat. Tertia exemptio est ratione Religionis, & Ordinis, ita ut primo, & per se universo Ordini & Religioni in communi inde autem derivatur in personas regulares, in Monasteria, & eorum loca, & in eorum quæcumque bona propria: sicuti illa, quæ toti Clericorum ordini à postetate seculari fuit concessa. Prima singularibus indulgetur, ut qui honorariis titulis Protonotariatus, Acolythatus, Comitatus Palatini, & aliis decorantur, de quibus in Trident. sessio. 24. cap. 11. de refor. & capellanis & familiaribus Papæ. Sylvester verbo exemptio num. 4. Secunda vero frequens admodum fuit in Monasteriis & Ecclesiis. Cõstat enim olim Monachos, cum vitæ contemplativæ dediti essent, semper in eodẽ Monasterio, in quo recipiebantur, & professionem mittebant, mansisse, ab eoque exire vel ad aliud transire, nisi certis, iisque gravibus causis, non licuisse, ut ex sancto Basilio constat constit. monas. cap. 8. aliàs. 9. & cap. 19. aliàs. 20. Unde & nomina monachis imposita non ab ordinis fundatore, ut hodie fieri consuevit, sed à Monasteriis desumpta. Hinc Cassinenses, Sublacenses, Cluniacenses, Vallis Umbrosæ, Camaldulenses, Cistercienses, Carusienses, & alia huiusmodi, quæ à monasteriis, & illa

à locis, ubi ædificata, nomina mutuarunt. Hinc S. Ildefonsus primum Abbas Agaliensis, & mox Archiepiscopus Toletanus; Hinc S. Martinus Dumienfis, Et apud S. Eulogium frequēs mentio, Monachorum Tabanensium, & Pinnemellariensium, & Cuteclarenfiū & aliorum, qui quidem varias regulas amplexi in suo quique Monasterio vitam degebant monasticam.

12

Singula itaque Monasteria ab aliis distincta Diocesano Episcopo subiecta erant, neq; inter se unum corpus, quod uni subesset capiti, efficiebant, ut colligitur ex. c. 1. & c. Si quis & c. Abbas. & c. Abbates. 18. q. 2.

13

Vnde & ortum habuit. c. in singulis, & c. ea quæ de statu Monach. Vbi Innocentius III. præcipit singulis Trienniis capitulum cogi provinciale ex totius Regni, siue provincie Abbatibus; & tamen superiorū privationes propriis remittebātur episcopis, ut pote quibus lege iurisdictionis subiiciebantur singula Monasteria in diocesi constituta, etiam si alteri unirentur.

14

c. 2. de Religiosis domibus. Itaque Monasteria nullam inter se communitatem universalem faciebant, ut annotavit optime Navarrus in. c. Statuimus. 19. quæst. 3.

15

commentario. 4. de regular. num. 22. A lege autem diocesana iure communi monasteria erant exempta. c. 1. 10. quæst. 1. c. inter cætera. 10. quæst. 3. c. quàm sit. 18. quæstione. 2. l. 2. titul. 12. pag. 1. glossa. in. c. dilectus verbo de lege, de offi. ordinarii. ubi communiter Doctores.

16

Adeo autem hæc Monasteriorum divisio vigeat, ut qui ex uno ad aliud transfret Monasterium, in eo novam emittebat professionem, veluti hodie fieri consuevit, ubi Regularis ad alium, diversum transit ordinem

ordinem; tex. optimus in. c. præterea, Ibi, *Et in utraq; Ecclesia regulariter professus*, de præbendis. c. Abbate. de verborum significat. & c. *Et cum quadam vice Guarini Alciaren. monachū elegissent, electio robur habere nō potuit, donec apud Monasterium S. Bertini professione facta*, docet Abbas, & Decius. n. 2. in. d. c. præterea & Abbas. in d. c. Abbate. notabili. 4. Hinc etiā prohibitū, ne officia, & alia unius monasterii, monachis alterius monasterii committantur. c. cum singula. §. prohibemus. de præbendis. in. 6. *Cum illis, inquit, non liceat habere locum in diversis monasteriis, quorum unum ab alio non dependet, nec aliorū monasteriorū (nisi canonicè transferantur ad ipsa) prioratus, Ecclesias administrationes, vel officia gubernare.*

Hinc nulli Abbati permissum, ut ex uno ad aliud monasterium monachos transferret, ut Navar. sup. notat. Ex huius distinctionis ignoratione multa traduntur ad unam Religionē pertinere, quæ proculdubio ab ipsa alienissima erant, nos omittimus ne instituti nostri rationem deseramus.

Hinc (quod totius nostræ disputationis caput est.) Sigillatim frequenter privilegia à monasteriis singulis à Sede Apostolica impetrabantur, & eis concedebantur, ut à lege iurisdictionis, vel in toto, vel in parte ab Episcopis eximerentur, cum à lege diœcesana iure communi, ut dixi, essent exempta, id videre licet in antiquis Monachorum privilegiis, & in compendio eorum. F. Hieronymi Sorbi, cum de eis agit, semper meminit monasterii, cui fuit indultum, vide præcipue verbo cōmunicatio in fi. Constat in. c. quoniam. de privilegiis, ibi. *Privilegio, quod monasterio est indultū, & ibi. In ipso monasterio permanentibus*, & in. d. c. Abba-

re. de verbo. signifi. infi. optimus text. in. c. privilegiū
 de verborum signifi. in. 6. Cuius verba singularia, &
 omni notatione digna libet referre. *Privilegium mo-
 nasterio tuo concessum. ut monachi, siue fratres in cellis ad
 monasterium ipsum spectantibus habitantes ab alio, quam
 à Papa, vel eius legato excommunicari, aut suspendi, vel ip-
 se cellæ interdicto supponi non possint; Non fratres in prio-
 ratibus, Ecclesiis, seu Capellis eiusdem monasterii commo-
 morantes aut ipsos prioratus, Ecclesias. Vel capellas, ab
 ordinariorum iurisdictione in aliquo, sed residentes tan-
 tum in cellis, & cellas ipsas (hoc est, loca secreta, & so-
 litaria, quæ ab hominum separata conuictu sunt ad con-
 templandum, & Deo vacandum specialiter deputata) de-
 fendat.* Quæ mirè agunt de privilegio loco concessio,
 & formam, qua Ecclesiæ eximebantur, tradit Inno-
 centius III. in. c. inter dilectos num. 6. de fide instru-
 mentorum, his verbis; *Quando in privilegiis dicitur,
 Eximimus Ecclesias vestras, quæ per vos sumpserunt regu-
 lam beati Augustini.* Quæ planè indicat Ecclesiam res-
 picere, & non personas. Sed & licet à monasterio im-
 petrarentur, personarum etiam intuitu Religiosis ip-
 sis, ne excommunicari, suspendi, interdicti penitus cō-
 cedebatur. c. 1. §. in eos de privileg. in. 6. ex quo si per-
 pendatur supra adducta confirmatur, & verba & tex-
 tus elucidatur. Ibi enim non sui ordinis, sed monaste-
 riorū Monachi dicuntur; & in duobus monasteriis Mo-
 nachū locū habere posse negatur, & alia quæ minimè
 intelligi queunt, nisi hæc, quæ diximus perpēdantur.

At vero, cum primum ordines Mendicantes maxi-
 mo Dei beneficio in lucem mundi prodire, qui non
 contemplativæ solum vitæ, sed etiam activæ insistent,

ex

ex instituto non uni, vel alteri monasterio fuere addicti, sed ubique terrarum degere, non monasterii nomine, sed generali insigniri. Quod à Prædicatorum ordine, tanquam à Principe, sive primo Mendicantium ortū habuisse, & reliquos sumpsisse Navarrus supra notat ex lib. instructionis ipsius ordinis: Nos vero in Gregorii XI. literis, quæ in ipsis Sixti III. referuntur habemus: Inquit enim. *Et quia eiusdem ordinis fratres de locis ad loca ipsius ordinis sæpius transmittuntur, propter quod stabilem, & perpetuam in certis, et determinatis eiusdem ordinis domibus non faciunt mansionem.* Et in I E S V Societate in Pauli III. privilegio idem dicitur, ut in primo numero. *Et quia eiusdem Societatis Fratres, & Socios de locis ad loca transferri contingit, propter quod stabilem, & continuam in certis, & determinatis domibus mansionem habere non possunt, &c.* Et in aliis privilegiis dicitur, & ita in regulis habetur. *Nostre vocationis est, diversa loca peragrarè, & vitam agere in qua vis mundi plaga, ubi maius Dei obsequium, & animarum auxilium speratur.* Regula. 3. in summario. Vnde optime Navarrus supra nu. 22. vers. tertio. * Quo fit, (inquit,) ut omnibus ferè Mendicantibus, in quibus quasi omnia monasteria sunt exempta à iurisdictione Episcoporum, quæque sunt divisa in Provincias, & habent suos Provinciales, & generalissimum immediate subiectum Papæ, &c. Cum omnia monasteria cuiusque Provinciæ faciant unum corpus, respectu sui Provincialis, qui est caput, & omnia totius orbis Christiani faciunt aliud corpus respectu generalis, qui est caput illius, &c. * Quare nō unius monasterii, sed totius ordinis Religiosi dicuntur. Vno verbo notavit Card. Belarmi.

Belarmi. tomo. 1. libr. 2. de Monachis. cap. 1.

23

Hinc Tertia exemptionis differētia originem duxit, quæ primo, & perse universo ordini in communi à Romano Pōtifice tribuitur, & inde in personas Regulares, in Ecclesias eorum, & Monasteria, & alia bona quæcumque derivatur. Quæ quidem exemptio est omnimoda & plenissima, reliquasque duas alias in se complectitur. Vnde exemptiones à parvis principiis ortæ (veluti omnia alia humana) in hanc, quam videmus, devenēre amplissimam formam. Id àperte constat ex literis Sixti III. in Prædicatorum favorē concessis, quas supra retulimus. Ibi, *In personas, domos, & loca dicti Ordinis Prædicatorum*, & Benedictus XI. Minoribus ut in eorum monument. concessione. 232.

24

fol. 108. dicit. *Licet igitur nonnulli Romani Pontifices prædecessores nostri præfatū ordinē (scilicet Minorum) à Prælatorū iurisdictione quorūlibet prorsus exemerunt, & infra. Vos & ordinem ipsum ab omnium, & singulorum quorūlibet Prælatorum, & personarum Ecclesiasticarum omnimoda potestate, ac iurisdictione prorsus eximimus de Apostolica plenitudinis potestate, &c.* In Mari magno Augustinia. concessione. 619. fol. 848. Bonifac. VIII ait.

25

Vos & prædictum ordinem personas & Ecclesias, oratoria, & domos, & res alias, & loca vestra in ius, & proprietatem B. Petri & Apostolicæ Sedis assumimus, illaque à cuiuscumque Diocesani, & cuiuslibet alterius potestate, iurisdictione, & dominio, omnimode in perpetuum prorsus eximimus, &c. Et in Mari magno Carmelitarum concessione. 448. fol. 183. Sixtus III. ait. *Et ne pretextu constitutionis Innocent. III. quæ incipit, Volentes, &c. In personas, domos, loca aut alia dictorum fratrum bona, ut pote prorsus*

25

prorsus exempta, &c, Iam ex Pauli III. literis initio adductis constat, ait enim; *Ipsam Societate, & universos illius Socios, & personas, illorumque bona quaecumque ab omni superioritate, iurisdictione, correctione quorumcumque Ordinariorum eximimus, ac liberamus, &c.* Et Gregorius XIII. verbis supra adductis, num. 4. Ex quibus constat quam recte Clemens III. qui multis post Innocentium III. annis praefuit universali Ecclesiae, iam Mendicantium ordinibus propagatis, distinctionem fecerit inter exemptionem singularibus personis concessam, & illam, quae ratione loci tribuitur, & illam aliam, quae toti ordini ratione Religionis conceditur. Obiter annotavit S. Thomas. 2. 2. quaestione. 186. ar. 5. ad. 3. illis verbis agens de Monachis. *Et si (inquit) a Diocesanis Episcopis totaliter, vel ex parte sunt exempti, obligantur tamen ad obediendum Summo Pontifici.* Huius etiam plenissimae exemptionis participes sunt Ordines Monachales, qui etiam in multis, Mendicantium ordinum formam sequuntur, ut re ipsa constat, & Pius V. in constitutione. Ex supernae, ait, & illis Mendicantium concedit privilegia.

His ita constitutis iuxta privilegia, certum, & indubitatum est, quod initio asseruimus, Regulares omnes qui quovis modo sive principaliter, sive per communicationem his fruuntur, & gaudent privilegiis, etiam post Sacrum Concilium Tridētinum, prorsus ab omni Ordinariorum iurisdictione liberos, & exemptos esse, ut neq; ratione rei sitae, vel contractus initi, vel delicti commissi extra locum exemptum coram locorum ordinariis conveniri possint, neque ab eis in ius ob eam causam vocari posse, ita expresse S. Antoninus

ninus. d. 3. part. Summæ. titul. 16. c. 9. §. 1. Angelus in
 summa verbo exemptus, num. 8. Armilla verbo exē-
 ptio, numer. 1. Sylvester verbo exemptio, numer. 10.
 Ioan. Andreas in novellis in. c. Volentes. de privileg.
 in. 6. Ibi, *Item sciendum quod multi sunt exempti etiam*
contra hanc decretalem, ut in his tribus casibus non possint
coram ordinariis conveniri. Idem Petr. de Ancharrano,
 ibi, num. 2. Francus, num. 1. Atque propter eam ratio-
 nem non posse Mendicantes coram Ordinariis con-
 veniri, tradit, ex Paulo Cardinalis, in Clementina du-
 dum. §. in quibus. vers. Ultra de sepulturis; dicunt Ve-
 riorem Ioannes Imola ibi, numero. 102. Ancarranus,
 numer. 36. Bonifacius Vitalinis, ibi. §. Facturi, num. 9.
 ubi. *Conclude, quod Mendicantes sunt exempti, quoad*
forum iurisdictionale, & sic non possunt cogi ad solutionem
quartæ, vel legatum eius ut. c. Si Papa cum similibus de
privileg. in. 6. & hoc sentit hæc Glossa. (verbo coerceri,)
& Paulus. Idem tenet ibi Abbas, numero. 47. aperte
 Antonius Burrio, in. c. tuarum de privileg. numero. fi.
 in fi. Eandem proculdubio tenent sententiam, qui af-
 firmant. c. Volentes de privilegiis, in 6. in 1. parte age-
 re de loci exemptione, qui sunt plures, & gravissimi
 Doctores, quos infra adducemus, cap. 3. num. 17. hac
 parte. Eandē etiam consequenter admittunt, qui asse-
 verant Mendicantes, ubi ab ordinario fuerint in ius
 vocati non teneri ad comparēdum, qui etiam plures,
 & gravissimi sunt Doctores, quos infra. 2. part. cap. 7.
 num. 3. adducemus. Inter quos Innocentius III. est
 c. Volentes, auctor.

Post Sacro Sanctum Concilium Tridentinū, quod.
 c. Volentes innovavit, idem omnino asseruerunt, &
 affir-

affirmarunt, Regulares in nullo casu posse coram lo-
corū Ordinariis conveniri, Martinus Azpilcueta Na-
varrus. Vir certè magnæ authoritatis in. d. c. non dica-
tis. 12. quæstione. 1. commentar. 2. de Regular. num.
63. Thomas Trivisanus decisio. civilium, decisio-
ne. 36. lib. 1. ubi attestatur de praxi Venetiis. P. Henr-
riquez, libr. 7. de Indulgentiis, cap. 25. num. 4. Ioannes
Baptista Confettius in privileg. collecti. in summario
materia. titul. 5. de exemptione. cap. 2. Emanuel Ro-
driguez, tom. 2. qq. Regul. art. 8.

Qui omnes, licet variis nitantur argumētis, in hoc
conveniunt, ab omni prorsus Ordinariorum iurisdic-
tione Regulares esse exemptos, nec mirum in fun-
damentis non convenire. Nos itaque hanc sententiā
non solum iure defendi, sed & authoritate fulciri pro-
bamus, cum tamen nullus hactenus, neque Doctor,
neque Iudex Ordinarius existat, qui intrepidè con-
trarium affirmer. Neque eum D. Doctor Leyva ad-
ducit, & solus inter Doctores, & Ordinarios in sentē-
tia persistit, ex Innocentii III. constitutionis inno-
vatione à Sacro Concilio Tridentino facta, quæ qui-
dem minime nostræ receptissimæ sententiæ obest, ut
iam capite sequenti ostendemus.

*Regularium omnimoda exemptio ex Sacro Concilio Triden-
tino asseritur, & vera Innocentii III. consti-
tutionis explicatio traditur, & probatur.*

Cap. III.

TANTVM abest ut credamus Regularium
privilegia à Sancto Concilio Tridentino de-
rogata esse, ut potius ab illo præservata fuisse,
immo

immo, & confirmata omnino asseramus. Quod quidem variis Concilii locis nos apertè probaturos affirmamus. In quo primum obtinere locum volumus, qui & ordine primus est, & quo maximè adversarius nititur, is est. c. 14. sessio. 7. cuius verba sic se habent. *In exemptorum causis constitutio Innocentii IIII. que incipit, Volentes, in generali Concilio Lugdunensi edita, servetur, quam eadem Sacrosancta Synodus innovandam censuit, & innovat. Addendo insuper, quod in civilibus causis mercedum, & miserabilium personarum Clerici seculares, aut Regulares extra Monasterium degentes quomodolibet exempti, etiam si certum Iudicem à Sede Apostolica deputatum, in partibus habeant; in aliis verò si ipsum Iudicem non habuerint, coram locorum Ordinariis, tanquam in hoc ab ipsa Sede Delegatis, conveniri, & iure medio ad solvendū debitū cogi, & compelli possint, privilegii, & exēptionibus, Conservatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus adversus præmissa nequaquam valituris. Ex quo. c. M. Navarrus, in. d. c. non dicatis, num. 63. id intulit. Ex prædicta Tridentina (inquit) additione colligitur primò, limitatio exemptionum, ne scilicet prosint, quoad causas civiles mercedum, & miserabilium personarum. Secundo generalis differentia inter regulares exemptos degentes extra Monasteria, & degentes intra, nam hi super nullis causis possunt conveniri coram locorum Ordinariis, illi autem sic, super prædictis duobus generibus causarum. Itaque optimè à contrario sensu colligit, degentes intra Monasteria, in nullis causis posse coram locorum ordinariis conveniri. Vides, & contrectas, quæ dicimus à Concilio privilegia manere illibata. Quod quidem, ut magis, ac magis pateat, agamus necesse est prius de*

de vera Innocentii III. constitutionis declaratione, sed eius præmittamus verba.

Volentes libertatem, quam nonnullis Apostolica Sedes privilegio exemptionis indulget, sic integram observari, ut illam alii non infringant, & ipsi eius limites non excedant, declaratione irrefragabili definimus, quod quantumcumque sic exempti gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti, siue contractus, aut rei de qua contra ipsos agitur, rite possunt coram locorum Ordinariis conveniri, & illi quoad hoc suam in ipsos iurisdictionem (prout ius exigit) exercere. Numquid ergo carent omnino in his comodo libertatis? Non utique, quia nec coram Ordinariis ipsis, dummodo sit in loco exempto commissum delictum, vel contractus initus, aut res litigiosa; nec ubi domicilium habent, si alibi delinquant, vel contrahant, aut res ipsa consistat, conveniri possunt aliquatenus super istis, &c.

¶ In eos autem, quibus ne interdici, suspendi, vel excommunicari à quoquam valeant, à Sede Apostolica est indultum, sicut sunt Religiosi quamplures, in quorum privilegiis continetur, ne quisquam Episcopus, vel Archiepiscopus, Monasteriorum suorum Monachos pro ulla causa, ullo ve loco interdicare, suspendere, vel excommunicare præsumat, iidem Ordinarii iurisdictionem suam, quantum ad ista, ubicumque illi fuerint penitus exercere non possint; nisi forsam ipsi Monachi ad Monasteriorum suorum prioratus Ordinariis eisdem subiectos, ut vel gerant eorum regimen, vel in eis tanquam proprii locorum ipsorum Monachi resideant, fuerint destinati. Tunc enim etsi liberè possint ad eadem Monasteria revocari, ac tam illorum, quam ipsorum prioratum Monachi reputentur, cum non sit inconueniens aliquem utrobique locum habere Monachicum, unum alteri

D

sub

subesse monasterio, vel ab ipso noscitur dependere; ratione tamen eorundem prioratuum, dicti ordinarii sua iurisdictione in ipsis etiam quoad præmissa (quamdiu morantur in illis) licite uti possint. Si hæc Innocentii constitutio eo explicetur modo, quo D. Doctor Leyva vult, utique Sanct. Concilium Tridentin. in d. cap. 14. & aliis locis, insuperabiles patitur difficultates, & contrarietates, quas ipse, nec dissolvit, nec declarat. Existimat namque, ut supra retulimus, quoscumque regulares exemptos, eo comprehendere canone, & ratione delicti, rei, & contractus posse coram locorum ordinariis conveniri, quantumcumque; plena exemptione gaudeant.

Prima, difficultas est, quod illud, quod à Concilio, insuper addi, dicitur, non additio, sed illius constitutionis limitatio omnino est, nam ex constitutione Innocentii, quæcumque sint personæ in tribus illis casibus, coram locorum ordinariis sunt conveniendi, quod tamen à Concilio limitatur in miserabilibus, & causis mercedum, & ubi certum à Sede Apostolica non habuerint in partibus iudicem deputatum.

Secunda, quia ex illa constitutione Episcopus ordinaria procedit iurisdictione; in Concilio vero non ordinaria, sed delegata à Sede Apostolica.

Tertia, quod regulares intra claustra degentes distinguat Concilium ab his, qui extra degunt; caput vero Volentes, omnes æqualiter in tribus casibus conveniri decernat.

Quarta, quod si Regulares extra claustra degentes certum habeant iudicem deputatum, coram ipso conveniri debent in omnibus causis (miserabiliū & mercedum

cedum exceptis,) quod quidem Innocentii constitutioni repugnat, & eam limitat supra modum, nā si res sita existat extra locum exemptum, vel cōtractus initus etiam extra locum exemptū, coram illo iudice conveniri debent, non vero coram locorum ordinariis.

Quinta, quoniam Regulares in clauistro degentes nullo modo, nec ratione contractus, nec rei, etiam in causis miserabilium, vel mercedum possunt coram locorum ordinariis conveniri, ut recte collegit Navarrus, quod si excludatur propter. cap. Volentes, à Concilio innovatum, iam decretum illud in se pugnantiam habet, & in se non recte cohæret; quod indignū est tanto Concilio.

Sexta, quod si id argumentum à contrario sensu nō admittatur ex eo, quod argumentum à contrario sensu non urget, ubi legum correctio sequeretur; in aliud omnino absurdissimū deveniemus, ut deterioris sint conditionis Regulares intra claustra degentes, quam hi, qui vagantur extra, quippe illos in tribus casibus posse conveniri coram locorum ordinariis conceditur, eorum privilegiis non obstantibus; hos vero minime. Quod quidem à mente Concilii alienissimum est.

Denique id omnino est contra idē Concilium. cap. 5. sessione. 14. & contra. cap. 11. sessione. 24. de reformatione, & contra, cap. 14. sessione. 25. de Regularibus, de quibus sigillatim mox dicemus; ubi hæc explicuerimus.

Respondet D. Doctor Leyva doctrinaliter, & incidenter loquendo Concilii Tridentini sensum esse.

14

Quod in casibus dictæ Innocentii constitutionis, Regulares sunt absolutè sub Ordinaria iurisdictione; in illis verò, in quibus per dictam Innocentii constitutionem sunt ab Ordinariis exempti, eis subjiciuntur in illis duobus Concilii casibus, videlicet in causis mercedum, & miserabilium personarum, & in aliis causis civilibus, si non habent certum iudicem à Sede Apostolica deputatum in partibus, qui duo casus intelligendi sunt de Regularibus extra claustra degentibus, ut expresse disponit Concilium. Quod confirmat admitti debere, ut contrarietas, & antinomia in uno, eodemq; evitetur decreto. Hæc interpretatio, alia certè indiget, & satis liquet minimè difficultatibus satisfacere; Sicuti nec illa satisfacit, quam alii tradidere, (neque illam reticendam putavimus, ne aliqua, quæ contra nostram faciunt sententiam, subterfugere videamur.) afferunt itaque. Non ob stare, quod in decreto. cap. 14. sessione. 7. solum subjiciantur Regulares extra Monasteria degentes, Ordinario in causis miserabilium personarum, & mercedum, quia quoad istas causas dicti Regulares non solum ratione contractus, vel rei, de qua agitur, sed indistinctè supponuntur Ordinariæ iurisdictioni, quod non concedit. c. 1. de privileg. in. 6. & consequenter vera est ampliatio.

15

Hoc quidem subterfugium est, & non vera argumentorum, & difficultatum solutio, & ubi veram constitutionis declarationem assequutus non fueris, non minuitur, sed crescunt difficultates. Quod patet. Nam sicut indistincte in causis mercedum, & miserabilium personarum Regulares extra claustra, & seculares, Ordinario subjiciuntur; ita eodem modo in alijs causis indistincte nullo habito respectu ad contractum, vel rem, eximunt ab Ordinarii iuris-

iurisdictione cōtra innocentii constitutionē. Tū etiā, cum hic agatur tam de clericis, quā de regularibus extra claustra degentibus exemptis, constat apertē, tam res, quam contractus extra locū exēptum esse, unde in quibusvis causis coram locorū ordinariis essent cōveniendi ex Innocentii constitutione, cum locū nō habeant exemptum, nec in eo degāt, ratione cuius ab ordinarii eximantur iurisdictione, ergo aperta limitatio est, quod solum in causis mercedum, & miserabilium conveniantur, & insuper alię difficultates, vt diximus non solvūtur, nec id, quod absurdum diximus, effugitur. In quot, & quantas devenerunt difficultates; quia cap. Volentes, & Concilii Tridentini genuinum sensum fugerunt.

16

Indubitatum apud nos est, Sanctissimos Patres, qui præsentes sacro illi decreto stabiliendo interfuerunt, prius apud se statuisse, quæ esset vera Innocentii III. constitutionis declaratio, cū enim eam dupliciter doctores explicent, & hæ interpretationes inter se maxime dissent, immo pugnent, oportuit unam eligere, & iuxta eam consequenter disponere. Prima igitur declaratio habet, illam cōstitutionem in vniuersum accipiendam esse, ita vt omnes exemptiones comprehendat, siue ratione loci, siue personæ, siue vtriusque, eximantur. Hanc defendit, D. Leyva. Quam nos reuicimus.

Secunda vero expositio, quam nos veriore, & receptiorem asserimus, & admittimus, affirmat, Innocentii constitutionis principium solum obtinere, quando exemptionis priuilegiū est loco certo circumscriptum, nam eo casu ratione loci exemptus extra illum

17

contrahens, seu delinquens, vel re, de qua agitur, existente coram loci ordinario convenitur. At vero exēpti non ratione certi loci, sed personarū, vbi cumque illi contraxerint, vel res sita sit, vel delictum commiserint, minimè coram ordinariis convenientur, neque illa constitutione sunt comprehensi. Hanc explicationem tradit Antonius de Butrio in cap. si. sub nume. 7. de foro competenti, & magis aperte in cap. Tuarum numero ultimo de privilegiis. Abbas Panormitanus sequitur in d. cap. Tuarum, numero. 8. & ibi Alexander de Nevo in additione. tribuit etiam Abbati Siculo; tradit idem Panormitanus, in cap. ad abolendam, numero. 14. de hæreticis, sequitur Ioannes de Anania in eodem. cap. ad abolendam, numer. 24. sequitur etiam Marianus Socinus, in cap. Recepimus. à nume. 57. vsque ad 70. de privilegiis; declarat optimè Celsus Hugonis consilio. 60. numer. 40. Tradunt Summa Tabiena verbo, Exemptus, in principio. Angelus eodem verbo, numer. 1. Sylvester verbo, Exemptio, numer. 4. Omnium optimè D. Couarruvias in practicis, cap. 11. num. 5. Item Hieronymi Sorbi Capucei ni annotatio ad Compendium privilegio. verbo exēptio, versiculo. Si vero delictum. qui pro ea adducit D. Iacob. Cassinens. libr. 2. cap. 49. numer. 70. Et ipsemet D. Doctor Leyva veritate compulsus, fol. 16. ad 6. ait. *Licet ubi exēptio sit merè personalis non intrat dispositio dictæ constitutionis.* Possumus & pro hac sententia adducere Felinū in d. c. si. de foro competenti, qui quidem in criminalibus asserit, Fortè veriore esse contrariam, ut propter delictum privilegium amittatur, non verò in civilibus, unde eam in civilibus admittit;

mittit; idem Decius in. c. Tuarum, à num. 44. de privilegiis. Ait enim contrariam habere *AEquitatem, ut celerius delicta puniantur; privilegium suam vim habente in civilibus.* Itaque satis apertè declarant nostram sententiam obtinere debere in causis civilibus, sed non in criminalibus, ne delicta maneant impunita, & quia propter crimen privilegium amittatur. Pro eadem expositione eiusdem. cap. Volentes, glossam post facti speciem adducimus in primo notabili, ait. *Nam iste textus intelligitur quando Papa dixit in privilegio suo, Talem Ecclesiam cum ministris suis eximimus à iurisdictione ordinarii.* Ex quo patet sentire manifestè de exemptione respectu Ecclesiæ concessa, & non personarum. Et id etiam probat, mea quidè sententia, Innocentius III. eiusdem constitutionis auctor in commentariis eius, ait enim. *Exempto. Monasterio enim exempto, non solum Ecclesiæ, sed etiam domus exemptæ sunt 12. quæst. 1. necessaria.* Igitur apertè ostendit se agere de exemptione ratione loci, nimirum quando monasterium est exemptum. Sed iam illam veram, & genuinam ostendamus, penitus ipsius constitutionis mentem penetrando.

Primò, quidem faciunt verba ipsius constitutionis, ait enim, *Quam nonnullis*, quod aliquos significat, paucos scilicet, non multos, at verò in. 9. In eos, cum ageret de Regularibus, ait; *Quam plures*, oppositum quidem, nonnullis, eodem nomine utitur Sanct. Concilium Tridentinum, sessio. 14. cap. 5. in principio & sub eo non comprehendit Regulares, ut ex fine illius cap. constet. Vnde sequitur primâ constitutionis partem, nō tam latè patere, quàm secundâ, & de diversis

20

agi in hac secunda ab illis, de quibus in prima, in qua pauci comprehenduntur, cum de exemptionibus ratione loci tantum ageret. Deinde oportet ponderari maximè illud, *Declaratione irrefragabili definimus*. Qua manifestè patet, constitutionem hanc esse privilegiorum declaratoriam, quod & verbum, *Indulset*, denotat, quod cum sit præteriti temporis, privilegia respicit concessa, quæ Innocentius declarat, & nullo modo privilegiis derogat, quod summè notandum est, & ita omnes ibi sentiunt, præcipue Geminianus, §. In eos, numero. 9. Vbi expressè cum omnibus fere Doctorib. Bononniensibus asserit, hanc constitutionem non derogare privilegiis, sed declarare. Idem Ioann. Andr. ibi. Francus in principio, numer. 1. & Ancarra. num. 2. in fi. Ananias in. d. cap. ad abolendam, num. 24. de hæreticis.

21

22

Ex quo sequitur primò, tunc demum illam constitutionem locum habere, ubi privilegii verba quantumcumque ampla, interpretari eo modo possint, ut declaratio admittatur, quatenus verba patiuntur; si enim verba declarationem excludunt, quia nulla est ambiguitas, excluditur etiam declaratio. l. ille aut ille. deleg. 3. l. continuus. §. Cum ita. de verborum oblig. Rolandus, consili. 54. numero. 19. libr. 4. Quæ enim vero similis non est declaratio, meritò exploditur. cap. Quia verisimile. de præsump. Cephal. consil. 149. numero. 16. libr. 2. late Menochius de arbitrar. lib. 2. casu. 199. à numero. 3. & cum privilegii manifestus est sensus, nunquam tantum valet verborum interpretatio, ut melior sensu existat. Text. insignis, l. 3. C. de liber. præterit. Roland. consil. 126. n. 19. vol. 4.

Ergo

Ergo, ubi privilegii verba illos tres casus comprehēderent ex verborū proprietate, proculdubio illa constitutio non admitteretur, id enim esset privilegio derogare, & non declarare, contra illius constitutionis mentem, & eius declarationem. Vnde merito Geminianus dixit in. d. 1. In eos. numero. 7. *Multum ergo (inquit) in his sunt ponderanda verba privilegiorum.* Et ita sentit Abbas. in. d. cap. fina. numero. 11. de foro comp. Vbi Felinus, numero. 5. Ibi. *salvo nisi expresse vel implicite loqueretur privilegium.* Et irrefragabiliter constat ex. 1. In eos, ubi cum privilegiorum tenor eā non admitteret interpretationem, omnino exclusa est, ut ubicumque sit exemptus, privilegium locum habeat. Notavit unico verbo, ut solet, Innocētius III. eiusdem constitutionis author, in commētariis ad eā, ibi. *Penitus, quia sic se habent verba privilegii supra de privileg.* Porro, & ita nulli in hoc dubium esse potest. Et idem ibi notavit Ioan. Andreas.

Ex hoc confirmatur nostra expositio, quoniam loci exemptio quantumcumque ampla solum eam admittit declarationem. Pone cum Glossa, privilegium dicere. *Ecclesiam Hispalensem cum suis ministris, eximimus ab omni iurisdictione, correctione, & superioritate ordinarii,* hæc verba utique amplissima sunt, sed quantumcumque ampla, recte, & optime dubitatur, ubi extra Ecclesiam canonici deliquerint, vel contraxerint, an Ordinaria excludatur iurisdicctio, & ita in eis locum habere, declarādo definivit Innocentius, & tunc exemptioni locum esse, ubi in loco exempto, vel delictum commissum, vel contractus initus sit, vel res sita, sic enim privilegiū conservatur. At verò si ea verba

de personis agant, utiq; ita interpretari nequeunt, cum in personali privilegio præcipuè attendatur persona, & nullo modo locus, & omnino verba eam nō admittunt expositionem, & ita oportet primam illius constitutionis partem de exemptione ratione loci cōcessam intelligi, secundam vero de exemptione personali.

26

Secundò probatur, quoniam in. §. In eos, Regulares illi, ubicumque fuerint, five sint in loco exempto, five extra illum non possunt interdici, suspendi, vel excommunicari ab ordinariis. Igitur manifestè sequitur, quod ubi personalis est exēptio, illius cōstitutionis prima pars locum non habet. Patet omnino, quia nulla alia potest assignari ratio, propter quā in cōstitutionis initio exemptio loco exempto limitetur, & in secunda nō ita limitetur, nisi quia erat propter locū, concessum privilegium, atq; ob id non egreditur locum, hoc autē cum sit ratione personæ, illam, quocumq; vadat, comitatur, cum ubiq; eadē sit, & id apertè sensit Dominicus, d. §. In eos, nu. 2. & 3. & Francus, num. 2. Qui ait. *Secundò nota, ibi, Ubicumque, quod privilegium personale generaliter concessum, sequitur personam quocumque vadat, sic infra eodem lib. de reg. iur. cap. Privilegium.* Cui consequenter recte addimus, non ita esse ratione loci. Text. optimus, & in id singularis, supra adductus in. cap. privilegium de verborum signific. in 6. Vbi Monachis in cellis habitantibus privilegium concessum, ne ab alio quam à Romano Pontifice possint excommunicari, suspendi, aut cellas interdicto supponi, residentes tantum in cellis, & cellas defendit, non verò extra eas degentes, quod convenit cum

cum. d. cap. Volentes, initio, & hic afferri debent, quæ nos supra. cap. 2. à numer. 10. diximus, & constat Monachis Monasteriorum privilegium concessum, non Monasterio, illis verbis, *Monasteriorum suorum Monachos, &c.* Quæ sanè verba in Monachos directæ sunt, & ita privilegium est personale.

Terriò probatur, quoniam si huiusmodi exempti essent Clerici seculares, vel Regulares extra claustra degentes, prorsus illis privilegium esset inutile, semper enim, & contraherent, & res sita esset extra locum exemptum, cum nullum ipsi haberent, cuius respectu privilegium sortiretur effectum. Vnde, & semper coram locorū ordinariis possent conveniri, quod utique, & esset contrarium exemptioni, & Innocentii statuto, tam in principio, quam in fine, In principio, quoniam ibi maxime cavet, ne inutilis omnino esset exemptio; & contra mentem Pontificis esset reddere prorsus inutilem exemptionem; Contra finem, siue partem secundā, in qua personalis exemptio ubicūque locum habet.

Denique hæc interpretatio, & ratione fulcitur, & autoritate commendatur, & quatenus nobis Sacrosancti Concilii mentem indagare licet, ut partium nostrarū defendamus privilegia, videtur omnino à Sanctissimis Patribus admissa. Ea namque retenta omnia in. d. cap. 14. decreta, & aliis locis, sine ulla difficultate, & antinomia procedunt; optimèque, & mira quadam harmonia inter se cohærent, & consonant, sibiq; invicem adstipulantur.

Primò, quia cum Innocentii constitutio non comprehendat exemptos ratione personarum, meritò dicitur

27

28

29

30 dicitur. *Addendo insuper*, ut seculares, & regulares extra claustra degentes, in causis mercedum, & miserabilium personarum, coram locorum ordinariis conveniatur, quod minime propter privilegia poterant. Itē in aliis causis, si ipsum iudicem non habuerint, coram locorum ordinariis tanquam in hoc ab ipsa Sede delegatis conveniri posse. Quod item, eorum privilegiis obstantibus, fieri non poterat; & ne inutile reddatur privilegium, Ordinarii delegata iurisdictione utuntur. Sic recte à contrario sensu elicitur, in nullo casu Religiosos in Monasteriis degentes posse in ordinarii iudicium trahi, nec coram eis conveniri, & melioris existunt conditionis, quam extra claustra degentes. Præterea est & illud consequens, Regulares extra Monasterium delinquentes non debere ab ordinariis puniri, sed à suis superioribus ut. cap. 14. session. 25. de regularibus, quo vel maxime fundamēto hæc cōprobatur sententia, cum omnino adversetur dictæ Innocentii constitutioni, nisi eo modo interpretemur, ut infra ostendemus. Denique cessant cunctæ difficultates supra adductæ.

31 Neque illud prætermitemus, nobis id facile suaderi, quoniam cum decretum illud fuerit sub Paulo III. editum, & dubium non sit, quin tunc temporis Concilio Tridentino interfuerit. D. Didacus Covarruvias de Leyva Episcopus Civitatēsis, ut pote qui inter Pauli III. Episcopos loco antepenultimo Cōcilio subscripserit, & is acriter, & nervose in suis libris hæc interpretationem defenderit, & cum magni nominis semper iuriconsultus habitus fuerit, non dubitamus viri insignis, & toto celebrati orbe sententiam obtinuisse,

nuisse ut ea genuina, & legitima explicatio reputaretur à Sanctis Patribus.

Cum igitur principium. c. Volentes agat de exemptione ratione loci competente, & Regulares non ratione loci, sed speciali illa, quam diximus, quæ ipsum ordinem respicit primo, & inde ad personas, & bona derivatur, & ea quidem plenissima, constat apertè illa constitutione minime comprehendi, sed neque Sacri Concilii Tridentini innovatione. Quod quidem verbis apertis expresse dixit Sixtus III. tam in Mari magno Prædicatorum, quam Carmelitarum, reddens rationem, propter quam Innocentii constitutio in eis locum nō haberet. Ait, *Ut pote prorsus exempta*, ut nos supra cap. 2. numero. 24. Quare illud caput ad Mendicantes non pertinere, ut pote plenè exēptos, vel omnino exemptos affirmant, quos supra, c. 2. nume. 27. adduximus, & quos afferemus infra. 2. p. cap. 7. nu. 3.

*Dissolvuntur argumenta, & obiectiones, quæ contra
superiorem expositionem opponuntur.*

Cap. III.

VT NOSTRAE SUPERIORIS declarationis magis appareat veritas, quæ cōtra illam à D. Doctore Leyva afferuntur argumenta statim duximus dissolvenda, sic enim firmior, ac stabilior apparebit. Sed illud præfari oportet ea, quæ pro Societate adducit argumenta, nullo modo fuisse illa à Societate exhibita, sed ipse vel ab aliis accepit, vel proprio studio opposuit.

Igitur

Igitur nostram declarationem primo ex eo impugnat, quod cap. Volentes, de privil. in 6. non potest intelligi de privilegio ratione loci cōcesso, cum verbis utatur generalissimis. *Quantacumque sic exempti gaudeant libertate*, tum etiam, quoniam alias inutilis esset constitutio, quæ solum voluit generalem restringere exemptionem, ut ibi dicit Francus num. 2. & ita de generali, & plena exemptione intelligunt Geminia. Francus Archidia, & Panor. in cap. si. numer. 15. Felin. numer. 5. de for. compet. & Nauar. in cap. non dicatis num. 63. Syluest. verbo, exemptio numero. 10. & id praxi comprobatur, quæ in privilegiis illi constitutioni expresse derogat, ut ex Nauar. Gemi. Fran. supra constat, & late Manuel Rodrig. tomo 2. qq. Regul. q. 2. artic. 8.

Deinde quia Gemin. ind. cap. Volentes, numer. 9. refert Cisters. qui pleniss. habent exemptionem, impetrasse ab eodem Innocēt. 4. ne suis exemptionibus illa præiudicaret constitutio, quod concessit, & quia eius derogatio non fuit clara, ipse, & Bononiens. doctores quasi omnes consuluerūt, per dictā impetrationē non fuisse derogatum illi constitutioni, & Cistercienses in eius casibus ordinario remansisse subditos.

Præterea quoniam Butrii interpretatio, quæ a Co-uarru. adducitur, Ant. de Butrio citatum, nec vllum verbū dicere in materia, cum ab ipso iterum atque iterum fuerit perlectus. Panormit. item non recte ad casum induci, quoniam ex sua distinctione noluit comprehendere eas exemptiones, quæ simul locis, & personis sunt concessæ, quales regularium sunt, sed tantū eas, quæ sunt mere personales excludere, & localem exemp-

exemptionem tanquam conditionem, sine qua non, requiri, & quamvis Panormit. verba nō essent ita clara, interpretari deberent per alia contraria, quæ alibi dixit clarius. Quod si nō sufficit, reiici debet tanquam varius, sicut & Navar. in d. cap. non dicatis, cum minime consideraverit revocationem d. derogationis. Ita breviter perstrigenda curavimus, quæ ipse latè cōtra nostram expositionem adducit.

2

Nihilominus tamen vera est nostra assertio, & firma nostra declaratio. Primo enim respondemus, dictionem illam *Quantacumque*, illam recipere restrictionem, vt accipiatur ita. *Quantacumque* ratione loci exemptio competat, quia in aliis nō potest admitti, vt superiori cap. ostendimus, & amplissima verba iuris accipiunt interpretationem, vt optime in l. Divus Traianus de testa. milit. vbi Bart. Alex. Consil. 33. viso thema. numer. 1. vol. 1. Et idemmet Innocentius, qui hæc generalissima verba protulit, statim in eadem met cōstitutione. §. In eos, in nō adeò generalissimis verbis limitavit, restrinxit, & explicuit, vt satis liqueret, non ita illa verba accipi debere, vt etiam personale comprehenderent privilegium, vt modo contenditur.

3

Nō etiā obstat quod secūdo opponitur loco scilicet Inutilem prorsus ex huiusmodi declaratione remanere illam constitutionem, & id definire, supervacaneū esse, quoniam respondetur non ita se res habere. Cum enim privilegiati ex illa forma contenderent se propter privilegii ampla verba ab ordinarii eximi iurisdictione, in quovis crimine, contractu, vel re, in quovis loco sita; & ordinarii deluderent iurisdictionem, Cōcili

cilii generalis declaratione opus fuit, ut lites & cōtro-
versia sopirentur, sicut &, c. Privilegium de verborū
significa. lib. 6. fuit necessarium. Multorū, postquam
fuere constituta, vtilitatem & necessitatē ignoramus.
quia constituendi, vel vtilitas, vel necessitas non perse-
verat, quæ tamen fuere, & vtilia valde, vel necessaria,
nec propterea hodie sperni, vel contemni debēt. Op-
timè Albericus in. l. non omnium. ff. de legibus, & si
lubet perlege Auli Gellii noctium Attic. cap. 1. lib.
20. cuius non omitam illa verba. *Non enim profectò
ignoras legum opportunitates, & medelas pro temporum mo-
ribus, & pro rerū publicarum generibus, ac pro utilitatum
presentium rationibus, proque vitiorum, quibus medendum
est fervoribus, mutari, atque flecti, neque uno statu consiste-
re, quin ut facies celi, & maris, ita rerum atque fortune
tempestatibus varientur.* Sed hodie etiam illius consti-
tutionis vtilitas, & necessitas proculdubio apparebit,
vbi à Sede Apostolica aliquibus simile privilegium
concederetur, neque huius rei dijudicandæ norma ex
histanium, quæ Hispali eveniunt, capidebet, sed ex to-
to Christiano orbe, & ex iis, quæ à Sede Apostolica
conceduntur. Alioquin multa sanctissimè, & valde
necessariè à S. Concilio decreta, essent inutilia, si solā
Hispalēsem respicias diocēsim, in qua illa nunquam
locum habebunt. Cum igitur verba exēptionis essent
ampla, merito dubitari poterat, an quovis casu exime-
rentur, sed iure optimo Concilium limitavit, quia illa
exemptio potius locum, quam personas respiciebat,
vt in exēplo adducto à glossa ibi verbo, nūquid, quod
Anglicus Bononiæ possit conveniri ratione delicti,
vel contractus, vel rei sitæ, licet alias non sit illius terri-
torii

torii. At vero quando exemptio primario conceditur personis respectu certi ordinis, nullo habito respectu ad locum, sicut Clerici respectu fori laicalis nullibi possunt coram secularibus iudicibus conveniri, nec ratione delicti, nec contractus, nec rei sitæ, ita & eodem modo Regulares, quibus exemptionis privilegium ostendimus personis concessum respectu ordinis Religiosi, unde ad loca derivatur, & non è contra, sicut in. cap. Volentes, in quo privilegium loci extenditur ad personas, sed declaratur, dū delinquunt contrahunt, vel res est in loco exempto. Constatq; necessario agere de huiusmodi loci exemptione.

Minimè item obstat, quod objicit de variis Doctoribus, ut de Archidiaconi, Franchi, & Geminiani auctoritate, qui de generali, & plena exemptione, cap. Volentes, intelligunt. Respondemus enim, Doctores hos nostram neutiquam impugnare sententiam, quatenus nos cum Butrio, & aliis inter exemptionem loco concessam, & illam, quæ personæ conceditur, distinximus: Sed ipsi absolute protulerunt privilegium plenæ exemptionis quantumcumque latum nō includere illos tres casus, quæ verba sunt Innocentii, & nos itidem affirmamus; sed ita demum, si id privilegium quantumcumque amplum sit solum loco concessum, & eius respectu personis; & quod ipsi indistincte dixerunt, nos cum distinctione admittimus. Neque quod de sua declaratione non dubitent, neque in contrarium nullum allegent, sequitur quidquam, quod præfatæ distinctionis veritati noceat.

Panormitanus quidem nullo modo contra nos adduci potest. Quoniam duplici loco pro nobis stat.

E

At

At vero in. cap. fina. numero. 11. de foro competenti, nihil contra hanc nostram distinctionem dixit, sed cū Antonii de Butrio retulisset sententiā, & illud, quod Butrius ait, etiam propter delictum exēptos perdere privilegium, adiecit hæc verba; *Adverte tamen diligēter, quod licet prima fronte hoc dictum D. Anton. Videatur verum, tamen posset instari, quia in. §. In eos per eum allegatus, &c.* Et argumentum prosequitur nō adversus illam loci, & personæ exemptionem, sed in eo quod inducit. §. In eos. ad hoc quod nō amittatur privilegium propter delictum, & eius argumentatio, & Felini, ibi, numero. 5. & Decii, in. d. cap. Tuarum, de privileg. numer. 44. facile corrui, cū argumentum sumant ex cap. Volentes, ad illam quæstionem, quam ibi disputant, utrum per delictum exemptio amittatur, nullumque ex eo capite possit sumi argumentum, Non enim Ordinarius exemptos, extra locum exemptum delinquentes, punit, quod amiserint privilegiū, sed quia ille casus privilegio non comprehenditur; Conveniuntur enim etiam propter contractum extra locum exemptum initum similiter, non quia amittunt privilegiū, sed quia verbis privilegii id non contineri declaravit Innocentius; & ita constat valde absurde eam constitutionem in consequentiam trahi ad eam quæstionem, & item argumentatur contra privilegia cōcessa, ratione loci, & personarum, quasi ea distinctio iure non probetur, cum tamen ostenderimus contrarium supra, cap. 2. numer. 19. Proposuit itaque argumentum, nihilque in eo statuit, postea tamen in d. cap. ad abolēdam, eam distinctionem sine ulla controversia admittit, cū tamen ibi mentionē faciat eorū, quæ

quæ in, d. cap. final. dixerat, & nem in, cap. Tuarum de privilegiis.

Quod si aliqua esset in eius opinione contrarietas, ultimæ sententiæ standum est, ut optimè asserit Romanus, consilio. 327. numero. 8. Vbi Mandosius plures in eam refert sententiam, & utiq; Abbas post cap. final. de foro competent. scripsit in cap. ad abolendam, & cap. Tuarum, de privilegiis, & utrobiq; eā distinctionem admisit.

Quod attinet ad Felinum, & Deciū, iam supra eorum sententiam aperuimus, cap. 3. numero. 17. in fine.

Navarrus verò neutiquam de interpretatione cap. Volentes, egit, unde ipsemet D. Doctor Leyva illum impugnat ad. 8. fol. 18. Quod verò dixerit, cap. Volentes, in Mendicantium privilegiis derogatum, non in eo nostrā impugnat sententiā, sed quod sine cōtroversia est, asserit, sicut, & nos cap. secundo fecimus, qui tamen hanc distinctionem admittimus, nec contrariam asserimus.

Sylvestri verba sunt, numero. 4. verbo exemptio. Tertiò queritur quæ differentia sit, inter exemptionem datam ratione loci, & ratione personæ? Et dicit Panormitan. in cap. Tuarum de privileg. quod quando exemptio datur ratione loci, puta Ecclesiæ, vel Monasterii, in istis locum habet. cap. 1. de privileg. lib. 6. Quod ratione delicti, &c. Quando vero datur exemptio ratione personæ, & non loci, ut in privilegio concessio Capellanis, & familiaribus Papæ, de talibus non habet locum d. cap. 1. Et latè prosequitur, & hoc idem manifeste asserit, numero. 10. Ibi. Vtrum exempti conveniri possint, coram Ordinario ratione loci.

Vides agere de exemptis ratione loci, & non personæ, quòd verò ab ea regula exceperit Prædicatores, & alios, quod fuerint ita exempti, quod ratione delicti, vel contractus, vel rei sitæ conveniri nō possint, potius in his, privilegium id continens, respexit, quā quod voluerit distinctionem à se superiori loco positam, & admissam destruere. Et inde sumi non potest argumentum.

11

Neque etiam quidquam impedit contra nostram sententiam adductum, quod ab omnibus accepta videatur in altero sensu: præcipuè, cū Regulares omnes illius derogationem à Sede Apostolica impetrarunt, ne suis noceret privilegiis. Frustraque precibus impetraretur, quod iure communi esset concessum. l. 1. ad Municipalem. Quoniam Respondemus, debilissimum esse id argumentum, cū frequentissimè petantur, iure communi concessa, utilitatis causa, ad dubia tollenda; Et melius sibi consultum existimarunt Regulares, id à Romani Pontificis benignitate postulare, quam Ordinarii relinquere arbitrio, vel humanitati. Neque propter huiusmodi impetrationes aliquid sibi Regulares præiudicii intulerunt; cum suis rebus prudenter consulerent, & cum specialiter expressa minorem habeant dubitationem, & sint efficaciora. l. sed & si quis. §. Quæsitū. ff. Si quis cautionibus. cap. Si adversus. de hæretic. Et quòd huiusmodi privilegia non noceant, neq; quidquam in contrarium probent, sed optime iure communi concessa, impetrari docet Decius, consil. 197. numer. 3. vers. Non obstat. optime Sylvester verbo Privilegium, numero. 4. Navarrus, consil. 48. numer. 5. de Regularibus libr. 3. in edi-

editione Lugdunen. Francif. Becius, confilio. 55. numero. 8. Quod quidem indubitatum videtur, quia id aperte indicant illa Sixti III. Verba. *Et ne pretextu Constitutionis Innocentii III. prædecessoris nostri, quæ incipit Volentes, locorum Diœcesani, & alii Ordinarii, ac alii quicumque in personas, & loca Fratrum Prædicatorum, contra eiusdem Gregorii prædecessoris ordinationem sibi quamcumque iurisdictionem, & superioritatem vendicare præsumant, &c.* Quæ planè significant illud quæfito colore, non autem iuste, vel iuridicè prætendi, illam constitutionem ad personas plenè exemptas pertinere.

12

Ne quidquam sufragatur, quod ex Geminiano, & reliquis Doctoribus Bononiensi. affertur, quoad privilegium Cisterfiensium. Respondemus namq; oportere scire, Cisterfienses nullam, aut exiguam habuisse exemptionem, à lege iurisdictionis, ut testatur Hostiensis in cap. Recepimus, numer. 1. de privilegiis, & Henricus Boich in cap. Tuarum, numer. 5. Eodem titulo. Vnde satis constat, quod si eorum privilegia principaliter Monasteria, & non personas eximebant, non ideò, quod Innocentius concessisset, ne constitutio, c. Volentes, in nullo eorum privilegiis derogaret, optimè Geminia. & Doctores Bononienses, responderunt, nihilominus Cisterfienses in tribus illis casibus coram locorum Ordinariis conveniendos, quia illa concessio nihil illis conferebat, cum dicta constitutio, non eorum privilegiis derogabat, sed illa declarabat, cum, ut diximus, cap. 3. numer. 20. illa constitutio solum privilegia declaravit ratione loci concessa. Vnde optimè id explicuit Francus, Ibi; *Si ergo*, (inquit)

13

Papa dicat, Concedimus quod ista decretalis in nullo deroget privilegiis, benedicit (scilicet Geminianus quia illa privilegia non includebant illos tres casus, hoc supposito omnes Geminiani subscribemus sententiæ, & nova concessio nil illis contulit. Vnde in antiquo statu privilegia remanserunt. Et ita id, quod in eis dicitur, minimè ad consequentiam trahi debet.

14

Quod attinet ad D. Didacum Covarruvias à Leyva, qui à D. Doctore Hieronymo de Leyva impugnatur, quasi falso pro sua sententia adduxerit Antoni. de Butrio, Respondemus, virum illum doctissimum, qui maximum in iuris peritia universæ Hispaniæ decus attulit, & ornamentum, diligenter in ea quæstione fuisse versatum, & minime aberrasse in Butrii sententia referenda, sicuti nec alii Doctores, qui eius meminere, præcipuè Abbas Panormitanus, Alexander de Nevo in additione, Felinus, & Decius ubi supra, cap. 3. numero. 17. adduxerunt, ita ut si in suo libro D. Doctor Leyva non invenisset, crederet in aliis adesse. Sed iam Butrii verba referamus in. d. cap. fina. sub num. 7. de foro competenti; *Quoddam (inquit) est privilegium eximens personam respectu certæ speciei iudicum, & si eximit transferendo in superiorem simpliciter, & non respectu certi loci, adhuc non cessat privilegium per delictum, ut in habente privilegium, ne possit ab inferiori iudicari, ut patet de privileg. cap. 1. libr. 6. Ut in istis Capella. Papæ. Quoddam est privilegium eximens personam respectu certi loci ab una specie iudicum, & transferendo, in superiorem; & quatenus in alio loco delinquit, perdit privilegium, de privileg. cap. 1. libr. 6. Idemmet Antonius de Butrio id magis explicuit, in, cap. Tuarum, numer. 19. in fin.*
de

de privileg. Considera, (inquit) privilegium, quia si concernit personam, ut quia eximit personam, non respectu certi loci, & tunc ubilibet iste delinquat, non punitur à suo Diocesano, quia alias privilegium semper esset inutile. l. 3. C. Vbi Senator. vel clarissi. cap. 1. Infra eodem libr. 6. Si verò concedatur privilegium respectu certi loci, tunc serva distinctionem Glossæ hic in final. positam, quia si delinquat in loco tantum, ita quod effectus delicti non se extendat extra locum, non punitur à Diocesano, &c. Ex his habetis quid operetur privilegia Capellani Papæ, vel aliis cruciferis, & indubitanter istæ exemptiones non sunt bonæ, sed meum non est providere, Provideat Vicarius Dei, cuius est, & ideo isti Mendicantes nunquam servant aliquid Parochianis, &c. Et non potest de facili haberi recursus ad Papam. Vides Butrii distinctionem, quam quidem Panormitanus sequitur, qui quidem Antonius de Butrio sicut exemplum posuit in privilegio personali in Capellani Papæ, ita etiam in Mendicantibus, qui & personale ratione Religionis, habet privilegium, & in locis inhabitant exemptis.

Vnde patet illam, quam Panormitani sententiæ Doctor Leyva exhibet declarationem, omnino alienam à mente Panormitani esse, & nullo iure subsistere. Noluit, (inquit) dictam constitutionem non comprehendere eas, quæ simul locis, & personis sunt concessæ, quales sunt quæ Regularibus conceduntur, sed solum eas, quæ sunt merè personales, excludere, & localem exemptionem tanquam conditionem, sine qua non, requiri. Negat itaque ubi simul loci, & personæ concurrat exemptio, locum esse Panormitani sententiæ, quæ admittit in merè personali, ut patet fol. 16. ad. 6. Vbi verò sit mixta, id est,

localis, & personalis locum habere. cap. Volentes. Hoc, ut dixi, alienissimum à mente est Panormitani, qui Butrium sequitur, & Butrius de Mendicantibus egit, tum etiam exempla, ut nostri dicunt, non arctant Regulam, neque quod in Capellanis Papæ exemptū posuerit, excludit Regulares, qui personalem exemptionem amplissimam habent, illis specialiter ratione Religionis, nullo habito respectu ad locum, cōcessam, quæ merè personales, ut ipse ait, sunt. Quod si forte concedamus Regularium exemptionem simul, & loci esse, & principaliter persone, absurdum omnino esset, & contra omnes iuris Regulas arbitrari, quod Panormitanus existimaverit, quod si in uno homine, & privilegium personale, & loci, cōcurreret, tunc locum habere, cap. 1. in principio de privileg. in, 6. Quis enim affirmet, quod privilegium personale amplum limittetur propter locale. Vt si homo nobilis, qui ab omni vectigali est immunis ex nobilitatis privilegio, si in civitate libera nascatur, quæ etiam ex privilegio locali sit immunis, si ad stipendiariam accedat, vectigal persolvere cogatur, quia inquit, tuum privilegium, & locale, & personale est, & cum à loco recesseris, non eo frui, vel gaudere debes, nemo sanè dixerit, ita nec in hac specie. Quoniam ubi duo privilegia, vel duæ actiones, five exceptiones simul competunt, minimè una propter aliam eliditur, immo si una amittitur, altera competit. l. Emancipatum. §. Vlti. de Senatori. l. 3. de interdic. & releg. optimus. text. in. l. Si domus ubi Bart. de servitu. Vrba. l. Miles. §. sexaginta ad. l. Iul. de adult. Decius in. cap. Pastoralis, numer. 16. de excep. Contra Patris testamentum substitutio-

stitutionem pupillarem facientis, nō datur matri quæ-
rela inofficiosi, sed neque filio, quia Patris, & pupilli
sustinet personam. l. Papinianus. §. Sed neque impu-
beris de inofficio. testa. & quod dicitur, digniora
trahere ad se ea, quæ sunt minus digna. l. Quæ Reli-
giosis de re vendicat. Ita in re communi maior uti-
tur privilegio minoris, qui eandem rem cum maiore
habet indivisam, & cōmunem. l. Si cōmunem, quem
ad ser. amitt.

Quod si locale privilegium cum personali in Reli-
giosis concurreret, quod non admittimus, utique id
esset, ut Regularibus magis esset consultum, profe-
cto nulla iuris ratio, aut benignitatis æquitas patitur,
ut quæ pro illorum utilitate introducūtur, durior in-
terpretatione in eorum incommodum vertātur. l. nul-
la de legibus. l. Quod favore C. Eodem. Et quæ in
augmentum disponuntur, non possunt diminutio-
nem operari. l. Nec è contra. l. Legata inutiliter. ff.
de adimendis legatis. Hæc sufficient, ut satis constet
nullo modo dici posse personale privilegium, si con-
currat simul cum locali, illud ab hoc limitari. Sed nos
versamur, ubi exemptio universæ Religionis, & eius
personis conceditur; quæ quidem favorabilior est re-
liquis, ut notavit Ancarranus, in. d. cap. Ne aliqui. de
privileg. in. 6.

*Omnimoda Regularium exemptio ex aliis Sacri Concilii
Tridentini locis comprobatur.*

Cap. V.

DIXIMVS capitis tertii initio, Regularium pri-
vilegia à Sacro Concilio Tridentino fuisse cōfir-
mata,

mata, & approbata, idque iam ex uno ostendimus decreto, modo id ex aliis confirmare volumus. Idque erit ex. cap. 5. session. 14. Vbi cum statuissent Sanctissimi Patres, Conservatorias nonnullis concessas, etiā si Capitula fuerint, nullo modo illis suffragari ad hoc, ut coram suo Episcopo, five alio superiore in criminalibus, & mixtis causis accusari, & conveniri possint, & in civilibus causis, si actores extiterint, aliquem coram Conservatore in iudicium trahere minime licere, cumq; alias limitationes literis Conservatoriis imposuissent, de quibus nos late. 3. part. cap. 4. numer. 13. Tandem his verbis concludunt, *Universitates autem Generales, ac Collegia Doctorum, seu scholarium, & regularia loca, nec non hospitalia, actu hospitalitatem servantia, ac universitatum, Collegiorum, locorum & hospitalium huiusmodi personæ in præsentî canone minimè comprehensæ, sed exemptæ omnino sint, & esse intelligantur.* Quæ verba maximè perpendere oportet, cum enim initio de nonnullis exemptis egisset, in fine Regulares personas in eo canone non comprehendi asseritur, & firmāte exceptione regulam in contrarium, quæ illis prohibentur, his concessa dicuntur. Deinde non solum à Regula excipiuntur, Sed etiam insuper additur per dictionem illam adversativam, Sed, quæ diversitatem & in factō, & in iure inducit. Quod constat, cum præcipiat, non tantum illo non comprehendi canone; sed etiam imperet, quod sint omnino exemptæ, & esse intelligantur. Sint, enim imperativi est, & in eo legis virtus apparet, quæ imperare est. l. Legis virtus. De legibus, unde ex natura sua eam vim habet, ut ipso iure, vel eximat, vel pœnam incurri denoter, Glossa verbo

verbo relegati alias Lege lata in. l. Amissione. §. Quid efficiunt. ff. de capitis minut. plures Francif. Becius, consilio. 57. numer. 10. Et esse veritatis exprefivam, ut in omni rigore fumatur, docet Corneus, consilio. 281. numero. 8. libr. 4. Imperat ergo ut omnino fint exempti.

Præterea illa dictio; *Omnino*, ita est præcise naturæ, ut universaliter omnem casum comprehendat, & significat penitus, indistincte, & totaliter esse exemptos. l. Græcè. §. Illud. ff. de fide iussor. ubi Glossa. Glossa item, in clementina. 1. de vita, & honest. Clericorū Bart. in. l. Si cum exceptione, numero. 1. Quod metus causa. Craveta, consil. 201. numer. 44. Rolandus, consilio. 84. numer. 24. vol. 1. & consil. 61. num. 37. vol. 3. Cephalus, consilio. 153. numer. 33. vol. 2. Ex quo manifeste constat, quidquid aliis exemptis denegasset, hoc & Regularibus tribuisse; & præterea omnimodā habere exemptionem, ut siue actores, siue rei essent, siue causæ mercedum, aut miserabilium personarum, siue causæ criminales, siue mixtæ, siue in loco exempto, siue extra, in quocumque, illos exēptos esse omnino, ita ut illi tres casus ex. cap. Volentes, excepti ad Regulares, & alios non pertinerent.

Pro quo est, mea quidem sententia, fortissimū argumentum, ex. §. In eos. cap. Volentes. de privileg. in 6. In quo. §. Ideo Ordinarii censuris uti nō possunt adversus Religiosos ubicumque illi degant, quia in eorum privilegiis cavetur, *Penitus in eos exercere non posse*, ut Innocentius III. eiusdem constitutionis auctor in commentariis ait, & supra retulimus, *Penitus, quia sic se habent verba privilegii*. Si igitur ex eis verbis colli-

colligitur omnem casum, & ubicumq; Religiosi de-
gant non posse ab Ordinariis excommunicari, sequi-
tur aperte idem à Concilio Tridentino statui, cum
eademmet sit potestas huius dictionis, Omnino, quod
dictionis, Penitus, sunt enim inter se convertibiles, cū
eandem prorsus vim, & significationem habeant, Ru-
brica, & lex prima. C. De Gladiatoribus penitus tol-
lendis lib. 11. l. 1. ait. *Qua propter omnino gladiatores esse
prohibemus.* Alexander in. l. Qui usumfructum, num.
7. de verb. oblig. Docet Paris. consilio, 58. numer. 11.
l. b. 1. & ex Croto consilio. 32. numero. 20. Gozadino,
consil. 25. numer. 9. Ruino, consil. 117. numer. 10. vol.
3. & aliis, probat Rolandus, consilio. 27. à numero. 20.
Vsq; ad, 25. volum. 5. Menochius de præsump. libr.
4. præsump. 166. numero. 49. & 51. Sicut igitur dictio
Penitu, exclusit distinctionem, & exceptionem trium
casuum in. 6. In eos. Ita & dictio, Omnino, excludere
debet, ut nullo casu, sine ulla restrictione exēptos esse
nec coram Ordinario conveniantur. Ex quo argumen-
to omnino excluditur, quod nonnulli voluerunt, in
hoc canone non excluditres casus, cap. Volentes.

6 Denique illa Verba, *& esse intelligantur.* Signifi-
cant, iure præsumi illos exemptos esse, vt probat tex-
tus, & Glossa in. cap. ex studiis de præsump. l. si pa-
ter familias Titium de hered. insti. l. si mulier de re-
bus dubiis. Menochius de præsump. l. 1. q. 10. nu. 6. &
7 lib. 4. præsump. 35. numer. 11. Vnde sequitur quod
cum hæc sit iuris præsumptio, qui contrarium asserit,
id probare debeat, l. qui duos §. si. de rebus dub. Iaco-
bus Simancas in catholicis insti. titul. 50. numer. 6.
8 commendat Menochius de præsump. lib. 1. q. 4. nu. 5.
Et con-

Et consequenter Ordinarium Religiosos communiter viventes, cum sint ex Ordine à Sede Apostolica approbato, in ius vocare non posse, neq; suæ subijci iurisdictioni prætere, nec illos suam exemptionem probare debere, sed potius Diocesano incumbere onus probandi, non esse exemptos, quia Concilium Generale Tridentinum præcipit intelligi debere, & præsumi esse exemptos. Quod aperte confirmatur in cap. 11. session. 24. de reformatione de quo cap. sequenti.

Huic decreto conatur D. Doctor Leyva, respondere; *Non agere dispositivè de Regularium exemptionibus decernendo quanta Regulares exemptione gaudere debent, quia hoc iuris dispositioni reliquit, sed solum illis verbis declarare voluit, Regularium loca, & personas non comprehendi in illa Conservatoriarum prohibitione. Quod eo magis constat, quia sub illis verbis, Exempti sint omnino, comprehenduntur alie personæ, quæ non habent omnimodam exemptionem. Immo neque Regulares eam habere censentur, cum in pluribus dictum Concilium locorum Ordinariis subiecerit. Quæ quidem responsio neutiquam satisfacit, constat enim dispositivè Concilium egisse, cum imperando præceperit, exempti sint, & quantam exemptionem etiam declarasse particula illa præcisa, & universalis, Omnino, & cum illo decreto, quo de causis criminalibus, mixtis, & civilibus aliorum exemptorum egisset, & de eorum Conservatoribus, Regulares non comprehendendi dixisset, ut ita quidquid aliis prohibitum, eis permissum aperte ostendit. Si autem quod D. Doctor Leyva declarat ita se haberet, satis superque Concilium dixisset, & exposuisset illis verbis, Huiusmodi persona*

10

II

personæ in presenti canone minime cōprehensæ, Sed quando illa verba adiecit. Sed exēptæ omnino sint, & esse intelligantur. Proculdubio aliquid amplius addidit, alioquin superflua, & supervacanea essent, & sicut disponunt, ne illo canone comprehendantur, ita etiam, ut sint exempti omnino. Sub uno enim, eodemque verbo, Sint. Vtraque oratio terminatur, ut & minime comprehensæ, sed exemptæ omnino sint, & sicut illud per imperativum præcipitur, ita & hoc, & illud; Et esse intelligantur. Et planè demonstrant totum id, quod aliis exemptis adimitur, id Regularibus concedi, cuius quidē velut dispositionis ratio adjicitur, præcipiendo, ut exempti omnino sint, & esse intelligantur. Neque verba Sacri Concilii quasi oscitanter dicta accipere debemus, cū omnia in eo scripta ad amissim examinata, & perpensa exactissimè credere debeamus, & nullo modo parvi pendere.

12

Et idem dicendum de Universitatibus, Collegiis, & Hospitalibus auctoritate Apostolica erectis, quæ proculdubio omnimoda etiam, sicut Regulares, utuntur exemptione. Omnimodaquē dicitur, quoniā in nullo directō subjiuntur Episcopis, sed vel in defectum, quod à suis Superioribus non puniantur, vel in aliis tanquam delegatis à Sede Apostolica, vel quod ipsi Regulares velint Sacramenta administrare, quæ cum directē Pastori conveniant, non expedit alienas oves regere eo invito, & incio pasci.

13

Hæc itaque minimè impediunt, quominus omnino exempti dicantur, sicut enim, Imperator in temporalibus dicitur rectē, neminem superiorem agnoscere, cum tamen Romano subdatur Pontifici, qui quidem

quidem indirecte temporalem iurisdictionem habet plenissimam, quatenus ea necessaria est ad spiritualis utiliore, & faciliorem administrationem, cap. Novit, de iudiciis, Navarrus ibi notabili. 3. nume. 39. Covarruvias in reg. peccatum. 2. part. 9. numero. 7. Simancas in Catholic. inst. titul. 45. numero. 25. Illustrissimus Cardinal. Belarm. libr. 5. de Romano Pontific. cap. 4. & 5. Itaque sicut ex eo, quod in hoc, Summo Pontifici licet Imperia transferre, Regnis privare, & alia temporalia exercere, & nemo sanè dixerit, in temporalibus Imperatorem Superiorem recognoscere; ita similiter in Regularibus in cōparatione Episcoporum, omnino exempti dicuntur recte, & propriè, quia generaliter, absolutè, & directe, ab eorum eximuntur iurisdictione; in aliis verò casibus, qui paucissimi sunt, nō directò, nec absolutè, ut diximus, subduntur, & tunc proculdubio impropriè dicerentur omnino exempti à Concilio, si in tribus casibus, cap. Volentes, coram locorum Ordinariis directo conveniri possent.

In Superioris sententiæ comprobationem Sacri Concilii Tridentini duo afferuntur canones.

Cap. VI.

SACRI Concilii Tridentini duo decreta hoc capite adducimus, ex quibus etiam ostenditur, Regularium omnimodam exemptionem fuisse à Sanctis Patribus admissam, & confirmatam; Verum namq; oportet consonare vero, & inter se convenire.

Primum.

Primum est. cap. 11. sessione. 24. de reformatione, quocum omnes singulares titulis honorariis, Protonotariatus, Acolytatus, & aliis titulis insignitos, nec non alios cuicumque Monasterio oblatos, vel aliis privilegiis exēptos statuisset, ut nihil ex his privilegiis, detractum esse Ordinariis intelligeretur, quominus ipsi Ordinariis tanquā Sedis Apostolicæ delegatis, plenè in omnibus subjicerentur, adiecit. *Exceptis tamen iis, qui predictis locis, aut militiis actu serviunt, & intra eorum septa, ac domos resident, subque eorum obedientia vivunt, si ve iis, qui legitimè secundum Regulam earundem militiarum professionem fecerint, de qua Ordinario constare debeat.* Vides quantum Regulares exempti sint ab Ordinarii iurisdictione, ut oblato, & Monasteriis quomodocumque addicti, si actu serviant, & intra Monasterii septa degant, & sub obediētia vivant, plenè eximuntur, ut neque tanquam Sedis Apostolicæ delegati, Ordinarii de eorum causis habeant cognitionem. Tum etiam extra Monasterium degentes, non simpliciter Ordinariis subjiciuntur, sed ut Sedis Apostolicæ delegatis. Præterea ex Concilii dispositione huiusmodi approbari exemptionem, ut nullo modo opus sit privilegia ostendere, sed se oblatum, vel Monasterio addictum probare, ut Ordinarius ab eorum causis excludatur; sicut enim militibus, qui extra Militiarum domos versantur, solùm sufficit, ut Ordinario constet, illos iuxta militiæ Regulas professionem emisisse, ut ab Ordinarii iurisdictione eximantur; & non exigit privilegia ostendi, sed id solùm, professionem fecisse, ita multò magis in oblatis, in quibus nil aliud postulat, quam illas condiciones. Vnde sequitur, magis,

magis, ac magis Religiosis, quibus hi serviunt, & propter quos illis exemptio provenit, exemptionem cōpetere, & ab Ordinariorum eximi iurisdictione, absq; ulla privilegiorum ostensione. De oblatis, & servientibus egit optime D. Covarruvias, in cap. Alma mater. 2. parte. §. 2. numer. 8. de sententia excommuni. libr. 6.

Secundum est, cap. 14. session. 25. de regul. Regularis (inquit) non subditus Episcopo, qui intra claustra Monasterii degit, & extra ita notoriè deliquerit, ut populo scandalo sit, Episcopo instante, à suo superiore intra tempus ab Episcopo præfigendum severè puniatur, ac de punitione Episcopum certiore faciat, sin minus, a suo Superiore officio privetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit. Quod evidentissime probat, cap. Volentes, ad Regulares exemptos ratione personæ & Religionis, non pertinere, quoniam ea constitutione, extra locum exemptum delinquentes, ab Ordinario puniuntur, sed ex Cōcilio minimè, sed à suis Superioribus, ergo cōstat Cōcilium intellexisse, cap. Illud Regulares non comprehendere exemptos ratione personæ.

Probatur apertè, quia ut D. Doctor Leyva contendit ex vi capituli Volentes, à Concilio innovati, Regulares non minus subjiciuntur Ordinario ratione cōtractus, & rei sitæ extra locum exemptum, quàm ratione delicti commissi etiam extra locum exemptū; sed per. d. cap. 14. session. 25. de regul. statuitur, ut Regularis delinquens extra claustra ita notoriè, ut populo sit scandalo, puniatur à suo superiore, & non ab Ordinario, nisi Superior ab Ordinario requisitus punire neglexerit, ergo Regulares sicut non subjiciuntur

F Ordini

5

Ordinario, quoad delicta extra locum exemptum commissa, sic nec ratione contractus, nec rei fitæ. Hi enim tres casus omnino exæquati sunt in. d. cap. Volentes, ita ut quod in uno disponitur, in aliis etiam disponi sit necessarium. l. 1. Cum ibi notatis, delegat. 1. Optimè & latè Decius in cap. translata, numero. 3. de constitutionibus. Parisius consili. 22. nume. 5. lib. 4. Et quæ identitas iuris nectit, iuris dispositione non sunt separanda. l. Illud. ad. l. Aquil. Everard. in loco à simili. Nullaque maior ratio tradi potest, propter quam in delictis eximantur, quàm in civilibus, cū facilius multo in his exemptio concedatur, quàm in illis, ut patet ex Concil. d. cap. 5. de reformat. sessio. 14. & ex. l. 2. C. de privileg. Schol. libr. 12. Et ubi maius conceditur, minus concessum esse videtur, cap. ex parte. 27. de decimis. Præterea, tria Concilium requirit, ut Regularis ab Ordinario puniri possit. Primo ut delictum sit notorium, 2. cum populi scandalo, 3. ut moneatur Superior, & is punire negligat; Igitur ubi ea defunt, etsi Regularis extra locum exemptum delinquat, nullo modo Ordinarius poterit eum punire; & consequenter, cap. Volentes, & eius innovatio ad Regulares nō pertinet.

8

Quod si nostra non admittatur declaratio, iam fieri oportebit, d. cap. 14. sessione. 25. Corrigere, cap. Volentes, & eius innovationē. Atqui iurium correctio omnino vitanda est, cap. Cum expediat de electione, libr. 6. Et illa rectior, & melior est declaratio, quæ iurium evitat correctionem. Vide Iasson. in. l. Omnes populi, numer. 62. de iustit. & iure. Covarruvias, libr. 3. Varia. cap. 6. numero. 4. Sarmiento, libr. 1. Selecta.

Selecta. cap. 12. nume. 5. Cephalus, consil. 623. à num. 2. lib. 5. Alios omitto.

Respondet Dominus Doctor Leyva. Regulares in criminibus extra loca exempta commissis, non esse exemptos à iurisdictione Ordinaria, ut docet. d. Innocent. constitutio, & praxis ipsa, quia quotidie videmus Regulares in dictis criminibus mandante Episcopo à suis Superioribus puniri, & in defectum talis debite punitionis, Ordinarii immediate eos castigant. Qui exempti dici non possunt, stante ista in eos penes Ordinarios iurisdictione, quia quod fit ad instantiam, & mandatum Ordinarii, ab ipso factum censetur, per text. in l. 1. vers. Omnia. C. de veteri iure enucl. cap. Eum qui de præb. libr. 6. * Concil. autem Tridentin. in cap. 14. sessione. 25. de regul. modum præbuit exequendi dictam Ordinariam iurisdictionem in Regulares in d. Innocentii constitutione contentam, eorum statui congruentiorem, ad evitanda scandala, quæ populo de publicis eorum punitionibus, & processibus oriri possent. Et quod. d. concil. in d. cap. 14. session. 25. Illud de creverit in favorem Regularium, modificans dict. executionem iurisdictionis Ordinariæ, & non in favorem dict. Ordinariæ iurisdictionis, constat, ex eo quod, quando dict. Concilium aliquid disponit in favorem Ordinariorum contra Regulares, semper ponit in fine decreti, non obstantiam privilegiorum, dict. Regularium. Quod non facit in d. cap. 14. session. 25. Hanc quidem Concilii interpretationem aurificis statera, nos examinare oportet.

Primò, quidem illud non admittimus, immo ut improbabile rejicimus, id quod fit aliquo instante, ex eius iurisdictione provenire; potius enim inde colligitur iurisdictionem non habere Ordinariam cum illi

9

* Voluit citare. c. hi qui.

10

11

12

post instantiam, & monitionem ex devolutione, & al-
terius negligentia committatur; Alioquin si iure ordi-
nario illi competeret, nullo modo illa requisitio, &
alterius negligentia esset necessaria, sed per se effice-
re posset. Multis id exemplis comprobari potest. 1.
ex cap. 1. De supplen. negl. præl. In quo conceditur
Abbatibus alios benedicere Abbates, si Episcopus ter-
tio requisitus non benedixerit; quod constat iure or-
dinario non competere, sed iuris ministerio, ut negli-
gentia suppleatur Episcoporum, illis conceditur.
Item Archiepiscopus cum suffraganei Diocesim vi-
sitare queat, quia tamen in subditos suffraganei nullā
habet iurisdictionem. cap. Pastoralis, in principio de
officio Ordin. ubi Glossa, & Doctores. cap. 1. de foro
competent. in. 6. Inde est, quod infamia orta de ali-
quo delicto, ipse Archiepiscopus non inquirat, sed de-
nuntiet Episcopo, ut ipse inquisitionē faciat. cap. Ro-
mana, §. sanè. de censibus lib. 6. De quo Felinus, in. d.
c. Pastoralis, numer. 6. Covarruvias, in practic. cap. 9.
numer. 2. Quæ admonitio arguit defectum iurisdic-
tionis in Archiepiscopo, & iurisdictionem penes Epis-
copum esse, & Episcopo existente in negligentia pu-
niet Archiepiscopus, non quia habet iurisdictionem
Ordinariam in suffraganei subditos, sed quia in eo ca-
su à iure illi conceditur specialiter. Idem Archiepis-
copus eadem ratione propter negligentiam capituli
Sede vacante, visitatorem constituit; cum sit notissi-
mi iuris, capitulum tunc iurisdictionem habere, & nō
Archiepiscopum. cap. Ecclesiæ, de supplend. neglig.
præl. ubi Glossa, verbo, non potest. Aliud exemplum
in cap. ad reprimendam, de potest. iudic. ord. aliud in
Sancto

Sancto Concilio Tridentino. session. 25. de regul. cap. 8.
Et passim alia in iure occurrent.

Sic igitur Episcopus in delictis notoriis à Regularibus extra claustra commissis nullam habet iurisdictionem, nec alicui delegat, neque Superior, quòd ab Ordinario requiratur, illius autoritate, vel iurisdictione punit, sed propria; sicut quando in eodem delicto publico sine ulla requisitione puniret, sicut potest, & in non scandaloso etiam punit, in quo nò potest requirere Episcopus, ita ut ad eum pertineat punire. Igitur non ex requisitione, vel mandato constat Episcopum iurisdictionem habere; illa tamen illi conceditur specialiter, ubi Superior fuerit negligens. Quod si ex requisitione admitteremus iurisdictionem competere, iam popularis homo in criminibus publicis iurisdictionem haberet, ut pote cui conceditur, ut illo instante delinquens à Magistratu puniatur. In principio inst. de publicis iudiciis. Item quilibet Iudex in territorio alieno iurisdictionem haberet, contra l. final. de iurisdictione. & contra clementinam Pastoralis. 6. desperet. de re iudic. Quia ad illius requisitionem Iudex territorii reum citat, & alia iurisdictionis exercet. l. à Divo Pio. 6. Sententia. de re iudica. Covarruvias, in practic. cap. 10. numero. 7. & cap. 11. Tunc demum, *Omnia nostra facimus, cum ex nobis omnis eis impartietur auctoritas.* ut ait d. l. 1. vers. omnia. C. de veteri iur. enu. quã adducit, quãdo Regularis Superior sibi subditum ex Episcopi auctoritate puniret; quod probare debuerat, & nullo modo probat.

Irrefragabiliter nostra sententia probatur; nam si Regularis in Monasterio degens extra illud delictum

committat, non tamen notorié, neque cum scandalo, nunquid ab Ordinario puniri poterit? is casus Concilio Tridentino non est comprehensus, iure communi debet definiri. Et ita ex capit. Volentes, innovato, (ex sententia D. Doctoris Leyvæ) Ordinarius puniet. Quis hoc admittet? ut in crimine notorio, & scandaloso Superior Regularis puniat, & tunc demum Episcopus, si requisitus fuerit negligens Superior; At verò sine ulla requisitione, vel negligentia, in casu longe inferiore statim punire valeat Episcopus? Quod si hoc non concedit, ut necessario cōcedere non debet, tenetur etiam fateri, cap. Volentes, ad Regulares non pertinere, & præterea Concilium Tridentin. non limitare Ordinariorum potestatem, sed potius modificare Regularium exemptionem, ut iam dicemus.

15

Denique id comprobatur ex Sancto Concilio Tridentin. session. 6. cap. 3. de reformat. Vbi. *Nemo secularis Clericus cuiusvis personalis, vel Regularis extra Monasterium degens, etiam sui Ordinis privilegii prætextu, tutus censeatur, quominus si deliquerit ab Ordinario loci, tanquam super hoc à Sede Apostolica delegato secundum canonicas sanctiones visitari, puniri, & corrigi valeat.* Ergo Regularis extra claustra degens ab Ordinario punitur, non iurisdictione Ordinaria, sed à Sede Apostolica delegata; & intra claustra degens puniri debet Ordinaria? Quod omnino absurdum videtur; sed in eo, qui intra claustra degit, Ordinariam iurisdictionem habet Monasterii Superior; quo requisito, & negligente, agnoscimus iuris Ministerium, quod iurisdictionem in eo casu Episcopo concedit, ut possit Regularem punire, & Superioris supplere negligentiam,
ne

ne delicta notoria, & scandalosa maneant impunita, in quo res publica maxime læditur. In eo verò, qui extra claustra degit delegata Episcopo tribuitur, ut semper visitare, punire & corrigere valeat.

Quòd verò D. D. asserit, Concilium tribuisse modum congruentiorē, ut sine scandalo punirentur Regulares. Admittimus quidem; sed ipse nobis vicissim concedat, id Ordinarii iurisdictioni attributum, & Regularium fuisse exemptioni detractum; & non è contra, ut D. Doctor in sua responsione affirmat. Nostra enim sententia, quod in eo Regularium derogetur exemptioni, & Ordinarii fuerit iurisdictione aucta, constat manifestè. Primò, quoniam ex contraria sententia sequeretur à Concilio Tridentino in hoc capite Concilium generale Lugdunense, in dicto cap. Volentes, corrigi, ut nos supra ostendimus; & id omnino verisimile non est, tum præcipuè cum ab ipsomet Concilio fuerit innovatum, tum etiam, quia ubicumque Concilium Tridentinum modificat, vel limitat id, quod alias statuerat, vel decreverat, semper prioris canonis mentionem facit, ut videre licet, session. 14. de reformation. cap. 2. & cap. 4. cap. 5. cap. 9. & session. 23. de reformatione, cap. 1. & cap. 10. & session. 24. de reformation. cap. 1. cap. 4. cap. 5. cap. 9. cap. 13. & cap. 21. & alibi sæpe. Vnde si quod innovaverat ex Concilio Ludugnensi. d. sessione. 7. cap. 14. In hoc limitaret, proculdubio illius capitis mentionē fecisset.

Deinde id ex alio capite fieri oportebat; quoniā secundum D. Doctorem Leyvā, (ut infra cap. 8. dicemus) ut Concilio Generali derogetur, necessaria est illius

specificamentio, quo potissimo argumento nititur, ut Regularium evertat exemptionē, quia in privilegiis Sancto Concilio Tridentino non derogatur; Igitur aut dicere oportet, eo capite Concilio Lugdunensi nō derogari, quia nihil in eo statuitur contra illud, aut si contra illud statuitur, decretū non valere, nulliusq; roboris existere. Quod nemo sanē dixerit.

18

Tandem quia, quod simili contra nos utatur argumento in sua responsione scilicet; *Quia quando dictum Concilium aliquid disponit in favorem Ordinariorum contra Regulares semper ponit in fine decreti, non obstantiam privilegiorū dictorū Regularium, quod non facit d. cap. 14. session. 25.* Respondemus namque, imo adesse illam clausulam, per quam Regularium privilegiis derogetur. Animadvertere enim oportet in ea sessione. 25. de Regularibus in nullo capite Regularium derogari privilegiis, cum tamen in aliquibus esset præcise necessarium, quia in eis aperte contra eorum statuebatur privilegia; sed quod in eis fieri oportebat (acutissimē Sanctissimi illi Patres prospicientes prolixum omnino, & fastidiosum futurum, si singulis quibusvis capitibus eam adjicerent cautionem, ut non obstare privilegia declararent,) in ultimo, quod est. 22. id præstiterunt, in quo ita habetur. *Hæc omnia, & singula in Superioribus decretis contenta observari Sancta Synodus præcipit, &c. Non obstantibus eorum omnium, & singulorum privilegiis, &c.*

19

Habet igitur illud cap. 14. derogationem privilegiorum, & non cap. Volentes, & consequenter illa limitat & modificat, & nullo modo Ordinariam iurisdictionem. Nemo quidem adhuc usque diem. cap. 14. session.

session. 25. in favorem Regularium statutum dixit, cū apertè puniat severè Regularium superiores, qui negligentes fuerint in subditis puniendis.

Et manifestum est à Sancto Concilio Tridentino, fuisse antiquam illam controversiam diremptam, qua iuris Interpretes inter se disceptabant, utrū Episcopus posset punire Regulares notoriè extra claustra delinquentes, & an præmittenda esset admonitio, & negligentia expectanda, de qua latè Hostiensis, & Henrric. Boich, in cap. Tuarum, de privileg. Cardi. in clemen. 1. de officio ordinari. & in clemen. Dudum. 6. In quibus, quæstione ultim. de sepultur. ubi Imola, numer. 102. Item in d. clementina, 1. numero. 5. & ibi Ancarra. numer. 4. Abbas Sicul. in d. clementin. Dudum, columna. 5. vers. 4. Vbi Bonifacius. 6. Facturi, numer. 9. Marianus Socinus cap. Recepimus, de privileg. numer. 56. & alii. Et quidem Cardinal. Imol. Ancarranus, Abbas Siculus, Bonifacius, & alii verius existimabant, & defendebāt, non posse Regulares ab Ordinario puniri, etiam post monitionem, ne eorum violaretur exemptio omnimoda. Hanc igitur controversiam Concilium, ut diximus, diremit, illamque formam præscripsit, ut & privilegia servarentur, & delicta impunita non manerent; quod erat contrariæ sententiæ fortissimum argumentum.

(?)

*Ex Illustrissimorum Cardinalium declaratione pro
Regularibus Italiae facta, nostra compro-
batur sententia, & D. Ioannes
Gutierrez declaratur.*

Cap. VII.

PR O hac nostra sententia plurimum facere arbitramur, quod Illustrissime illæ Congregationes super Sacri Concilii Tridentini interpretatione, & Regularium reformatione Sanctissimi Gregorii XIIII. iussu declararunt, nempe, ut Regulares omnes in civitatibus Italiae existentes, sibi Conservatores eligerent, coram quibus convenirentur; ac semel electos non nisi in capitulis provincialibus mutarent; eorum denique nomina intra mensem à die electionis, Episcopis, locorum Ordinariis indicarent; alioquin coram ipsis locorum Ordinariis conveniri possent. Vt refert Ioann. Baptista Contertius in privilegiorum Collectione. In summario. titulo. 4. de Conservatoribus. cap. 9. Capuccini Sorbi annot. in suo compendio. verbo Conservatores Ordinis. Idque expressè statuit Illustrissimus Cardinal. Borromeus, in. 5. Concilio Mediolanensi. 3. part. titulo de Episcopis, & Episcopali iurisdictione. *Regulares (inquit) quibus ex privilegio ius competit Conservatores eligendi, ad quos in iudicium vocentur, quos semel elegerint, ne mutent, eorumque præterea nomina mensis spacio Episcopo Diocesano significant; alioquin Episcopale forum in ius illos vocare liceat. Quo maximè per Italiã, & Conservatorum potestas ampliata est, & Regularium*

rium fuere limitata privilegia. Sed ex his cōstat apertè, Ordinariis adversus Regulares nullam iurisdictionem competere censuisse Illustrissimæ Cardinalium Congregationes; & cum suis Iudices, coram quibus conveniri possent, haberēt, in quibuslibet causis, omnino ab Ordinariorum iurisdictione exemptos, & liberos fuisse iudicatos. Id quod Pius V. constitutione 140. Ad hoc nos Deus, statuerat, coram Conservatore in prima instantia Regulares ipsos conveniri debere, ita ut siue actores, siue rei sint, coram alio aliquo Iudice Ordinario, vel delegato, quam prædicto Conservatore conveniri, & evocari non possint, à quo unā diffinitivam habeant sententiam, antequam ad alium Iudicem, siue iudicium trahantur in quibusvis causis, & controversiis, ut latè idem Ioann. Baptista, eodem titul. 4. cap. 7. utrumq; manifeste probat, Regulares omnino ab Ordinariorum iurisdictione exēptos esse iuxta privilegia à Sede Apostolica concessa, & Sacra Tridentina Synodo conservata, sed in Italia hac limitatione restricta fuere, quæ quidem limitatio ad alias non pertinet Provincias, quare nec recepta, nec audita.

Ex quibus sequitur, rectè sentire Emanuele Rodriguez. 1. tom. quæstion. 65. articulo. 13. dum asserit Regularium exemptionem minimè à Conservatorū iurisdictione pendere, quod D. Doctor Leyva etiam dixit fol. 19. pag. 2. illis verbis. *Et dictis privilegiis legitimis, & sufficientibus pro casu, de quo agitur, repertis, ligantur manus Ordinarii, & tenetur illis absque ulla iudicis deputatione parere, se à cognitione cause inhibendo.* Sed uterque potius à sugillatione Doctoris Ioannis Gutier.

Gutierrez viri de iuris prudentia optimè meriti, & in pretio à viris gravissimis semper habiti, abstinere, in eo quod contrarium videtur scripsisse, tom. 2. practica. lib. 3. quæstione. 10. Quoniam illum egisse existimare debemus de Regularibus extra claustra degentibus; quod quidem duo suadent. Primum, quod ipse, numer. 3. dixit. *Est igitur ibi textus expressus pro hac secunda parte, & veriori, ex quo limitatio ad eam assignatur, in causis nempe mercedum, & miserabilium personarum, in quibus Clerici seculares, aut Regulares extra Monasterium degentes coram Ordinariis locorum conveniri, ac iure medio ad solvendum debitum cogi, & compelli optimo iure possunt.* Quæ verba apertè indicant de his illū in ea agere quæstione, licet quæstionis initium contrarium subindicare videatur. Secundum, quia indubio Doctoris sententia interpretanda est secundum iura ab illo producta, quæ Bartoli est recepta sententia in. l. Non solum. §. Si liberationis, de liberat. legat. Propter quod dubium nos à numero eorum, qui nostram tuentur sententiam, expungendū duximus, licet eū afferat D. D. Leyva, qui quidē eum carpit, quod in Concilio legerit; *Ipsi, pro, Ipsum*, quòd sine illius culpa fieri potuit, quod aliquo Tridēt. Concilii exēplari depravato usus fuerit; & quovis modo id legatur, recte sequitur, quod is colligit, neq; enim consequens, ex eo quod, *Ipsi, vel, Ipsum*, legatur, pendet. *In aliis Verò (inquit Conciliū,) si ipsum Iudicē non habuerint corā locorū Ordinariis, tanquam in hoc ab ipsa Sede delegatis, cōveniri, & iure medio ad solvendum debitum cogi, & compelli possint.* Rectè ab eo infertur, eos, de quibus Concilium agit (scilicet Clericos seculares, aut Regulares extra Mona-

Monasterium degentes quomodolibet exemptos,) si habuerint certum Iudicem à Sede Apostolica deputatum, non posse coram locorum Ordinariis conveniri. Quod verò traditur ab eo dem D. Doctore Leyva de varia Conservatorum differētia, nos tertia parte, cap. 5. agemus, illud interim pro D. Ioanne Gutierrez addendo, etiam Conservatores dici, qui causarum habent cognitionem in Sancto Concilio Tridentin. sessiom. 14. cap. 5. de reformatione, & quamvis aliquomodo inter se hi delegati Conservatores differant, illæ differentiæ non respiciunt substantiam iurisdictionis, unde nō faciunt eos differre specie, glossa in. l. Pacta conventa, de contrahenda emptione, in terminis Alciatus in Rubrica de officio Ordinarii, numer. 18. Hæc obiter pro D. Ioanne Gutierrez dixisse sufficiant, cum Vir ille doctissi. nostra non indigeat defensione, cum ipse & melius, & rectius eam, si velit, possit suscipere.

Ostenditur in quacumque sententia Regularium privilegia, in quibus Innocentii constitutioni derogatur, per eiusdem constitutionis innovationem à Concilio factam nō fuisse sublata, nec antiquata.

Cap. VIII.

QUAM QVAM ex omnibus supra à nobis adductis satis nostra sit probata sententia, nimirum Innocentii cōstitutionem, & eius innovationem à Sancto Concilio Tridentino factam
ad

I ad Regulares nō pertinere, ut personali exemptione ratione Religionis munitos; Sed ut omni ex parte muneri nobis injuncto satisfaciamus, minimè prætermittendum duximus explorare, & examinare duo, quæ D. Doctor Leyva affirmat. Primum est, Regularium privilegia, in quibus Innocentii III. constitutioni (in d. cap. Volētes, de privileg. in 6.) fuerat derogatum, per Concilii innovationem (d. cap. 14. sessio. ne. 7.) fuisse illa privilegia abrogata, & antiquata. Secundum, siqua verò sunt privilegia ipso Concilio posteriora, minimè Concilio Tridentino derogasse cōtendit. Primum quidem in primo argumēto probat, quod nos cap. 1. retulimus, nempe ita Conciliū constitutionem innovasse, ut non obstantibus privilegiis, quæ illi derogabant, illam servari præceperit; Idque confirmat ad. 10. Argumentum, ex clausula Concilii in fine posita; *Privilegiis, & exemptionibus, Conservatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus contra præmissa nequaquam valituris*, quæ quidem, cum in fine constituitur, superiora omnia respicit, in quibus est. d. Innocentii constitutio, & sicut adversus ea, quæ addit ibi Concilium, non valet privilegium, ita nec adversus Innocentii constitutionē, quia una determinatio respiciēs plura determinabilia debet æqualiter ea determinare. l. Iam hoc iure. de Vulgari, & l. Quamvis. de impuber.

Secundum verò probat sequentibus argumētis ad 5. Quia derogari non potest decretis in Concilio Generali editis, nisi de eo fiat expressa mentio. cap. Ex parte, de capell. Monach. cap. Nonnulli de rescriptis Baldus in. l. Humanum. C. De legibus. Archidiacono. in cap. 1.

cap. 1. De constitu. lib. 6. Sed in nullis privilegiis Concilio Tridentin. expresse derogatur, igitur illa constitutio innovata omnes Regulares comprehendere debet. Minor illa propositio patet, quia in Societatis Conservatoria, quæ posterior Concilio est, non ponitur; & licet exemptionis privilegia non viderit, quibuscumque fulciantur clausulis illi non derogant. Nam clausula, *Eorumque totis tenoribus Specialis, Specifica, &c.* in derogatione posita non sufficit, ubi mentio exigitur specialis. Paulus, cõsil. 278. vol. 1. Cardin. cõsil. 136. & alii, quos refert Felin. cap. Accedentes, de præscrip. & alii à Covar. adducti in Rubr. de testa. 2. p. n. 19. vers. cæterum. Qui licet pro contraria plures afferat, ipse ad concordiam reducit, ubi Motu Proprio Princeps concedit; quæ clausula, *Motu Proprio*, non prodest ad partis instantiam. Sed indistinctè magis communem affirmat Mandos. cõsil. 100. numer. 12. Cassado. de cõsione. 10. numer. 2. in Regul. cancell.

Confirmatur. 2. Illa minor, quia Gregor. XIII. & Sixtus V. noluerunt Concilio Tridentin. derogare, & ita Regularium confirmarunt privilegia; *Quatenus Concilii Tridentini decretis non essent contraria*, Vt apud Emanuel. Rodrig. tom. 1. qq. Regul. quæstion. 8. artic. 1. Et licet ea clausula in compendio privilegiorum Societ. non reperiatur, existimat tamen Emanuel contineri.

Confirmatur. 3. Quia per Pii III. constitutionem, quæ incipit. In Principis, Omnia Regularium privilegia exemptionum, & immunitatum, quæ decretis Concilii sunt contraria, sunt ipso iure nulla, & ad ipsius Concilii terminos reducta. Et licet aliqua Societatis privi-

privilegia sint posteriora, id nihil prodest, quia roborans, & roboratum eodem iure censentur, & quemadmodum Tridentino non derogatur, sic ne Pii III. constitutioni. Quæ quidem plurimum operatur, nam ubi Concilium non declaravit privilegia non obstare, ex illius constitutionis clausulis privilegiis derogatur, quidquid in contrarium dicat Emanuel Rodriguez, tom. 1. quæstione. 8. articul. 6. & 7. Quod quidem ex abundanti assertur, quia. d. cap. 14. sessione. 7. Habet clausulam derogatoriam in fin. positam. His tamen non obstantibus contraria sententia proculdubio certior, & verior est; & quod ad primum attinet. Afferimus, quod etsi Innocentii constitutio Regularium privilegia, quæ ipsum Ordinem respiciunt, & personas eximunt, & bona, comprehenderet; cum tamen ea privilegia eidem Innocentii constitutioni derogaverint, adhuc etiam post Concilium Tridentinum. Vigent, suumque robur, ac firmitatem obtinent, non obstante innovatione à Concilio facta, quæ nullo modo ea privilegia antiquavit, neque abrogavit. Idque apertè dixit M. Navarrus, in d. cap. Non dicatis 12. quæstione. 1. numero. 63. In commentar. 2. de Regular. & Emanuel Rodriguez, tomo. 2. qq. Regular. quæstione. 2. articulo. 8. Recte defendit. Probat
3
tur primo. Quoniam innovationis ea natura est, ut nec novum ius conferat, nec tollat vetus, sed in eo statu conservet, in quo tempore concessæ innovationis dignoscitur extitisse, verba sunt, cap. Quia intentionis de privileg. probat. cap. Ex parte el. 1. eodem. titul. c. Cum dilecta. de confirm. utili vel in. Probat interminis Ioannes Andreas in novellis in eodem. cap. Volentes

Volētes, in principio, cū enim aliqua privilegia fuissent cōcessa cū derogatione illius cap. Volētes, & postea Bonifacius VIII. in Sexti decretalium cōpilatione eam innovasset, dubitabatur, an huiusmodi privilegia ex innovatione antiquata essent, & non defuit, quid existimaverit; sed optimè Ioā. Andr. respondet his verbis. *Valent talia privilegia, quæ sequuta sunt hanc decretalem, licet præcesserint hanc compilationem, cū decretalis ista non mutetur, sed prius edita, & approbata, hic iterum approbetur, nec novum ad ipsam adjiciat.* Et cum eo, & Ioanne Monacho tradit ibi Dominicus, numero. 3. vers. Sed pone. Ananias in. d. cap. Ad abolendā, numero. 24. de hæreti. & id apertè comprobatur ex eo, quod nos supra, cap. 3. numer. 20. ostendimus, illam constitutionem non privilegiis derogare, sed illa declarare, & declaratio locum non habet, ubi privilegiorum verba sunt manifesta, & clara, ut & ibi, nume. 21. diximus.

Confirmatur, 2. hæc nostra sententia multo fortiori argumento, nam receptissima est sententia, secundam dispositionem contrariam privilegio antea concessio non illi derogare, nisi facta eius mentione, tradunt omnes pro constanti regula in. cap. 1. de rescript. ex text. in cap. Veniens, ubi notatur de præscripti. glossa recepta verbo de consuetudine in. cap. unico. de Capel. Monach. Vbi Ioann. Andre. & Archid. ut ibi Dominicus, numero. 8. Oldradus, consilio. 226. Latè probat Felinus in. d. cap. 1. de rescrip. numer. 10. Bonus text. in. l. 3. C. De silentiar. lib. 12. Ex quo textu, & aliis rectè notat Baldus, in. dict. cap. 1. nume. 16. Immunitatem alicui specialiter concessam non tolli

6

7

8

9

ex eo, quòd postea generaliter onera imponātur; generale enim statutum subsequens, non derogat privilegiis præcedentibus, nisi de eis fiat mentio. Paulus de Castro, consilio. 146. numer. 1. volumi. 1. Bartol. Socinus, consilio. 153. numer. 31. quod est primum vol. 2. Iaffon in. l. 1. numer. 9. ff. Solutio matri. Decius, in. d. cap. 1. De rescrip. numero. 9. vers. Secunda conclusio. Romanus, consilio. 327. num. 1. Decius optimè, consil. 165. Vbi latè, & optimè probat clausulas generales non sufficere ad privilegii derogationem, speciales requirentis. Et indubio, privilegio non esse derogatum per sequentem constitutionem, nisi apertissimè cõstet Principem voluisse derogare, cum iam agatur de tertii præiudicio, optime probat Federicus, consil. 233. circa fi. Decius supra. d. consil. 165. Aymon Craveta, qui etiam plures pro ea affert sententia, consili. 21. numer. 14. Menochius, consil. 2. numer. 135. libr. 1. Francisc. Becius, consil. 55. numer. 35. & probat latè Anastasi. Germonius de Indultis Cardin. 6. Per quæ sublatis, numer. 68. Vbi affirmat Illustrissimos Cardinales, qui interpretationi Concilii sunt præfecti, respondisse, Sacrum Tridentin. Concilium non derogare privilegiis Apostolicis, nisi de eis expressam faciat mentionem. Quam quidem hic non habemus, nam ut talis diceretur, necessarium erat, quòd Concilium statueret Innocentii constitutionem ita innovari, ut privilegia, quæ illi derogabant, omnino non obstarēt, sed in tribus casibus in ea expressis Regulares exempti coram locorum ordinariis convenirentur, quod ut supra cap. tertio, & quinto ostendimus, minimè fuit constitutum. Quod fortissimè, & evidēter probatur, nam

nam cū illa Innocentii constitutio non derogaret privilegiis, sed illa declararet, ut ex innovatione illis derogaret, omnino requirebatur, & exigebatur, ut illi derogatoria clausula adjiceretur, quam ex sua dispositione non habebat, neq; habere poterat, sed hæc nō est à Concilio adjecta talis, quæ id significaret, ergo illis non derogavit.

Illa autem clausula, quam Sacrum Concilium adjecit iis verbis. *Privilegiis, exemptionibus, Conservatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus adversus præmissa nequaquam valituris*, non sufficit, ut illa comprehendat, ex ratione modo allata; & non pertinet ad ea, sed solum respicit ad ea, quæ ab ipso Concilio adduntur, nimirum ut Clerici seculares exempti, & Regulares extra Monasterium degentes in causis mercedum, & miserabilium personarum coram locorū ordinariis convenirentur, & in aliis etiam causis, ubi iudicem in partibus non haberent. Hæc enim additio, cū non sit privilegiorum interpretatio, sed limitatio, & derogatio, in eis ideo clausula illa adjicitur, quæ solum hæc addita respicit, & non constitutionis innovationem, quam respicere non potest, cum nec ipsa Innocentii constitutio illam non habeat, repugnat enim eius constitutionis naturæ.

Licet enim generalis clausula ad omnia præcedentia referatur, & vulgariter dicatur, vna determinatio respiciens plura determinabilia, pari formiter ea determinat, l. iam hoc iure, de vulgari. l. talis scriptura. §. fin. de leg. 1. ut pars adversa defendit. Attamen intelligi debet, quādo eadem ratio versatur quoad omnia; si enim diversa sit in vno, quā in alio, non æquē

13

omnia illa clausula comprehendit, ut optimè Abbas. in cap. secundo requiris. 41. numer. 11. de appellat. ab omnibus receptus, præsertim Decio ibi, numero. 3. commendat Navarrus in commentar. de spoliis Clericorum. 6. 10. numer. 10. decisio. Rotæ Roman. diversorum. 1. parte, decisione. 666. numero. 2. & part. 2. decisio. 55. numer. 18. Latissimè Antoni. Gabriel, libr. 6. Communium, titulo de clausulis, conclusio. 9. numer. 3. qui, numer. 9. asserit, quod clausula generalis non refertur ad omnia præcedentia, ubi inducetur correctio, vel aliqua repugnantia in eadem constitutione inveniretur. Quod proculdubio in Concilio eveniret. Propter quæ, & quia plures differentiarum rationes assignare possumus, propter quas illa derogatio non pertineat ad innovationem d. constitutionis, constat apertè ad solam additionem pertinere illam clausulam, privilegiis, &c.

14

Sit prima, quia verba non ponuntur per se principaliter, sed accessorie in contextu eiusdem clausulæ, unde ad illam solum restringi debent, ex l. filium familias. ff. quando dies lega. cedat, & ex Abbate, Bartolo, Baldo, & Alexandr. probat Decius in. d. cap. 1. de rescrip. 2. exemplo. Decisione 195. numer. 3. part. 2. decisio. Rotæ diver. & planè sub una periodo illius additionis illa non obstare declarantur, igitur ad alia trahi non debent, quæ in altera clausula continentur.

15

Secunda quia, ut sæpe diximus, illa Innocentii constitutio est privilegiorum interpretatrix; unde contra illius naturam est, velle privilegiis derogare. At vero, quæ insuper adduntur à Concilio, privilegia limitant, & minuunt. Unde diversissima inter utrumque est ratio,

ratio, & sic limitatio indiget derogatione. Alioquin magnum utique sequeretur absurdum, ut innovatio majus aliquid amplius operaretur, quàm constitutio in sui principio habebat; & ita sequeretur quòd etiam Innocentianæ constitutioni adderet Concilium clausulam derogatoriam, quā illa non habet, & quòd contra privilegiorum tenorem etiā in tribus casibus exēpti, coram locorum Ordinariis convenirentur, cum id Concilium non explicet, nec addere dicat, absurdum est id colligere, ex eo quòd dicat, suæ dispositioni privilegia non obstare. Text. in cap. Ecclesia vestra. 2. de electione. Vbi Abbas ait. *Nota singulariter, quod clausula in fine posita non debet referri ad omnia præcedentia, quando ex tali relatione sequeretur absurdum, vel inconveniens, & ibi additio. Latè Decius, d. cap. 1. exemplo. 4.*

Denique quia induceretur correctio, ut diximus, ex Antoni. Gabr. supra, & constitutio perpetua revocans privilegia dicitur exorbitans; & ita strictissimè est interpretanda, & minime debet extendi, ut cum derogatione, & alterius præiudicio ad omnia præcedentia trahatur, c. odia. de regul. iu. in 6. Dominicus optimè, consil. 35. numero. 2. late Decius supra exemplo. 8. Ex quibus satis patet responsio ad argumenta, quæ à D. Doctore fiunt. & ipsamet satis indicant vera esse, quæ asseruimus quoniam veritas ipsa illum coegit agnoscere, necessario esse probandum Concilium Tridentinum ita disposuisse, ut observaretur Innocentii constitutio non obstantibus privilegiis, quæ illi constitutioni derogabant, quod cum nō probetur, cum id Concilium minime dixerit, licet D. Doctor

id illi tribuat, sequitur aperte illa non antiquasse, neque abrogasse.

Quod attinet ad secundum, quod D. Doctor Leyva probare contendit, privilegia Concilio Tridentino posteriora minime Concilio Tridentino derogasse, nos itidem asserimus, non ex suis argumentis, sed quia ex dictis satis constat, in quavis sententia Regulares non indigere nova Concilii Tridentini derogatione. Siqua autem esset necessaria, ut privilegiis suis Societas I E S V uteretur, sufficientissime illa munita erat, ut Concilio non obstante eis uti, frui, & gaudere posset. Cum enim Pii V. & Gregor. XIII. & XIII. literæ multo tempore sint Concilio Tridentino posteriores, & ad id efficiendum, & præstandum clausulas habeant fortissimas, & amplissimas, non immerito possemus id asserere absque eo, quod Concilii Generalis fiat mentio.

Primò, quia licet Concilio Generali specificè derogari debeat, ut pars adversa contendit; negat tamen Innocentius in cap. ex parte. de capel. moch. & disputat Felinus in cap. nonnulli, numer. 2. de rescrip. sed ea omissa controversia, quia illa receptior est sententia. Iacobatius tamen libr. 5. de concilio articul. 18. vers. Illud tamen, limitat, quando Concilium impersonaliter loqueretur, permetteretque dispensandi facultatem, tunc enim ad eius derogationem sufficeret clausula generalis, & pro hac sententia adducit Aretinum, & Felinum. Et quidem Sancta Tridentina Synodus, cap. 21. sessione. 25. de reformatione omnia, & singula sub quibuscumque clausulis, & verbis in ea statuta declarat ita decreta fuisse, ut in his salva semper aucto-

auctoritas Sedis Apostolicæ, & fit, & esse intelligatur. Unde illi derogare non est necesse, quippe tunc Pontifex uti potius videtur facultate sibi reservata, quam contra Concilium facere; & ita servat Cancchellaria Apostolica, ut recte advertit Anastasius Germonius de Indultis Cardinal. 6. Per quæ sublatis, numero. 74. & nos multis possemus exemplis comprobare, Nam in secundo gradu nunquam dispensari Conciliū præcipit (cap. 5. sessione. 24. de matrimon.) nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam. Sed frequenter inter infimæ plebis homines postea Roman. Pontifices dispensarunt, & in dispensationibus nulla Concilii derogatio fit. Idem in coadiutoriis, & aliis, quæ nos omittimus, in quibus iustissimis de causis Summi Pontifices dispensant, in iis, quæ à Sacro Concilio sunt prohibita, & tamen illius mentio, nec derogatio ulla fit, nō certe alia de causa, ut testatur Anastasius supra, quam, quòd, ut Concilio derogetur Tridentino, nō est necesse illius fieri expressam mentionem.

Et nos quidem versamur in longe faciliori causa, nimirum in constitutionis innovatione, quæ quidem constitutio apertè declaratoria est; & cum sit, nullo modo fieri potest, ut qui privilegium concedit, si clare, & manifeste loquatur, videatur contravenire, vel in aliquo illi constitutioni derogare, quæ quidem constitutio solum habet locum, ubi verba sunt ambigua, aut dubia.

Præterea, cum in Pii V. literis sit clausula, Motu proprio, & Ex certa sciencia, & in aliis additur, & illa; De plenitudine potestatis; quibus clausulis Concilio Generali derogari, & si illius non fiat expressa

mentio, & verior, & receptior est sententia, ut tenet Abb. in cap. nonnulli, numer. 8. de rescript. & ex sententia Gofredi, Ioannis Andree, & aliorum tenet Aditio Felini in d. cap. nonnulli, numer. 8. verbo. Rescripto, Iacobatius de concil. d. libr. 5. articul. 18. in fin. Dominicus in cap. Statutum, numer. 10. de rescrip. in 6. & pro maiore parte fuit resolutum in Rota apud Putum, decisio. 494. libr. 2. Flaminius Paris. libr. 6. de resignatione. quæstion. 2. numer. 38. eæ enim clausulæ alias prærogativas vincunt, Cassadorus, decisio. 14. numer. 3. de præbend. & faciunt specialem derogationem, ut probat optimè Aymon Craveta, consil. 126. à num. 5.

23

Ex quibus facilis patet Responso ad ea, quæ à D. Doctore Leyva pro sua adducuntur sententia. Respondemus namque, illam maiorem propositionem, Decretis in Generali Concilio editis nō derogari nisi expresse, limitari in duobus, qui ad nostram speciē pertinent, in quibus absque ulla expressa derogatione, Concilio Generali derogatur. Minor vero propositio scilicet in nullis privilegiis Concilio expresse derogatur, nos eius probationes non admittimus, imo omnino rejicimus.

Primum, quod attinet ad clausulam, *Quorū tenores, receptior, & verior est contraria sententia*, quam nos cap. 2. num. 3. supra latè probavimus.

24

Secundum etiam rejicimus, quod asserit clausulā, *Motu Proprio*, non prodesse ad partis instantiam; Afferimus namque contrarium verius esse, Quia, & si ad partis instantiam illa clausula ponatur, eam tamē Romanus Pontifex cōcedit eo affectu, ut Motu Proprio facere

facere videatur, id est, id ita præcipere, ut, & si pars non peteret, esset concessurus Motu Proprio, ad quod iam non inducitur partis supplicatione, sed propria voluntate. Alioquin Literæ Apostolicæ mendacii arguerentur; quod nefas, & maximum sacrilegium esset. Glossa fin. in addit. in cap. Si Motu, de præbend. in 6. ubi Doctores. Probat latè Anton. Gab. lib. 6. receptarum titulo de clausul. conclusione, 2. numer. 107. & à Rota receptam tradit Anastasius Germon. de Indult. §. Nos itaque, à num. 52.

Secundæ confirmationi; quæ habet, Gregor. XIII. & Sixtum V. Concilio non derogasse, Respondemus, opus non fuisse, ut illi derogarent; quod si ea derogatio esset necessaria, cõstat Piũ V. sæpè expressè derogasse, & eodẽ anno. 1571. quo Societati Literas cõcessit, concessisse & Prædicatoribus Bullã. 140. Ad hoc nos Deus, in qua in multis Concilio derogavit. Et in his ante omnia disponentis consuetudo inquirẽda est. l. si servus plurium. §. si. de legat. 1. Vnde concessio facta ab Ecclesia, videtur facta secundum ipsius Ecclesiæ consuetudinem. Alexandr. consilio, 124. libr. 5. quem sequitur Decius in reg. semper instipulationibus 34. numero. 7. de regul. iur. Menochius de præsumpt. lib. 1. quæstione 28. numer. 8. & illa consuetudo cuius alteri præferenda est. Ita Pii V. consuetudo attendenda, & non aliorum Pontificum; Qui quidem rebus ipsis sæpissime derogarunt, licet non verbis, ut supra diximus.

Quod in ea confirmatione additur, in confirmationibus addi solitam illam clausulam; *Quatenus sunt in usu, & Sanct. Concilio Tridentino non sunt contraria.*

Respondemus, in nullo privilegio Societatis IESV eam addesse clausulam, ut in eis videre licet, & pater ex eis, quæ in principio posuimus, cum tamen amplissime confirmentur. Emanuel Rodriguez, cum illa non vidisset, id non affirmavit, sed sub dubio dixit, forte habere, aliorum exemplo falso inductus.

27

Ad. 3. confirmationem, quæ Pii III. constitutione probatur, Respondemus, Nulli dubium esse posse, quin illi constitutioni derogetur, per Literas Pii V. Gregorii XIII. & XIII. cum in eis expresse dicatur; *Non obstantibus Apostolicis constitutionibus.* & quod adducitur, Roborans, & Roboratum pari iure censetur, id contra D. Doctorem est, Nam si Roboranti derogatur, etiam Roborato derogari censendum est, quod quidem contra se non admittit, in hac Pii III. constitutione, quæ Tridentinum roboravit, & pro se adduxit Emanuel Rodriguez, tom. 1. quæstione, 8. articulo 6. in fi. Qui in eo loco recte explicuit Pii III. constitutionem, ut nullo modo per eam privilegiis derogetur, quibus in Concilio expresse derogatum non erat, a quo immerito discedit D. Doctor Leyva, eo argumento ductus, quod inutiles viderentur illæ literæ, nisi aliquid amplius efficerent, quam quod erat Concilio expressum, unde existimavit, etiam aliis privilegiis derogare, Respondemus namque, literas illas Pii III. satis plenè suum sortiri effectum, si Concilium Tridentinum approbent, & confirment, & illis derogent, quibus Concilium derogatum esse voluit. Quod si D. Doctoris admittamus declarationem, maximum sequeretur absurdum, quod confirmans confirmato aliquid amplius adderet, immo quibus Concilium

cilium Tridentinum derogari noluit, Pius III. derogaret. Quod quidem contra Concilii mentem esset, & contra Pii III. intentionem, quæ fuit Concilium confirmare, & approbare, & non illius mentem violare.

Atque ita, cum (ut diximus) Concilium non deroget privilegiis Apostolicis, nisi de his meminerit expressè; fuit etiam in illustrissima Cardinalium cōgregatione decretum, *Pii III. Bullam non extendi ultra ea, quæ in Concilio continentur*, ut testatur Anastasius Germonius de Indultis Cardinal. d. 4. per quæ sublatis, numer. 59. & 70. Vnde constat D. Doctore dictam constitutionem in suum torquere sensum, & quod tradit Emanuel Rodriguez, illustris. Cardinalium declaratione confirmari.

Nonnulla prætermissa afferuntur.

Cap. IX.

QUEMADMODVM post messem fieri specilegium consuevit, ita nos, cum latè nostram probaverimus sententiā, si qua casu prætermisimus, hic colligere pro primæ partis conclusionē decrevimus.

Primum illud est, quam nos tradidimus Innocentii III. constitutionis in cap. Volentes, de privilegiis in 6. interpretationem, ex eo etiam comprobari, quod ea optima, & legitima habeatur declaratio, quæ ex præcedentibus, & subsequentibus colligitur; legislatoris enim verba ambigua, capita, quæ præcedunt, vel sequun-

2

sequuntur, explicant. l. Vtrum, de petitione hæredit. l. Si servus plurium. §. fin. de lega. 1. Et quidem illam constitutionē, agere in principio de exemptis ratione loci. §. In eos, satis declarat. Vnde idemmet D. Doctor Leyva in responsione ad, 6. fol. 16. *Ad Sextum, (inquit) Exemptionem, quæ limitatur, & reducitur ad illos casus, in d. Innocentii constitutione contentos, non esse solum loco alicui concessam, sed plenam, & generalem, personis, locis, & ordinibus concessam, licet ubi exemptio sit merè personalis, non intrat dispositio dictæ constitutionis.* Itaque affirmat in merè personali Innocentii constitutionem locum non habere, & in hoc sibi contrarius videtur; licet effugere possit, quod dicat, *Merè personalis.* Sed advertere oportet, quod singulares, qui privilegio personali muniuntur, ne excommunicari, aut suspendi possint, nihilominus tamen eorum non obstante privilegio ab Ordinariis excommunicari, & suspendi possunt, ex quorum numero excipiuntur Reges, Regine, & eorum filii, & Religiosi ratione Ordinis privilegiati, qui minimè ab Ordinariis poterunt excommunicari, cap. Ne aliqui, de privileg. lib. 6. Vnde constat, personale privilegium, propter Religionē concessum maioris esse prærogativæ, & magis eximere ab Ordinarii iurisdictione, quam quod ille, merè personale, vocat.

3

Quare proculdubio videtur, universos sensisse, Innocentii constitutionem ad Regulares huiusmodi privilegio exemptos non pertinere, vel etiam si pertineret, meritissimè fuisse à Romanis Pontificibus ab ea constitutione exceptos. Nulloque modo verisimile est, Sacrum Concilium Tridentinum contra tot

Sam-

Summorum Pontificum privilegia longa seculorum serie recepta, sola dictæ constitutionis innovatione voluisse irrita, & nulla facere. Et sanè cum res esset gravissima, & contra Regularium ferè omnium antiquam, & receptam exemptionem oporteret clarè, manifeste, & expressè id à Concilio statui, ut nullus esset ambigendi locus, ne constitutio subobscurè decreta novas, & graves excitaret lites, in grave totius Ecclesiæ detrimentum, & scandalum. Quod ne utquam Concilium Tridentinum præstitit, immo variis locis contrarium demonstravit. Quod vel ex eo probatur, quòd ad hunc usque diem omnes Episcopos, & Regulares latuerit; quorum illi, cum Sacro Concilio Tridentino præsentibus adfuissent, propriæ iurisdictionis acerrimi defensores proculdubio executioni mādassent; hi vero remediū à Romanis Pōtificibus postulassent, ubi suam exemptionem in dubium revocari prospicerent, & sibi consulissent, quemadmodum fecerunt, ubi primū Innocentii constitutio in publicum exiit. Idque solū vel D. Doctorem Leyvam movere deberet, ut suam sententiam suspectam haberet, cum vel si verba Concilii essent aperta pro ea, adhuc aliquid in ea latere Mysterii credere, vel suspicari deberet, quādo nullus alius ante ipsum intrepidè, hoc dixisset, vel asseverasset, cum tamen viri doctissimi, & gravissimi iurisdictionem Ecclesiasticam in orbe Christiano exercentes, id aggredi minime tentaverint, & iuris Interpretes insignes contrarium affirmaverint, & inter eos Martinus ab Azpilcuenta, Navarrus iuris Pontificii Professorum Coriphæus.

Deinde

6

Deinde prætermittere non possum id, Quod D. Doctor Leyva in Responsione ad 7. asserit, Quòd cū Regulares non possint excommunicari, interdici, aut suspendi, posse Ordinarium contra eos procedere exercendo suam iurisdictionem per alias pœnas, ut declarat Glossa in d. §. In eos, verbo quantum ad ista. Hæc sententia Nobis difficultatem ingerit, quare stãte d. Innocentii constitutione, si extra claustra Religiosus delictum committeret, suspensione dignum, suspendi non possit, cū eius punitio ad Ordinarium pertineat. Dicis, alia pœna punietur. Neutiquam. Nulla enim ratio est, quare ei illibatum seruetur privilegium, ne suspendi queat, & omnino contemnatur idem privilegium, si Regulares eximat ab omni correctione, & iurisdictione, cū tam ad iurisdictionem pertineat punire, sicut excommunicare. Præterea, In. §. In eos. In quo Monachi excommunicari nequeunt, si tamen in prioratibus Ordinario subiectis resideant, non obstante tali privilegio, & excommunicari, & suspendi, poterunt ab Ordinario. Et idem probat cap. Quoniam, 21. de privileg. Ex quo apertè colligitur, quòd ubi Monachi Ordinariis subjiçuntur, possunt excommunicari, nō obstante eorum privilegio, sicut & aliis pœnis affici; Vbi verò non subjiçuntur, sicut nec excommunicari, ita nec aliis pœnis coerceri, ut probat, cap. Quanto amplius. de privileg. Hæc proposuisse sufficiat, ut illud iam annotemus.

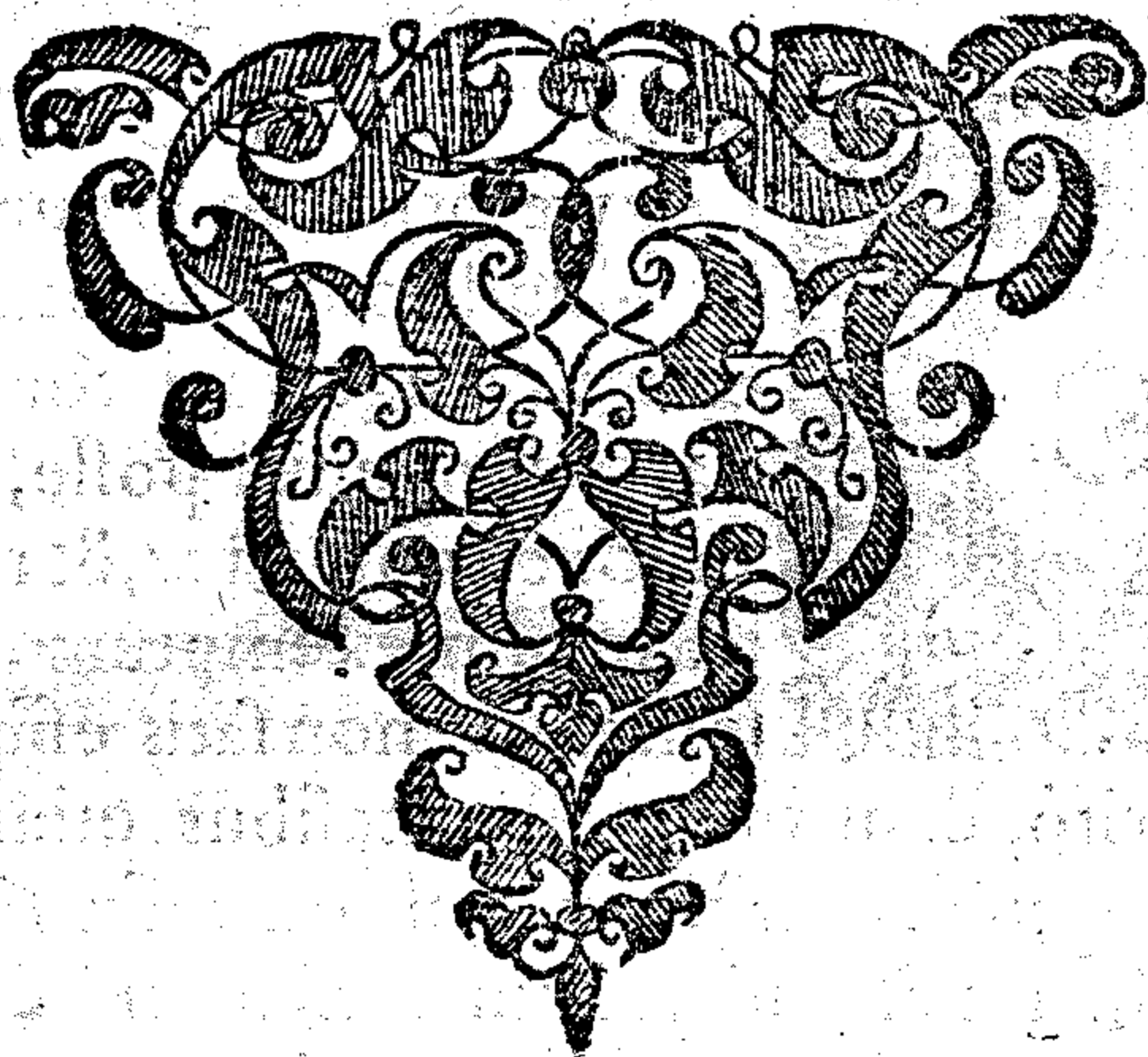
7

Denique constat omnes Regulares privilegio illo munitos, ne possint ab Ordinariis excommunicari, suspendi, aut interdici, & in Societate I E S V satis patet id ex Pauli III. privilegio. Quare D. Doctor
Leyva

Leyva ad secundum fundamentum recurrit, ut possit adversus Regulares, censuris uti, nimirum ad præscriptionem. In qua huius disputationis præcipuus cardo vertitur, quod etiam requirebatur, Nam absolute in omni casu coram Ordinario Hispalensi Regulares in causis civilibus conveniendos asserit, cum tamen cap. Volentes (ex sua sententia) ratione rei. fixæ, siue contractus permittat solum, in aliis verò minimè. Quare, ut in omnibus causis Vicarius Generalis Hispalensis Regulares in ius vocet, id sibi præscriptione acquisisse contendit; de qua parte sequenti

agemus.

(?)

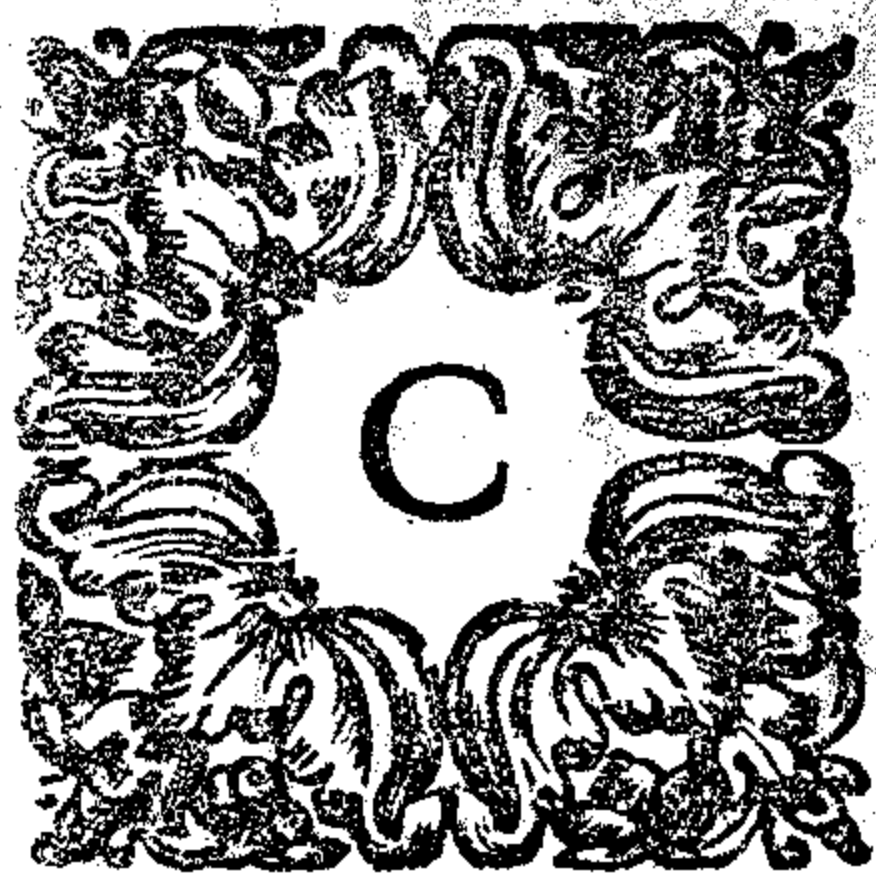
SECVN-

SECUNDA
ALLEGATIONIS PARS
IN QVA

Adversus Regularium exemptionem, neque
præscriptionem, neque renuntiationem
allegari posse demonstratur, & non-
nulla alia dissolvuntur
argumenta.

*Proponuntur partis adversæ fundamenta, quibus pro-
bare nititur ex præscriptione, sublata Regu-
larium privilegia.*

Cap. I.

I
V M D. DOCTORIS
Leyvæ primum argumentū so-
lum illud concluderet, in duobus
casibus Regulares coram Ord-
inario conveniri posse, nimirum
ratione contractus, & rei sitæ ex-
tra locum exemptum, dum suæ
sententiæ non satis esse consultū
timet meritó, & ut in omnibus casibus, etiam si res in
loco exempto sit constituta, vel contractus initus, co-
ram Ordinario Regulares conveniantur, ad aliud cō-
fugit argumētum, & quasi novo ariete eorum dejice-
re, & subruere conatur exemptionem. Affirmat itaq;
Curiam Archiepiscopalem ex immemoriali consue-
tudine

tudine habere ius acquisitum adversus quoscunque Regulares in Archiepiscopatu Hispalensi degentes, ut de eorum omnibus causis civilibus cognoscere, & excommunicare, & interdicere eos possit. Idque cōstare asserit ex testium probatione, quam suis inferi fundamentis curavit.

Probat primo, in huiusmodi possessione dictū tribunal pro viribus esse tuendum, & si opus sit, vis vi repellenda, per textum in cap. si vero. de sent. excōm. & cap. dilecto, eodem titulo, lib. 6. & tenet Innocentius in cap. venerabili, num. 5. de censibus. & in cap. ex parte, num. 3. de verborum significatione, & probatur in l. devorum. C. de met. & epidem. lib. 12.

Deinde secundo, cū consuetudo sit notoria, non indiget probatione, in qualibet causa. Baldus in lege. 3. C. de ser. fug. Decius, concil. 655. num. 27. & Iudex potest ex officio de ea se informare, & supplere, Bart. in l. filius familias, §. Veterani, de procura. Cursius Iunior, consil. 171. nume. 1. Surdus, consil. 382. nume. 5. cuius consuetudinis cursus minoris temporis sufficiebat, immemorabili non requisito, cum quadragenarium in privilegiis Ecclesiasticis communitati cōcessis à iure statutū sit sufficere, ut præscribatur. cap. Accedentibus, de privilegiis, quamvis Emanuel Rodri. tom. 1. quæst. 8. art. 3. qq. regul. vult sexaginta annorū esse necessarium.

Præterea tertio, licet videatur, Regulares privilegiis renuntiare non posse, nihilominus tamen per consuetudinem, & præscriptionem quadraginta annorum non solū adest tacita renūtiatio inferiorū, sed etiam negligentia superioris in patiando, & legitima

7

inducitur consuetudo, ut tenet Panormit. in dict. cap. Accedentibus, nu. 5. de privilegiis, & probatur in eodem textu, & in cap. si de terra, eodem titulo, de priv. absque tamen Romani Pontificis præjudicio, & aliorum Monasteriorum extra eam provinciam constitutorum, quia privilegiū exemptionis non est individuum, sed tot censentur privilegia, quot Monasteria, Abb. in dict. cap. Accedentibus, numer. 7. Ipsos vero renuntiantes obligabit absq; Romani Pontificis præjudicio, ut firmat Innocen. in cap. cum tempore, nu. 2. de arbitris, ubi glossa verbo libertatis, & probat textus in cap. suborta, de re judicata, & cap. dilectus, in fine, de Capellis Monachorum, & in cap. inter dilectos, de donationibus.

8

Tum etiam quarto, quia si quæ confirmationes à Romano Pontifice fuerunt concessæ Societati; ita ut post eas non potuerit quadragenarium tempus currere, in quo dicta consuetudo legitimetur, hæ confirmationes nullum novum ius contulerunt, si fuerunt in forma communi, sed antiquum conservarunt, ut probat expresse textus in capite ex parte Abbatis, & cap. quia intentionis, de privilegiis, & cap. cum dilecta, de confirmatione utili vel inutili, & cap. quia diversitatem, de concessione præbendæ, quare si ante confirmationem, cepit currere consuetudo contra exemptos, per eam confirmationem non interruptitur, cum confirmatio nullum novum ius producat, glossa verbo, communi in dict. cap. quia diversitatem, & ibi Doctores, & in cap. 1. & 2. de cōfirmatione utili vel inutili, communiter scribentes. Quod adeo verum est, quod etiam in innovationibus, quæ fiunt per hæc

9

hæc verba, *De novo cōcedimus*, locū habere videtur, per quas solū confirmātur cum effectu privilegia non revocata, neq; consuetudine abrogata, ut declaravit Iulius, II. Pro ut refert Emanuel Rodrig. q. 8. articul. 2. tom. 1. Reg. qq. a quo ipse discedit ex quibusdam argumentis, quæ cum nihil ad rem pertineāt, prætermittimus.

Quod si privilegia Societatis sint confirmata cum clausula *Certa scientia*, validum facit quod erat nullū, & quod Princeps facit ex certa scientia non potest in dubium revocari, quia facit de plenitudine potestatis. Et tunc innovat ex certa scientia, cum apponūtur ista verba, *Ex certa scientia*, & isto casu cum novū ius producat innovatio, & confirmatio, videtur concedendum, quod tempus contrariæ consuetudinis incipiat currere à die confirmationis, & Emanuel Rodriguez, in dict. quæst. 8. artic. 1. tom. 1. asserit Societatis IESV privilegia fuisse confirmata a Gregor. XIII. ex certa scientia.

Sed nihilominus inspecta qualitate dictæ clausulæ, ex certa scientia Vitalis, de Cambinis in tractatu clausularum, in ea clausula, *Ex certa scientia*, asserit, eam nihil operari nisi Papa super factō causæ cognitionem præmiserit, idque probat juribus, & authorum assertionibus: & hoc dicere voluit Panormita. in dict. cap. cum super, numer. 4. & Decius circa hoc plura dicit in dict. cap. ad hæc, numer. 6. de rescriptis, & communiter, dicta clausula in confirmationibus privilegiorū ponitur ad partis instantiam absq; causæ cognitione, quæ cum in factō cōsistat, tunc clausula nihil operatur iuxta Decii sententiam, ubi supra.

12

Ex quo apparere, ait, non iuridice loquutum fuisse Emanuelem Rodriguez, in quæstione. 8. articul. 3. tomo 1. dum asserit, quod etiam si Gregor. XIII. non confirmaverit Regularium privilegia, *Nisi quatenus essent in usu*, & Sixtus V. in eorū confirmationibus illa verba (quatenus sunt in usu) subticuerit. Quibus sublati, cum dictas confirmationes fecerit ex certa scientia, quod erat nullum, validaverit, Quod quidem affirmat non sufficere ex supra adductis.

Vera Facti Species proponitur, ut constet nullam esse præscriptionem.

Cap. II.

1

H VIVSMODI sunt D. Doctoris Leyvæ argumenta, quibus suam nititur defendere sententiam, sed quæ per se satis ostēdunt, facto non convenire, unde neque iuri. Non, inquam, facto conveniunt, Quoniam, quæ testes generaliter affirmant, nisi explicemus, ut sine dubio eorum depositiones explicari possunt, non ita se habent. Neque enim certum est, Iudicem Ecclesiasticū Hispalensem esse in quasi possessione cognoscendi de omnibus causis civilibus Regularium, eo modo, quo legitima præscriptio locum habere possit. Veremur, ne quadam assentatiuncula aucupari animum iudicis voluerint, qui id de tempore immemoriali attestantur, etiam in Societate IESV, cum vix ea quadragesimum annum excedat, quo primū Hispali sedem firmam posuerit; quare qui id generaliter affirmarunt, id animadvertere

vertere oportebat. Prætermittimus alia, quæ silentio præterierunt, quæ vel non interrogati tenebantur dicere; alia annotabimus infra, cap. 5. hac parte.

Vt se res habet, ita est, Iudices Ecclesiastici Hispalenses, qui Archiepiscopali præsunt curiæ, hoc sibi ius arrogarunt. Quod ubi aliquis adversus Regularē vel, Monasterium agit, huius rei Monasterii superiorem iubet certiore fieri, & etiam præcipit, intra terminū à iudice præfixum, cum actore rem componere, sin minus se de iure comminatur ulterius processurum, idque nullis censuris positis, quod si superior cum actore rem non transegerit, ipso actore instante, iterum secundo præfixo termino, iubet notificari; quo elapso Iudex, parte instante, in causa procedit, Regularibus minimè consentientibus, immò omnino contradicētib, & Conservatores eligentibus, ut in sua exemptione ab ipsis defendantur. Interim lis inter partes componitur, ut in causa Societatis factum est, vel Iudex Ecclesiasticus à Conservatoribus inhibetur, ut in lite Carmelitarum accidit, in ea namque, Carmelitæ citati exemptionis privilegium opposuerunt, nec tamen destitit D. Doctor Leyva eos censuris compellere, donec Conservatorem elegerunt, qui eum censuris adegit, iurisdictione se abdicare, & eius in officio successor, coram notario publicè à iurisdictione destitit, & in causa se ulterius non processurum, affirmavit, ut excommunicatio contra D. Doctor. Leyvā lata, publicè non denunciaretur. Quod quidem frequentissimum est, ubi Conservatores extra Diocēsim Hispalensem eliguntur; quod si Hispali, vel in Diocēsi elegantur, vel iurisdictione se abdicant, vel facile

iudici cedunt, illius veriti offensionem, vel potētiam. Hoc verissimum affirmamus, & ut oculati testes fidē facimus, & attestamur. Et nos verum testimonium, (& si iniuratos) perhibere, norunt omnes, qui ante ipsum D. Doctor. Leyvam illi præsuerūt tribunali, qui adhuc plures superstites extant. Hoc etiam, & ipsa acta testantur, quorum nulla producet, ex quibus cōstet, nō dico Societatem, quæ rarissimè in eo foro fuit in ius vocata, sed neque ullos alios Regulares volūtariè, & sine contradictione, Ecclesiasticorum iudicum consensisse iurisdictioni. Et hoc minimè D. Doctor. Leyvam potuit latere.

3

Tum etiam in facto deficit; Nec mirum, Quoniā, ut ipse fatetur, Societatis nō viderat privilegia, Quare cū illa nec legerit, nec ad manum habuerit, distinctiones adhibet ab ipsis privilegiis valde alienas. Non item iuri conveniunt, quia cum ex facto ius oriatur, necesse est, ius non congruere, ubi facti vera species deficit. Quæ etiam ex iure afferuntur, oportet ad incudem revocari.

*Nullam temporis præscriptionem adversus Regulares
existere, ut coram Hispalensi Ordinario
conveniri possint, planè ostenditur.*

Cap. III.

EX FACTI specie à nobis proposita constat manifestè, Ordinarium Hispalensem nunquā in pacifica possessione fuisse Regulares in ius vocandi, ita ut ipsi aliquo modo illius consenserint inris-

iurisdictioni. Vnde sequitur, quod sine possessione
 prescriptio non procedit, reg. sine possessione, de reg.
 iuris in 6. l. sine possessione de usu capio. Et in termi-
 nis, ut cōtra privilegium præscribatur, pacifica, & sine
 lite, requiritur possessio in dict. cap. Accedentibus de
 privilegiis, ibi. *Sufficienter ostenderint, quod à Templariis decimas de terris prædictis per quadraginta annos conti-
 nuè perceperint sine lite, vos ad præstationem ipsarum tē-
 plarios compellatis.* Vbi glossa verbo, per. 40. annos. &
 perspicuum est, violentam possessionem ius conferre
 nullum, l. cum hæredes. §. item quæro. l. qui universas
 §. 1. de acquirenda possessione, l. 1. quod vi aut clam.
 Et quod sit parte prohibente dicitur vi possessum, ut
 optimè Bart. in l. sequitur. §. si fundum, numero. 1. de
 acquirenda possessione. Menochius de recuperanda
 possessione, remedio nono, num. 136. Et in his, quæ a
 superioribus fiunt vim præsumi, & nullam inde præ-
 scriptionem admitti, recte annotavit Innocentius in
 cap. si diligenti, num. 5. de præscrip. Lucas de Peña in
 l. litibus col. 2. cod. de agricolis, & Censitis lib. 11. Ro-
 lād. à Valle, consil. 13. num. 48. volum. 3. Mascardus
 de probationibus volu. 3. conclusion. 1302. nume. 2.
 Et in iuribus incorporalibus præscribendis scientiā,
 & patientiam requiri, optimè probat Covarru. in re-
 lectione regul. possessor, in initio, 2. parte. nume. 8. In-
 numeros congerit Iosephus Marcar, de probationi-
 bus 3. part. conclusion. 1215. num. 38. At patientia cō-
 sensum significat. ut in l. qui patitur, iuncta glos. Aman-
 dati, Neque enim quasi possessio haberi potest, nisi
 sciente, & consentiente adversario, ut recte ibi probat
 Mascardus, nume. 40. Et quidem nulla Regularium

patientia poterit probari, cum semper cōtradixerint, & omnino repugnarint.

6

Deinde actus privilegio contrarius, si coactus fuerit, non inducit privilegii renuntiationem. l. cura, de muneribus. *Nec (inquit) si per vim extortum munus fuerit, excusationem, quam habet ab aliis muneribus, auferet.* Et in specie Societatem IESV à decimarum solutione immunem esse defendit Iacobus Menochius, quamquam sæviēte bello Societatis Superior fuisset compulsus decimas solvere, quia ex huiusmodi coacta solutione, neque privilegio derogatum, neque renuntiatum fuit, ut tradit d. Iacobus Menochius de præsumptionibus, lib. 6. præsumptione. 41. nume. 14. Qui in eam sententiā adducit Roman. consili. 107. nu. 13. Decium in cap. si de terra, de privileg. numer. 32. Marfili. consil. 99. nume. 3. Bellenzinas de caritativ. subsidio. q. 61. & alios.

7

Adde, quòd ideo longissima illa tēporis præscriptione privilegium, sive exemptio deperditur, quia ex ea tacita inducitur privilegii renuntiatio, ut qui tot annis usi nō fuerint, illud respuere, rejicere, & aspernari videantur, cap. Accedentibus; cap. Si de terra, de privilegiis; Sed huiusmodi præsumptio cessat, ubi apertè de contraria voluntate constat, maximè cū quælibet alia admittatur præsumptio, potius quam quod quis voluerit privilegium repudiare, nempe quòd per coactionem in iudicio comparuerit, quoniā actus tum demum dicitur talem inducere privilegiis renuntiationem, quando nihil aliud ex eo posset præsumi, secus vero si aliud posset præsumi, veluti coactio, vel obedientia, argumento cap. Cum M. Ferrariensis

rariensis de constitutionibus, ita Antonius de Butrio in dict. cap. Accedentibus, nume. 8. de privilegiis, sequuntur omnes in cap. Cum accessissent, de constitutionibus, ubi Felinus, nume. 29. Decius, nume. 17. in 5. Abbatis conclusione versiculo, 5. intelligitur. Iasson in lege finali, num. 58. versiculo 2. limita, de constitutionibus prin. plures Anastasius Germonius de Indulgentiis Cardinalium, 6. volumus, nu. 13. plurimos Ioseph Mascardus de probationibus 3. part. conclusion. 1264. à num. 1. Menochius, in dict. præsumptione. 41. num. 15. qui affert Puteum, decisione, 188. nume. 4. lib. 2. idem Menochius, concil. 402. num. 63. lib. 5. Ex quibus satis colligitur nullam posse contra Regulares allegari præscriptionem, cum eorum nunquam accesserit consensus, ut Ordinarii se subjiciant iurisdictioni, & coactio præsumatur, & non privilegiorum renuntiatio.

Ex alio item capite præscriptio locum non habet adversus privilegia, quia decreti irritantis clausulam habent, ex cuius vi, nec tacite, nec expresse potest illis renuntiari, nec ulla adversus illa admittitur præscriptio, ita optime Archidiaconus in cap. Cum de benefic. num. 2. de præbendis in 6. ubi Ioannes Andreas, & Dominicus sequuntur, nume. 5. Francus, nume. 4. optime Felinus in dicto cap. cum accessissent, num. 30. vers. 4. limita, de constitutionibus, Iasson in lege finali, num. 58. vers. 4. limita, de constitutionibus princip. Rota, in antiquis, decisione. 3. de privilegiis, latissime Anton. Gabriel, lib. 6. Receptarum, titulo de clausulis conclusion. 3. de hac clausula, num. 18. & num. 40. Menoch. in dict. lib. 6. præsumptione. 41. num. 10.

9

Hæc enim clausula possessionem, sine qua præscriptio non procedit, inficit, & ut nostri dicunt, discolorat, ut ex Belemera, decisione. 66. & Caputaquensi decisio. 307. num. 4. par. 3. probat Anastasius, de Indultis Cardinal. 9. alioquin, num. 17.

10

Quod si vel ipsi Regulares Ordinarii iurisdictioni consensissent, tum ex prædicta clausula nullus esset consensus. Tum etiam sine Romani Pontificis consensu, de cuius præjudicio agitur, non possunt illum renuntiare, ex textu singulari in cap. cum tempore. de arbitris, ubi Abbas, num. 7. ait, ius libertatis ita cōiunctum esse inter exemptos, & superiores, ut commodè separari non possit. Abbatem sequuntur Tabiena verbo, exemptus, nu. 5. Angelus eodem verbo & num. Sylvester verbo, exemptio, nu. 10. Ex quo provenit, quòd licet adversus exemptos quadragenaria, five sexagenaria admittatur præscriptio, ut infra cap. sequenti, hoc intelligitur in iuribus, five rebus illis competentibus. At verò in libertate, propter quam Romano subduntur Pontifici, si illo iure utantur, cētenaria est necessaria, quemadmodum adversus Ecclesiam Romanam. Textus optimus, & in id expressus in cap. Cum dilecta. vers. quia verò. de cōfirmatione util. vel. gaudet enim Socius Socii privilegio. l. si communem. ff. quemadmodum servi amit. In terminis Innocentius in cap. ad audientiā, in fi. de præscript. Iasson. l. si mater, num. 10. C. de inoffici. test. Sed ab exemptis ius Sedis Apostolicæ est allegandum; quod quidem possunt sine ipsius mandato, ut optimè docet Abbas in dict. cap. ad audientiam, num. 12. & 13. Felinus in cap. cum olim. numero. 3. de præscriptionibus.

Vbi

Vbi id commendat Decius optime in cap. cum dilecta, numer. 10. vers. octavo nota. de confirmatione uti. Ioannes Baptista Confettius, in summ. titulo 12. de præscripti. cap. 1. facit optimè, cap. 2. de restitutione in integrum, cap. cum olim. el. 2. de privileg. Quòd si Sedis Apostolicæ ius non deducatur, ordinaria. 40. annorum, vel sexaginta sufficiet, ut dicemus, cap. 5. infra in responsione ad 3. num. 10.

Cui & illud accedit, quòd cum hæc exemptio fuerit universæ Regularium Religioni concessa, nō potest à singularibus, & privatis in eius præjudicium renuntiari, arg. cap. At si Clerici, de judiciis. cap. si diligenti, de foro competent. Baldus in cap. cum ordine, num. 4. de rescriptis. Abbas in cap. cum accessissent, num. 7. de constitut. ubi Decius, num. 18. Iasson in l. si. num. 58. vers. tertio notabiliter limita. de cōstitutionibus princ. Menochius, lib. 6. præsumptione. 41. n. 7. Facit illud, quod est Canonicis Regularibus lateranen. indultum, ut habetur in eorū privilegiis, fo. 50. & in cōpendio Societatis I E S V, verbo. Privilegiū. §. 2. Quod si quando cōtigerit per unum, aut plures actus contra privilegia, indulta, & immunitates, & gratias illis cōcessa, aut ipsorū aliquod à quocumq; cuiuscūq; dignitatis, conditionis, & gradus, & status existat, ex negligentia, seu ignorantia præsentium, & futurorū, quibus conceduntur, aut alia quavis causa aliter attēdari, vel observari, scienter, vel ignoranter, nullum tamē propter hoc præjudiciū indultis, gratiis, immunitatibus ipsis generatur, sed illa in suo vigore, & pleno robore firmitatis perpetuo manent. Quo quidem privilegio per communicationem omnes Regulares utuntur,

11

12

utuntur, ut optime Ioannes Baptista, in privileg. collectione, titulo. 3. cap. 3.

*Adversus Societatis I E S V privilegia, præscriptio
nullo modo potest esse completa.*

Cap. III.

QVAE quidem omnia cum generaliter ad omnes Regulares pertineant, & Societati maxime convenient, ipsa etiam peculiariter suo iure utitur: quippe adversus quam quadraginta annorum tempus transactum non sit, ut præscriptionis titulo Ordinarius Hispalensis iurisdictionem suam possit tueri; etiam si concederemus illam se Ordinarii subiecisse iurisdictioni, quod neutiquam, & nullo modo fecit. Diximus: quadraginta annorum, scientes adversus Regulares, non posse minorem præscriptionem, quam sexaginta annorum allegari, ut vere voluit Eugenius III. Benedictinis id de plenitudine potestatis concedens, & Iulius II. idem concessit congregationi Sancti Salvatoris, ut in compendio Societatis, verbo præscriptio, habetur, & tradit Ioannes Baptista Confettius in collect. privi. in summario, d. tit. 12. cap. 1. & Emanuel Rodriguez, dicta, quæst. 8. articul. 2. tom. 1. Quem immerito rejicit dominus Doctor Leyva, nulla contra eum allata ratione. Nam quemadmodum olim adversus Regulares, triginta annorum præscriptio sufficiebat, in cap. si de terra, de privilegiis, & postea ex nova constitutione in cap. Accedentibus, eodem titulo, quadraginta annorum requiritur, ita etiam potuit Roma-

Romanus Pontifex sexaginta annorum postulare. De potestate nulli dubium esse potest: neq; etiam de dispositione, ex supra adductis, igitur omnino sexaginta annorum præscriptio requiritur adversus Regulares.

Quæ quidem nondum completa est adversus Pauli III. privilegia Societati concessa anno Domini 1549. sed neque quadraginta annorum est completa adversus Pii V. literas datas anno 1571. quas initio præmisimus, quibus Societas I E S V ex Mendicantibus esse declaratur, & omnia omnino privilegia Mendicantibus competentia conceduntur, cum clausulis amplissimis certæ scientiæ, & motus proprii.

Postea ter Gregorius XII. & ultimo Gregorius XIII. anno 1591. motu proprio, & de certa scientia, & de plenitudine potestatis non solum confirmavit, sed & de novo concessit, decernens nullo unquam tempore etiam ex eo quod interesse forsan habentes ad id vocati non fuerint, nec ullum adversus eas quodcumque iuris, facti, vel gratiæ, remedium impetrari posse, ita redundantibus clausulis, ut supervacaneum fuerit in iis immorari. Sufficiat dicere nihil omnino posse contra eas opponi, quominus suum fortiantur effectum, ut ex Collectario tradit Bald. in proemio decretaliū, numero. 34. Stafileus, titulo de vi, & effectu clausularum, numero nono, Decius, concilio. 341. numero. 3. Cefalus, consil. 28. numero. 82. lib. 1. Alciatus de præsumptionibus, regula, 3. præsumptione, 11. numer. 15. Rolandus a valle, consil. 1. nu. 68. vol. 3. alios omitto, quas quidem clausulas si D. D. vidisset, aliter utique in hac re egisset, vel disputasset.

Et

8

Et cum asserat Summum Pontificem fieri debuisse certio-rem de facto, & iis, quæ in facto consistunt, clau-
sula ex certa scientia non pro-
fit, nisi habuerit Ponti-
fex facti notitiam: Sanè oporteret, ut ipsemet D. Do-
ctor Leyva exponeret, quid id esset, cuius certior fie-
ri Pontifex deberet. An quod Ordinarius in ius voca-
re posset Societatem propter præscriptionē? Vtique
id Societas asserere non posset, cum tempore Pii V.
non dum cepta esset præscriptio, cum vix tunc Hispa-
li pedem fixisset, & multis post annis nunquam cum
ullo litem habuisset. Et inter alios morbos, quibus il-
la testium receptio laborat, de quibus capite agemus
sequenti, ille unus est, & non contēnendus, quem su-
pra notavimus.

9

Quod cum Societas I E S V non ab immemorabi-
li tempore Hispali degat, testes minimè tempus ince-
ptæ præscriptionis dicant; & cum initium prorsus non
dicatur, vel ignoretur, finē eius ignorare necesse est.
Cum enim in temporis spatio præscriptio fundetur,
eam alleganti probandi onus incumbit, glossa, fi. in
l. cum actum. de negot. gest. & finitā ostendere oport-
et, Bartolus, in. l. Si post, numero. 1. de rei vindicat.
idem in l. Celsus, de Vſucapion. Optimè Aymon Gra-
veta, consil. 201. num. 32. & 33. & de modo probandi
late Ioseph Mascard. tom. 3. de probationibus, conclu-
sio. 1216. & 1352. num. 1. & 3. Cephalus, consil. 82. nu.
51. lib. 1. Quid si addas? de hoc tempore detrahendū
esse quòd hæc civitas peste infecta fuit, quo proculdu-
bio dormit præscriptio, Rolandus à valle, consil. 81. n.
38. volum. 1. & quam frequenter, & quàm multis an-
nis in ea pestis grassata fuerit, omnibus notum est.

Deni-

Denique quòd hæc lis nõ aduersus Societatis Collegium, quod primum Hispali erectũ fuit, sed aduersus probationis domum, quæ ante quadriennium ædificari cepta, hac solummodo vice in ius vocata ab Ordinario fuit: & notissimè iuris est præscriptionem solum habere locum aduersus eos, qui possidere passi sunt; nec enim extenditur, ut rectè notat glossa fin. in cap. Accedentibus, de privilegiis, quia tantum præscriptum, quantum possessum, reg. sine possessione, de reg. iuris in 6. optimè Abbas, in dict. cap. Accedentibus, numero. 7. quod, & admitit D. Doctor Leyva, fol. 24.

Et quoad Collegium, & Domum professam Pii V. Gregorii XIII. & XIII. concessiones, & confirmationes non in forma communi, sed ut diximus amplissimis clausulis munitas, quæ novam concessionem efficiunt, utique siqua esset cepta præscriptio, quæ nullo modo est, illam proculdubio interromperet, ut capite sequenti ostendemus, sicuti & illud, Hic non agi de Ordinarii præiudicio.

Argumenta contraria solvuntur.

Cap. V.

DIFFICILIAM Provinciam suscipit, qui præscriptionem in sui defensionem adducit, cum illa, maximè in his rebus incorporabilibus, difficilimè probetur, ut omnes, qui de ea egerunt, fatis declarant, & ex his, quæ supra diximus, constat. Cum enim in facto consistat, à proponente probanda

banda est; & cū sit odiosa, contra eam interpretatio fieri debeat, latè Craveta, consil. 201. numero. 37. Menochius de præsumptionibus, lib. 6. præsumptione, 33. Mascardus, 3. p. de probationibus, conclu. 1213. Ea namque negligentiam supponit, quæ utique non præsumitur. Rolandus, consilio, 53. numero. 18. volumine. 2. & supra relati. Ut in dubio semper contra præscribentem sit judicandū, ut & ipsi Doctores modo relati asserunt.

Verū enim verò, ne videamur aliquid prætermittere, quod scrupulum aliquibus generet, cū satis argumenta dissolvi ex dictis posse videantur, nihilominus tamen sigillatim illis respondebimus, ex abundanti, cum illa argumenta supponant Ordinarium in possessione esse, iurisdictionē in Regulares exercendi, quod tamen omnino negamus. Ex quo capite, primo argumento iam Respondimus, nullam esse possessionem vi acquisitam, quam oportet esse pacificam, ut præscriptio locum habeat.

Quod vero à D. Doctore dicitur de vi repellenda, admittimus, sed vicissim concedat, etiam Regularibus illam propulsare licere, conjectura verò à personis capitur, ut potentior inopi vim inferre credatur, confert quod Sanctus Iacobus scriptum reliquit, cap. 2. *Nonne divites per potentiam opprimunt vos, & ipsi trahunt vos ad iudicium?* Ab Ordinario Regulares in iudicium trahuntur.

Vnde recte Innocentius III. præsumit, Potentiores infimis vim facere; idque alii comprobant, quos supra, cap. 2. num. 3. attulimus. Et in his iudicem spoliare, & vim facere probatur in cap. conquærente. de resti-

restit. spol. & l. nec magistratibus de iniuriis. Vnde & defensio, quæ omnibus est licita, & iure naturali competit, denegari nō debet. Clem. Pastoralis. §. cæterum de re iudic.

Ad secundum respōdemus, multa dici notoria, quæ non sunt; unde providere debet iudex, ne quod dubium est, pro notorio habeat, ut bene respondit Alexander Papa III. in c. consuluit. de appellat. De hac tamen cōsuetudine, quam ita D. D. Leyva, & nos præscriptionem dicimus, de qua sine partis citatione, testes notario recipere præcepit, ut constat ex fine fundamentorum, ubi testium depositionem inseruit, & ibi constat sex mēsis transactis notario mandasse, ut de consuetudine testes reciperet, in iudicis absentia. Plures defectus, ne dicam nullitates, referre possemus, tanquoad ipsam, quā quoad probationem. De ipsa iam supra aliqua diximus; de probatione advertere oportet.

Quod licet iudex in eis, quæ ordinem iudicarium respiciunt, & modici sunt præiudicii, possit per semetipsum sine partibus testes interrogare, & animum suū informare; nullo tamen modo id facere potest in his, quæ ad causæ decissionem pertinent; tunc enim oportet plenā citatis partibus adhibere cognitionē, sin minus nulla, & inutilis est probatio, minimeque parti nocet, ex l. iudices. C. de iudiciis. probat optimē Bartol. in l. de quibus. num. 22. de legibus, ubi Ioannes Orosius. num. 110. Bart. Socinus. consil. 36. num. 11. vol. 4. Decius consil. 402. num. 12. Roland. à Valle. consil. 53. num. 37. vol. 2. Mascardus. vol. 1. concl. 423. Menochius de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 8. à num. 12. Vnde cū in re maximi pōderis, & præiudicii, & à qua omnis

eius pendeat iurisdictionio, per notariū sine parte, testes admiserit, nulli dubium esse potest, nullā fidem facere.

9 Deinde oportuit D. D. per semetipsum testes interrogare iuris peritos, quibus hæc nota esse solent, ut ait Orosius supra, qui quidē qualitates omnes exprimerent; si enim cum omnibus qualitatibus non probetur præscriptio, utique talis probatio inutilis est, ut recte Dominicus in. c. 1. num. 2. de præscrip. in. 6. ubi Francus. nu. 1. latissime. Mascardus. tom. 3. concl. 1213. nu. 6. Quod si D. D. testes per semetipsum examinaret, utique interrogaret de tempore, de scientia, & patientia Regularium; an iurisdictioni consensissent, an vero contradixissent. Et quæ in hac re extitissent controversiæ, acta à notariis postulasset, ut rei veritatem eliceret, & agnosceret; Et proculdubio, quæ affirmavimus vera esse cognosceret, & indubitata. At non ita egit, sed perfunctorie, sex mensibus transactis, postquam inhibitionem adversus Societatis cōservatorē dederat, testiū examinationē Notario cōmisit, qui testes assūpsit, qui planē sine ulla qualitate deposuerunt.

10 Ad tertium respondimus. cap. 2. supr. num. 8. & 10. sed superest respondeamus. cap. Suborta. de re iudic. & c. dilectus de capel. monacho, quibus Sedi Apostolicæ reservatur, ut si illi præiudicium ex renuntiatione privilegii generetur, suam prosequi possit iustitiam. Cui aperte pugnat. c. cum tempore de arbitris: & quidem Bernardi declaratio non satisfacit: de illa cū Abbate, & aliis supra. cap. 2. nu. 10. egimus. Quare ex Abbate, & aliis illa colligitur, quod eo ipso, quod Romano Pontifici, aut Sedi Apostolicæ ius reservatur, etiā loco exempto reservari; neque enim fieri potest,

ut

ut si declaretur Sedi Apostolicæ ius in illam Ecclesiā, vel monasterium competere, ut immediate illi subii-
ciatur, & non Ordinario; quin consequenter declare-
tur illam, seu illud exemptū esse ab Ordinarii iurisdic-
tione. Et id est, quod in re communi, si minor resti-
tuatur, etiam maiori viginti quatuor annis idem be-
neficium competat, in. d. l. si communem, quemadmo-
dum servitut. amittant. & in re communi, quam Eccle-
sia Romana cum alio habet, propter cōmunionem mi-
nor centenaria præscriptio non admittitur, ut rectè
Innocentius in. d. c. ad audientiam de præscrip. Itaque
eo ipso, quod Romanus ius Sedis Apostolicæ reserva-
vit, intelligitur etiam & monasterii; sed oportet illud
allegare, nam & in. d. c. suborta. nova privilegia invē-
ta non admittuntur ex eo defectu, quia restitutio in
integrum non est petita, ut ibi Abbas annotavit. num.
5. Et in cap. cū dilecta. de cōfirmatione utili vel inu-
tili, centenaria præscriptione Monasterium utitur, ex
Sedis Apostolicæ iure; sed Abbatisa procuratrix con-
stituitur Ecclesiæ Romanæ, ut eius nomine agat; sed id
quidem ex abundanti, ut notavit Abbas in. c. ad audiē-
tiam. num. 13. nam Ecclesia exempta sine Sedis Apost-
olicæ mandato potest de iure illi competenti excipe-
re, ut ibi notat Abbas, & nos supr. d. c. 2. nu. 10. in quo
est optimus text. in. c. 2. de in integrum restit. ibi: *Ius
non tam suum, quàm nostrum, fuerit protestatus.* Et in. c. cū
olim. 2. versic. nos igitur, de privileg. & certi iuris est,
posse aliquem ius tertii alterius exclusivum, ex quo cō-
modum illi resultat, producere, ut docet Bart. in. l. 2.
num. 1. de exceptione rei iudica. Tiraquel. in. l. si un-
quam, verbo revertatur. numer. 356. C. de revocandis

11

12

13

14

15

donat. Canonistæ in. cap. mandatum de rescript. alios modo omitto.

16

Itaque ubi exempti iure Romanæ Ecclesiæ nō utū-
tur, quia illud in iudicio non producunt, utique aduer-
sus illos tempore ordinario quadraginta annorū præf-
cribitur; sicut & in aliis rebus; & ita procedit. c. subor-
ta. de re iudicata, & c. dilectus de capellis monach. &
communis opinio, quā pro se posset pars adversa ad-
ducere, de qua in. c. ad audiētiā de præscriptionibus
Balb. eodem. tit. 1. p. 5. partis principalis, in princip. nu.

17

59. ubi tantum unum verbum adiecit: *Sed quatenus præ-
iudicatur Papæ, requiruntur centū anni.* Ex iure verò Ro-
manæ Ecclesiæ centum anni competunt. Possunt &
per cōmunicationē privilegiorū. Vide Emanuel. Ro-
driguez. tom. 1. q. 36. art. 3. circa finem, ubi Eugenius
III. & Pius. III. centenariam præscriptionem Regu-
laribus quibusdam cōcessere. Hæc, ut diximus, ex abū-
danti, sine veritatis præiudicio, quando verè Regula-
res in iurisdictionem ordinariū cōsensissent; quod mi-
nime fecerunt.

18

Quartum argumentum agit, quod ius tribuatur ex
privilegii cōfirmatione, sive in forma communi, sive
ex certa scientia; profunda sanè disputatio, & quæ in-
tegrum librum exigit, & ad rem de qua agitur, inuti-
lis, & quæ potius confusionem pariet, quam quidquā
utilitatis. Primò igitur constituimus, nos hīc agere de
confirmationibus non in forma communi; nullæ enim
huiusmodi reperiuntur, neque Societati, neq; aliis Re-
gularibus concessæ; sed de illis, quæ certa scientia, mo-
tu proprio, vel de plenitudine potestatis cōceduntur.

19

Tum etiam constituimus, nos hīc agere, quando
con-

confirmatio impetrata est ante completam præscriptionem, & quæritur utrum illa interrumpatur per confirmationem, ita ut denuo incipienda sit præscriptio. Et contendit D. Doctor Leyva nõ interrumpere, nisi certam illius Pontifex habuerit sciētiam, licet fiat certa sciētia. id, ni fallimur, est quod probare nititur, suboscure enim aliquantulum loquitur.

Nos verò ex huiusmodi confirmationibus ceptam præscriptionem, & verius, & certius affirmamus interrumpi, ut præscribētes oporteat iterum ab initio præscriptionē incipere; ea enim natura est interruptæ præscriptionis, ut iterum sit incipienda. l. si ædes. 32. §. libertas, de servitut. Vrba. vbi DD. Balb. de præscriptione, 3. p. 6. part. principal. num. 1. in princip. Covarruv. in regul. possess. 2. p. §. 12. num. 7.

Sed præmittere oportet, in eo quod Regulares eximuntur, nullum cōsideratione dignum damnum Ordinarios contrahere; plus enim emolumenti in exemptione accipiunt, quàm detrimenti, cum eorū ius nec in spiritali, nec in temporali commodo lædatur; qui tamen à sollicitudine, & cura liberantur ex parte, & adiutores recipiunt, qui onus, & officii laborem sublevēt. Quod cum Romanus Pontifex sciat, & quod, & quale illis inferat præiudicium, necesse non est, ut de hoc certior fiat. Primum probat optime. S. Thom. opuscu. 19. c. 4. colum. penul. *Ad id, inquit, quod dicitur, quod privilegia principum sunt intelligenda sine alterius præiudicio, dicendum: Quòd præiudicium dicitur fieri alicui, quando subtrahitur ei aliquid, quod in favorem eius introductum est, vel quod ad utilitatem eius ordinatur: sed subiectio alicuius subditi ad Rectorem Ecclesiæ non est Ordinata principi-*

paliter, ad utilitatem praesidentium, sed subiectorum. Vnde Ezechi. 54. dicitur, Vae pastoribus Israel, qui pascebant semetipsos, nonne greges pascuntur à Pastoribus? Et ideo nullum praesudicium fit Reetori Ecclesiae, quando subditus eius à sua potestate eximitur, &c. Non solum autem, non facit praesudiciu, sed praestat ei magnu beneficiu, quod maxime acceptatur à cunctis Reetoribus, qui non quaerunt, quae sua sunt, sed quae Iesu Christi: Vnde super illud Num. 12. Quid emularis pro me, glossa Gregorii dicit, Piamens pastoris, quia non propriam gloriam, sed authoris quaerit, ab omnibus vult invari in eo, quod facit. Idem S. Thom. in. 4. d. 17. q. 3. artic. 3. vers. ad quintam. q. ad. 1. Soto. in. 4. d. 18. q. 4. artic. 3. ad. 1. P. Henrriquez. lib. 7. c. 24. à num. 4. Secundum in simili declaravit Rota non esse praesudicium relevans, quod Episcopus non corrigat solus, sed cum plurium consilio, apud Caesarem de Grafsis decis. 89. alias. 2. de iure iurand. & propterea non fieri debere à Pontifice mentionem iuris Ordinarioru optime probat Parisius consil. 22. num. 5. lib. 4. De aliis vide quae dicemus. 3. p. c. 9. num. 26.

23 Si quando exemptio conceditur, ferè nullu est hoc praesudicium; quod quaeso erit, cum Ordinarius inceperit adversus regulares praescribere, ut in suum foru trahat? Vtique nullum omnino, quia praescriptio incepta, & nondum finita nullum ius in re adversus Dominum tribuit, cum facillimo negotio à Domino possit interrumpi. Duplici enim modo praescriptio interrumpitur, vel naturaliter, vel civiliter; naturaliter, si aliquod requisitum in possessione desit; veluti si praescribens possessionem amittat, etiam ex levissima causa, ut ex fluminis inundatione. l. 3. §. labeo. de acquirend. poss.

poss. vel ex alia levissima causa, ut in. l. qui fundū, quē-
admodum servi. amittantur, civiliter per citationem,
vel litis contestationem. Tradidere Bald. latè supra,
& Covarr. d. 6. 12. num. 1. Id autem, quod nostrum est
fine facto nostro, ad alium transferri non potest. l. id,
quod nostrum. De regul. iur. itaq; præscribētis nō est
donec impleta fuerit præscriptio. Ius itaq; in eo exis-
tit contra quem præscribitur, & ideo odiosa dicitur,
tanquam absorbens ius alterius. c. potest. 19. q. 3. Me-
nochius. d. lib. 6. præsumpt. 33. num. 5. Itaque per se,
vel per alium potest quis interrompere præscriptio-
nem. Quia ius suum defendit, in quo alteri non facit
præiudicium.

Ex duplici igitur capite interruptitur per confir-
mationem præscriptio; ex capite impetrantis, & ex ca-
pite concedentis. Ex capite impetrantis, quia, ut dixi-
mus. c. 2. supra. nu. 4. in his iuribus incorporalibus pos-
sessio cōsistit in eo, quod patiantur Regulares contra
eos præscribi, sed eo ipso, quod privilegium confirma-
torium postulent, satis apparet, velle illo uti, & nolle
illi renuntiare: unde & possessio cessat; quæ naturalis
est præscriptionis interruptio, quam etiam interrom-
punt, ubi in ius vocati se exemptos asserūt. Et hæc uti-
que diligentia indicat satis nullam adesse partis negli-
gentiam, quæ quidem mater, & alrix præscriptionis
est. Aymon consilio. 132. num. 12. Roland. Valle. con-
sil. 53. num. 18. volum. 2. Et optime Iasson præscriptio-
nem non currere adversus eum, qui non est negligēs
in. l. contra maiores. num. 4. C. de inofficio. testam.

Ex parte verò confirmationē concedentis, ex clau-
sulis illis fortissimis, & amplissimis, ut omnes arbitrā-

29

30

31

tur leve aliquod tertii præiudicium tolli, ita omnes quos supr. cap. 3. num. 7. Cephalus consil. 96. num. 11. lib. 1. latè & optimè Menochius de præsumptionibus. lib. 2. præsumptio. 9. à num. 2. & consil. 20. num. 39. lib. 1. & ex hac triplicata clausula: *Certa scientia, motu proprio, de plenitudine potestatis*, quæ planè latissimā, & enixam Principis voluntatem indicant confirmantis. l. Ballista. ad Trebellian. amplius quam id concessum esse intelligere debemus, ut optimè Rolandus consil. 71. à num. 47. usque ad. 50. volum. 2. Cephalus consil. 414. num. 52. volum. 4. optimè Menochius. supr. d. præsumpt. 9. num. 20. cum vel ipsæ potentissimæ essent ad privilegia novo iure concedenda, cum in confirmatione, potestas ad concedendum, vel auferendū detur, & adsit; unde & id efficere possit; nullaque adsit subreptio, vel obreptio, quæ id impediat, vel falsitas in primis privilegiis; quibus concurrentibus confirmatio novum ius tribuit, communis est legistarum sententia in. l. more. aliās, & quia. ubi Oroscius. num. 1. de iurisdic. omnium iudic. Canonistarum in. cap. inter dilectos, ubi Felinus. num. 16. versi. fallit. 4. de fide instrument. Parum profecto huiusmodi clausulæ valerent, si quod pars ipsa per semetipsam facere posset, possessionem vel naturaliter, vel civiliter interrumpēdo, non tribuerent; & minoris essent momenti, quam litem contestari. Quare meritò hanc sententiam tenere Corduba in additionibus apud compēdiū Sorbi verbo, Absolutio quoad seculares. 2. versi. quoad. 6. 16. in fin. Emanuel Rodriguez. tom. 1. q. 8. artic. 3. in fin. Ioannes Baptist. d. tit. 3. cap. 3. in fin. Vbi recte ait, nunquam adversus privilegia Regularium posse quadragē-

dragenariam compleri præscriptionem, propter frequentem illorum innovationem.

Ex his facile patet dissolutio argumentorum, & Canonum declaratio, quæ in contrarium adducuntur. Iulii quidem secundi declaratio, quæ habet, ut solum confirmentur, quæ non sunt revocata, neque consuetudine abrogata; utique nostram probat sententiam contrario sensu; ubi enim præscriptio non est completa, nullomodo dici potest privilegia per illam esse revocata; & cum nullum, vel modicum partis versetur præiudicium, nihil est quod ad Pontificis notitiam deferri debeat, quæ illius possit retardare dispositionem, aut efficere difficiliorem, cum vel ipsa pars sine Principis adminiculo possit id tollere impedimentum. Et, qui postulat privilegiorum confirmationem, & iuris & facti suppleri defectus, utique satis indicat, in usu, & in aliis aliquid deesse, quod Principis indigeat gratia, & indulgentia. Hæc sufficiant in hac re, singula enim, quæq; persequi non est in animo. Censem tamen quod ubi R. Pontifex confirmat absolute privilegia ex certa scientia, & motu proprio, & aliis verbis, quæ novam redolent cõcessionem, & sine illa clausula, quatenus sunt in usu, omnia privilegia antiqua cõfirmare, etiã quæ in desuetudinẽ abierunt, & solum meram Romani Pontificis liberalitatẽ respiciunt, & indulgentiã, & in tertii præiudiciũ non resultant. Cũ beneficiũ Principale, sit latissimẽ cõtra ipsum interpretandũ. l. beneficiũ, de cõstitutionibus Principũ. At verò in præiudiciũ tertii, qui iam cõtra privilegiatũ legitimo tempore finitã habeat præscriptionẽ, cum iam ab illo ius quæ sitũ auferatur, non ita, vide Menoch. d. præsump. 9. lib. 2. à nu. 20.

32

33

34

Tertio principali fundamento respondetur. In miserabilium personarum causis nunquam Regulares in Monasteriis de gentes coram locorum Ordinariis conveniendos.

Cap. VI.

OMIS SA præscriptione, ad alia contra Societatem D. Doctor Leyva convertitur fundamenta, quæ tantum illam respiciunt causam singularem, in qua à puella domus probationis Societatis in ius vocata est. In eo autem hoc argumentum vertitur. Sibi iurisdictionem in eo casu adversus Societatem competere, quia quæ agebat, tredecim annorû puella erat, utroque parente orbata, pro alimentis, & ut miserabilis persona fori habens privilegium, ex traditis à Covarr. in pract. c. 6. & 7. Et verisimile non est, adversus huiusmodi, nec privilegia, nec iura insurgere, ut invita cogatur contra Societatem agere Cordubæ, aut Granatæ, ubi Societas conservatorem eligeret, & cum tertii præiudicio privilegium non concedi. l. 2. §. merito. nequid in loco publi.

Hoc quidem argumentû libenter Societas silentio prætermitteret, nisi pietatis causa, qua maximè vrget, plurimum Societati noceret; neque enim iustum est suam indefensam causam relinquere, dum aliorû honestati aliquid condonat. Lõga disputatio est, quæ miserabilis persona dicatur, vide Menochium de arbitr. lib. 2. casu. 66. Mascardum. 2. p. de probat. concl. 1065. modo illam omitimus. Respondemus ergo ad hæc, Puella adversus domum probationis, legatum sibi testamento

tamento relictum petebat. Et cum ei vix alimenta deberentur, & dos ampla pro facultatibus, & alimenta maiora, quam pro qualitate darētur, à quibusdam male inducta; contra ius, fasque sibi indebita postulabat; & ne res in iudiciū deduceretur, Societas, maiora præstabat, ut modis omnibus illam placaret. Sed nil præstitit, cum quidam puellam dementassent. Vnde res ad Ordinariū delata, Societas non Cordubæ, neque Granatæ, sed Hispali Conservatorem elegit. In quo certè D. Doctor Leyva obiicit, ut exemptionis convellat privilegia, non quid in hoc casu Societas fecerit, sed quod facere poterat. Non semper privilegia sunt contra miserabiles personas. Si hoc fundamētum ad hanc tantum pertinet causam, nō est causa, propter quā opponatur, quod Societas facere poterat, sed in examen iustum deducatur, quod fecit. Quod si Cordubæ, aut Granatæ conservatorem Societas elegisset; hoc miserabilium personarum privilegium est, ut in Regia curia in ius vocet adversarios: sed Regia curia multis parafangis distat magis ab Hispali, quam Corduba, aut Granata. Ex sua voluntate potest, ex conventi rei voluntate non potest? Neutiquam, quia miserabilis persona contra pariter privilegiatum eo non utitur privilegio; immò qui potentius habet privilegium præfertur. l. verum. §. fin. optimè Covar. in pract. d. c. 7. à num. 4. Menochius. lib. 2. præsump. 72. à nu. 21. Quid igitur mirum, si adversus eos, qui maiora, & ampliora religionis causa habent privilegia, miserabilis persona suo non utatur privilegio, & sequatur forū rei. Cuius rei fortissimum argumentum est, Sacrum Concilium Tridentinum. d. c. 14. sess. 7. vbi solum miserabilibus con-

conceditur, ut coram locorum Ordinariis Regulares extra Monasterium degentes possint convenire; & ita aperte id negavit adversus eos, qui vitam in claustris transigunt. Dices id iniustum? Neutiquam. Ab uno igitur, aut altero extra Monasterium degente aliquando credi potest debitum negasse personæ miserabili; at veró id nullo modo est verisimile posse fieri á viris Religiosis, qui in Monasteriis degunt, quin ab aliis impediatur. Neque enim præsumi potest Religiosos, qui propter Christum omnia dimiserunt, & tot laboribus, & periculis personas, & res non dubitarunt exponere; velle miserabilium facultatibus ditari. Vt recte Innocent. III. in. c. 2. §. super eo, de novi operis nuntia. ubi glos. notab. 3. *Nota pro Religiosis quòd semper præsumuntur bonam causam habere.* Pulcra. l. 2. titul. 10. part. 6.

Neque propterea illi damnandi, aut vellicandi, qui Dei amore ducti propria bona contemnentes, Ecclesiæ facultates ab improbis exactoribus defendunt, ut sancti Paulini, & Hilarii exemplo docet Beatus Prosper Aquitanicus. libro. 2. de vita contempla. Itaque homines (Paulinus scilicet & Hilarius) tam seculari, quàm Divinarum rerum doctissimi, si scirent res Ecclesiæ debere contemni, nunquam eas debuerant, qui omnia sua relinquerant, retinere. cap. expedit. 12. quæst. 1.

Quartum

*Quartum principale dissolvitur argumentum. Et vera. c. cum
personæ, de privilegiis. lib. 6. traditur explicatio.*

Cap. VII.

DENIQUE quoad secundam pertinet par-
tem, ultimo, & quarto proponit, sibi à Socie-
tate IESV non fuisse exemptionis exhibi-
tum privilegium; cum tamen teneretur ex cap. Cum
personæ, de privileg. lib. 6. & licet Conservatoriæ co-
pia fuerit tradita, in ea solum exemptionis fit mentio,
quæ cum ex partis relatione constet, non est fides in-
tegra adhibenda. Et non requisita tenebatur Societas
privilegia exhibere, ut docet Francus in. d. c. cum per-
sonæ. num. 3. confert quod Concilium Trident. sess.
24. de reforma. t. cap. 11. ait ibi: *De qua Ordinario consta-
re debet.* Et licet notoria esset exemptio, dubia tamen
ex Innocentii constitutione, & ex consuetudine red-
debatur; unde examine, & inspectione indigebat. Ut
Francus in regula scienti. num. 4. de regul. iur. tribus
itaque propositis difficultatibus, illis in hanc sententiã
satisfacit.

Respondemus primo Societatem privilegia non
abscondere, & Ordinario ostenderet libentissimè, si is
postularet, licet ad id in hoc casu non teneatur, non in-
quam tenetur. Quia notorium relevat ab onere pro-
bandi, ut tradit glo. cõmuniter recepta in Clementina
appellati, verbo alias causas, de appellationibus, latissi-
mè comprobat Mascardus de probationibus. 2. to. con-
clus. 1108. à num. 1. Itaque quod notorium est, proba-
tione non indiget, licet debeat allegari, ut tradit eadẽ
glossa.

glossa. Verum enim verò in hac specie necessariā non esse allegationem scriptum reliquit Innocentius. IIII. in. c. ex parte. el. 1. num. 3. versic. Sed dices, de verbo. signific. his verbis. *Exempti autem, si notoria est exemptio, non tenentur comparere. ff. si quis satis dare cogantur. Si nota & ff. de feri. l. 1. Si verò dubium est, compareant allegaturi privilegium, & recedant. ff. de iudic. is qui ex communi.* Et Abbas Panor. in. cap. cum Ordinem. num. 6. de rescript. *Quod si Episcopus, inquit, citet istos fratres mendicantes, qui notoriè sunt exempti, & iam dudum tolerati in privilegio exemptionis, quod ipsi non tenentur comparere, etiā ad allegandum privilegium eorum; Et nota quia in hoc multi simplices iudices decipiuntur.* Hæc ille & latè Felin. ibi num. 8. sequitur Decius. num. 4. versic. In eadem gloss. ibi: Ex quo Abbas infert. Petrus de Ancarrano in Clementina unica de excess. prælato. nu. 8. & Bonifacius de Vitalinis ibi à num. 36. qui tradit, processus in contumacia factos nullos, Tabiena verbo exēptus ante numerum. 1. Angelus eodem verbo nu. 3. Silvester verbo exemptio. numer. 8. Armilla eodem verbo. nume. 1. qui verba Abbatis referunt. Optimè Paulus de Castro. confil. 341. nu. 2. & 5. lib. 1. Francus in reg. scienti. num. 4. de regul. iur. in. 6. P. Henrriquez. d. lib. 7. cap. 25. num. 8. Ioannes Baptist. in summa. tit. 5. de Regul. exemptione. cap. 2. in medio.

4 Societatis autem I E S V exemptionem notoriam esse nemo dubitare posset, nisi qui nodū in scirpo quereret, & illius ignorantiam prætexere Ordinarius minimè debet in his, quæ omnes sciunt; paria enim sunt scire, vel scire debere. l. quod te mihi. Si certum petat. Navarr. in. cap. cum contingat de rescript. versic. 4. facit,

4. facit, vide Menochium de arbitrar. lib. 2. casu. 286. num. 8. Mascardum de probat. tom. 2. conclus. 879. à num. 3. & Castro. d. consil. 431. num. 4. Et D. Doctorē id latere non poterat, qui in Societatis I E S V Collegio humaniores, & ingenuarū artium acceperat literas, & in Emanuelis Rodriguez quæstionū libris valde versatus videtur.

Sed quod magis urget est sacrosanctum Tridentinum Cōcilium in quo. sess. 25. de Regu. cap. 16. ita definit. *Per hæc tamen sancta Synodus non intēdit aliquid innovare, aut prohibere, quin Religio Clericorum Societatis I E S V iuxta pium eorum institutum à sancta Sede Apostolica approbatum, Domino & eius Ecclesiæ inservire possint.* Si igitur ex generali Concilio constat Societatē I E S V esse religionem approbatam, & in eodem Cōcilio ab Ordinarii iurisdictione Regulares omnino exēpti sunt, & esse intelligūtur. d. c. 5. sess. 14. quid est, quod velit eius examinare privilegia circa exēptionē? Quod & cōfirmatur ex. c. 11. sess. 24. de reformatione, quod adversus nos adducit, in quo milites extra militiarū domos versantes, ut ab Ordinaria eximantur iurisdictione, solum sufficit, Ordinario ostēdere, quod iuxta militiarum regulas professionem fecerint, non verò requiritur privilegium exemptionis ostendere, cum id præsumatur ex. cap. 5. sess. 14. de reformatione, ut nos supra. 1. p. c. 5. num. 6. perpendimus, & quæ. cap. 6. nu. 1. eadem parte diximus. Et Sixtus. IIII. in Prædicatorum literis, quas initio attulimus statuatur. *Et omnia, inquit, quæ contra fratres, domos & loca dicti Ordinis quomodolibet fieri contigerit, etiam eorum exemptione (ut pote notoria) non aliter allegata, nullius roboris, & momenti esse, & pro*

& pro infectis haberi debere. Idque in aliis etiam privilegiis dicitur. Et hæc quidem clausula connectitur illi clausulæ, quæ habet, Innocentii. III. constitutionē ad Regulares nō pertinere, ut neque ratione rei sitæ, vel contractus initi extra locum exemptum, non teneantur privilegium allegare, ut pote notorium.

6

Ex quibus fatis colligitur Societatem I E S V non teneri Ordinario ad exemptionem comprobendam privilegia ostendere, neque in hoc casu locum esse capitulo. Cū personæ, de privileg. in. 6. Quem textum de quo sæpissimè opponit Dominus Doctor, oportet hic explicare. Cum capitulum sancti Armani postularet ab Episcopo, ut Clericum, quem in vincula coniecerat, ut exemptum restitueret; Episcopus exemptionis privilegium sibi ostendi postulabat, cuius occasione Bonifacius. VIII. statuit, exemptos à locorum Ordinariis requisitos, teneri illis exemptionis privilegia ostendere. Capicinus decis. Neapolit. 209. num. 7. Procedit itaque illa constitutio, quādo Ordinarius de iure communi habet fundatam intentionem, ut ex eademmet consti. patet, bis id asserente, ibi: *Licet Ordinariorum intentio de iure communi fundetur.* Et ibi: *Cum de iure communi Ordinariorum intentio sit fundata.* Et ibi omnes Doctores notant. Sed in hac specie, de iure communi posteriori non habet Ordinarius intentionem fundatam, immo illam habent Regulares. Igitur illius capitis dispositio locum habere non debet. Is discursus legitimè procedit, & verissimum ostendimus ex S. Concilio Tridentino Regularium exemptionem probatam, ut nullum sit Ordinariis subterfugium, cū pro exemptis sit præsumptio contra illos, ut supra
osten-

ostendimus. Ipsi probare debent in illis iurisdictionē competere; onus enim probādi illis incumbit, qui cōtra se præsumptionem habent. Et id tenet Ioann. de Imola in clem. unica, de excessibus prælatorum. num. 10. ubi ait: *Ex prædictis, & hoc textu colligit idem Guill. Quod exempti, eo ipso, quo eximuntur, desinunt esse in personis, & bonis sub potestate Ordinariorum, nisi contrarium probetur de iure.* Et satis omnes, quos supra adduximus hoc capite. num. 3. asserunt consequenter. cap. cū personæ, non habere locum in eis, qui notoriam habent exemptionem, & id S. Concilium Tridentinum magis ac firmitus decrevisse constat. Vnde patet longissimē nos distare à casu. c. cum personæ.

Et licet id omnino cessaret, utique ex alio capite nō esset locus illi constitutioni, expressè enim in ea cave-
tur, ut ad Ordinarii requisitionem exempti privilegia ostendant, ut omnes ibi notant, & Dominicus. num. 4. Paulus. d. consil. 431. P. Henrriquez, & Confettius ubi supra, nec ultro se debent offerre ad ostendenda privilegia. Nec contrarium voluit Francus. num. 3. agit enim expressè, ubi exempti in suam defensionem privilegia allegarunt, quæ tenentur probare, nisi essent notoria, ex omnibus supra adductis. Societas autē declinatoriam proposuit, & fori notoriam exemptionē, neque ab ipso fuit requisita Ordinario, ut exemptionis privilegia ostenderet. Cōservatorias verò literas. D. Licentiatus Petrus à Villagomez Cōservator electus, ut de sua constaret iurisdictione, misit iuxta. cap. cum in iure. 31. de offic. delegat. & iuxta Innocentii doctrinam in. capit. 2. numer. 1. de dilationibus, ut parēre Ordinarius non recusaret. Et ita capitulis cum

9

personæ, constitutio in hoc casu locum non habet.

Denique ex literis Conservatoriis plenè Societatem I E S V constat Conservatores habere, minimè obstante, quòd de exemptionis privilegio ex partium narratione fiat mentio, unde existimat D. Doctor debere ostendi iuxta authenticam. Siquis in aliquo. C. de ædendo, sed verius in hoc casu est contrarium. Quoniam ubi Pontifex privilegium concedit, quod in se determinatam, & certam continet dispositionem, & ad aliud se refert privilegiū, tunc eius dispositio nō est conditionaliter accipienda, sed causativè. Vnde, cum sit dispositio certa, & indubitata, licèt non appareat de veritate causæ, vel demonstrationis, adhuc privilegiū debet observari. cap. Abbate. §. præterea de verborum signific. Notat Abbas ibi in conclus. & ibi. 1. additio. Aretinus optimè consil. 76. num. 5. Felinus latè in. c. 2. num. 10. & ibi Decius. num. 5, de rescriptis, & confirmatur ex doctrina Bart. in. l. eū, qui. §. Iulianus quoque, de constitu. pecul. Oldradus. consil. 121. à nu. 12. Paulus de Castro consil. 17. num. 2. lib. 2. Iasson in. §. præiudiciales. num. 74. insti. de actionib. Optimè alios afferens, & inter eos Curtium Iunio. consil. 97. num. 4. Rota Romana diversorum. 2. p. decis. 36. à num. 9. & is, ubi in casu ibi proposito. *Quod cum literæ Pontificis certum, & determinatum quid contineant, licèt referant iam dudum per plures Romanos Pontifices illud idem concessum fuisse, & licèt supplicatio sit concepta verbis relativis, ibi, prout in literis Apostolicis de super confectis plenius continetur, tamen huiusmodi relatio debet stare causaliter, non conditionaliter, & si causa vera non esset, nō debet vitiare privilegium Innocentii.* Haftenus Cāruccius decisionis

10

fionis illius autor. Vnde cū in nostris literis appareat Pium. V. Societati concessisse in quibuscunque causis, tam civilibus, quā criminalibus, & mixtis, etiam in eis in quibus actores, vel conventi rei fuerint, personas quasdam determinatas in Conservatores, & iudices Ordinarios assumere; ut his literis utantur, non opus est exemptionis ostendere privilegium, licet in libello supplici de ea fiat mentio, Ea enim fuit concedendi causa, & non conditio, quam veram ostendere non est opus, iuxta omnes supra adductos, & alios, quos omittimus. Vnde satis constare Ordinario poterat, non eum, sed Cōservatorem electum illius causæ iudicem esse, coram quo domus probationis esset convenienda, etsi exemptionis privilegium non vidisset, quod utique ad verificationem gratiæ non erat necesse exhibere.

Ad illud quod ultimo D. Doctor objicit, exemptionem notoriam dubiam reddi ex Innocentii constitutione, & ex consuetudine, unde privilegiorum inspectio erat necessaria; Respondemus primo Societate, quæ de sua exemptione non dubitabat, non potuisse scire Ordinarii difficultates, & dubia, nisi ipse proponeret, & iuxta iuris præscriptū requireret, ut sibi privilegia ostenderentur. 2. quod in eodemmet dubio, quod iudices ex constitutione Innocētiū poterant movere, Doctores illi gravissimi, quos. num. 3. retulimus scriptum reliquerunt, non teneri exhibere notoria privilegia, sed nec allegare, & Societatis exemptionem notoriā, nec D. D. negat. 3. quod dubitatio quā D. Doctor habet, non erat ex privilegiorum inspectione removenda, sed potius ex vera Innocentii. 4. constitu-

II

tionis, & illius innovationis in Concilio factæ interpretatione, & ex consuetudinis, seu præscriptionis vera cognitione tollenda. Denique quia nō quælibet dubitatio reddit dubiam exemptionem, sed illa, quæ iure, & ratione fulcitur, & facile dissolui nequit. l. domitius labeo, de testamentis. Decius in. c. pastoralis. num. 5. versic. in eadem gloss. ibi, Non potest, de rescriptis, & huiusmodi non est, quæ ex Innocentii constitutione, & Concilii innovatione, & ex consuetudine provenit, quando ipsemet D. Doctor fateatur, se primum hanc movisse difficultatem, vnde illi suspecta esse debuit, ut supra. i. p. c. fin. num. 5. diximus.

Francus verò, qui in reg. scienti. num. 4. in contrarium assertur, nostræ favet sententiæ; asserit enim exemptionem notoriam, non teneri exemptum allegare, secus si non esset notoria; quòd si quis habeat privilegium, quòd non possit excommunicari, etsi non sit notorium, non tenetur comparere ad allegandum. Societas utrumque habet privilegium, & ita ex

Franco, qui contra nos opponitur,
nō est allegandum, nec pro-
ducendum,

(.?.)

TERTIA
ALLEGATIONIS PARS
IN QVA

Argumenta, quæ à parte aduersa, quoad causam, & ordinem iudicarium attinguntur, & nonnullæ propositæ ab ea quæstiones dilucide, & breviter explicantur, & Regulares, & eorum exemptiones defenduntur.

Ordinarium Conservatoris literis parere debuisse, & nullo modo potuisse eius inhibere iurisdictionem.

Cap. I.

DEVENIMVS AD TERTIAM & ultimam allegationis partem, in qua D. Doctor Leyva sex propositis in Societatis favorem argumentis, dum illis satisfacere conatur, varia, & multiplicia de iudicibus conservatoribus, de delegatis, de Ordinariis, & de inhibitionibus congerit, quorum nonnulla ad hanc disputationem minimè pertinere arbitramur, quæ nos libenter prætermitemus; illa vero, quæ causam concernere videbantur, & attingere, examinare curabimus. In quibus liquido constabit minimè argumentis in favorem Societatis propositis ab ipso

satisfieri, neque iure defendi posse, quod Ordinarius, iudicis Apostolicæ Sedis delegati iurisdictionem inhibuerit gravissimis impositis censuris. Sequemur autem eius ordinem in argumentis proponendis, licet non eodem modo, ut ipse simul, sed primum cum sua responsione, & illi nostram replicationem annectemus, ut argumenti vis detegatur, & solutionis appareat dissolutio; & eo ordine ad secundum, & reliqua procedemus.

1 Primum igitur, quod cōtra se proponit D. Doctor Leyva, argumentum est. Quia si ex dictis prætenfi iudicis Conservatoris literis contra ipsum decretis aliquod dubiū, & difficultas procedere videatur, propter quam illis parere non deberet coram dicto iudice causam dicere, & allegare (ut ipse præcepit) opus erat, quia delegatus de validitate sui rescripti cognoscere debet, coram quo causa est alleganda, quæ contra rescriptum suæ iurisdictionis opponitur. capit. super literis, de rescript. l. præscriptione. C. si contra ius veluti pub. & utrobique communiter Doctores. Respondet his verbis.

2 *Ad primum dicitur distinguendum esse inter Conservatores, & delegatos de Regularium exemptionibus cognoscere prætendentes, ipsis Regularibus Ordinariam iurisdictionem declinantibus, & inter delegatos ex vi rescripti Apostolici ad alias causas, primo casu per novam Bonifacii. VIII. constitutionem in dict. capit. cum personæ, de privileg. libro. 6. coram Ordinario sunt exemptionis privilegia exhibenda, & coram eo, vel alio de eius commissione tractandum de dictorum privilegiorum validitate; & hoc Conservator, vel alius delegatus impedire non debet. Alio-*
quin

quin Ordinarius contra eum procedere potest, & eius literis non parere, ut infra in responsionibus ad. 2. & 3. argumentum dicam. In secundo vero casu iterum subdistinguiamus, aut inter partes contenditur de validitate rescripti, & in hoc casu exemptiones debent coram delegato allegari, ut in. capit. super literis de rescript. Aut partibus super hoc contendentibus delegatus procedit ad inhibendum causæ cognitionem, vel alium actum Ordinario, coram quo pendet causa, & actu inhibet; quo casu Ordinarius parere debet, si sibi constat de iurisdictione delegati per ostensionem rescripti, vel de ea sit dubius, quia indubio obediendum est iudici. Lucas de Peña in. l. prohibitum, versicul. & nota. C. de iure fis. libro. 10. Si verò certus sit Ordinarius, delegatum non habere iurisdictionem, vel in eius inhibitione, sit certa nullitas, vel iniustitia, non debet illi parere, neque coram delegato tenetur eam allegare, ut dicam in responsione ad. 2. Hæc ille.

Prima distinctionis pars ad nostram pertinet disputationem, quæ quidem à D. Doctore probanda erat, quam neutiquam probat, neque in aliis locis. Tria enim distinctionis prima pars complectitur, quæ vera esse ostendi oporteret, quæ si deficient, & ipsam deficere necesse est. Primum quoad hæc in iure distinguui, inter Conservatorem delegatū, & inter alios rescriptorum delegatos, ut hi quidē, sua nē sit iurdictio, cognoscant; illi verò de hoc nullam habeant cognitionem. Deinde ita privativè ad Ordinarium pertinere de exemptionis privilegiis cognoscere, ut neque delegati Conservatores ex eorum vi procedere possint, donec Ordinarius ea inspexisset, examinasset, & approbasset, toties, quoties eis uti vellent. Denique Or-

dinariis id ita concessum, ut ipsi delegati ab eisdem Ordinariis per censuras cogi possent, ut à iurisdictione interim desisterent, donec privilegiorum examen fieret, quæ minimè probat, neq; ex cap. Cum personæ, potest probari, neque ullomodo elici.

Primò, quia caput, Cùm personæ, minimè in hac specie locum habere, supra. 2. part. cap. ultimo ostendimus. Tum etiam cùm exemptio sit notoria, nō est necesse, ut in iudicio probetur, & privilegium producat, Tum quia, ut illi constitutioni esset locus, expresse requiritur, quod Ordinarius privilegium sibi ostendi requirat, & irrequisiti non tenentur ostendere. Quod neutiquam D. Doctor in hoc casu postulavit, nec de privilegiis exemptionis ulla fuit controversia. Sed planè adversus domum probationis Societatis, ut contra subditos exercuit iurisdictionem, & Conservatoris inhibuit iurisdictionem, Quod longe distat à cap. Cum personæ. Oportet D. Doctoris responsionem perpendere, & in quo illius fallacia consistat, detegere. Cùm Bonifacius VIII. statuerit, teneri exēptos, ut Ordinariis requirentibus ostendāt exemptionis privilegia, Inde colligit non posse suam iurisdictionem impediri, si contra exemptos procedat, neque Conservatoribus locum esse. Hoc utique non infertur. Si autem Ordinarius iuxta illius constitutionis formam requireret exemptos, ut sibi exemptionis privilegia ostenderēt, quæ alias non erant notoria, neq; in generalibus Conciliis approbata, ne parērent in hoc Ordinario, neque ostenderent, Conservatorem eligerent, qui eos à tali exhibitione defenderet, tunc D. Doctoris responsionem locum habere nō negamus,

gamus; non tamen contra eum procedere potest, ut ex infra dicendis patebit capite sequenti. Ecce aperte species à D. Doctore in prima distinctionis parte proposita, sed hæc quàm lōgissimè distet à nostra, nemo est, qui non videat, ipsis solum suis inspectis fundamentis. Non licet mutare facti speciem. Societas quidem sua privilegia licet notoria, & à Sacro Cōcilio Generali Tridentino approbata, utique Ordinario ostendere non recusaret, cū & aliis inspicere volentibus facillè concedat, & lingua vulgari typis excussa circumferantur aliqua in vita B. P. N. Ignatii, & Petrus Matthæus vulgavit illam, Ascendente, & in aliis Bullariis circumferuntur. At verò cū contrā iura, & exemptiones, in causa civili, coram ipso Ordinario convenitur à Puella, ut dicebat, miserabili, optimè, & iustissimè Conservatorem, & iudicem Ordinarium elegit, ut suā defendat exemptionē, contra quoscunque illa infringentes, ut rectè consulit Cardinalis consil. 130. num. 9. & nos infra, tum ut ipsa Puella domum probationis coram ipso posset in ius vocare, cū sit Societatis Ordinarius iudex: eius iurisdictionem minimè potuit impedire D. Doctor, quod ut rectè fecisse defendat, illum quærit colorem, sibi competere exemptionis privilegia videre, quod quidē si in hac specie locū haberet, neque delegatā impedit iurisdictionem, neque ullā Ordinario præbet. Quod utrūq; à nobis probandum est, ut & illa tria, quæ ex prima distinctionis parte proposuimus, iure nō subsistere demonstramus.

Cū enim Societatis I E S V Conservator, & Sedis Apostolicæ delegatus, & iudex Ordinarius sit, ut

apertis verbis in literis Cōservatoriis asseritur, & nos infra. c. sequenti, latè dicemus, & ad illum primæ instantiæ cognitio in causis Societatis pertineat, ut probat Ioan. Bap. in summari. titul. 4. de Conservator. c. 7. & verè sit delegatus, ut nos probamus infra c. 5. nu. 4. sed per D. Doctorem delegatus cognoscit, an sua sit iurisdictio, in. c. super literis, de rescriptis. Igitur Cōservator, qui est delegatus cognoscere debet. Ratio ergo differentiæ assignanda est, ut hæc argumenta nō procedāt, quæ non assignatur. Deinde cum sit delegatus, & ordinarius iudex Societatis, Iudex causæ præparatæ, est etiā causæ præparatæ. l. Ordinarii. C. de rei vendicat. Vbi Glos. & D. D. Felinus latè in. ca. super literis, de rescript. nu. 19. igitur qui de causa principali cognoscere debet, etiam de præparatoria, quæ quidem causa in hoc iudicio nulla alia esset, quam præscriptio, in qua Ordinarius nititur. De qua cognoscere delegatus deberet, qui in suis literis iustificativam clausulam adiecit, ut si Ordinarius sentiret se gravatum, se auditurum pollicebatur, iuxta sententiam Bartoli receptam in. l. 1. c. de executione rei iudi. de qua Nauar. in. c. cum contingat, in. 8. nullitatis causa; quod si Ordinarius cōpareret, in simplicē citationē resolveretur, ut ibi Nauarrus.

9

Præterea Delegatus est Ordinario maior. c. sanè. 11. de offi. delegati. c. 2. de offic. legati. c. cum contingat, de rescriptis. Felinus in Regul. de offic. delegati, & in d. c. sanè, ubi Decius num. 1. Lancellotus de attentat. 2. part. c. 20. num. 69. Menochius consil. 92. n. 8. lib. 1. Anastas. Germonius de Indult. Card. 6. per quæ sublati. num. 66. & 72. Borgninus Cavalca. decisio.

20. num. 30. & in terminis quod Conservator in causa sibi cōmissa sit Ordinario maior, & etiam legato nato, tradit optimé Ancharranus consil. 132. num. 4. quem sequitur Carolus Ruinus consil. 2. circa illud, volu. 4. quem refert, & sequitur Quintilianus Mandosius de signatura gratiæ, titu. de conservatoria; sed ubi inter duos iudices est contentio, cui causæ cognitio competat, ad autoritate maiorem pertinet cognoscere, & declarare cuius sit iurisdictio, vti ex Antonii de Brutio sententia in. c. cæterum, de iudiciis tradit Felinus in. c. Pastoralis. num. 4. ubi vers. secundo nota. vbi ex Roma. Butrio, Angelo dicit cōmunē, de rescriptis. bené Lancellotus d. 2. parte de attentatis. c. 20. num. 4. dicit cōmunem Iason in. l. 2. num. 19. ff. si quis in ius vocatus non. Vbi Ioan. Horoscus num. 13. Covarru. in practicis. c. 33. num. 1. qui eam rationē assignat, propter quam Ecclesiasticus Iudex seculari præfertur in cognitione de fori privilegio. Igitur cum Conservator sit delegatus, & ordinario maior, ad eum spectat de hac causa iudicare; & in hoc illi Ordinarius deferre tenebatur.

10

Denique id confirmatur, quia in casu. c. cū personæ, cum Ordinarius exemptos requirit, ut sibi exemptionis ostendant privilegia, tunc Ordinarius, sive ab eo deputatus, ut videat privilegia, non debet iudicis partes assumere, sed extra iudicialiter procedere, ut rectè docuit Anto. de Butrio in d. c. super literis, quem refert Dominicus in. d. cap. cum personæ. §. si autem, numer. 2. *Dominus, inquit, meus Anto. de Brutio respondit ibi aliter ad istum textum, quod Episcopus non indicat in causa propria, sed ostenditur sibi privilegium Apostolicum,*

11

Et ipse inspicit illud, & si apparet, quod inducat exēptionē, dicet quod obstat; si non inducit, dicet non obstat; si erit dubium, remittet decisionem ad Papam de iudic. cum venissent. Et in hoc sequuntur Dominicus, & Franciscus num. 12. & in effectu idem tenet Innocentius in. c. venerabili num. 4. de censibus, ubi idem Butrius num. 10. & in. c. ex parte el. 1. de verborum significa. nume. 3. Innocentium sequuntur Ioannes Andr. & Archidiacono. in. d. c. cum personæ, & Alexander. consil. 1. nume. 11. volum. 5. & Butrii sententiam dicit communiter teneri Felin. in. c. super literis, n. 24. Decius n. 4. in ca. ad audientiā, de appellationibus, ubi id expresse Ioann. Anto. de Sācto Georgio num. 8. ibi, *Sic Ordinarius inspiciat privilegia extraiudicialiter*. Commendat maximè Borgninus Caval. decisione. 28. num. 8. Et licet aliquo modo Decius dissentire videatur, utiq; procedit, quando exemptus non privilegio, sed præscriptione se defenderet; tunc enim cum illa in facto consistat, & testium probatione indigeat, oportet Ordinarium iudicis partes assumere, ut Dominicus supra dixit. Nos verò asserimus Butrii sententiam communem obtinere, ubi Ordinarius ex sola privilegiorū inspectione sine alia disquisitione, possit exēptionē competere, scire, tunc enim Ordinario iurisdictione non datur, ne in propria causa index existat. c. 1. 4. quæst. 4. & l. 1. & toto titu. C. nequis in sua causa iudicet. Quod multo magis obtinebit, ubi Ordinarius de iure communi non haberet intentionem fundatam, sed præscriptione sibi iurisdictionem competere assereret; tunc enim iam non iudex, sed pars formata existeret; & locum non haberet caput, cum personæ, que in eo quod Ordina-

Ordinarius de iure communi fundatam habeat intentionem, nititur, ut nos. c. ult. 2. partis diximus.

Vnde constat. c. cum personæ, nec delegato Conservatori iurisdictionem adimere, nec Ordinario illā tribuere. Cōstat etiā quātū a recto, & iusto sit alienum, non solūm non delegato deferre, sed etiam per censuras, ut causæ cederet, adigere. Secundam distinctionis partem, & subdistinctionem omittimus, quia ad nostram non pertinet disputationē illā examinare.

Inhibitio ab Ordinario contra Conservatorem decreta, multis nominibus nulla, & iniusta ostenditur.

Cap. II.

SECUNDO Loco D. Doctor Leyva nostras agens partes illud proponit argumentum. Quia stante Conservatoris inhibitione, nullatenus potuit Ordinarius contra eum procedere, quia per inhibitionem iudicis, adeo ligantur manus, ut ad nullum possit progredi actum. c. non solūm, de appellationibus in. 6. & gesta ab huiusmodi iudice sunt ipso iure nulla, etiā si in inhibitione clausula annullatoria non ponatur; ornat eam sententiam Doctorum autoritate. Huic idem argumento respondet latissimè, & infallimur, quas iam olim aliorum delegatorum, & eorum inhibitionum notarat iniustitias, hic recenset minutè, & eorum defectus, & inhibitionum tractatum exhibet, Iudices Ordinarios contra eas animosiores efficere conatur, ut delegatorum nullis, & iniustis obfistant inhibitionibus.

Afferit

3

Asserit itaque. 1. nōnullos delegatos non iudicis, sed partes actoris assumere, & ad appellantis favorem non servato iuris ordine ab inferioribus causas avocare, iura omnia non sine magno reipublicæ detrimento violari, confundi, contemni, ac illudi. Duo adhibet remedia, primum, ut quæ recte constituta sunt, à superioribus servantur; secundum, ne inferiores facile in parendo huiusmodi iniustis, & nullis mandatis se exhibeant, quibus impunè non obedire possunt, si iuris servaverint ordinem, immò ad id tenentur Deo, & hominibus. Iniustis namque, & invalidis inhibitionibus potest autoritate propria inferior contravenire, & illis spretis ad ulteriora progredi, ut plures gravissimi Doctores asserunt, iureque Pontificio, Sacroque Concilio Tridentino conceditur, & iure naturali, quo vim vi repellere licet. Quibus non obstantibus nihilo meliores delegati effecti, etiam suæ delegationis spectata forma, adversus Ordinarios temerè procedunt, & in illos censuris crudeliores quasi pellem vivis detrahere contendunt, exemplo sit quidam delegatus in causa divortii, nescio cuius Mariæ de Vergara. Limitat conclusionem in Rotalibus inhibitionibus, quibus omnino parendum esse constat, præterquam, ubi notoriè de earum iniustitia, & nullitate constaret. Denique undecim congerit casus, in quibus inhibitiones sunt nullæ, & iniustæ. 1. Si appellatio denegetur, in illa causa, tunc inhibitiō à superiore facta est nulla. 2. in appellatione frivola. 3. idem in notoriis. 4. idem in causa iudicii possessorii. 5. si non fuerit legitimè appellatum, id est, post decem dies. 6. si post tres sententias conformes. 7. Si in appellatione non exprima-

tur

tur iusta causa. 8. Si delegatus iurisdictionem non habeat. 9. Si ante causæ cognitionem inhibeat. 10. Si delegatus ex rescripto subreptitio procedat. 11. Si contra rescripti formā. Vnde infert nō recte quosdā existimasse in literis ab Auditore Camere emanatis in causa Canonici Hispalensis, quem D. D. possidet, & à Sede Apostolica quidam Canonicus Toletanus impetravit (sic enim rerum humanarum fert vicissitudo) in earum executione, de qua agit, & limitat in rei iudicatæ executione, veluti etiam ipse obtinuit in illo ditissimo beneficio de Alcaudete Diocesis Toletanæ. Quo in his Ordinarius se gerat modo, cautionem tradit, & nullitates in quadam Canonici Vallisoletani inhibitione refert. Et tandem Surdi sententiam consil. 424. nu. 3. rejicit afferentis, delegato competere de inhibitionis nullitate, & iniustitia cognoscere, quoniam plures contrariam tenent.

Hæc breviter perstrinximus ex his, quæ ipse latè, & diffusè prosequitur, quæ vel examinare, vel impugnare in animo non est. Sed quorsum hæc tam longo repetita principio? An quia quod iniuste alii delegati fecerint, hoc in omnes alios redundat? Vis de iudiciis maiora legere Audi Cyprianum flumine eloquætiæ aureo dicente Donato. *Incise sint licet leges duodecim tabulis & publico ære prefixo iura præscripta sint, inter leges ipsas delinquitur, inter iura peccatur; innocentia nec illic, ubi defenditur, reservatur. Sevit in vicem discordantium rabies, & inter togas pace rupta forum litibus mugit insanum, hasta illic, & gladius, & carnifex præsto est, ungula effodiens, equuleus extendens, ignis esuriens ad hominis corpus unum supplicia plura, quam membra sunt. Quis inter*

inter hæc vero subveniat? Patronus? Sed prævaricatur. Iudex? sed sententiam vendit; qui sedet crimina vindicaturus, admit-
tit, & ut reus innocens pereat, fit nocens iudex. Hæc & alia iustè contra iniustos iudices merito dicuntur. Quid ergo, propterea iusti non maximo in pretio habendi? Immo ut rari laudandi, venerandi. Sed cū D. Doct. aliorum iudicum sigillatim recensuerit nullitates, & iniustitias, ut hæc omnia suis fundamentis convenirēt, oportet, ut assignaret, in quibus Societatis conservator peccaverit, cum manifestè constet, illum nec latum unguem à iuris præscripto recessisse. Nō enim temere D. Licentiatum Petrum de Villagomez Domus probationis elegit Conservatorem, ut eam per iniustitiam defenderet, sed eum, qui literis, & virtute insignis facile suaderet adversariis, etiam contra Societatem id, quod iustum, rectumque esset, iudicaturum, quod & D. Doctor sperare debuit, quem eo nomine Synodalem iudicem esse signatum non ignorabat.

Fatemur quidem iniustas, & nullas inhibitiones posse inferiorem non admittere, non dico spernere, aut contēnere. Oportet enim iudices in his cautè, & sollicitè procedere, ne dum ex abrupto procedunt, divinam offendant Maiestatem, & quando Sancti meminimus Cypriani, audi eundem. *Nam cum omnes milites Christi custodire oporteat Imperatoris sui, tum vos magis præceptis eius obtemperare plus convenit, qui exemplum cæteris facti estis, & virtutis, & timoris Dei.* Lib. 3. Epist. 15. Si enim Ordinarius desiderat suis obediri mandatis; & superiorum oportet illum obedire; & quod in aliis damnat, ipse maxime fugere, ut & cæteris

cæteris sit exemplo. Sed ipse adversus iudicem delegatum inhibitorias decrevit literas, in quibus necesse est concedat id, quod in aliis faciendum decrevit. *Quod enim quisque iuris in alterum statuerit, ut ipse eodemmet utatur summam habet æquitatem, & sine cuiusquam indignatione iusta; quis enim aspernabitur idē ius sibi dici, quod ipse aliis dicit?* Lege. 1. quod quisque iuris. Si igitur inhibitionem contra Conservatorem Societatis decretam ostenderimus nullam, & omnino à iustitia deviasse, optimè ipsum in caput suum argumentatum dicemus, & sagittam retortam in ipsum recidisse sagittarium; cū tamen ipse nihil vitii assignaverit in Conservatoris nostri inhibitione. Maximè hoc ostendere oportet, ut à similibus caveāt Ordinarii inhibitionibus.

Indubitati iuris existimamus, iudicem, qui non servato iuris ordine adversum aliquem procedit, existimari, non iudicem, sed privatum, & ita agi contra eum posse, ut contra quemlibet alium privatum, c. conquærente, de restitutione spoliat. ubi notatur, & Abbas notat, in. c. cum causa, not. 4. de officio delegati. *Tene menti, quod factum iudicis non ritè procedentis æquiparatur facto privati, &c. Vnde posset iudici de facto resisti, sicut & privato.* Et in hoc communiter ab aliis recipitur, ut tradit Navarrus in c. cum contingat. 7. nullitatis causa num. 10. de rescript. quod & magis obtinebit cum iudex omnino incompetens in sibi non subditos, ius dicere tenter. l. fin. ff. de iurisdictione omniū iudi. & in. l. prima, secunda, & finali. C. si à non competentis iudice, & in. l. 3. de officio præsidis. Craveta cōsilio .302. numero. 4. de utrisque latè Rolandus à
L Valle

Valle consil. 6. à numero. 12. usque ad. 30. volumi-
ne. 2.

10

Cum igitur iudex Ordinarius sit omnino incom-
petens, ut non possit adversus Regulares exemp-
tos procedere, ut ex omnibus supra adductis constet,
& bene Ioannes Baptista confettius in summario ti-
tulo de Regularium exemptione cap. 2. in medio, uti-
que duplici capite Ordinarius, Societatis domum pro-
bationis in ius vocando, eius privilegia violavit, ut
privatus; & tunc Conservatoris officium locum ha-
bere nemini dubium erit, tum ut illam defendat, tum,
ut iudex Ordinarius iustitiam postulanti contra eam
administret, ut patet in literis Conservatoriis. Gregor.

11

XIII. ibi *Et aliis rebus ad dictam Societatem communiter
vel divisim spectantibus, à quibuscumque personis, tam se-
cularibus, quam Ecclesiasticis, ac quacumque authoritate,
& superioritate fungentibus, quomodolibet indebitè mole-
stari.* Vnde iustè Conservatorem elegit Societas,
ut suam defenderet exemptionem, optimè consulit
id Cardinal. consil. 130. n. 9. rectè Glosa in Clemē-
tina unica, verbo permittant. de excessibus prælatorū,
omnibusque suam iurisdictionem quoquo modo tur-
bātibus, iure delegatus inhibet, ca. 1 & ibi Abbas, & De-
cius, de officio delegati. Lancellotus. 2. parte de attē-
tat. c. 20. nu. 75. Et cum rectè Conservatores contra
Episcopos procedant, illis formam, & procedendi nor-
mam tribuit text. in. ca. quia pontificali, de officio de-
legati in. 6. ibi. *Ut cum à iudicibus, vel Conservatoribus à
Sede Apostolica deputatis contra eos (scilicet Episcopos) ad
coactiones aliquas, si ve pœnas fuerit procedendum, gradus
& modestia in huiusmodi processu servetur.* Et ita op-
timè

12

13

timè Petrus Ancharranus dicto consil. 132. quem diximus supra numero . 9. sequi Carolum Ruum, & Mandosium, scriptum reliquit. *Sequitur etiam, Conservatores, & subconservatores posse contra dictos Diocesanos, Metropolitanos, & legatos procedere, & eos punire, si eos turbare præsumpserint, in iurisdictionis exercitio, vel cognoscere de prædictis causis.* Cùm autem Societatis Conservator legitimè processisset, & literas inhibitorias iustas, & secundum iuris formam dedisset ad Ordinarium; ille è contra suas adversus Conservatorem direxit brevissimo assignato termino, intra quem sub excommunicatione latæ sententiæ præcipiebat, ut iurisdictioni delegatæ cederet, & causam sibi remitteret. Quæ quidem literæ novè nullitatibus erant munitæ, ut illis Conservator pareret, & obtemperaret.

Prima nullitas manifesta est, quod inferior adversus superiorem inhibitoriam dederit, & eum excommunicatione ligare tentaverit; quod nullo modo potest, capite cum inferior, de maiorit. & obedientia. ubi glosa. 1. & Doctores capite inferior sedes. 21. distinct. Navarrus in manuali. cap. 27. nume. 13. Alciatus consil. 48. Hac in attentatorum lib. 6. Gregorius Sayrus in Thesauro lib. 1. cap. 6. num. 36. Lancelotus de attentatis. 2. p. cap. 20. num. 35. & limitatione. 20. & optimè Ancharra. supra, qui quidè asserunt, & censure, & inhibitiones nullas esse. Sed iam cap. 1. n. 10. huius tertiæ partis ostendimus, Conservatorem superiorem esse Ordinario, cùm Romani Pontificis vice fungatur; & ideo meritò ait in literis. *Nostri, immò verò Apostolicis obedire mandatis.* Anastasius

de indultis Cardin. §. per quæ sublatis, à numero 7 i
& ita Episcopum, ut in his causis inferiorem, censu-
ris coercet, ut in d. capite, quia Pontificali, de officio
delegati in. 6.

16

Secunda nullitatis causa, quòd ab executione incæ-
pit, & dedit inhibitionem cum excōmunicatione latæ
sententiæ, sine ulla clausula iustificativa; quæ manifes-
ta est nullitas. l. 1. C. de executione rei iudicatæ. latè
Navar. in d. c. cum contingat. 8. nullitatis causa, de res-
criptis. alios omittimus.

17

Tertia nullitatis causa, quòd Ordinarius adversus
inhibitionem per delegatum factam, ulterius contra
ipsum processit; quæ manifesta est nullitas, ex textu
expresso, in capite, si soli. de concessione præbend. in
6. ubi inhibitio facta Episcopo per executores lite-
rarum Apostolicarum, facit actum postea ab Episco-
po factum, nullum, & quòd æquiparatur talis inhi-
bitio clausulæ, irritum & inane; & ibi notatur; &
Cassadorus decisio. 2. numero. 7. de restitutione
spoliatorum, Lancellotus de attentatis. 2. parte ca. 20.
numero. 16.

18

4. Nullitatis causa, quòd in omnibus privilegiis So-
cietati concessis, & etiam in literis Conservatoriis,
quarum copia exhibita fuit Ordinario, adest clau-
sula. *Irritum & inane siquid contra ipsas scienter vel
ignoranter contigerit attentari.* Quod nullitatem in-
gerit manifestam. d. c. si soli. de cōcessione præbend.
in. 6. De qua clausula nos late supra. 2. parte ca-
pite. 2. nu. 8. egimus. Tradit Felinus c. cæterum, n. 19.
& ibi Decius n. 32. de rescriptis, Octavianus decis. Pe-
demōt. 5. numero. 2. Rebuffus in lege quod iussit. 2.
notab.

notab. num. 93. de re iudica. Mandosius in regula. 7. cancellar. quæst. 4. nu. 3. P. Henrriquez d. lib. 7. cap. 25. num. 5.

5. Nullitatis causa, quia sicut in literis Apostolicis. Pauli. III. Societatis personæ excommunicari nō possunt, ita nec eius causa Conservator. Ibi. *Nec ullis prælatis contra aliquem de prædicta Societate, vel contra alios eorum causa aliquam excommunicationis, &c. sententiam ferre liceat.* Quod ab Ordinariis servari omnino præcipitur in. d. c. volentes. 6. in eos, de privileg. in. 6. & nequis propter exemptos excommunicetur prohibet, c. quanto amplius. de privileg. & ea exēptio afficit etiam iudicem ignorantem, ut tradit Francus in regula scienti. n. 4. de regul. iuris in. 6.

6. Nullitatis causa, quia cuiuslibet iudicis scientis se nō habere iurisdictionem processus est ipso iure nullus, etiam si aliquis iurisdictionis color adsit famigerabilis. text. in. cap. si duobus, de appellationibus, ubi Panor. mit. & iudicis non solum scientis, sed etiam dubitantis de iurisdictione sua, acta ipso iure sunt nulla, & inania. Bartolus receptus in. l. multum. 21. num. 2. de cōditionibus, & demonstra. Felinus, & Decius in c. 2. n. 1. de officio delegati, & probatur cap. scicitatus, de rescriptis. cap. prudentiam, de officio delegat. optimè Navarrus. d. cap. cum contingat. 11. nullitatis causa num. 1. & 2. Ant. Massa Galleus de formula Cameræ. oblig. 3. parte de processu ipso á numero. 4. Rota Romana diverso. decissione 69. numero 1. parte. 1. affert Ferretum consilio. 85. alias 75. Sebastianus Vantius de Nullitat. titulo de nullitate ex defectu iurisdictionis numero. 169. Meno-

chius de Arbitrar. libr. 1. quæstione. 75. numer. 6. Et in hac causa non potuit non Ordinarius scire se iurisdictionem non habere, aut saltem de ea dubitare, tum propter ea, quæ supra adduximus; tum etiam, cū ipse in sua allegatione asserat, locum esse debere Arbitris in forma iure electis, quibus declarare compete-
bat, cuius esset iurisdictione, Conservatoris ne, an Ordinarii; & id faciendum affirmat, inter ipsum, & Cōservatorem à Carmelitis Cordubæ electum, igitur iā fateatur etiam necesse est, idem Hispali in Societatis Conservatore faciendum; & ita dubiam esse suam iurisdictionem, & contra suammet fecisse sententiam, qui non ad arbitros causam remiserit, sed excommunicationis gladio in re dubia usus fuerit. Conservatoris natura non mutatur, quod Hispali, & non Cordubæ eligatur. Præstat quidem extra Dioccesim Conservatorem eligere.

21

7. Nullitatis causa, quòd pro domo probationis fuerit oppositum, Ordinarium, iudicem illius causæ non esse, eo quòd, ut notorium, manifestumque erat, Societas I E S V, & eius personæ exemptæ omnino essent, & iudicem proprium habere, coram quo cōveniri poterant; & ita Ordinariū obtestabantur, ut à causæ cognitione abstineret; quod si ulterius procederet ab eo appellari tanquā ab illato, & inferendo gravamine, quæ quidē appellatio, cū causa expressa efficit, ut omnia à iudice facta, sint nulla. c. ad præsentia, de appellationibus; & tanquā à iudice incōpetenti facta, sunt nulla. l. si. C. si à non compete. iudi. Menochius consil. 2. nume. 150. libr. 1. Rolandus consil. 37. num. 12. lib. 1. Navarrus in dicto. capite cum contingat. 14. nulli-

nullitatis causa. Toto titulo C. Nil novari appellatio-
ne pēdēt. Alexād. cōf. 99. n. 3. vol. 5. Decius cōf. 200. in
casu n. 1. Lācellot. de attēt. 2. p. c. 12. in præfat. n. 75.

8. Nullitatis causa, quód cum manifesté, & evidēter
iniusta fuerit inhibitio, & excommunicatio in ea ful-
minata, huiusmodi iniustitia nullitati æquiparatur, &
de ea tanquam nulla agitur, Abbas in ca. inter cæteras
nu. 10. & ibi Felinus eodem nu. de re iudicata. Domi-
nicus consil. 48. n. 9. Cephalius consil. 77. nume. 63. li.

1. Borgninus Cavalcanus decisioe 28. num. 51.

9. Et ultima nullitatis causa, quód in ea inhibitione
brevissimum assignaverit Conservatori terminum
contra cap. constitutionem, de sententia excommu-
nicat. in. 6. ubi notatur, & Navarrus in d. ca. cum con-
tingat, causa. 5. Et licet ex necessitatis causa abbreviari
terminus permittatur in. d. c. cōstitutionem: Hic nulla
poterit assignari iusta, cum á conservatore trium die-
rum spatium fuerit concessum; & ipse brevissimū præ-
fixerit, nisi illa huiusmodi habeatur, ut delegatus si nō
pareret, illico excommunicatus denuntiaretur, ut dis-
tributionibus privaretur maximis die festivo sequen-
ti; & ne rerum suarum iacturam faceret non levem,
obtemperaret. Quapropter, vel potius Ordinarii
veritus indignationem, nullo modo ignorans cen-
suras, & inhibitionem nullas & iniustas è re sua arbi-
tratus est, cum Ordinario non contendere, & iuris-
dictione se abdicavit.

Ex quibus cōstat, verū esse quod initio proposui-
mus, quæ D. Doctor adversus Conservatores, & de-
legatos proponit remedia, multo præstātiora esse, ut
Conservatores se ab Ordinariis tueātur censuris.

Quod etiam obtinebit, ubi iidem Ordinarii excommunicationis sententias, & alias censuras in Regulares protulerint, quas nullas, nulliusque roboris esse constat, ex eisdem fere causis, aut saltem quod ab incompetenti omnino iudice latae; & ex his quae in quarta, & quinta, & sexta causa diximus. Vnde nullo modo Regulares ab Ordinariis posse excommunicari recte probat Pater Henrriquez dicto. libro. 7. cap. 25. numer. 7. & lib. 13. cap. 25. numer. 5. Gregorius Sayrus lib. 1. Thesauri cap. 8. numer. 7. Ioannes Bapt. in Summar. titulo. 5. de Regularium exemptione c. 2. verbo. Tertio liberantur.

Ordinarium non posse coercere Conservatorem in his, quae ad iurisdictionem delegatam pertinent.

Cap. III.

TERTIO D. DOCTOR IN SOCIETATIS favorem ita argumentatur. Quia delegatus in causa sibi commissa, est Ordinario superior, in qua se intromittere non potest, neque de iurisdictione illius indicare. cap. studuisti. de officio legati. c. cum contingat, in fine, de rescriptis capite Sanè, de officio delegat. capite ut nostrum, de appellationibus, propter quod dictum iudicem compellere non potui ad revocationem suarum literarum, neque in illius iurisdictionem me intromittere.

Satis diffusè huic argumento respondet, & eodemmet ordine, quo superiori, nimirum generali doctri-

doctrina tradita, quę minimę nostro casui possit adaptari. Ait enim, Gigantē de pensionibus quæstion. 70. scriptum reliquisse, pensionis executorem, si gravamen debitori inferat contra iuris ordinem, posse Ordinarium adiri, qui de manifesta, & notoria nullitate, quanvis inferior cognitionem habebit. Cumulatque alia multa in hanc sententiam.

Sed in his duo illi probanda erant, ut suam sententiam comprobaret. Primum Societatis Conservatorem contra ius, & iustitiam nimium excedendo deliquisse, ut ab Ordinario coerceretur, ut privatus & non delegatus. Secundum, potuisse se contra illum, ut à iurisdictione delegata desisteret, uti excommunicatione, utrumque ~~certè~~, & in facto, & in iure improbabile; iustissimę namque Conservator in causa egit, & nullum ius, vel doctor assertur, qui asserat, posse contra delegatum, Ordinarium agere per excommunicationem, ut à sua delegationis causa omnino desistat, & illi potius, quam Romano Pontifici obtemperet. Nos pro delegato regulam communem habemus, cui semper standum est, donec contrarium probetur, iuxta notata in lege, omnis definitio, de regulis iuris, Rolandus consil. 5. à num. 5. volumine. 4.

Est autem Romani Pontificis regula, & decisio, qua tradit, modum quo Ordinarius, cum delegato gerere debeat, si ipse à recto & iustitia deviarit. Alexander III. in capite Si quando, de officio delegati, Ordinarius, inquit, *index non debet indicis delegati mādato resistere violenter, sed apud ipsum instare, ut differat*

eos in possessionem mittere, donec nobis rei veritas innotescat. Et ibi gloss. & Doctores. Innocentius item. III. in cap. cum contingat, de rescriptis: *Licet autem*, inquit, *ex his certa tibi detur doctrina, qualiter in his te debeas habere, nulla tibi attribuitur potestas, ut inter delegatos, aut partes de iurisdictione debeas indicare.* Ex quibus regula ab omnibus constituitur.

Non esse ab Ordinario Delegato violenter resistendum, ita Innocentius, Panormita. Felinus, & Decius, in. d. c. si quando, de officio delegati, qui Innocentii doctrinam, & distinctionem recipiunt dicentis. *Iudicibus enim*, inquit, *male procedentibus ad ea, quae non sunt sibi commissae, resistere possumus, & contra eos competit interdictum unde vi, argum. ff. de iure fisci, prohiberi; sed si aliter circa ea, quae sibi commissae sunt male agant, licet hoc certum sit, tamen eis resistendum non est, nisi per appellationem, &c.* Et in terminis optimè probat Ancharranus. d. consil. 132. quem ex Mandosio in tractatu de Signatura gratiae. tit. de Conservatoria, sequitur Ruinus. consil. 3. volum. 4. qui asserit, nullo modo licere Ordinario, etiam quod sit Metropolitanus, & legatus natus, in Conservatorum causis se immiscere, etià eo prae-textu, quod gravamen subditis inferant, cum ad Romanum solum Pontificem eorum cognitio pertineat, cum à delegato ad delegatam, sit appellandum. cap. super questionum, de officio delegati, sequitur Mandosius supra.

Ex quibus omnibus illud apertè constat, duo requiri, ut iudici resistatur de facto; & manifestam iniuriã, & quòd damnum, quod reparari non potest, inferant, tunc enim post appellationem violenter exequeri, resisti posse admittunt supra relati Doctores, & Platea in

in. l. prohibitum. C. de iure fisci. lib. 10. in fin. Oldradus consil. 89. num. 3. quem admittit Rolandus. consil. 37. num. 10. volum. 1. Guillelmus Benedictus in repet. c. Raynuntius, verbo, mortuo itaque testatore, el. 1. numero. 181.

Sed in hac nostra specie lōgissime distamus ab his, quæ traduntur à Doctoribus, cum neque Conservator extra casum sibi commissum exercuerit iurisdictionē, nec gravamē intulerit irreparabile partibus; quodq; alio quovis medio posset gravamini obiari, præcipuè cum in sua inhibitione usus fuerit clausula iustificativa: *Si senseris te gravatum*. Denique, cum Nuntius Apostolicus esset in Hispania, cum potestate Legati de latere, ad quē facillimus erat recursus. Licet enim regulariter, à Conservatore non appelletur ad Nuntium, neque is Conservatoris possit impedire iurisdictionem. c. studuisti, de offic. legati. Ancarran. & Mandosius supra Ioann. Baptist. Confetti. in summario. tit. 4. de privilegiorum Conservator. cap. 7. circa fin. Legati tamē de latere ferè semper speciale recipiunt mādātū, ut possint de causis aliis delegatis comissis cognoscere, inter literas Sixti. V. circunfertur. 2. part. bulla. 35.

Quare satis mirari non possumus D. Doctorem, qui in sui defensionem hīc congerit, quæ Doctores asserunt in gravissimis, & apertissimis iniustitiis per delegatos partibus illatis irreparabiliter, vel cū delegatus crimen aliquod commisit, quæ omnia toto cœlo distant à nostro casu, & à remedio censurarum, quo ipse usus est, quod nullus ex his, quos adducit affirmat, sed nec affirmare potest, tunc Ordinarium posse in Con-

fer-

servatorem censuris procedere. Sed ubi excedit de facto, de facto resistere, his, quæ diximus concurrentibus. Referemus aliquorum Doctorum sententias.

9

Abbas in. cap. fin. num. 17. de rescriptis, qui pro contraria adducitur sententia, ait: *Et conclusio sit hæc, quod aut delegatus deliquit in non procedendo, & tunc quia solum excesit contra Papam, in non parendo mandatis ipsius. Non potest per alium inferiorem puniri; aut deliquit per ver- se agendo, & tunc potest puniri per Ordinarium loci, quia nõ convenitur ut delegatus, sed ut criminofus; sed dicit Ioannes Andreas, se non credere quod pendente causa coram eo, possit conveniri coram Ordinario, saltem ubi impediretur procedere in causa sibi delegata. Nam respectu illius cause dumtaxat est maior Ordinario, ut in. c. studuisti, de offic. deleg. Hæc Abb. alienissima sanè à nostro casu. Nam agit, ubi Conservator, vel delegatus pendente delegatione crimen committeret, veluti homicidium, adulterium, utique illius cognitio ad Ordinariũ pertineret; & optimè tunc adverti debet Ioan. Andr. distinctio. Idẽ Abbas affertur in. ca. significavit. num. 2. de offic. Ordin. in quo, cum facultas detur Ordinario, ut suppleat negligentiam delegati, addit Abbas. *Secus autem ubi non immineret peccatum, ut puta quia causa esset pecuniaria, nam tunc delegato Papæ negligente Ordinarius non se intromittit, sed recurrendum est ad ipsum Papam secundum Hostiensem, & bene, nam ex quo causa commissæ fuit delegato, exempta est à manibus Ordinarii, unde non potest Ordinarius se intromittere.**

10

12

Cardinalis Zabarella ubi multa, quæ D. D. adducit, retulisset ex Lau. sententia in Clemen. 1. num. 16. de offic. Ordinarii, tandem concludit: *Hæc opinio habet*

æqui-

aquitatem summam, quando superior talium exemptorum monitus per Ordinarium non corrigit; sed antequam moneatur, nullatenus procedit, cum non debeant confundi iurisdictiones. Item post monitionem, de iuris rigore non procedit dicta opinio &c. Qui latè prosequitur negando Ordinariis iurisdictionem. Idem tradit ibi Ancharranus n. 4. Còerceat eos de facto, inquit, non iuris censura, quam exercere non possunt in tales. Idem Imola numero. 6. ibi. Natta consilio. 257. numero. 5. vol. 2.

Martinus item Navarrus, qui acerrimè cōtra huiusmodi iudices delegatos nulliter procedentes, scriptum reliquit, nil aliud (asserit) ad Ordinariū pertinere, quàm declarare, censuras ab executore latas, nullas, & non servandas, ut constat in. d. cap. si quando, de rescriptis, reme. 4. ubi egit de Ordinarii potestate Ordinario commissa, ubi delegatus in sua excederet commissione.

Vnde satis liquet, quo sensu sint accipiēda, quę hic à Domino Doctore traduntur, ut cautè in praxi recipiātur, & ne iurisdictiones confundantur, & ne contra ius, fasque Ordinarius Conservatorum impediatur iurisdictionem; quod quidem iustissimè iure prohibetur in clementina unica, de excessibus prælatorum, ibi. *Processus iustè factos, seu sententias iustè latas à delegatis Sedis Apostolicę, vel à conservatoribus pro exemptis publicari seu executioni mandari à suis subditis non permittunt.* Quod utique graviter prohibetur, & ibi notat glosa verbo, non permittunt. Quanto gravius est censuris latis eorum impedire iurisdictionem, & ab executione literarum Apostolicarum prohibere, utique maius est, & gravius. Notatque ibi Cardinalis Zabarella notab.

11

13

14

notab. 6. Ordinarios in carcerem trudentes Regulares exemptos extra casus à iure permisos, in excommunicationis sententiam incidere; idem tradit Capucinus in annotationibus compendii, verbo, conveniri. Pater Henrriquez lib. 7. cap. 25. num. 7. Ioannes Baptista in summa titul. 5. de Regular. exemptione c. 2. in fine. convenitque, quod in comissione quam Paulus III. Pontifex maximus dedit Illustrissimo Cardinali Alfonso Manrique Archiepiscopo Hispalensi, qui tres monachos in carcerem cōiecerat, qui suum interfece-
rant Provincialem. *Teque, & eorum singulos à sententia, censuris, & pœnis prædictis, si quas præmissorum occasione ex dicta carceratione forsam incurristis, Apostolica autoritate tenore præsentium absolvimus. Ut refert Bernardus Diaz in praxi. cap. 96. de Parricidio.*

¶ Quamquam igitur iniuria, & violentia sit à proximo propulsanda, & omnibus iustitia reddenda, & crimina punienda; sed id ab his, qui iurisdictionem habent, & iuris ordine servato. Neque enim, quod iniustum est, iniuste est corrigendum, dicente scriptura *Iuste quod iustum est persequeris. Deuteronom. 16.* de qua sententia optimè & latè Insignis Card. Paleotus de sacri consistorii consultationibus in conclusione totius operis membro. 1. scitè & apposite Abbas Paphnutius, quibusdam monachum alium increpantibus & culpas exprobantibus dixit. *Vidi in ripa fluminis hominē usque ad gēua in limo demersum; venientes autem, ut eum porrecta manu extraherent, usque ad collum demerserunt.*

Cum itaque Ordinarius in Conservatorem censuris egerit, valde à iusto & recto deflexit, ut satis ostēdimus, quod etiam ex suis fundamentis constat, cum
non

non assignet, in quo Conservator defecerit, & ipse fateatur, Arbitris locum esse: de quibus consequenter modo agemus.

Verum in hac specie Arbitri in forma iuris eligi debeant, qui inter Conservatorem, & Ordinarium indicent, cui causæ cognitio competat.

Cap. III.

CONTENDIT D. Doctor Leyva Arbitros in forma iuris eligendos, ubi inter Conservatorem, & Ordinarium de iurisdictionis cōpetentia inter ipsos cōtroverti cæptū fuerit, ait enim. *Quod si delegatus, & præcipue Conservator non quiescat, sed ad vltiora procedat, ex aliqua probabili causa, ita ut contra illum procedere Ordinarium non sit tutum, recurrendum est ad arbitros, ut disponit Concilium Tridentinum cap. 5. Sessione. 14. de reformatione, & dicit Felinus in cap. pastoralis num. 2. & 3. de rescriptis, ubi probat, regulā (quod arbitri non eliguntur nisi in casibus à iure expressis) extendi posse ad similes.*

Verum enim verò caput illud. 5. Sacri Cōcilii Tridentini Sessione. 14. de reformatione, nō agere de Regularium Conservatoribus nulli dubium esse potest; agit enim de illis Conservatoribus, qui à singularibus personis exēptis, vel à capitulis Cathedralium eliguntur, & nominatim ea constitutione regularia loca non comprehendi cavetur; unde ergo per extensionem, & similitudinem in his regularium Conservatoribus locum

cum habere, nititur probare D. Doctor, Sed ut nostrā aperiamus sententiam præmittere oportet.

3 Duobus præcipuè casibus arbitri in forma iuris eliguntur (tertium omitto inusitatum, de quo in capi. si clericus, 11 quæst. 1.) Primus est, quando iudex à parte suspectus dicitur, eliguntur arbitri in forma iuris, qui de suspicionis causa cognoscant. Secundus est, quādo inter duos iudices cōtenditur, utroq; prætendente sibi in causa cognitionem competere, tum etiam eliguntur arbitri, qui causa cognita iurisdictionem competere declarent, cui secundū iura competit. De primis agitur in capite suspicionis, de officio delegati, capite secundò requiris. §. 1. de appellationibus, capit. legitima, eodem titulo in. 6. ¶ de secundis in cap. pastoralis, de rescriptis; de utrisque simul agitur in cap. ab arbitris, de officio delegati in. 6. ¶ Vtroque casu tam recusationis ob suspicionem, quā competentia iurisdictionis, à partibus ipsis contendentibus, sive litigantibus eliguntur arbitri, textus expressus in d. capit. ab arbitris, de officio delegati in. 6. ubi Ioannes Andreas, Dominicus num. 5. Francus num. 1. & in d. capi. pastoralis, de rescriptis, ubi Abbas notab. 1. & in capite secundò requiris. §. 1. de appellationibus, ubi Abbas nu. 15. Nisi adversarius desit tunc altera pars & iudex conveniunt, cap. cum speciali, de appellat. Afferimus itaque. 1. In utroque casu, nimirum si singulariū personarum, vel Ecclesiarum Cathedralium Conservator suspectus recusaretur, vel inter ipsum, & Ordinarium de iurisdictionis competentia, orta controversia fuerit, arbitri in forma iuris sunt eligendi, qui has causas secundū iuris dispositionem decident, ut sacrum statuit

statuit Concilium Tridentinum. d. c. 5. quo capite, ut diximus, Regularium Conservatores non comprehenduntur.

Secundo asserimus, quod nulli dubium esse potest, quin in primo casu, scilicet quando Regularium Conservator, ut suspectus recusaretur, tunc arbitros in forma iuris eligendos, qui de suspicionis causa cognoscerent, cum ipse sit Sedis Apostolicæ delegatus, & causæ cognitionem etiam habeat, & non solum cognoscat de manifestis iniuriis, sed etiã de illis, quæ iudiciale indaginẽ requirunt, tunc ut cæteri delegati suspecti recusari possunt, & ita arbitri in forma iuris sunt eligendi, ut in. c. suspicionis, de offic. delegati. Et ita ab illustrissimis Cardinalibus Sacri Cõcilii Tridẽtini interpretationi præfectis declaratũ tradit Ioan. Bap. Cõfettius in summar. tit. 4. de privileg. Cõservato. c. 7. in fin.

3. Idem asserimus dicendum, ubi inter Conservatorem Regularium, & alium delegatum Sedis Apostolicæ, vel alium Conservatorem super iurisdictionis controversia oriretur contentio nullo alteri deferente, ad arbitros esse recurrendum, qui de ea iudicent disceptatione, docet expressè. cap. pastoralis, de rescriptis; quod quidem inter iudices æquales, scilicet delegatos obtinere, & non in Ordinariis, ex Innocentio, Antonio de Butrio, Imola, Angelo, & Alexandro, dicit cõmunem Decius ibi. num. 2. versic. Nota secundo in. d. c. pastoralis, & ibi Felinus. nu. 4. dicit magis cõmunẽ, quia cũ iudices nō sunt æquales, sed unus altero maior, non eliguntur arbitri, sed minor defert maiori, qui præfertur, ut de iurisdictionis competetia cognoscat, ita Decius, & Felinus supra.

M

Quarto

8

Quarto asserimus ex dictis apertè sequi, quod ubi inter Regularium Conservatorem, & inter Ordinariū sit de iurisdictione competentia, cum Conservator in causa sibi commissa, sit Ordinario maior, ut supra hac p. c. 1. num. 10. ostendimus, illi ab Ordinario deferendum, & arbitros eligi nō debere, & id verius & receptius esse. Quod quidem confirmatur.

9

Quia arbitri in forma iuris non eliguntur, nisi in casibus à iure expressis, ita Archidiaconus, & Ioānes Andreas in. c. 1. de exceptionibus. lib. 6. Dominicus in. c. ab arbitris. nu. 7. in fi. de offi. deleg. in. 6. Romanus singulari. 461. & comprobatur Decius in. c. cū speciali. nu. 3. de appellationib. cum enim arbitrorum electio à iure communi exorbitet, restringi debet ad eos tantum casus, qui iure cōprehenduntur. Vnde opus fuit, quod in singularem personarum, & cathedralium Ecclesiarum Conservatoribus declararet Concilium, ut arbitri eligerentur, alias non eligendi ex cōmuni sentētia.

10

Et licet Abbas, & Felinus cōtendant, in casu simili eligi posse, Decius ita id intelligit, quod arbitri eligantur in casu omnino simili expresso, in qua eadem prorsus vigeat ratio, & utilitas. argum. c. cum dilecta, de cōfirmatione utili. ad stipulatur Felinus in fine numeri tertii. Et planè glossa, quæ in id adducitur, ut in casu simili arbitri eligantur, tam similis est casus, ut non sit similis, sed expressus in iure, nimirum, quādo iudex suspectus habetur. Glossa est, verbo copia, in. c. statutum, de rescriptis in. 6. quæ asserit, quod si inter partes, & iudicem delegatum sit cōtroversia, an locus sit insignis, & in quo peritorum copia adsit, iuxta illius textus decisionem, ad arbitros recurrendum esse, qui iudicent,

11

utrum

utrum locus sit insignis; & causa est, quia tunc iudex suspectus in causa propria habetur. Quod si inter, ipsas partes de hoc controversia sit, ipse delegatus de eo cognoscit, & ei iurisdicção competit, nō vero ubi partes ipsi obiiciunt iudici, ipsum contra formam iuris fuisse delegatum; & cum iudex suspectus habeatur, tunc arbitri eliguntur; & ita glossam accepere, & interpretati sunt Geminianus ibi. numer. 15. Ancharranus. num. 18. Felinus latē in dict. capit. pastoralis. numero. 3.

Sed in hac controversia illud difficultatem facit, & pro sua adducit sententia D. Doctor Leyva, quod cum tam singularem personarum Conservator, quā Regularium sit delegatus, & uterque ex hoc capite Ordinario maior, & nihilominus in Sacro Concilio, si inter singularem personarum Conservatorem, & Ordinarium sit controversia de iurisdicção, eliguntur arbitri, ergo & in alio casu eligi debent. Quod ea ratione D. Doctor confirmat. Quia, inquit, eodem modo, quo Regularium exemptiones, & Conservatorie capitulorū, & aliarum personarum non sublatae, sed manent integre, & illesae sicut prius erant, ita in civilibus supradictae exemptiones, & Conservatorie capitulorum, & aliarū personarū, quando rei existerint, non sunt à concilio sublatae, sed manent certa, & indubitata; Et nihilominus stāte dicta certitudine disponit Concilium, quod si orta fuerit dicta controversia iurisdictionis, eligantur arbitri. Quare igitur ex vi dicti concilii nō sunt eligēdi, si dicta controversia orta fuerit inter Ordinariū, & Regulariū Conservatorem? Siquidē dabilis est inter istos, sicut inter illos dicta controversia. Maxime cum ea non oriatur ex eo, quod Ordinarii prætendant Regulares non posse
M 2 eliger.

13

eligere Conservatorem quia talis prætenſio inſulſa cenſeretur, ſed ex eo, quòd dictus Conſervator excedat fines mandati, vel non fuerit electus ſecundum iuris regulas in. c. ultimo, de offic. deleg. in. 6. & alibi contentas, ut ſæpe vidi, quæ etiam contingere poſſunt in Regularium Conſervatoribus. In hoc quærit D. Doctor rationes diſſimilitudinis, cur aſferamus in Conſervatoribus Regularium non eſſe arbitros eligēdos; Reſpōdemus ſatis illā eſſe, quod in Regularibus ſit exemptio certa, & indubitata; in aliis verò perſonis non. Hanc impugnat, quia ita certæ & illeſæ ſunt Cōſervatoriæ in illis, atq; in his, quæ quidē impugnatione Cōcilio Tridētino repugnat. In quo prohibentur multa ſingularium perſonarum Conſervatoribus, quæ omnia conceduntur expreſſe Regularium Conſervatoribus. Concilii verba ita habent. Id circo nemini omnino cuiuſcumq; dignitatis, & conditionis ſit, etiam ſi capitulum fuerit, Conſervatoriæ literæ, cum quibuſcūque clauſulis, aut decretis, quorum cumque iudiciū deputatione quocumque etiam alio prætextu, aut colore conſeſſæ ſuffragentur ad hoc, ut coram ſuo Epifcopo, ſive alio ſuperiore Ordinario, in criminalibus, & mixtis cauſis accuſari, & conveniri, ac contra eum inquiri, & procedi non poſſit, aut quominus, ſi qua iura ei ex ceſſione cōpetierint, ſuper illis libere valeat apud iudicem Ordinarium conveniri. In civilibus etiam cauſis, ſi ipſe actor extiterit, aliquem ei apud ſuos Conſervatores iudices in iudiciū trahere minime liceat. Quod ſi in iis cauſis, in quibus ipſe reus fuerit, contigerit, ut electus ab eo Conſervator, ab actore ſuſpectus eſſe dicatur, aut ſi qua inter ipſos iudices Conſervatorem, & Ordinarium, controverſia ſuper competentia iuriſdictionis orta fuerit, nequaquā in cauſa procedatur, donec per arbitros in forma iuris electos, ſuper ſuſpi-

suspensione, aut iurisdictionis competentia fuerit iudicatum; Familiaribus verò eius, qui huiusmodi literis Conservatoriis tueri se solent, nihil illæ prosint, præterquam duobus duntaxat, si tamen illi propriis eius sumptibus vixerint. Nemo etiã similium literarum beneficio ultra quinquennium gaudere possit. Non liceat Conservatoribus iudicibus ullum habere tribunal erectum. In causis verò mercedum, aut miserabilium personarum, huius sanctæ Synodi super hoc decretum in suo robore permaneat. Universitates autem generales, ac collegia Doctorum, seu scholarium, & REGULARIA loca, nec non hospitalia actu hospitalitatem servantia, ac universitatũ, Collegiorum, Locorum, & hospitalium huiusmodi personæ in præsentì canone minime comprehensæ, sed exemptæ omnino sint, & esse intelligantur. Ex quo constat, quod. 1. In primis Conservatoriis literis cum quibuscumque clausulis, & decretis omnino derogatur, ut nullomodo singularibus personis sufragentur, ut coram suo Episcopo in criminalibus, & mixtis causis accusari, & conveniri non possint. 2. Deinde derogatur, ut etiã si rei extiterint, in causis civilibus possint coram Ordinariis conveniri, si aliqua iura eis ex cessione cõpetierint. 3. Vbi verò causæ fuerint miserabilium personarum, vel mercedum etiam coram locorũ Ordinariis conveniatur. 4. Præterea in eisdẽ civilibus causis si huiusmodi actores extiterint nullum apud suos Conservatores convenire, nec in iudicium vocare possunt. 5. Insuper adde Conservatorias literas non prodesse, nisi familiaribus duntaxat duobus, quos propriis alant sumptibus. 6. Et ultra quinquennium his Conservatoriis literis uti nequeunt. 7. Denique Conservatores tribunal erectum habere non possunt. E quidem id non est Con-

servatorias integras, & illæfas permanere, & servari, sed proculdubio ferè sublatas esse; cum tamen hæc omnia, quæ sigillatim his prohibentur Conservatoribus, eodemmet decreto Regularium Conservatoribus tribuantur, dum ab ea regula excipiuntur.

14

In septem itaque singularium personarum Conservatores ab his, qui Regularium sunt Conservatores, differre collegimus: alia infra, & capite sequenti assignavimus. Vnde fit, quòd cum hi singulares in una tantum causa civili possint coram suo Conservatore conveniri, & in aliis omnibus conveniendi sint coram locorum Ordinariis, qui de iure communi fundatam habent intentionem (frequenter enim hæc Conservatoriæ conceduntur singularibus, qui non sunt exempti, sed Conservatorias impetrant, eo quæsito colore, ut à manifestis defendantur iniuriis, ut constat ex Mandosio in tractatu de Signatura gratiæ. titulo de Conservatoria, in fi) ideo licet maior sit Conservator Ordinarius, ut pote qui sit delegatus Sedis Apostolicæ, tamen quasi inter æquales iudices in causa competentia, voluit ad arbitros recurri sanctum Concilium; Tum, quia quod de erat Ordinariæ iurisdictioni in autoritate supplere debebat, quod ad Ordinarium pertineret in pluribus causis cognoscere adversus hos singulares, & delegato solum in vna causa competebat, tum quia Concilium huiusmodi Conservatorum iurisdictionem minuere statuerat; Tum, quia Ordinariæ in iure communi fundatæ iurisdictioni favere decreverat, & Conservatorias ab illo iure exorbitantes, si non in totum auferre, saltem quantum

quantum posset illis detrahere. Quapropter, cum frequentes inter huiusmodi Conservatores, & Ordinarios possent oriri controversiæ, in his, arbitros eligendos statuit, quasi inter iudices æquales. Ut si Ordinarius assereret, sibi causæ cognitionem competere, quia etsi civilis esset, & ille reus, iura tamen, vel bona, quæ vendicabantur, ex iuris cessione competeant, vel causam esse mercedum, vel miserabiliū personarum, vel si diceret, iam quinquenium fuisse transactum, ex quo literæ erant concessæ, & alia huiusmodi, utique arbitros eligendos præcepit.

Quæ quidem omnia in Regularium Conservatoribus cessant, cum in his omnibus casibus cognitio ad Conservatores pertineat, & quod caput est, & verissimam ostendit nostram differentiæ rationem, quod Regulares eodem decreto exempti de iure præsumantur, & contra Ordinarios adsit iam iuris præsumptio, ut non possint de Regulariū causis cognoscere, ut in eodem. c. 5. Concilii probatur, & nos supr. i. p. c. 5. nu. 6. ostendimus. Et ita consequenter Sacrum Concilium loquitur. *Regularia loca, & eorum personæ in præsentī canone minime comprehensæ, sed exemptæ omnino sint, & esse intelligantur.* Vnde ratio ipsa, & dispositio dictat, quod in singularem Conservatoribus statuitur, ad Regularium trahi non debere.

Quod & confirmatur, quia quod de arbitris statuitur à Sacro Concilio, constat à iure communi exorbitare, unde nequaquam ad consequentiam trahendū. Regu. Quæ à iure de Regul. iuris in. 6. ut iudex Apostolicus sit Ordinario æqualis in causa sibi commissā omni iure contrarium asserente. Denique, tum demū ad

arbitros est recurrendum, ubi inter iudices de iurisdictionis controversia probabilis est aliqua dubitatio, iuxta caput. cum contingat, de rescriptis, notat Decius optimè in. d. cap. pastoralis, num. 5. vers. in eadē gloss. ibi in verb. non potest, nescit dubium affectatum, ut eo modo legitimi iudicis turbetur iurisdictionio. Constat autem manifestè Ordinarium nullam in Regulares habere iurisdictionem, qui ab eodem Concilio omnimodam habent exemptionem; & quoad hæc absurdū est credere, in dubio ab Ordinario affectato, velle uti contra Concilium, eiusdem Concilii decreto, ut contra illud Regulares non intelligantur omnino exēpti, & Concilium extendi, ut & ipsi deroget, & contra iuris regulas procedatur. Quæ enim obsecro potest esse controversia inter Regularium Conservatorem, & Ordinarium, nisi de iurisdictionis competentia, nempe cui causæ cognitio competat, ut in. d. c. pastoralis? Ad id quod D. Doctor asserit, posse controversiā exoriri, inter Ordinarium, & Conservatorem, quod ille affirmet, hunc fines mandati excedere, vel non fuisse electum secundum iuris regulas; Respondemus, nullo iure caveri, tunc ad arbitros esse recurrendum, neque id contingere posse secundum iuris præscriptum. Etenim nullibi Ordinario iurisdictionio tribuitur, ut si Conservator mandatam sibi iurisdictionem excedat, Ordinariæ cognitioni subiciatur, nisi ut superiori capite tradidimus. Quod si assumatur contra formam. c. statutum, de rescrip. in. 6. glossa ibi recepta (ut supra dixi hoc capite. nu. 11.) ad Ordinarium posse recurri, ait, tanquam ad viri boni arbitrium, & non tanquam ad iudicem; quoniam is nullomodo in causa Conservatori com-

commiffa poteft fe immifcere, vel iurisdictionem af-
fumere, ut in sæpe citato confil. 132. Ancharrani re-
cepto à Carolo Ruino confil. 3. volumine. 4. & Man-
dofio in d. tract. de fignatura gratiæ, titul. de confer-
vatoria; optimè dicitur.

Ex quibus fatis liquet, quã magna differẽtia fit inter
Confervatores Regularium, & fingularium persona-
rum Confervatores; & quã fit difpar ratio inter il-
los, ut nullo modo dici valeant fimiles, licet Confer-
vatorum nomine conveniant; & ita nullo modo de-
beant arbitri eligi in controverfia inter Ordinarium,
& ipfum fuper iurisdictionis competentiam. Alias diffe-
rentias annotabimus capite fequenti, quę plurimum ad
hanc difputationem conducunt.

Neque in hoc magnopere contenderemus, niſi ve-
ritas ipſa nos in eam traheret ſententiam, cum ſi con-
trariam admittamus cum D. Doctore Leyva, & arbi-
tri eſſent eligendi, utique id non eſſet lites fugere, ſed
lites ex lite oriri. Namque difficile eſſet, partes inter
ſe de arbitris eligendis convenire. Quid enim ſi unus
Hiſpali arbitrum eligeret, alter verò Aſtigi, vel Xeri-
cii, vel alibi? Poſſent enim in non valde remotos con-
venire. c. ſecundò requiris. de appellationibus. Ibi *Ut*
in aliquos non valde remotos conveniant. Quid ſi laicos e-
ligerent affirmantibus, ſe Eccleſiaſticos ſuſpectos ha-
bere propter Ordinarii potentiam. Tunc controver-
ſia, an in cauſa Eccleſiaſtica arbitri admittantur laici.
Iam electis, quis é duobus iudicibus terminum præfi-
gere debet, ut inter ſe conveniant, & quo loco, & quo
tempore cauſam definire? Quid ſi terminum non eſſe
competentẽ, nec locum tutum unus affirmet, nõ ne illi
appel-

22

23

appellare licebit? His omnibus transactis, si inter se de sententia non conveniant arbitri, quomodo tertius assumendus? Demus sententiam ab arbitris dictam, nonne ab illa appellatio admittitur d.c. ab arbitris, de officio deleg. in. 6? Et tres spectandæ sententiæ conformes, & nondum de causa principali agi cæptum. Quis tandem litium finis erit? Interim actor, dum hæc fiunt, & de iudice coram quo Regulares conveniri debeant, disceptatur, nil aliud, quam molestias, sumptus, & labores consequitur. Nil certè Ordinarius magis in actoris detrimentum facere poterit, quam si de arbitris eligendis decernat. Quod si Regulares litem protrahere velint, nulla aptior via pandi potest, qua actor & Ordinarius deludatur, quam ut arbitri eligantur. Experti loquimur. Quare arbitri ab aula recesserunt, in causa suspicionis, ut tradit Decius in capite cum speciali. in primo de appellat. Marchesanus de commissionibus comis. 3. de adiunctis capite. 1. numer. 10. Quod si Ordinarius causæ cedit, ut arbitri cognoscant, cuius sit iurisdictio; nonne melius & utrique, iudici scilicet, & actori consultius erit, ut Conservatori causam remittat, finem litibus imponere cupiens.

24

Addit D. Doctor. Si verò alter iudicum, cui dictum decretum ab altero provisum intimatum fuerit, parere noluerit, sed in causa ad ulteriora proterve procedat, dictus alter iudex contra eum omni potestate, & imperio insurget, quod iure facere potest, per dicta iura; dum modo dictum decretum, & superseñsoriam super claris & certis non providerit, quia tali casu alter iudex parere non tenetur. Ut probatur in d. capite cum speciali, in illis verbis iustæ suspicionis & in capite cum olim, de causa poss. & proprietat. & bene. Innocen-

nocentius, & Hostien. & glosa in dicto capite suspicionis,
verbo, suspicionis. Ad id respondemus, nos diligenter
 perlegisse decretales, quas in superiori periodo retu-
 lerat, & in hac etiam, & nullibi cautum invenimus, ut
 unus iudex in alium insurgere possit. Nam ca. legiti-
 ma, de appellationibus in. 6. capite suspicionis, de of-
 ficio delegati, & c. cum speciali, de appellationibus,
 nil tale disponitur, neque ad hanc speciem pertinent;
 in eis enim agitur de illis arbitris, qui in causa recusa-
 tionis propter iudicem suspectum eliguntur, & de sus-
 picionis causa cognoscunt; & tunc non duo iudices,
 sed vnus suspectus dicitur, & ita non est in quem insur-
 gat. Iudex recusatus partes compellere potest, ut ar-
 bitros eligant. capite secundó requiris. §. 1. de appel-
 lationibus. Et idemmet recusatus iudex arbitros elec-
 tos compellet, ut intra terminum ab ipso præfixū sen-
 tentiam dicant. capite cum speciali, de appellationi-
 bus, capite legitima, eodem titulo lib. 6. capit. suspicio-
 nis, de officio delegati, quæ quidem constitutiones de
 iudice ob suspensionem recusato agunt, meritóq; quod
 de partibus, & arbitris tradunt, accipi etiam debet,
 ubi iidem eligendi sunt arbitri inter duos iudices de iu-
 risdictione contendentes, de quibus tantum agitur in
 capite pastoralis, de rescriptis, & in capite, ab arbitris,
 de officio delegat. in. 6. ut supra diximus, & in illis nul-
 lum verbum, quód unus iudex in alterum insurgat,
 ait enim cap. pastoralis. *Et si fortè nequi verint in unā*
sententiam concordare (quamvis plures sint ex una parte,
quàm ex altera) per arbitros communiter electos à partibus
huiusmodi concertatio sopiatur. Haftenus Innocentius,
 qui nullo modo secundum iuris regulas dicere potuit,
 ut

25

26

27

29

ut iudex æqualis in iudicem æqualem, censuris ageret, cum iuxta vulgare, & receptū dictum, Par in parem non habeat imperium. l. ille à quo. 13. §. tempestivum ad S. C. Trebellia. C. innotuit, de electione; nisi ipse Pontifex autoritate Apostolica superiorem faceret, qui arbitros eligendos decerneret; sed id nulli bi cōstitutū est, sed quid si sint inæquales, inferior superiorem compellet? neutiquam; toto iure reclamante in dicto capite, cum inferior, de maiestate & obed. Partes compellere poterit, ut arbitros eligant? Sed nullo modo Ordinarius ad eligendos arbitros Regulares censuris cogere poterit, cum eos excommunicare non possit, & capite volentes §. in eos, de privileg. in. 6. maximè id prohibeatur.

De Regularium Conservatoribus, & eorum officium concedentis morte non expirare.

Cap. V.

C V M Satis de arbitris in forma iuris eligendis D. Doctor egisset, iterum ad Conservatores revertitur; egerat de illis latè prima parte ad nonum argumentum, & in hac etiam, modo, quæ supererant, adiicit; nos libenter omitemus, quæ ad nostram defensionem non pertinent, solum acturi, quæ ipsam attingere videntur.

Varia sunt Conservatorum genera, de quibus Archidiaconus, & alii in capite. 1. de officio delegati. in 6. Capucinus in annotationibus ad compendium verbo, Conservator, Ioannes Baptista confetti. in summa

ma. titulo 4. de privilegiorum Conservator. capite. 2. Quidam enim Conservatores sunt secundum iura, qui aliquibus singularibus personis conceduntur, vel etiam cathedralium capitulis, ut tueri, conservare, & defendere curent susceptos a manifestis iniuriis, & molestiis; de his agitur in capite. 1. & si. de officio delegati, in. 6. Mādos. in signatura gratiæ tit. de Conservatoria.

Alii veró sunt Conservatores, qui Regularibus conceduntur, ut non solum a manifestis iniuriis eos defendant, sed etiam ut Regulares suis privilegiis libere uti, frui, & gaudere, tueantur; & in causis, quæ etiam iudiciale indagine requirunt, cognitionem habeant, quos secundum privilegia Conservatores dicemus; illos veró secundum iura; qui licet nomine, & quibusdam aliis conveniant, maximè tamen in aliis differunt, ut supra adducti tradunt.

Primó, quidem, ut dixi, conveniunt nomine. Deinde omnes iudices sunt Sedis Apostolicæ delegati glossa. 2. in capite 1. de officio delegati in. 6. ubi Archidiaconus numero. 1. Domini. 5. Francus. 3. Ancharranus. 2. Navarrus consil. 3. de officio delegati, Iason in Regula Inst. de actionibus numero. 4. Alciatus in Regula de officio Ordinarii numero. 18. Mādosius ubi supra Ioan. Bapt. Cōfett. d. tit. 4. & alii.

Differunt, quoniam illi, qui secundum iura dantur, non habent cognitionem in causis, quæ iudiciale indagine requirunt, ut in dicto capite. 2. & si. de officio delegati, in. 6. Hi veró, qui secundum privilegia conceduntur, iudiciale indagine habent, & causarum plenariam cognitionem, quod & aliis solet concedi. Vt Iason. consil. 145. numer. 8. volum. 4.

Phili-

Philippus Corneus consil. 15. nume. 6. volumin. 3. & ferè caput fin. in desuetudinem adiisse, quoad hæc, ait Dominicus in dicto capite fi. 4. Conservatores, numero. 4. Rebuffus in. l. 48. versu finali, de verborum significa. Navarrus in manuali capit. 27. numer. 125. Mádofius supra, Salcedo in additi. ad Bernardū Diaz capit. 3. versu, Nec refragatur. Vbi de Conservatore Societatis I E S V. Emanuel Rodriguez tom. 1. q. 64. á nu. 1. Ioannes Baptista Confetti. supra. Quod in Societatis conservatoria manifestissimum est.

6 Tum etiam Regularium Conservatores, qui secundum privilegia eliguntur, cum sint delegati ad universitatem causarum, quasi Ordinarii censentur, ut Stephanus Aufririus defendit in additione ad Capellam, Tolosa quæstione. 38. Navarrus d. consil. 3. de officio delega. Ioannes Baptista supra d. titulo 4. capite. 7. qui & Navarrus primam instantiam in Regularium causis habere notant.

7 Nos itaque versamur in his Conservatoribus, qui secundum privilegia eliguntur, & iurisdictionem habent in his, quæ iudicialè requirunt indaginem, & etiã primam instantiam in Regularium causis. Vnde pendet quæstionis illius resolutio, quam in hoc tractatu difficilem admodum Doctor Leyva arbitratur, & cuius solutionem apud neminem vidisse ait, nimirum an Conservatorum iurdictio concedentis morte expiraret, iuxta. c. fi. de officio delegat. in. 6. & quod tradit Guido Papæ quæstione. 147. & Doctores in d. c. fi. de officio delegat. in. 6. Additque contrarium usu receptum esse, ut post mortem etiam, quoad non cepta, iurisdictionem exerceant. Et quod licet Emanuel Rodriguez

driguez difficultatem senferit, sed minime ei satisfacit; & ita consuetudinem obtinere ait; quod quidem non sufficit, quia hæc non obtinet, in his, quæ sunt ipso iure nulla. Castro de lege pœnali capite. 12. Hæc ille. Nos autem, ut diximus, non versamur in conservatoribus, qui secundum iura eliguntur, sed in his, qui secundum privilegia assumuntur, & à manifestis iniuriis defendunt, & in his quæ iudiciale requirunt indaginem suam exercent potestatem; unde quemadmodum in his illæ constitutiones, quoad hæc non habent locum, ita etiam nec quoad illa, ut morte concedētis, eorum finiatur officium. Sicut etiā nec illud, quod in aliis est statutum, ut si de aliis, quam de manifestis iniuriis egerint, sint ab officio per annum suspēsi; quā pœnam minimē incurrere nostri Conservatores possunt, cum id expressè illis concedatur. Neque quod in unis constituitur, ad alios trahi debet, ut superiori capite diximus, cum diverso iure censeantur. l. cū pater. §. dulcissimis. deleg. 2. l. adigere. §. quamvis eum, ibi, notatis de iure patronatus, docet Archidiaconus in d. c. fi. cuius verba referam, quoniam hanc quæstionē optime pertractavit his verbis.

Expirare. Nunquid ergo hoc habet locum in Conservatoribus deputatis ad Conservationem privilegiorum alicui Ecclesiæ, vel Monasterio concessorum? & videtur quod sic, cū litera supra proximè dicat, effrenatè, quorumcumque Conservatorum &c. Et sic videtur illa generalitas omnia genera Conservatorum compræhendere, 30. distin. capite. 1. versu quibus infra, de maiestate & obed. Solitæ, iuxta finem. De istis generibus dixi supra, eodem statuimus in glosa aliquando. Sed contra, isti Conservatores sunt dati super gratia Ecclesiæ

11

12

13

14

clesia facta, quæ morte concedentis non expirat. 25. ques. 2. cap. 1. & 2. & supra eodem libro, de rescriptis, quia per ambitiosam iuxta finem, & infra eodem libro, de regulis iuris, decet, cum similibus: ergo nec ipsa iurisdictio super ipsa deputata. bos. ad hoc supra eodem, si super, argumento infra eodem libro, de præbendis, Sicut in. §. 1. in fine. Nam accessorii naturam sequi convenit principalis, infra eodem libro, de regulis iuris, Accessorium. Non obstat, quod hic dicit, quoniam hæc constitutio non loquitur de talibus Conservatoribus, qui deputantur super gratia prius facta, sed de illis, qui dantur aliquibus, ut a manifestis iniuriis, & violentiis tueantur, ut supra eodem capite §. 1. & supra eodem statuimus. 1. Et inter ista genera est differentia, igitur ad tales Conservatores non extenditur, quod hic dicit, cum de eis hæc constitutio non loquatur, & secundum hoc, quod dicit, quorumcumque, id est quibuscumque personis, si ve Ecclesiis concessorum in illa generalitate, qua præmissi. Haftenus Archidiaconus in d. c. fi. de officio delegati in. 6. Sequitur ibi Petrus de Ancharrano, num. finali in fi. & licet Geminianus ab Archidiacono recedere videatur cum glossa, verb. expirare, in d. c. fi. Revera non impugnatur, sed eam expositionem, quam tradit Archidiaconus illius dictionis, quorumcumque, vult enim etiam intelligi de privilegiorum Conservatoribus, non simul cum privilegiis datis, sed postea, & ita illam dictionem omnes comprehendere. Concludit enim his verbis in d. cap. fi. §. officium. Et istam partem etiam tenet Ioannes Monachus ibi dicens, quod quando Papa dat ad antiqua privilegia novos conservatores, non est verissimile, quod velit potestatem illorum durare post suum obitum reintegra. Non sic autem, quando coniunctim dat gratiam, & executores, ne

ne inutilis sit datio, ut ibi in fine Ioannes Andreas, & ista pars communiter tenetur, ut officium istorum sit perpetuum, sicut privilegia perpetua sunt, secundum Paulum. Vides communem esse sententiam optimo iure suffultam. Idem tenet Petrus Gregorius in sintagmate iuris, libro. 47. capite. 23. num. 29. Ioannes Baptista in summario titul. 4. de conservat. cap. 9. Capucinus in annotationibus ad compendium, verbo Conservatores. Emanuel Rodriguez q. 65. art. 6. to. 1. non nihil Mandosius supra, sed eorum nullus Archidiaconum, nec Geminianum vidit, ideo satis ieiunè quæstionem pertractarunt, licet veritatem attigerint, & consuetudo, quæ optima est legum interpretes, & non contemnenda, ubi viros doctos eam recipere videmus, non statim flocci fieri debet.

Insuper in hac specie nulla potuit esse dubitatio conservatoriarum Societatis I E S V verbis inspectis, quæ in privilegiis, & considerata, & servanda ad vnguem sunt, dicto capite Porro, de privilegiis, illa verò ita expressis verbis asserit, concedentis morte non expirare, ut satis mirari non possimus, qualiter hæc D. Doctorem fugerint, ait enim. Quodque cuilibet Conservatorum, & iudicum eorumdem ab eadem die octavo Calendas Iunii esset in præmissis omnibus, ac eorum singulis captis & non captis tunc præsentibus, & futuris perpetua potestas & iurisdictio attributa, ut eo vigore, eaque firmitate possent in præmissis omnibus captis, & non captis, tunc præsentibus, & futuris, & pro prædictis procedere, ac si prædicta omnia, & singula coram eis capta fuissent, & eorum ac cuiuslibet iurisdictio de præmissis omnibus & singulis per citationem, vel modum aliū perpetuata legitimè extitisset. Nil dici potuit, aut excogitari

17

cogitari manifestius, & apertius, & plané d. c. fi. verbis utitur, *quoad capta*, Et plane si id. c. fi. in his Cōservatoribus locū haberet, utiq; Greg. 13. cōservatoriā nō daret, cū mortuus fuisset Pius. V. qui illā cōcesserat. Ita nullo modo de hoc dubitari, vel disputari potest. Et in terminis ita tenēt Corneus cōf. 15. n. 4. vol. 3. Iason. d. cōf. 145. circa duo n. 8. vol. 4. Silves. ver. Cōservator, n. 6. dicēs morte cōcedētis, cōservatoris finiri officiū, addit. *Sed intellige nisi aliter exprimeretur in literis*. Idē dixerat S. Antoni. Et in hoc videmus in stilo receptā cōmunem sententiā, nā in cōservatoribus deputatis in ipsis privilegiis, hęc perpetuitatis clausula non apponitur, quoniā cum privilegia sint perpetua, & cōservatorum deputatio item est perpetua, ut tradit communis sententia. At verò cum Pius. V. extra privilegia concedat Cōservatores, perpetuitatem adiecit etiam quo ad non cāpta negotia, ut de eius voluntate constaret, nolle eam cōservatoriam mortē sua finiri.

De sublata facultate interpretandi privilegia quibuscumque iudicibus.

Cap. VI.

O P P O N I T Pro societate quarto loco D. Doctor. Summum Pontificem sibi in dubiis reservasse interpretationem privilegiorum Societatis, ut in compendio, verbo privilegium §. 1. & 4. & probatur in capite, cum venissent, de iudiciis; quia eius est interpretari, cuius & condere. l. 1. & fi. C. de legibus, & in Societatis favorem fieri debere declarationem, ex declaratione Alexandri. VI. ait Com-

Compendio. dicto. §. quarto.

Respondet ex Panormit. & Felino in d. c. cū venissent, quod si principalis quæstio directè attinet privilegio, ut illud rumpi, vel annullari petatur, vel decisivè declaretur, ut omnibus talis interpretatio præiudicet, reccurrendum esse ad Romanum Pontificē, quod si incidenter de privilegio agatur, ita incidenter in causa principali potest privilegium interpretari, & addit ex Panorm. n. 3. in casu facili posse iudicem declarare si verò sit dubius adeatur Romanus Pontifex, si facile potest adiri; sin minus, si illud dubium per rationem naturalem, vel iura potest decidi, inferior interpretabitur. Adducit similia ex Corduba, qui Clementinam exivi, interpretantur, cum sit prohibita eius declaratio; ita Doctores iura exponunt, sicuti antiqui illi iurisperiti fecerunt. Contraria verò, quæ in argumento afferuntur, intelligi oportere de generali declaratione decisiva, & necessaria. Vnde etiam, licet gravissimis censuris Concilii Tridentini interpretatio à Pio III. prohibeatur, illud tamen obiter pii, & docti viri, & advocati in causarum patrocinio exponunt.

Ad illud verò vltimum, quod argumentum cōplectitur, in dubiis privilegia fore in Societatis favorē interpretanda. Respōdet hoc intelligēdū esse, si iuri, & rationi nō repugnet, neq; noceat tertio, ut late Felinus in cap. causam quæ, n. 11. & 12. de rescriptis.

In his, quæ à D. Doctore dicuntur, multa quidem admittimus, quippe quæ vera, & indubitata, sed multa aliena à nostra disputatione. Fatendum quidem est, sicuti leges, sic & privilegia, quæ privatæ leges dicuntur interpretatione indigere. Cū enim ius sit ars boni,

N 2 & æqui

& æqui. l. 1. de iustitia & iure, & ars, (ex Aristotilis sententia) sit habitus rerum faciendarum vera rectaq; cum ratione. 6. Ethico. c. 4. & idem Aristoteles asserat, bonū & æquum non esse genere diversum, ab eo quod iustum est, neque simpliciter idem, quia est aliquo iusto melius, lib. 5. Ethico. c. 10. Sequitur apertè iuri cōvenire, ut per illud omnia dirigantur vera, rectaq; cū ratione ad id, quod bonū, & æquū est; & ita optime declaratur lex prima de iusti. & iure, & l. penulti. de legibus, quæ ait, cū id, quod semper æquū ac bonum est, ius dicitur, quod quidē bonū, & æquū ita iustū est, ut aliquo iusto sit melius. Propterea quod leges non possint ita scribi, ut omnes cōprehendāt species, sive casus, qui aliquādo cōtingere possunt, lex, Neq; leges cūsequent. ff. de legibus, & in aliquo evētu, & rerū circumstātia ex lege iustū esset aliquid fieri, sed bonū, & æquū aliquid melius fieri docet, vel illud iustū legale iniquū esse, ideo ad artē recurrendū, ut per eā emendetur lex, & illa, æquitas, quæ in artē redigitur *ἐπιείκεια* vocatur ab Aristo. Theologi, & iuris professores Epicheiā dicunt, de qua latè Budæus, Marius, Salomonius, Vdalricus, Zazius, Ioannes Horoscus, Ioann. Corasius, Alciatus parerg. lib. 1. c. 30. Conanus lib. 1. commentario. c. 11. D. Covar. in reg. Possessor. 2. par. §. 6. num. 3. Vnde ille dixit. *Ipsæ etiam leges cupiunt, ut iure regantur.* Et Menander, validum quid lex est, si regentem habeat; & in politicis Aristoteles lib. 3. c. 7. *Nil rectius, inquit, declarari, quā rectè sancitas leges dominari oportere; qui autē imperiū tenet, si ve unus, si ve plures horū arbitrio res eas permitti, de quibus leges perfectè constituere nequeunt, propterea quod universè de omnibus explicare non facile est, quamquam rectè*

recte dictæ leges. Præclara quidem sententia.

Verum enim verò hoc idem ius, boniq; & æqui ars docet, leges ab interpretibus, & multo minús à iudicibus declarari non debere, vel quia legislator sibi reservaverit, vel quia alia generalis ratio suadeat, tantū verbis inhærere, & aliam excludere declarationem. Cū enim homines variis ducantur affectibus, melius utique existimarunt, legem, vel legislatorem de his iudicare, quàm alium quemlibet privatū. Hinc illud, *Dura lex sed ita scripta.* l. prospexit. Qui & à quibus, & illud. *Interdum plus valere scripturam, quàm quod peractū sit.* l. si alii, de usufructu legato, & ubi legislator non distinguit, nec nos distinctione uti debemus. l. 3. de officio præfidis. l. prætio, de Publiciana, & alia huiusmodi. Vnde Sanctus Thomas. 2. 2. quæst. 120. art. 1. ad tertium, agens de Epicheia, quam ibi optimè explicat ad 3. ait. *Tunc demum posse inferiores, leges exequi, cum eorū sententia est manifesta. At verò in dubiis non licet à verbis legis recedere absque Principis interpretatione.*

Sed præcipuè sibi Princeps reservavit privilegiorū interpretationem. c. cū venissent, de iudiciis c. Ordinarii. §. si verò, de officio Ordinarii in. 6. l. ex facto, de vulgari. l. Neratius, de regul. iuris. Et proculdubio cū de ipso privilegio principaliter agitur, ad Principē referri debere, tradūt Innocentius, Hostiensis. Henricus Boich. Butrius, Abbas, Imola, Felinus, & Decius in d. c. cū venissent, quos refert & sequitur Rota Romana diversorū, decis. 83. n. 5. 2. p. Quod si agatur incidēter, idē quoq; dicēdū est, Principē cōsulēdū esse, si hæc cōcurrāt, cū nō agitur de privilegiati capacitate, vel privilegii subreptione, sed de mēte cōcedētis, & casus re-

capit dubitationem, & Princeps adiri potest. Vnde locum habet quod tradit Abbas in d. c. cum venissent, n. 3. circa medium, & ibi Aretinus, Felinus n. 1. vers. & ex hoc infero, Decius n. 4. qui planè sequuntur Abbatē & tradit d. decis. 83. n. 6.

7

Vnde licet in nostra specie privilegia nullas clausulas haberent hanc interpretationē tollentes, utiq; in terminis privilegii, aut secundum verba, illud esset accipiendū à iudice, aut si dubitaret, Romanus Pontifex esset consulendus, cū facilimus sit aditus hodie Hispanis ad Romanam curiam, & de tali agitur dubio, quod arduū est, & Regularibus maximi præiudicii, & frequēs in tribunali Ecclesiastico. Vnde multis ab hinc annis poterat per Romanum Pontificem esse decissum. Vnde constat, vel iure communi inspecto, non posse Ordinarium in hac specie privilegia declarare.

8

Quod si ipsamet inspexerit privilegia, id proculdubio sine controversia est, cū nec incidenter, nec quo vis modo potest illa interpretari, sed vt verba ipsa sonant executioni mandare. Habent enim omnia Societatis privilegia illam clausulā. *Ac ita, & non aliter per quoscumque iudices, tam Ordinaria, quam delegata, & mixta autoritate fungentes, etiam si S. R. E. Cardinales, etiam Sedis Apostolicæ legatos delatere, & nuncios, ac causarum Palatii Apostolici auditores, SVBLATA eis, & eorum cuilibet aliter iudicandi facultate, ubique & in quavis instantia interpretari, censeri, iudicari, cognosci, & decidi debere, irritum quoque & inane &c.* Clausulæ enim huiusmodi ita iudicibus auferunt interpretandi facultatem, & ut ita dicam, eorum ora obstruūt, ut nec mutire valeant, & in totum adimunt aliter iudicandi facultatem

facultatem, quā litera, aut verba insinuant, ut donec, ac quousque per Romanum Pontificem illis aperiat-
 tur os, non possint aliquid contra illa proferre, aut di-
 cere, Verallus decis. 134. n. 4, p. 3. Parisius conf. 38. nu.
 7. volum. 4. Marchesanus de Commissio. 2. p. cōmissi.
 Appellationis. ca. 6. nu. 2. Puteus decisio. 50. nu. 5. lib.
 1. & ex Rebuffo & aliis Borgninus Cavalcamus deci-
 sio. 27. á num. 72. qui affirmat, Rotam Romanam de-
 clarasse, nullos esse processus in privilegiorum de-
 claratione factos, ex quo iudici non fuerat á Ponti-
 fice os apertum, etiam in eo casu, in quo ex privi-
 legio, tertio præiudicium inferebatur, eamque cla-
 usulam habere maiorem vim, quā inhibitionem Ro-
 talem, quæ semper servanda est. Et quidem meritò,
 frustra enim verba illa gravissima, & tam enixæ volū-
 tatis significatione prægnantia á Romano Pontifice
 dicerentur, si non maximè impedirent iudicibus, ne fa-
 cilè, & temerè volūtātē Pōtificis declararent, nec au-
 debit quilibet Ordinarius id attētare, quod proculdu-
 bio nullus Illustris. Cardin. etiā legatus de latere nisi le-
 gitima, & plena Sedis Apostolicæ facultate munitus, fa-
 ceret. Et ita nec Sātītātis suę auditores sacri in huiusmo-
 di causis procedūt, nisi in cōmissione os illis aperiat-
 ur.

Adde verba illa. *Ac ita, & non aliter.* adeo præcisa
 esse, ut non patiantur aliter dispositionē declarari, quā
 ipsamet verba sonant absq; ulla modificatione, vel in-
 terpretatione, glos. 1. & Baldus in. l. siquidem, de ex-
 ceptionibus. Craveta conf. 201. n. 43. Cephalus conf.
 440. n. 8. lib. 3. Menochius conf. 369. num. 25. & 26.
 vol. 4. Gigas responso. 50. n. 6. qui alios plures in eam
 sententiam afferunt.

10

Cum igitur Conservatoriarum verba tam aperta sint, & manifesta. *Vt in quibuscumque causis, tam civilibus, quam criminalibus, ac mixtis, etiam in eis, in quibus actores, vel conventi rei forent, &c. Omnes & singulos Archiepiscopos Episcopos &c. In suos possent assumere conservatores, & iudices Ordinarios. Et in Paul. III. literis. Ipsamque Societatem, & universos illius Socios, illorumque bona quaecumque ab omni superioritate, iurisdictione, correctione quorumcumque Ordinariorum eximimus, & liberamus. Et Pius. V. illis omnia privilegia, immunitates, & exemptiones medicantibus concessa latissime, & amplissime concedit, & iudicibus utroque; aufert declarandi potestatem ut non aliter, quam verba sonant, accipiantur; nulla profecto causa est, propter quam Ordinarius contra Romani Pontificis voluntatem, & prohibitionem, interpretetur, vel modificet, & asserat cum distinctione accipi debere.*

11

Quod si ille dubitet, ubi dubitandum non est, melius cum Iuriconsulto in. l. 1. §. is qui. de exercitoria, fecerit & dixerit, *In re, inquit, dubia melius est verbis edicti servire.* Vt in eisdem privilegiis sibi iubetur, ut illorum verbis inhæreat, & inserviat, quod & Romani præceperunt Pontifices in. c. Porro. c. recepimus, de privilegiis.

12

Denique quia hæc beneficia principalia, quæ à Pontificia proficiscuntur indulgentia, quam plenissime interpretari debemus, ut de Imperatoribus dixit Iavolenus in. l. beneficium. de constitutionibus principi. & Bonifacius. VIII. *Favores convenit amplari,* in reg. Odia, de regu. iur. in. 6. Optime & late in terminis Oldradus consil. 300. à num. 4. Felinus in c. causam quæ, n. 12. (quæ nu. 10. D. Doctor affert) & n. 12. pro nobis est, de rescriptis. Alexander cons. 160. à n. 4. volu. 2. Decius in cap. cum

cum accessissent. num. 14. in fin. de constit. Tiraquel. in l. boves. §. hoc sermone, limitatione. 8. à num. 4. de verborum signifi. Antonius Capicius decisioe Neapolit. 189. num. 2. Roland. consil. 93. num. 27. volu. 2. P. Henrriquez lib. 7. cap. 22. num. 3. & cap. 30. in principio. Est enim quædam in his coniunctio, & similitudo. Sicut enim liberalis est, qui privilegia tribuit; ita & qui in eorum interpretatione de verbis aliquid condonat, & concedentis benignitatem, & liberalitatem sequitur, quibus & ipse benignus, & liberalis fit. Qui verò contrarium facit, minimè invidiæ, & illiberalitatis notam fugiet.

Quibus accedit, quod cum horum privilegiorum principalis causa ab initio fuerit favorabilis, licet ex inde præiudicium alicui resultet (quod in hoc casu nulum resultare supra ostenditur) cum hæc ex causa honesta, & iusta, iureque approbata inferatur, dispositio semper manet favorabilis, & ita nullo, ad præiudicium habito respectu, debet amplissimè interpretari gloss. verbo primi, in fi. in cap. si propter, de rescriptis in. 6. ubi Dominicus. num. 6. Ancharranus. num. 3. Abbas in cap. tua. num. 4. de verborum signifi. Felinus in. c. postulasti. num. 4. versic. fallit. 4. de rescrip. alios Rota Romana diversorum. i. p. decis. 454. nu. 12. Et satis constat hanc Regularium exemptionem, & iustam, & honestam, & iure communi approbatam, & demum Sacrosancta Tridentina Synodo confirmatam. Et ne in dubium hæc Doctorum sententia à iudicibus revoce-
tur, Alexandri. VI. literæ initio huius. c. adductæ præcipiunt observari, ut iudices, & alii, ita in privilegiorum declaratione versentur, ut in causa, quæ ex summi Pō-
tificis

13

14

rificis voluntate favorabilis est amplissimè ea interpretantes observent, & observari faciant.

*Indices Ordinarios in exemptionum causis recusari,
ut suspectos posse.*

Cap. VII.

I **A**GENS Societatis causam D. Doctor Leyva quinto loco sic argumentatur. *Quia si ad Ordinarios talis interpretatio pertineret, quando de exemptionis privilegio, & continentia dubitatur, essent iudices in causa propria cōtra textū in. l. qui iurisdictioni. ff. de iurisdictione omniū iudicū, & l. 1. C. ne quis in causa propria.* Respondet ex glo. in. c. cū personæ, de privileg. in. 6. Hanc non ipsius Ordinarii causam esse, sed dignitatis & Ecclesiæ, in quam sententiam plures & graves adducit authores.

3 Hac in re duo à nobis sunt advertenda in hoc casu individuali. Primum, Antonii de Butrii fuisse sententiam, quam nos communem probavimus, Ordinariū non assumere partes iudicis, ne sit in causa propria iudex, sed extra iudicialiter privilegia inspicere, quod si obstitent, remittere, si dubia sint, Romanum consulant Pontificem; si apertè non obstitent, in causa procedat. Nos late supra. 3. p. cap. 1. num. 11. & ita minimè convenit huic casui hæc responsio.

4 Secundum est. Firmam quidem in aliis causis statui regulam, Episcopum quidem iudicem esse in his, quæ ad suam attinent dignitatem, vel Ecclesiam; posse tamen ob eam causam, ut suspectum recusari, & à causæ

causæ cognitione removeri. argum. text. in. cap. Infi-
nuate de officio delegati. Vbi Abbas, & Felinus no-
tant, idem Abbas in. c. cum venissent. num. 9. post me-
dium, de iudiciis, ubi Felinus. num. 7. dicit communē
sententiā, facit. c. postremo, de appellationibus, ubi De-
cius. nu. 9. dicit etiā cōmunē Franc. ibi. nu. 5. Ioan. An-
ton. num. 11. versic. quarta species. Maranta in specu-
lo. 6. p. 2. actu de appellat. num. 51. vers. 20. causa. Alios
itidem dicens communem Cæsar de Graffis decis. 93.
alias. 4. de exceptionibus.

Qua propter, cum periculosum sit coram suspecto
iudice litigare. c. cū inter, de exceptionibus, sinistros-
que eventus, tristissimosque effectus evenire conspi-
ciamus ex iudicum suspectorum sententiis, & ideo tā-
quam remedium naturale, recusationis defensio á iu-
re admittatur, ut recte Marchesanus de commissio. 1.
p. cōmiss. 3. de adiunctis dandis. c. 1. n. 1. consultissimū
erit, ne in hac specie Ordinarius, Butrii sententia spre-
ta, iudicis partes assumat, illum, ut suspectum recusa-
re, quod & probant Doctores allati, & c. cum perso-
næ, ibi: *Aut aliquibus prudentibus viris omni suspicione ca-
rentibus ad hoc per dictos Ordinarios deputatis, etiam osten-
dere.* Vnde hoc prævidisse constat Romanum Pon-
ficem, & remedium adhibuisse hoc in casu, quo caput
illud locum haberet. Nam in his, qui notoria exēprio-
ne gaudent, satis diximus minimè ad ostenden-
da privilegia teneri supra. 2. p.

cap. 7. num. 3.

(.?.)

Qui

Qui sint Regularium iudices in causis civilibus.
Cap. VIII.

SEXTO pro Societate D. Doct. opponit loco:
Quia in omnibus causis civilibus & criminalibus religiosi omnes suis praelatis subiiciuntur, quos habet iudices Ordinarios, ut dicit glos. verbo, Monasterii in Clem. 1. de rebus Ecclesie non alienand. & Pelagius Papa in. cap. nulla. 18. q. 2. dicit quod respectu Monachorum tota potestas ad Abbatem pertinet; Et sic generaliter, & indistincte Regularibus ubilibet servatur sua exemptio, quod Ordinarii, si iure potuissent, fieri non permetterent, & consuetudo est optima legum interpres.

2 Respondet distinguere debere; aliud esse, ubi conveniri Regularium superiores, & eorum Monasteria debeant, quo casu Innocentii constitutio & Hispalensis tribunalis consuetudo servari debet, ut in civilibus coram Ordinario conveniantur. Aliud esse de religiosis singularibus, qui quidem superioribus subiiciuntur; in quibus fatetur nullas esse iudicis Ecclesiastici Ordinarii partes, & procedit. d. c. nullam. Hi namque, cum contrahere non possint, neque obligari (habentur enim loco filiorum familias, vel servorum. glo. verbo, aut Monachum in. cap. de persona. 11. q. 1. & imputet sibi, qui cum eis contraxerit, Speculator de statu Monach. nu. 6. Et quod superiores coram Ordinariis conveniri debeant, adducit Emanuel Rodriguez. 2. tom. qq. Regu. q. 62. art. 5. ubi concludit, si Regulares iudicem non habeant, ne eorum privilegium in magnum tertii praeiudicium vertatur, coram locorum Ordinariis posse conveniri

veniri, quæ idem tradit. i. tom. q. 65. art. 13. ubi valde contra D. Ioannem Gutierrez invehitur.

Satis in. i. part. c. 2. præfati sumus, exemptionū privilegia secundum temporum varietates, causarum, & occasionum fuisse à Sede Apostolica diversimode concessa, ut ex unis ad alia non possit legitime argumentum fieri. Quare omnium optime Henricus Boich, in. c. quāto de officio Ordinarii. n. 1. ex sentētia Hugotii ait. *Aut quæris de exemptis à iurisdictione Episcopi, & tales respondebunt tam in civilibus, quam in criminalibus coram suo superiore, & si hoc sibi competat de consuetudine legitime præscripta, vel ex tenore privilegii, & ita intellige glossam Accursii. C. de Episcopis & Cleric. Authent. causa, quæ fit. 2. gloss. vel coram Papa, aut Legato, vt. c. ad translationem, de officio legati, de in integrum restitutione. c. 2. Unde tenor privilegii est sequendus. cap. porro de privilegiis. Hæc ille. sequitur Capella Tolosana. q. 309. nu. 1. Guido Papæ deciss. 559. circa medium, ibi: Semoto privilegio. Duo ex hoc loco deducimus; primum, in hac materia privilegia inspicere debere; deinde, exemptorum causas tam civiles, quam criminales coram Ordinario agi non debere.*

Iuxta quæ privilegia Regularium superiores, & eorum Monasteria, cum ab Ordinariis iurisdictione, sint omnino exempta, coram Romano Pontifice, vel coram iudicibus ab ipso in id deputatis, vel coram horum superiorum superioribus, sunt conveniendi; & nullo modo coram Ordinariis, ut supra satis latè prima parte probavimus; memoria retinere debemus illa Gregorii. XIII. in bulla, Ascēdente, notabilia verba: *Et huic sedi immediate subiectos, & à quorumvis Ordina-*
riorum,

*riorum, & delegatorum, seu aliorum iudicum iurisdictione omnino exemptos, prout nos etiam vigore presentium eximimus. Ex quibus neque delegati in Societatem, & eius personas iurisdictionē exercere possunt, pro quo adii-
cimus illud ipsum Innocentii. III. decretum, in. c. vo-
lentes, de privilegiis in. 6. in quo si cōtractus sit initus
in loco exempto, si res sita item in loco exempto, uti-
que non coram locorum Ordinariis exempti sunt cō-
veniendi, sed coram Romano Pōtifice, vel exempto-
rum superiore. Igitur idem dicendum est in aliis casi-
bus, ubi exemptio loco non arctatur; quare ad consue-
tudinem. D. Doctor confugit, quam item nullam secū-
da parte diximus, probavimus, & ostendimus. Et ita
hæc prima D. Doctoris distinctionis pars omnino ex-
ploditur, eisdem omnino argumentis, quibus. c. vo-
lentes, & consuetudinem tribunalis Hispalensis refel-
limus, & reiecimus.*

5

*Quod vero attinet ad secundam distinctionis par-
tem, admittimus quidem Monachum, seu Regularem
loco filii familias, aut servi haberi, & ideo cum ipso le-
gitime contrahi non posse; neque ipsum obligari, im-
putetque sibi, qui cum huiusmodi egit, ut Speculator
supra, Hostiensis, Innocentius & Abbas in. cap. quanto
de officio Ordinarii. numer. 5. alias. 6. Franc. Marcus.
q. 1243. p. 1. Marianus Socinus de libelli oblatione. nu.
139. versic. si vero. Dicit communem sententiam Be-
nedictus Capra Regula. 84. num. 44. Non enim pro-
prium habent, neque in voluntate, neque in bonis. c.
nolo. c. non dicatis. l. 1. q. 1.*

6

*Verum enim veró nonnulli sunt casus, in quibus &
contrahere, & conveniri possunt; primó si de prælati
sui*

fui licentia in studio versentur, & ibi debita contraxerint, glossa verbo possideri, in . dict. capit. non dicatis, Abbas supra dicit communem, Capra supra. numero. 59. item si Monasterii causam ex praelati licentia ageret, vel bonorum Monasterii esset procurator, & dispensator; in his cum Monasteriũ ad eiusmodi teneatur debita, adversus Abbatem, & Monasteriũ agitur, ita Panormi. & Capra supra, qui asserunt Abbatem iudicem nõ esse, ne sit in causa propria, quod mox dicemus, & quoad eos, qui extra Monasterium in studiis versantur servandum est cap. 4. sess. 25. de Regularibus in Sacro Tridenti. Concilio.

7.
Alius est casus frequentior, quando Regularis, vel Monachus sine sui superioris venia contraheret, & ex contractu factus esset locupletior, vel penes se, aut aliũ rem alienam detineret, tunc coram superiori conveniri debet, ita Abbas supra, & Capra. nu. 57. Quibus cõvenit Regularem iniure citari non posse, in ius enim vocari non oportet eos, qui propter loci religionem inde se movere non possunt. l. 2. de in ius vocando, ubi Horoscus. n. 7. Marianus Socinus de citationibus. art. 5. num. 45. Accedit, quod licet controversum fuerit, coram quo Monachi essent conveniendi ratione delicti, ut constat ex glossa, verbo, si praelati in. c. quanto, de officio Ordinarii, & Innocent. Hostiensis, & Abbas; obtinuit tamen, ut coram superiore agatur, & ita magis receptam asserit Capra supra. nu. 3. Lælius Zechius de repub. Ecclesiasti. cap. 25. de Abbate. num. 5. quod & Cõcilio S. Trid. est approbatũ. sess. 25. de Regul. c. 14. & ita tã in criminalibus quã in civilibus corã suo superiore est conveniendus ut Capra supr. nu. 48.
Itaque

8

Itaque tam in uno, quam in alio casu Ordinarius excluditur, id enim exemptionis privilegia apertè dicunt, Religionem, & Regulares singulos ab omni superioritate, iurisdictione, & correctione eximi Ordinarium, & sub sedis Apostolicæ protectione constitui; & idem rectè Cardinalis Zabarella, & reliqui (quos supra. 1. p. c. 2. num. 27. retulimus) affirmant, causarum cognitionem ad Romanum Pontificem pertinere. Qui quidem cum omnem iurisdictionem penes præpositum generalem existere decreverit, ut constat ex literis Pauli. III. & ipse eam Provincialibus committat, & Præpositis, & rectoribus localibus, coram eis singuli Religiosi conveniri, & Præpositi, vel Rectores, & eorum domus coram Provinciali, & ille coram Generali poterunt, & omnes, si actores acquiescere noluerint, coram iudicibus Conservatoribus electis, qui Societatis sunt iudices Ordinarii, ab ipsa Sede Apostolica deputati, & nullomodo coram Ordinariis, ut supra prima parte ostendimus. Et de ordine, quo id expediat servare dicemus. c. fin. infra.

9 Illud tamen non omittimus, Abbatem in causa sui Monasterii iudicem esse posse; sicut & Episcopus in causa suæ Ecclesiæ, ut capite superiori. nu. 4. diximus quæ communis est sententia; sicut etiam in causa sui Monasterii potest esse testis. cap. insuper, de testibus, latè Mascardus conclus. 3. tom. 1. quidquid in hoc Abbas in. d. c. quanto, dicat, & Capra supra, accipi enim debet, ut recusari possint, quemadmodum & Episcopus, ut suspecti, ut diximus capite superiori. Et tunc vel ad iudicem à Sede Apostolica deputatum, vel ad illius superiorem erit recurrendum, non vero ad Ordinarium.

Ema-

10

11

12

13

Emanuelis Rodriguez non admittimus sententiã, qui quidem minimè advertit, id, quod iure communi traditur, ad nostri temporis Regulares trahi non posse. Monachi enim, ut. 1. p. cap. 2. diximus, solum à lege diœcesana erant exempti; & ita Episcopi iurisdictionis legem in Abbates, & Monasteria exercebant. Hodie verò ab utraque lege liberi, & exempti sunt. Præterea cū cōtenderit corā Cōservatoribus cōveniri nō debere, sed corā Regulariū superioribus, difficultate præssus in alterum decidit extremū alienissimū prorsus à privilegiorū exemptione; & qui negaverat. 1. tomo. quæst. 65. artic. 13. non debere coram Ordinariis conveniri, & caput, volentes, in his locum nō habere, ut tom. 2. quæst. 2. art. 8. etiam quo contractus sit initus extra locum exemptum, vel etiam res, de qua agitur, extra eum sita, nō debere coram locorum Ordinariis conveniri; modo quod superiores longe distent, concedit conveniri posse. Quasi verò, qui exemptionem concessit, & eos immediatè Romano subiecit Pontifici, longissimè eum distare nō vidit, & nihilominus concessit. Item si aliquis Prior delictum grave cōmitteret publicè extra Monasterium, & scandalosum, & longè distet Provincialis, dicet etiam punitionem Ordinario competere contra Concilium? Sed equidem maius reipub. detrimentum versatur in delictis, quam in debitis civilibus. Et sicut in illis non deest superior, quem monere Episcopus debeat; ita nec in his, ut debitor eum conveniat. Nam quemadmodum, quòd clericus in causa civili, vel criminali sit conveniendus, coram Vicario Generali in Metropoli residenti, ideo si clericus longe à Metropoli degat, velut in hac Hispa-

O

lenfi

lensi diœcesi apud Ayamontem, quæ fere centum miliaris distat, dicemus propterea coram Vicario foraneo conveniendum, vel inter laicos causam matrimonialem ibi ventilandam, quod incommodum illis sit, & utique magnū, ut ad Metropolim accedere? Neutiquam. Possemus sexcenta adducere exempla, in quibus nunquam, quæ recte stabilita, & constituta sunt, propter aliquorum incommodum immutantur. Prætores, quos vulgo Corregidores dicimus, quod à Curia, vel Cancellaria Regia longissimè distent, propterea conveniri poterunt in causis illis occurrentibus civilibus, aut criminalibus coram iudice Ecclesiastico? Nullo modo. Atqui creditores, & damnum passi, detrimentum accipiunt non leve. Ita quidem, sed à iure constituta, servanda, & tam Ordinarii Ecclesiastici sunt incompetentes iudices Prætorum, quam Monachorū. Quid de illis dicemus, qui causam in prima instantia coram Ordinario Hispalensi egerunt? Vna erunt contenti sententia, & naturale appellationis remedium non habebunt, quia cum Metropolitanus in secunda instantia, vel Romanus Pontifex, vel eius Nūtiū in curia Catholici Regis degens, adeundus sit, quod quidem maximum est incommodum, ut vel innumeræ causæ unica sententia finiantur, vel cum tanto litigantium detrimento, appellatio sit admittenda, & proseguenda. Vtique, si argumentum contrariū vim haberet, sequeretur, ut etiam incompetens iudex de causa appellationis cognosceret. Sed minime gentium id admittitur, neq; id ita urget, ut non habēti, iurisdictio tribuatur. Sed quis eorum numerus est, qui Regulares in ius vocāt, si illis cōparentur, qui ad curiā Romanā, vel Regiā accedunt,

dūt, ut in secūda, vel in tertia instātia eorū causæ cōmitantur? Certè ferè nullus. Et tamen neque contrarium admittitur, neque illud incōmodum impedit, quominus iustitiam prosequantur. Quare sicut in illis casibus non grave existimatur, vel ad Metropolim, vel ad Curiam Romanam, vel Regiam accedere, ita nec in his, qui ad Regulares pertinent, quod facile per Curiales, quos vocant, fieri res ipsa demonstrat, vel superiorem Provinciale[m] adeant, etsi aliquantulum distet.

Illud etiam omnino rejicitur, ex eo, quod privilegium in alicuius detrimentum vertatur, propterea vires amittere, & cessare. Nihilominus tamen asserimus, privilegii favorē id operari, ut etiam si in alicuius detrimentum redundet, adhuc vigeat, & vires habeat, ut supra hac parte. capit. 6. numer. 13. diximus. Immo quando in magnum multorum verteretur detrimentum, ut privilegio derogetur, princeps consulendus est, & non ipso iure amittitur, glossa singularis in capite suggestum, verbo querelam, de decimis, ubi Hostiensis, Innocentius, & Abbas. numer. 4. Alexander in. l. ex facto, num. 9. de vulgari glossa. 1. in fin. in regula decet, in. 6. ubi Francus. numer. 2. in fine. latē & optimē decisio. 33. Rotæ Romanæ diversorum à num. 7. part. 2. Tiraquelus in tract. cessante causa in principio. num. 220. ubi privilegii cessante causa, non cessat privilegiū, sed princeps consulendus. Quare neutiquam coram Ordinario Regularis conveniendus, ob creditoris aliquod incommodum. In Italia solum est Ordinariis concessum, ut in defectum Conservatorum, possint Regulares in ius vocare, ut nos prima part. ca. 7. diximus. Quod in Hispania locū

non habet, cum expressé, & nominatim fuerit illud in Italia statutum, ut ibi tradidimus.

De causis, propter quas exemptio Regularibus fuerit concessa, & nec posse, nec expedire illi renuntiare.

Cap. IX.

ALIV D adversus Regulares D. Doctor Leyva exhibet argumentum pro temperanda exemptionū, ut ipse ait, duritia. Exemptiones ideo Regularibus concessæ, ut à curis, & strepitu sæcularis iudicii liberius Deo vacarēt. c. luminoso. 18. q. 2. Nunc verò, inquit, in tantum plurimum Regularium opes sunt auctæ, & eorum Monasteria possessionibus ditata, eorum desiderio minimè clauso, ut pro rebus tuendis, & acquirēdis, debitisque exigendis, ut actores voluntarii quotidie forensia, litesque plures, & earum strepitum in sæcularium tribunalibus, reorum forum sequentes, subire non dedignentur. Quare rebus sic stantibus, & eorū quiete activè in acquirēdis turbata, pro debitis, & mercedibus sæpe pupillis, & viduis, & aliis miserabilibus personis solvēdis, pluries corā me de dictis Regularibus quærellam cum lachrimis ob non solutionē proponētibz, in tribunalibus Ecclesiasticis coram Ecclesiæ ministris comparere non patiantur? Sæpe præterea excipientes, pro dictis debitis nō solvendis, in maximum populi scandalū, quod Sedi Apostolicæ sunt immediatè subiecti, illuc miseros creditores remittentes, cum non sit fatendum, Sedem Apostolicam in exemptionū cōcessionibus (ut d. Emanuel supra dicit) talia præiudicia, & damna inferri voluisse, quia iniurias non procedere dicēdū est, unde iura oriūtur. Et cū ex superioribus videatur

videatur causa privilegii cessare, ipsum privilegium cessare, vel saltem temperari debet. c. generaliter. 16. q. 1. c. suggestum, de decimis, Silvester verbo, privilegium. q. 4. Eman. q. 10. art. 10. tom. 1. Regul. qq.

Quare gravissimos, & eruditione omni & religione plenos, & religiosos selectissimos monet, ne pudeat subditis præcipere, & alios instruere, ut istum errorem corrigant, & tria hæc attendant. 1. Ordinarium iudicem fugere in civilibus secundum æquitatem non licere. 2. Idem secundum honestatem non decere. 3. Secundum utilitatem non expedire. Duo prima ex dictis constare; ultimum, si iustitiæ complementum desiderant, ubi melius ministrabitur? Si autem ea resistente (quod absit) aliquid desiderari contigerit, non erit secundum utilitatem expediens, sed ut pestis fugiendum. Et finem imponit verbis. c. cum personæ de privileg. in. 6. productis.

In hoc ultimo Domini Doctoris argumento, quo magis eius modestiâ, & temperantiâ novimus, eo minus eius verba agnoscimus, quæ ita in viros religiosos, & Deo dicatos inuehantur. Nos, quæ poterimus moderatione, satisfacere curabimus. Asserimus itaque, Regularium exemptionem omnino servari oportere, neque ulla scandala, detrimenta, aut incommoda ex illa oriri, quin immo, si non servetur, ea omnia vereri posse. Cum experientia, quæ rerum agendarum mater, & magistra perhibetur, compertissimum sit, maxime expedire, ut Regulares ab Ordinariis eximantur iurisdictione, idque sanctissimis Pontificibus cõcedentibus approbatibus, & cõfirmantibus, & Sacrosancta Tridentina Synodo in Spiritu sancto legitimè

congregata innovante, & stabiliente, contrarium nec admittendum, sed nec afferendum est: *Enim veró*, inquit, *Stephanus Papa, quia in speculum, & exemplum sancta Romana Ecclesia, cui nos Christus præesse voluit, proposita est; ab omnibus quidquid statuit, quidquid ordinat, perpetuò & irrefragabiliter observandum est.* 19. d. Itaq, nemo debet improbare, quod illa approbat. capit. 1. eadem distin. Cúm tamen satis, superque esset experientia, optime enim Dioni. lib. 11. antiquit. Roman. *Vbi experimentum docet, quod conferat, quid illic opus est speculationibus?* Sed argumentorum vim consideremus, & rationes propter quas privilegia exemptionis fuere concessa, perpendamus, ut inde nostra assertio probetur.

Imperatores quidem olim militibus fori concesserunt privilegia, sed quæ magis cum his, quæ Regularibus fuere concessa cõveniunt in ratione sunt, quæ Decanis ab Imperatoribus Theodosio, & Valentiniano indulgètur. l. 2. C. de Decanis. lib. 12. *Nostra pietatis, inquit, famulationibus adhærentes Decanos, nõ oportet pro desiderio pulsantiũ ad alia protrahi iudicia, sed viri illustris tantum Magistri officiorum observare examẽ. Hoc namque modo neque mansuetudinis nostra obsequia decipiuntur, & agentibus adversus eos adhibetur responsum.* Idẽ de silentiariis eodem. lib. 1. 4. *Ne ad diversa trahi viri devoti silentiarii iudicia, sacris abstrahi videãtur obsequiis, iubemus eos, qui quemlibet devotissimorum silentiariorũ scholæ, vel eius uxorem, civiliter, vel etiam criminaliter pulsare maluerint, minimè eum ex cuiuslibet alterius iudicio, nisi ex iudicio tantũmodo viri excellentissimi Magistri officiorum conveniri.* Sunt autẽ hi, qui in Palatio Principis excubias agunt. Vnde

Vnde iustè hi Palatini silentiarii, & alii Decani ab Ordinariis eximuntur iurisdictione, ne propterea à Principis obsequiis abstrahantur, quod quidem multo potiori iure est Regularibus concessum, qui divinæ assistunt maiestati, & sane iusto iudicio cœlestis Imperatoris obsequio inhærentes, speciali decet prærogativa gaudere, ut optimè notat Oldradus. consil. 300. à num. 4. qui pulchre, & latè, id prosequitur; idque iustè debitum contendit.

Quod vero contra id adducitur argumentum, cessante causa cessare privilegium, primum debile est; quod si firmum, & validum esset, quoad clericos seculares in bonis temporalibus Ecclesiastica iurisdictione, & à secularibus iudicibus exemptio, profecto nutaret, & ruinam minaretur. Propterea namque Romani Pontifices clericos, & eorum bona temporalia à seculari exemerunt iurisdictione, quoniam plurimum conducit, Ecclesiæ regimini, ne eius ministri secularibus se implicent negotiis, iuxta Apostolum. 2. Timoth. capit. 2. unde utile, & necessarium fuit ad liberius, & rectius ministrandum Ecclesiis, ut ad secularia non trahantur tribunalia, ut rectè D. Covarru. lib. pract. cap. 31. num. 3. & utrisque tam clericis secularibus, quàm Religiosis æqualiter, ne secularibus se implicent negotiis prohibetur, ut S. Tho. 2. 2. quæst. 187. artic. 2. cuius verba infra adducemus. Atqui iam cernimus in quem statum Ecclesiastica devenerit disciplina, & ut clericorum litigantium plena sint secularia fora (sunt tamen quamplures clerici seculares vitam integerrimam, & sanctissimam agentes, quos ab aliorum numero semper excipimus.) Malè utique diceret, qui

propter causam cessantem, eorum cessare fore privilegium, affirmarent. Quod etiam idem in Regularibus dicendum.

7

Primò namque gravissimam, & difficillimam suscipiant provinciam necesse est, qui in utrisque privilegiis concedendis causam cessare probandum susciperet, nullo enim modo cessat. Hæc enim causa plus habet in recessu, quam in fronte promittit. In ea enim totius Ecclesiasticæ reipublicæ basis, & fundamentum situm est, unde altiores, & profundiores radices egit, quā ut à quolibet vento facile cōvellantur. Sicut enim civilis, & politica respublica ab Ecclesiastica est seperata, quoniam unaquæq; seiunctos, & separatos habet magistratus, & cives, ex quibus respublica diversa coagmentatur; & nulla ratio est, propter quam laici in temporalibus ad Ecclesiastica trahantur tribunalia (omitto causa peccati) ita nec è converso, conveniendi sunt clerici coram laicis iudicibus: *Habent, inquit Imperatores, clerici suos iudices, ne quidquam his publicis commune cum legibus, quas decet Episcopali auctoritate decidi.* l. fin. de Episcopis, & clericis in. C. Theodo. Anastasius Germonius de Sacrorum immunit. lib. 3. cap. 15. numer. 22. nam ut præclare. S. Thomas. 1. 2. quæstio. 95. articulo. 4. ad. 3. Secundum diversas gubernandi formas leges distinguuntur humanæ, nam quæ propter finem fiunt, necesse est quòd eorum forma dirigatur ad finis proportionem. Vnde ad rem bene gerendam, rei cognitionem illum habere oportet, qui eam ex officio tractat; quod minimè contingere potest alterius reipublicæ Magistratui, sed illi qui sibi commissam rempublicam subiectam habet.

Cui,

Cui, si potestatem ademēris, & alter rei transigendæ se immiscuerit, rerum publicarum discrimen tollitur, ordo, quo non est in natura præstantius, confunditur. Hinc provenit illud in iure pontificio admirabile, cuius non facile assignatur ratio, quod clericus in alieni Episcopi iurisdictionem consentire non possit, c. signifi-
 9
 casti, de foro competenti. Cum tamen omnes sint eiusdem ordinis, Nam ut Sanctissimè Gregorius ille Magnus inquit. *Si sua unicuique Episcopo iurdictio non servatur, quid aliud agitur, nisi ut per nos, per quos Ecclesiasticus custodiri debuit ordo, confunditur.* Capite per-
 venit. 11. q. 1.

Quod si hoc in clericis obtinet, quanto potiori iure in Regularibus debet servari, qui seiunctam, & separatam à clericis secularibus efficiunt rempublicam, diversis propositis finibus, Rectoribus & legibus. Vt enim animantis corpus, tum capite, quod regit, tum reliquis membris, quæ obediunt, & reguntur, constat; sic totum religiosæ corpus reipublicæ membra habet, idest, singulos regulares, qui in unam, religionis causa, convenere societatem; habet & caput, idest, Priores, Guardianos, Præpositos, & Rectores. Vt optime Hierony. Plati lib. 2. de bono statu Relig. capite. 35. Alienum invexeris caput, si non Magistratibus Regularium subiiciantur. Quare merito ab Ordinaria eximuntur iurisdictione, ut à Prælatis tanquam à Pontificis delegatis gubernentur, ut pote qui in perfectionis via, & regula exercitati in regulis disciplinæ officio contineantur, ut P. Henrriquez lib. 7. capit. 24. num. 7. tradit.

Accedit, quod cum Regulares in Domini vinea
 11
 maxi-

maximis defatigentur laboribus, sublevari eos oportet, & minimè ad alia opera, officiis eorum interruptis distrahendi sunt. Obedientiæ enim perfectio, quam subditi prælatis suis exhibere tenentur, imminueretur maximè, si Ordinariorum subiacerent iurisdictioni. Neque facile dici potest, quantum religiosa dissolveretur disciplina, si hoc Regularibus pateret diverticulum. Modicum id videtur coram Ordinario Regulares conveniri; modica dicenda nō sunt, ex quibus magna constāt, & qui spernit modica, paulatim decidet Ecclesiastic. 19. Et considera, in quas miseras Ecclesiasticus ordo deveniret, si clerici coram sæcularibus convenirentur. Et crede æquales, & maiores, si Regulares coram Ordinariis. ¶ Itaque huius rationis cardo in eo vertitur, nam, in Dei Ecclesia peculiare ministri à laicis distincti, sunt iure Divino destinati ad ea, quæ ad Divinum cultum pertinent, qui, sicut laici in republica, eius bonū temporale habent finem propositum, ita in spiritualibus, & Dei cultum, & animarum salutem habēt suarum functionum finem, propter quem diversam efficiunt rempub. suis legibus, & magistratibus distinctam. Et ideo his, ne à Divinis avocentur obsequiis, & secularibus ne se implicant negotiis etiam in bonis temporalibus, à seculari iurisdictione per Pontifices eximuntur. Nullatenus hæc causa cessat, etiam si ipsi fora secularia frequentent, nisi omnino clerici esse desistant. Religiosi item peculiari vitæ instituto, ac nominatim Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ se totos Divino cultui addixerunt, separato à clericis modo, diversam ab illis effecere rempublicam; quare suis subiecti fuere superioribus; & ne ab eo

eo, in statuto Dei serviendi suscepto, avocarētur, ab Ordinaria per Pontifices sunt exempti iurisdictione; quæ ratio, sicut in clericis non cessat, ita in his, ex eo quod aliqui secularia agant negotia, cum tamen illi, & reliqui vitæ non deferant institutum. Quæ cum ita coniuncta sint, & æqualiter procedant, si admiseris, propter paucos Religiosos, qui propter necessitatem ad fora secularia accedunt, exemptionis perire privilegiū, necessario admittere debes, propter eandem causam, & multo urgentiorem, clericos seculares in bonis temporalibus coram laycis iudicibus cōveniendos. Quod utique meritò non admittes, & consequenter nec illud potiori ratione.

Ex his patet, quod initio diximus, nullo modo cessare causam, neque in Regularibus, neq; in clericis secularibus suarum exemptionum; licet enim illæ concessæ fuerint, ut melius Divinis mancipētur obsequiis, hæc causa adhuc viget, vigebitq; nisi omnino religio deferatur, nō enim cessat, quòd aliqui secularia fora frequentēt, quod enim unus aut alter temporalibus rebus vacet, ut reliqui charitatis, & misericordiæ operibus exerceantur, vel contemplationi se dedant, non debet vitio verti, neque causa cessat, cum in eis adhuc vigeat, & conservetur, & propter illos, qui temporalibus student, non deficit. Cū enim sine temporalibus spiritualia conservari nequeant, omitti non oportet. Ita Apostoli septem elegerunt Diaconos qui mensis ministrarent, ut ipsi orationi, & prædicationi instarent, Actorum. 6. & omnes simili debent gaudere privilegio. A Equa enim pars erit descendētis ad prælium, & remanentis ad sarcinas, & similiter divi-

13

14

divident, ut dixit Daud. 1. Reg. cap. 30. Neque enim illi possent Deo vacare, nisi hi alimenta ministrarent. Optimè Sanctus Thom. 2.2. quæst. 87. art. 2. *Est ergo, inquit, dicendum, quod causa cupiditatis secularia negotia gerere, nec Monachis, nec Clericis licet, causa vero charitatis negotiis secularibus cum debita moderatione seingere possunt, secundum Superioris licentiam, in ministrando, & dirigendo. Vnde dicitur in decret. 88. distinctione. Decrevit Sæcta Synodus nullum deinceps clericum, aut possessiones conducere, aut negotiis secularibus se permiscere, nisi propter curam pupillorum, aut Orphanorum, aut Viduarum, aut si fortè Episcopus civitatis Ecclesiasticarum rerum sollicitudinē eum habere præcipiat. Eadem autem ratio est, de religiosis & clericis, quia utrisque similiter negotia secularia interdiciuntur. Vnde constat non cessare exemptionis rationem, & causam, quæ ita omnes respicit, ut nisi ab omnibus deferatur, cessare propter aliquos non potest.*

15 Et ubi causæ, vel reliquæ supersunt, privilegiū locum habere debere, neq; quod in parte aliqua cessaverit propterea amittatur recte probat. l. 3. in fine de actione rerum amotarum. Et latè Tiraquelus in tractatu de iure primogeni. quæst. 40. à num. 171. Dinus in regul. decet. numer. 3. de regu. iuris in 6. argum. l. Vnius. §. servus, de quæst.

16 Deniq; in hac disputatione de causa cessante, oportet considerari, fuerit ne finalis, an impulsiva, & in dubio impulsiva præsumitur. Glossa recepta in l. 2. §. fin. de donationibus, & optimè Dinus in reg. decet, de regul. iuris num. 6. in 6. ubi Moderni, additio plures refert, lit. D. ubi asserit, affirmantem, causam esse finalē, proba-

probare debere; impulsiva enim præsumitur. Late Tiraquelus in tractatu, cessante causa. l. limitatione. n. 85. & de causa finali, & impulsiva á num. 21. Doctor. Covarruvias lib. 1. Variarum cap. 20. num. 2. Menochius de arbitrar. casu. 201. num. 22. Quoniam, ubi cessat impulsiva, utique privilegium non cessat. l. 2. §. fin. & l. sequenti, de donationibus. l. 1. §. Sexum. de postulando, & omnes supra. Itaque, si ut sonat, causa accipiat, utique impulsiva erit; si ut nos interpretamur, finalis; sed neutiquam nec impulsiva, nec finalis cessavit. Quod si impulsiva cessasset, non propterea privilegium cessaret, & hæc, de privilegii causa cessante, disputatio ad Principem pertinet, ut nos supra. c. 8. n. 11. diximus.

Multi huius exemptionis rationem esse arbitratur, quod Ordinarii Regularium quietem iniuste perturbarent, unde Romani Pontifices, quorum est miserabilibus, & destitutis defensionis tribuere protectionem, eos in sua susceperere tuendos, & merito ab eorum exemerunt iurisdictione, non nihil innuitur. in d. ca. luminoso; multa referuntur in Clemantina. 1. de excessibus prælatorum, ubi gravissimè de prælatis Regulares querellam proponunt. P. Henrriquez d. lib. 7. cap. 24. num. 6.

Quod attinet, non licere ab Ordinarii fugere iudicio, nec decere, nec utile esse. Satis ex prima, & secunda nostræ allegationis parte ostendimus, minimè Regularibus licere his renunciare privilegiis, & multo minùs decere. Modo ostendemus, nec utile esse. Neque enim utilitas in eo versatur, quod iniusta á conservatoribus, vel aliis iudicibus Apostolicis sperent Regu-

17.

18

19

Regulares iudicia; sed in aliis multis, quæ secundū iuris præscripta illis tribuuntur, & in iudiciis Ordinariis præstari nequeunt. Alioquin huiusmodi exemptiones inutiles forēt, immó omnino iniustæ, & iniquæ. Quod absurdissimum est cogitare Sedem Apostolicam illas concessurā, si id ex eis sequi, conspiceret. ¶ Multa igitur in eis exemptorum versantur commoda, sine iustitiæ detrimento. Quorum meminere Imperatores in l. fi. C. de Castrensiis. lib. 12. *Sed ne in hoc ipso iudicio, inquit, enormibus molestantur dispendiis, vel ex nudis conveniantur facile iudicis cuiuscumque mandatis, ipsis quoque sportulis.* Quæ latè prosequuntur. Et inter alia, ut nō facile à quocumq; iudice statim in ius vocētur, ex qua cumque calumnia, & aliæ utilitates referuntur. Insuper, quòd, sicut privilegiis cavetur, summarie, simpliciter, & de plano sine strepitu, & figura iudicii, ac sola facti veritate inspecta, procedi debet; quod nullo modo in Ordinarii tribunali fieri potest, sed omnino iudiciarius ordo ad vnguē servandus, in quo quot dispendia, quot sumptus erunt? Sportulas quid commemorem? Quas si iudex remiserit, sunt alii, quibus debeantur, & à quibus exigantur. Quid referam illius tribunalis litium multitudinem, quibus se invicem impediētes, valde retardantur. Omitto, indignum Regulares in illa causarū curia, sive foro versari; quod vel solum Ordinarios movere deberet, ut iustissimum crederent, secreto apud aliquem iudicem privatum conveniendos esse, & si qua in illis humana fragilitate fuerit culpa, vel hominum calumnia, falsitas imposita, non publice in consistorio libelli legantur, sed remotis arbitris. Oportet namque Ordinarios de bono Regularium

larium nomine curam habere, vel si ipsi illud negligere-
rent. Sacer ille Gregorius ait. *Neque honorem esse depu-
to in quo fratres meos, honorē suum perdere cognosco, Meus
namque honor est, honor vniuersalis Ecclesiæ, meus honor
est fratrum meorum solidus vigor, tunc ego vere honoratus
sum, cum singulis quibuscūq; honor debitus non negatur. ca.
ecce. 99. distinct. Hæc & alia ex exemptionis privile-
gio sequuntur commoda. Vnde cum Innocentius in
capite pastoralis, de rescriptis, nullius momenti puta-
ret esse coram uno iudice, quam coram alio conveni-
ri, cum iustitiam coram quovis possent obtinere, Ab-
bas ibi, nume. 5. hac relata sententia, ait. *Hostiensis te-
nenet contrarium, quia multum prodest iudicem habere
favorabilem, saltem in arbitrariis, ut in capite consuluit,
de officio delegati. Audio quod alias fuit consultum secun-
dum opinionem Innocentii, sed mihi plus placet opinio Hos-
tiensis, nam si non interest, magis habere unum iudi-
cem, quam alium, frustra fieret ista contentio, quæ est
hic. Vnde idem Abbas in capite, ad audientiam num.
12. & 13. de præscriptionibus, plurimum interesse
subditorum ait, non mutare dominium, maximè Ro-
mani Pontificis.**

Sed in hac disputatione non sunt omittenda Sancti
Bonaventuræ verba in Apologetico in eos, qui Ordini
fratrum Minorum adversantur, q. 12. dicebant nam-
que adversarii. *Quod non solum istud non facitis, sed etiam
non contenti Episcoporum iudiciis, obtinetis à Sede Apostolica
iudices Cōservatores, & ad illos quoslibet molestātes vos, etiā
leviter, citatis, & gravatis laboribus & expensis. Respon-
det Seraphicus Doct. postquam adversariorum calum-
nias retulisset, his verbis. Plura alia mala suscitarent,
nobis*

nobis veritatis adversarii, si non haberemus munimen per Sedem Apostolicam, quæ non tam nobis, quàm Ecclesiæ, & Fidei Catholicæ nocerent, & hæc in dedecus ipsius sedis redundarent, quæ ordinem plantavit, & confirmavit, & ad profectum Ecclesiæ destinavit. Nam & Apostolus Paulus, qui paratus erat omnia adversa subire pro Christo, videns obesse fidei, & Ecclesiæ, si traditus fuisset à Felice, vel Festo Iudæis, Cæsarem appellavit, ut legitur in Actis. Vt ergo parcamus ei à peccato iniquæ persecutionis, & nobis à frequenti vexatione, & aliis à nocumēto animarū, Conservatores habemus à Sede Apostolica nobis datos, qui privilegiorū nostrorū iura defendant, & à calūniantibus tueantur. Singula verba notatu dignissima sunt, & proculdubio, ut ait Sanctus Doctor, quæ in Regulares, privilegia & Conservatores dicuntur, in Sedis Apostolicæ iniuriam, & dedecus vergunt, quæ & Regularium concessit privilegia & ordinem instituit, & approbavit.

23

Quod attinet ad divitias Regularium, & eorū cupiditatem, cui nullum in opibus congerendis, & cumulandis modum adhibēt. Quid nam obsecro reprehensione dignum in hoc esse potest in iis, qui non superflua, & ad magnificentiam, & vitæ luxum, sed necessaria tantūm quærunt, ad vestitum, & victum, ut habentes alimenta, & quibus tegamur, his simus contenti? ut dicebat Apostolus. Vbi sunt istæ Regularium opes, & divitiæ? Si quod Monasteriū est Hispali, quod abundat, non ne in pauperum, & miserorum alimenta, & non in aliorum perniciem eius abundantia convertitur? Quoad Domū professam Societatis I E S V pertinet, utique elemosynis vivit, ut cum Sancto Bonaventura meritō dicamus. *Qualiter, inquit, in hoc agere*
licite

licite possumus adverte, & tunc non iudicabis nos, (si sane intelligis) transgressores. Protestamur nos secundum regulam nostram, nil debere, seu velle possessionis, vel certorum reddituum recipere, vel habere. Quia verò medici sumus, & pauperes, ea, quibus presenti necessitate indigemus, ideo recipimus prout licet, siue pro solvendis debitis, vel necessariis procurandis. In eodem Apologetico q. 9. Collegium verò Sancti Hermenegildi affirmamus, non solum non necessarios habere provetus, sed illi singulis deesse annis ad præceptores, & scholares alēdos, qui Grammaticæ, Rhetoricæ, Philosophiæ, & Theologiæ in totius reipublicæ utilitatem, singulare navant operam. Domus verò probationis. cum qua hæc lis cæpta, & quæ in ius vocata fuit, utiq; deserta solis duobus è Societate inhabitatur, quod non dū ad novitios alēdos bona sufficiant; cum tamen sufficientissimi redditus, & provetus esset, illorum duorum pinguium beneficiorum, quorum D. D. in suis fundamētis memoriam facit honorificam, quibus sine ulla Regularium invidia fruitur.

Regulares quidem spretis transitoriis popis, Religionis iugum sunt amplexati, & sub eo Christi pauperis vestigia sequuntur, & viduarum, & pupillorum, & miserabilium personarum bonis inhiare, ut cum lacrimis querellas proponant, crimē gravissimum est; cuius nos liberos, & minime tam gradis delecti cōscios fatemur, quod si ad alios attinet, nullo modo in causa, quæ contra Societatem agitur, obiciendum erat, nec propter unius, aut alterius factum, universis Religiosis notam inurere decet, nec iustum est. ¶ Sed in hoc duo advertere oportet, primum quidem;

P & si-

24

25

26

& fidem adhibeant, Audi S. Bernardū ad Eugenium dicentem. *Est item vitium, cuius si te immunē sentis, inter omnes, qui chathedras ascēderunt, sedebis, me iudice, solitarius, quia veraciter levasti te supra te iuxta Prophetam, Facilitas credulitatis hæc est, cuius calidissima vulpecula magnorū neminem comperi satis cavisse versutias.* Illud itaque verissimum est, ex his, quæ contra Religiosos dicuntur, multa falsa, multa improbè cōficta esse, ut rectè P. Plati de bono statu Religio. lib. 3. c. 25. ostendit. Quod si aliqua vera sunt, quod est secundū, audi S. August. in Psal. 132. *Et nos, inquit, novimus tales, sed non perit fraternitas pia, propter eos, qui profitentur, quod non sunt. Tā sunt enim Monachi falsi, quam & clerici falsi, & fideles falsi.* Et Doctor maximus Hieronymus. *Noli, ait, respicere Iudam negantem, sed Paulum respice confitentem.* Luculenter S. Augustinus Epist. 137. reprehēdit eos qui unius factum, in universum Regularium nomen retorquent. *Et si enim, inquit, contristamur de aliquibus purgamentis, consolamur tamen etiam de pluribus ornamentis. Nolite ergo propter amurcam, qua oculi nostri offenduntur, torcularia detestari, unde apotheca Dominice fructu olei luminosioris implentur.* Præclara sententia, & quæ Ordinariorum animos pungere deberet, ut animadverterent, quantum apotheca Dominica, idest Ecclesia Dei, & fidelium animæ illis commissæ, hoc Regularium oleo, idest opera, & diligentia, & Sancti Spiritus vñctione adiutæ illuminentur; & quantum eis in Regularibus & præsidii, & adiuventi fit, ut oneri sibi imposto satisfaciant, ut rectè P. Plati ubi supra notavit. Quod si hoc animadverterent, equidem nullo modo in hoc foelicitatem constituerent,

vt

vt in eos iurisdictionem exercerent, & integram, & illibatam conseruarent; qui iustissimo titulo ab ea eximuntur; neque grave ducerent, si pro viribus privilegia defenderent. Qui quidem, & si perfectionem profiteantur, sicut & alia, temporalia tueri tenentur, ut optimè Sanctus Thomas in opusculo. 19. supra citato. ca. 15. *In illis, inquit, quæ ad detrimentum commune pertinent, etiam temporale, non est perfectionis, sed negligentia, vel pusillanimitatis talia incommoda, dum possit resistere, sustinere.*

27.

Denique ad eam, quã nobis objicit Bonifacii. VIII. constitutionem, in c. cum personæ. de privilegiis lib. 6 Respondemus, eam contra illius esse intentionem, & illum non recte argumentari probat; cùm enim Romanus Pontifex dixisset, personas Ecclesiasticas tam Religiosas, quam seculares plura præsumere, quæ illis infamiam parerent, prætextu exemptionis, Ordinariorum correctiones subterfugientes, & eorum forū declinantes, non intulit, quemadmodum D. Doctor, Regulares omnes Ordinario subiiciendos, exemptiones tollendas, & annullandas, nõ utiq; id intulit, sed privilegia ab Ordinariis cõspicienda, ut illa seruariet. Ex quo sequitur apertè nõ ex eo, quòd aliqui exempti malè privilegiis utantur, exemptiones iniquas esse, & propterea irritandas, sed ut omnino expediētes, & necessarias cõservari oportere. Alioquin etiã sanctissima, & iure Divino constituta auferri oporteret, quoniã perversi eis abutantur. Optimè Augustinus non propter amurcam oleum detestamur, neque ut alibi ait, *Propter palcam relinquimus aream Domini, neque propter pisces malos rumpimus retia Domini.* Capite quisquis 24. quæst.

28

1. c. 1. §. quisquis. 23, q. 7. Itaque quod nobis obiicit, nostræ magis faver sententiæ.

29

Quod si, quod Clemens. V. in Cōcilio generali Viēnensi statuit, servaretur, proculdubio Ordinarii suam exercerent iurisdictionē absque ulla Regulariū exēptionum læsione, vel iniuria: ait enim e. 1. de excessibus præla. Frequēs, & assidua nos quorūdā religiosorū querella circumstrepit, quod plerique Episcopi, & eorū Superiores, ac cæteri Ecclesiarum prælati, ipsorum Religiosorū quietem iniuste, & in subsequentibus multipliciter inquietant. Quidam enim exemptos capiunt, & incarcerant in casibus non concessis à iure, &c. Processus iuste factos, seu sententias iuste latis à delegatis Sedis Apostolicæ, vel à Conservatoribus pro exemptis publicari, seu executioni mandari à suis subditis non permittunt; Tabellionibus publicis inhihent, ne instrumenta conficiant; & iudicibus, ne iustitiam faciant, ac iuris peritis, ne consilium, vel auxilium præbeant in causis seu negotiis eorundem, &c. Quidam statuta faciunt, per quæ derogatur privilegiis exemptorum: & generaliter quamplures prælati Religiosis, præsertim exemptis, & privilegiatis in personis, & rebus suis, ac iuribus spiritualibus, & temporalibus graves inferunt contra iustitiam, & eorum privilegia iniurias & iacturas, Verum, quia una est Regularium, & secularium prælatorum, & subditorum, exemptorum, & non exemptorum universalis Ecclesia, extra quā nullus omnino salvatur, quorū omniū unus est Dominus, una fides, & unū baptisma; decet, ut omnes, qui eiusdē sunt corporis, unius sint etiā volūtatē, & sicut fratres ad invicē vinculo charitatis sint adstricti. Decet igitur, ut & prælati, et alii tā exēpti, quā nō exēpti suis iuribus sint contenti, et alter in alterius iniuriam non profiliat, seu iacturam. Universis itaq; prælatis
Eccle

*Ecclesiarum presentis sanctionis edicto districtè præcipient-
do mandamus, quatenus ipsi à prædictis gravaminibus, om-
nino cessantes, & cessare suos subditos facientes, viros Reli-
giosos, exemptos, privilegiatos, & non exemptos, mendican-
tes, & non mendicantes charitativè tractent, & foveant, &
sua iura, & privilegia inviolabiliter eis servent.*

*De Ordine, & modo, quo Regularium Superiores
in causis civilibus se gerere debent.*

Cap. X.

QVAMVIS Satis illud Regularibus omnibus
notum arbitramur, ut minimè nostra indige-
ant admonitione, Religioso statui maximè
decere, ut cū nemine iudicio contēdant, & in eo sum-
ma ope niti oportere. Quoniā illis præcipuè cōgruit,
quod Dominus, ac Redēptor noster Christus IESVS
Mathæi testimonio consignatum reliquit, c. 5. *Ei, qui
tecum vult iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, di-
mitte ei & pallium.* Et quod Corinthiis eius Apostolus
scripsit. *Iam quidem delictum est, quod iudicia habetis in-
ter vos, quare non magis iniuriam accipitis.* Et quod
Clemens Romanus inter præclaras Christiani laudes
posuit, cum nullo habere negotium, libro. 2. consti-
capite. 49. Ex quibus fanè colligitur, quantum ad cha-
ritatem conservandam, & augendam pertineat, lites,
& contentiones pro viribus evitare. Sed quia Regu-
larium bona sunt pauperum alimenta Deo dicata, o-
portet Superiores, & si propria bona propter Deum
reliquerint, ab improbis raptoribus, vel exactori-
bus

bus illa defendere, vel repetere. Quod quidem non est contra Evangelicam perfectionem, quæ servatur, si quis paratum animum habuerit ad quælibet damna temporalia sustinenda potius quam charitatem, vel veritatem relinquat. Potest autem sine charitatis, aut veritatis detrimento in iudicio proprium repeti, ut optimè explicuit Sanctus Thomas opusculo. 19. capi. 15. qui ita illa Sacræ Scripturæ loca declarat, & ait. *Siquidem in spiritualibus impugnantur (religiosi) totis viribus resistere debent, & præcipuè in illis, in quibus non solum sibi, sed & aliis prosunt. Quia, cum Religionis statum non assumant, nisi ut spiritualibus vacent, per huiusmodi impugnationem perfectionis propositum impeditur. Unde sicut perfectionis est, ut homo perfectionis propositum custodiat, ita etiã ut impredientibus resistat. Si autem pro temporalibus, tunc perfectionis est, ut quis damnum patienter sustineat, quod vergit in proprium suum detrimentum, nisi fortè inferenti violentiam consulere velit, eius malitiæ resistendo, ut per auctoritatem Gregorii prædictam patet, sed in illis, quæ ad detrimentum commune pertinent, etiam temporale, non est perfectionis, sed negligentia, vel pusillanimitatis talia incommoda, dum possit resistere, sustinere. Et ca. 14. dixerat, Reu quodammodo rapine esse, qui sua negligentia alios damnum incurrere permitteret, præcipuè in his, quæ eius curæ essent commissa. Vide Gratianum in c. 1. & 2. 14. q. 1. quem interpretatur S. Tho. d. c. 15.*

2

Vbi igitur aliquis Monasterii Superiorem adierit aliquid sibi debitum postulans, vel à Monasterio, vel à singulari Religioso sibi subdito, placato animo excipiat; curet partibus auditis veritatem cognoscere, & iustitiam administret absq; vlla dilatione; & in re dubia com-

cōponere illā omnino curet, & potiùs aliquid concedat indebitū, quā ut ad litē, & iudicium deveniatur.

Quòd si adhuc Superior litē componere nequeat; offerat se iudicem æquum futurum, & iuris peritū boni nominis adfessorem habiturum, ut ordine iudiciali adscito item notario, auditurum, & de iure sententiam dicturum. Vel si malit, sciat sibi iudicem Ordinarium à Sede Apostolica concessum, quē ipse Superior elegerit in dignitate Ecclesiastica constitutum, quem statim nominabit virum unde quaque doctum, & piū, qui causam audiat, & sine debito terminandam suscipiat. Et hunc eligere proculdubio & melius, & consultius erit, propter illa, quæ ex sententia Hugutii, sentit Glossa in c. quāto. de officio Ordinarii. ver. Si prælati. Quia iudicialis forma nō tā apta superioribus Regularibus, & multa in iudiciis occurrunt, in quibus cēsuris agere oportet, & si actor ad Ordinarii forum recursum haberet, per Conservatorem, & iudicem Ordinarium, tutius, & melius expedientur. Quod quidē consilium est, non verò necessarium.

Quod itidem faciendum, ut Conservator & iudex Ordinarius in dignitate Ecclesiastica persona constituta eligatur, ubi ipse Superior cōveniretur, si actor Provincialem adire, vel expectare absentē noluerit.

Quòd si actor dictis non aquiescat, vel antequam cum Superiore ageret, corā iudice Ecclesiastico Ordinario comparuerit, postulaveritque, quod sibi affirmat deberi; iudexque decreverit, Superiorem admonere, ut intra diem certum rem cum actore componat ad ipsam decreti intimationem Superior respondebit.

6

Se quidem curasse, rem cum actore componere; noluisseque, insuper obtulisse, ut etiã modo offert, ut si eum in ius vocare vellet, se Conservatorem iudicem Ordinarium habere, & coram eo, ut pote legitimo, & in id a Sede Apostolica delegato, respõsurum; idq; iterũ atq; iterũ offert, Dominum autẽ Vicariũ generalẽ suũ iudicẽ non esse per privilegia Sedis Apostolicæ, & se, & ordinẽ suũ ab Ordinarii iurisdictione exẽptũ esse, quod & iudicẽ latere non potest, quippe quod omnibus sit manifestũ & notoriũ, quod quidem ab onere probãdi relevat, & ita amplitudinẽ suã orat, obtestatur q; uti in causa ulterius nõ procedat, eãq; legitimo remittat iudici. Quòd si noluerit, & aliquo modo ad ultiora progrediatur, tacitẽ, vel expressẽ id denegando, nullitatẽ protestatur, ut pote factũ cõtra ius & iustitiã, & cõtra Romano. Põtificũ privilegia decreti irritãtis clausulas habentia, quæ etiam ignorantem afficerent, cum tamen de scientia constaret; & insuper tanquam ab illato, vel inferendo gravamine ad Sedem Apostolicam appellat, & petit sibi Apostolos cum irritãtia debita instanter, & instantissime concedi, & a denegatione tacita, vel expressa, iterum appellat, & attẽtatorum nullitatem, & omnia, & singula iterum protestatur, quæ illi de iure expedit, & cõvenit protestari. Notariumque rogat, & testes, ut id in publicam formam redactum testimonium perhibeatur.

7

Statimque coram Ordinario libellum hæc completẽ exhibebit in communi formula, sub protestatione, quam ante omnia faciat, nullo modo velle se eius iurisdictioni consentire, & Conservatoris nomen in libello manifestabit ex abundanti, vt Ordinario conf-

tet,

ret, quem iudicem habeat Conservatorem, abundans enim cautela non nocet.

Atque ita oportebit, ut iam electum habeat Cōservatorem, & iudicem Ordinarium, coram quo, & producet conservatorias literas, & exemptionis privilegia; virum autem integrum, & iuxta literarum tenorem qualificatum eliget. Coram quo causa proposita, & actorem in ius vocari postulabit, & Ordinarii inhiberi iurisdictionem, ne in causa ulterius procedat, & etiam censuris, & pœnis impositis, tanquam iudici cōperenti causam remittat, & sub eisdem pœnis, & censuris actori præcipiat, ne Regulares coram Ordinario indebitè molestet, coram eo aliquid post citationem postulando.

Iudex quidem Conservator iustè id concedere tenetur postulanti, literasque decernet citatorias, & inhibitorias, in quibus Conservatoriam, vel separatim, proponet Ordinario, ut illi de Conservatoris iurisdictione constet. Cui sex dierum, vel trium spatium cōcedet, ut à causa desistat, & ei remittat, sub pœnis & cœsuris, clausula iustificativa adjecta, quod si se gravari senserit, compareat, & cum auditurum, & de iure processurum in causa polliceatur. Et ne Ordinarius termino concesso abutatur, Cavebit, quod neutiquam illis sex, vel tribus diebus, vel postea innovare, vel in minimo audeat sub eadem excommunicationis maioris pœna, quam trina canonica monitione præmissa, ipso facto incurrat, cuius absolutionem sibi, & superioribus suis reserve. Actor eodem modo citandus sub eodem termino, & monendus, ne coram Ordinario Regulares molestet sub eisdem clausulis iustificavis, inhibito-

hibitionibus, censuris ipso facto incurrendis, in casu innovationis.

10

Postquam hoc decreverit Cōservator, priusquam superior his utatur literis, oportebit, ut ipse Ordinariū adeat, vel eius Prælatum, & cum eo de causa agat privatim, sanctissimi Anacleti sequutus consilium, qui ait: *Sed si quis adversus eos (idest Episcopos) vel Ecclesias eorum commotus fuerit, aut causas habuerit, prius ad eos recurrat charitatis studio, ut familiari colloquio commoniti, ea sanet, quæ sananda sunt, & charitate emendent, quæ emendanda agnoverint.* c. accusatio. 15. §. hæc & alia. 2. q. 7. quibus addit Alexander: *Conveniat familiariter, & non semel, sed sæpissimè, ut ab eis aut suam iustitiam accipiat, aut excusationem.*

11

Quod si non proficiat, præstabit literis à Conservatore decretis uti. Et præcipuè cum actore res transigenda erit potius, quam cum Ordinario, compellendusque, ut Conservatoris se iurisdictioni subiiciat iuris servato ordine. Ordinarius namque, ubi actor nil postulaverit, proculdubio ulterius in causa non progredietur, nemine enim petente suum non imperietur officium; & comodissimum Regularibus est, quantum fieri poterit, cum Ordinario non contendere.

13

Quod si vel actor, vel Ordinarius aliquid intra terminum innovandum duxerint, censuris agendum, prout casus postulaverit, vel brevioribus propositis terminis, vel ipsis, in censuras incidisse, declarando.

14

Quod si termino sex, vel trium dierum transacto, nihil vel Ordinarius, vel actor egerit, legitimè erit utrius-

utriusque contumacia accusanda; nulloque modo in hoc superior committi patiatur negligentiam, ut terminus circunducatur, id autem non accidet, si contumacia, siue iudicis, siue actoris transacto termino statim coram Conservatore accusetur. Et quidem accusata potius cum actore agendū, ut se iurisdictioni subdat, & contra Ordinarium alius benignitatis terminus concedendus, ut à causa se inhibeat expressè; quo tamen decreto non erit utendum, nisi timor adsit iudicem innovaturum.

Si autem Ordinarius contra Conservatorem censuris agat, vel contra Regulares, ubi primum ipsi Conservatori literæ Ordinarii intimatæ fuerint; Respondebit. Ordinarium illius causæ iudicem non esse, & eius censuras multis de causis nullas, nulliusque roboris, & præcipuè quod contra iura, & privilegia procedat Regularium, & inferior in Sedis Apostolicæ delegatum, & in hac causa superiorem eidem Sedi Apostolicæ iniurius procedat. Et cum sibi iudicialiter constet suas inhibitorias literas illi fuisse intimatas, in quibus sub excommunicationis pœna latæ sententiæ innovatio prohibebatur, innovando excommunicatum existere, nullamque habere iurisdictionem, & nihilominus pro cautela potiori, appellet, protesteturque omnia, quæ illum protestari expedierit. Præcipietque notario, ut sibi exhibeat copiam litterarum, nulloque modo finet intimationem scribi, sine responsione. Et sub excommunicationis maioris pœna ipso facto tria canonica monitione præmissa incurrenda, in responsione ipsa à notario scribenda, prohibeat notarium, ut nulli testimonium perhibeat de notificatione,

ne, sine sua responsione sub eodem signo inserta. Oportebitque maximè, ut si fieri possit, Conservator nunquam alium admittat notarium, nisi notario causæ suæ delegationis præsentem.

17

Id ipsum, quod Conservator, Regulares respondebunt; exceptis præceptis, quæ ipsi facere nequeunt, & quod ad iurisdictionem pertinet, statimque coram Conservatore comparebunt, & contumacia, & inobedientia accusata, & nova proposita querella de iniuria superiori ab inferiori illata, excōmunicatum declarari postulabunt; Iudexque postulantibus iustè denegare non poterit; & id ipsum contra actorem agendum, & ad aggravationem censurarū procedendum iuris servato ordine. Itaque curandum à Regularibus est, ut antequam Ordinarius Conservatorem declaret excōmunicatum, ipse iam censuris sit ligatus, & publicè denuntiatus.

18

Conservator verò, & Regulares, & si minimè Ordinarii censuras cōtemnere debeant; tamē nullo modo se illis ligatos existimare debebunt, cum ex causis, 3.p.c.2.num.14. sint nullæ, nulliusque roboris; ut tamen pusillorum scandalum evitetur, curabunt tamen casu proposito à viris doctis, & piis declarari per subscriptionem, nullas Ordinarii esse censuras, & Regulares quantum in eis erat effecisse, ne scandalum præberetur, iuxta tradita à Navarro in. d. c. cum contingat. remedio. 2. & 3. de rescriptis.

19

Vbi verò censuris inter iudices agi cæptum fuerit, Apostolicæ Sedis Nuncius cōsulendus erit, & ad nullum aliū per Regulares erit recurrendum, ut Ordinarii inhibeat iurisdictionem, causamq; Conservatori, cui

cui à Sede Apostolica est delegata, remittat; quod facillimum & utilissimum remedium est.

Quod si Conservator Ordinarii potentiam veritus, & eius timore compulsus iurisdictione se abdicaverit, alius Cōservator extra diœcesim eligendus erit; quod quidem iuxta literas conservatorias legitime fieri poterit, qui censuris iuste prolati Ordinarium à sua prætenfa iurisdictione desistere compellet.

Arbitros autem in forma iuris eligere, ut cognoscant, cuius sit iurisdictione, nō facile admittatur, nisi ubi magnum timeretur scandalum, quod eo modo se dari posse speretur; tuncque sub protestatione id admitti, sine iustitiæ præiudicio, & compulsos Ordinarii potentia, & ut scādalis obvietur, & quod nullum suis privilegiis, & exemptioni, præiudicium generetur. Eligatur ex parte Regularium homo integer, & qui sine ullo Ordinarii respectu pro veritate & iustitia sit paratus sententiam dicere. Interimque Nuntius Apostolicus adeatur.

Maturo item consilio considerari debebit, utrum Conservator censuris compellat etiam ipsum Prælatum, qui vicarium constituit, ut potest. c. quia pontificali, de officio deleg. in. 6. ei tamen reverentia servabitur, quam tātæ dignitatis exigit prærogativa, & quam ibi Alexander. III. insinuat. & in. c. sanè, el. 2. de officio delegati fuerat ante præscripta.

Illud ultimo loco adiicimus, quod fuerat priori dicendum. In his omnibus oportere advocati in iuris scientia, & in forensibus causis diu versati opera, & industria semper uti, quem ante omnia eligere optimū erit, & eius in omnibus consilium sequi.

Con-

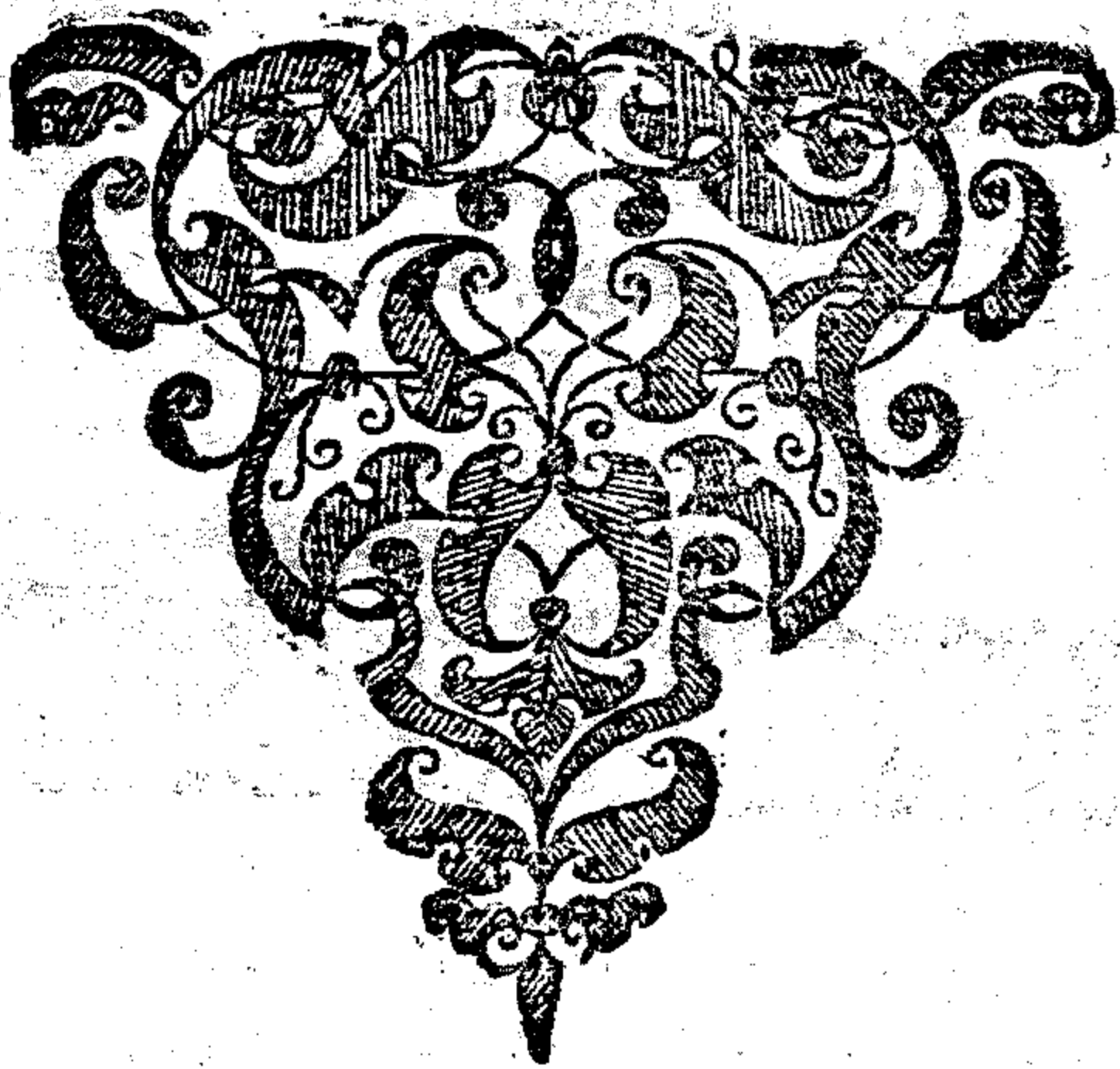
Consuluimus iudicem Conservatorem eligi, ut ab Ordinarii tueatur Regulares iurisdictione, & ne molestiam patiantur, scientes Regularium exemptionem non á Conservatore pendere in Hispania, ut satis ex prima parte constat; & ita licet superior Conservatorem non eligat, si exemptionem notoriam allegaverit, & nullitatem fuerit protestatus, & ad cautelam appellaverit, non est quod Ordinarii iurisdictionem ve-reatur, ex his quæ. i. parte diximus.

ALLEGATIONIS CONCLUSIO.

BREVITATI consulentes multa omittimus, quæ in hac allegatione afferre possemus; hæc autem non tam adversus D. Doctoris Hieronymi de Leyva fundamenta, quàm pro omnimoda Societatis I E S V, & Regularium exemptione, & veri, iustique patrocinio scribenda suscepimus; quæ sincero, bonoque dicta animo accipi optamus; cum tamē veritas ipsa nos aliquando coegerit aliqua cum modestia libere proferre, ut pro rei gravitate disputatio suscepta dignè tractaretur. Plura prætermisimus data opera, ne impugnare videremur virum, quē in Christo semper dileximus, & honoris causa nominavimus, qui tantum pro veritate ostendenda laborabamus, & quantum eius argumenta, & fundamenta officiebāt, evellere, & profligare curavimus. Hoc nos ita præstitisse speramus, ut non dubitemus talem, tantumq; virum, & ut initio diximus, iusti amatorem, in nostram subscripturum sententiam. Idque pollicetur, cum sapientis sit; propriam in meliorem mutare. Illud autem
non

non ambigimus illius intentionem, rectam & iustam
fuisse, & ex iustitiæ zelo proveniente; factum verò
ipsum, & quod ex eo dimanavit, non æquè intentioni
convenire. Nec mirum, id enim usu venire consuevit
qui tritam relinquentes viam, novam investigant.
Vnū illi Regulares debemus omnes, quod nos excita-
rit, ut aliquando nostra defenderemus, & propug-
naremus privilegia; & ne per socordiam, & negligen-
tiam illa amitteremus. Itaque dum oppugnat, melio-
rem nostram effecit causam, & firmiorem. Vtinam id
cedat ad Dei omnipotentis laudem, & gloriā, & ut Re-
gulares omnes terrenis pospositis curis, & sollicitu-
dinibus perfectioni tum animarum nostrarum, tum
proximorū penitus vacemus, & incumbamus. Amen.

*Doctor Iosephus Aldrete.
Societatis Iesu.*

PAVCA QVÆ IRREPSE- runt sic corrige.

Pagina.	Linea.	Pro:	Lege.
2.	9.	inrisdictioni.	iurisdictioni.
6.	13.	propositus.	præpositus.
12.	23.	fucessores.	successores.
39.	6.	docèt.	docet.
41.	20.	aulixium.	auxilium.
45.	5.	decifsione.	decissionum.
74.	16.	Penitu.	Penitus.
111.	16.	concil.	consil.
117.	26.	Marcard.	Mascard.
123.	26.	concilio.	consilio.
146.	2.	venra.	vera.
150.	14.	contraversia.	controverfia.
155.	29.	animusiores.	animosiores.
158.	20.	in iustas.	iniustas.
180.	10.	assignavimus	assignabim
208.	5.	magn,um.	magnum.

